

HORIA SIMA
ERA LIBERTATII
STATUL NATIONAL LEGIONAR
VOLUMUL II

CUPRINS

I. DESHUMAREA CAPITANULUI

1. S-a pravalit piatra
2. Mormântul de la Jilava
3. Lucrarile de deshumare
4. Marturia lui Posteuca
5. La Biserica Sf. Ilie Gorgani
6. Decorarea-martirilor
7. Pregatiri pentru reînhumare
8. De la Biserica la Mausoleul de la „Casa Verde”

II. PROCESUL LUI CORNELIU ZELEA CODREANU

1. Revizuirea procesului Capitanului
2. Scrisoarea Capitanului trimisa Profesorului Nicolae Iorga
3. Cum s-a înscenat procesul de ultragiu
4. Procesul cel mare si lovitura de Stat
5. Arestarea Capitanului
6. Un rechizitoriu sui-generis
7. O monstruozitate juridica
8. Un complet de judecata
9. Atmosfera de teroare
10. Martorii în lagar
11. Decimarea apararii
12. Misterioasele dosare disparute. Nulitatea Tribunalului

13. Procedura rapida
14. Capetele de acuzatie
15. Osândit din ordin
16. Anularea sentintei de condamnare a Capitanului si reabilitarea memoriei lui
17. Revizuirea procesului politic a 19 legionari
18. „Un graunte de noroi”

III. PEDEPSIREA ASASINILOR

1. Dar Dumnezeu vede si va rasplati
2. Cum s-au facut arestarile
3. Antonescu vroia sa-i salveze pe asasini
4. Procesul... AD KALENDAS GRAECAS
- 5: Un trimis al lui Canaris
6. Detonatorul
7. Surprins de evenimente
8. O noapte la Presedintie
9. Alarma de la Prefectura de Politie
10. Un consiliu de ministri memorabil
11. Comunicatul
12. Antonescu cere sefia Legiunii
13. Convocarea Forului Legionar
14. Interventia germana
15. Sechestrarea lui Madgearu si Iorga
16. Pe Valea Prahovei
17. Ce-am gasit la Ploiesti
18. La Câmpina
19. Întoarcerea la Bucuresti
20. O atmosfera calma

21. Fata în fata cu faptuitorii
22. Masurile luate
23. Conventia finala cu Antonescu
24. Da-mi-l pe Boieru!
25. Soarta lui Iorga
26. O complicitate germana
27. Si daca n-ar fi fost Jilava?
28. Sfârșitul domniei carliste

IV. RESTABILIREA ECHILIBRULUI

1. Schimbare de atitudine
2. Marea manifestatie de la Alba Iulia
3. Parada trapelor germane
4. Am avut noroc
5. Semne de bunavointa
6. Mihai Antonescu intra în cuib

V. FAZA PROVOCARILOR

1. Fatala decizie a Berlinului
2. Misiunea lui Killinger
3. Debarcarea Ministrului de Interne
4. „Berbecul de Codreanu”
5. „Eu nu voi fi un Kerenski al României”
6. Scoaterea jandarmeriei de sub autoritatea Ministrului de Interne
7. „Trageti în ei...”
8. Marea provocare
9. Antonescu strânge documente
10. O confruntare dramatica
11. Decorat de Rege

12. Numirea lui Eugen Cristescu
13. Ispravile lui Stânga
14. Descinderea de la loja masonica
15. Cum a fost torpilata audienta mea la Hess

VI. LOVITURA DE STAT A GENERALULUI ANTONESCU

1. Originile loviturii de Stat
2. O formidabila coalitie
3. Opacitatea germana
4. Întoarcerea de la Obersalzberg
5. Mari adunari legionare în toata tara
6. Asasinarea Maiorului Döring
7. Destituirea Generalului Petrovicescu
8. Manifestatia studentimii
- 9”. A doua faza a loviturii de Stat. Înlocuirea Prefectilor si chestorilor legionari
10. Planul si realitatea
11. Cine a ocupat institutiile publice? Agresorul si victimele
12. Atitudinea armatei
13. Contraatacul
14. Înfrângerea lui Antonescu
15. Apeluri disperate la Berlin
16. Ultimatumul lui Hitler
17. Un act de ocupatie
18. Masacru pe strazile Capitalei
19. Interventia Regelui
20. O calamitate istorica

Nota introductiva

Volumul al II-lea din *Era Libertatii* este dominat de doua evenimente capitale: deshumarea Capitanului si conspiratia puterilor înfrânte la 6 septembrie pentru a-si lua

revansa contra Legiunii.

Sfortarile inamicilor din umbra s-au concentrat asupra Generalului Antonescu, cultivându-i orgoliul lui bolnavicios. Printr-o tesatura maiastra de intrigi l-au înstrăinat treptat de Miscare, determinându-l în final la o actiune de forta contra noastra. Fiind prea slab pe plan intern în raport cu Miscarea, Generalul Antonescu n-ar fi reusit niciodata sa ne îndeparteze de la putere, daca n-ar fi primit ajutor de unde ne asteptam cel mai putin: de la Germania national-socialista. Aceia pe care i-am salutat cu bucurie, deschizându-le calea în România, ne-au dat lovitura de gratie, distrugând acest început de renastere nationala si facându-si lor cel mai mare rau.

DESHUMAREA CAPITANULUI

N-a fost o deshumare. Ci o adevarata Înviere, Înviere în sens spiritual. Acel pe care-l credeau îngropat, s-a ridicat din mormânt si i-a azvârlit pe ei, pe ucigasii lui, în nimicnicie.

S-A PRAVALIT PIATRA

Guvernarea legionara poate fi judecata sub mai multe aspecte. În volumul anterior am înfatisat uriasul efort facut de Miscare pentru refacerea natiunii mutilate si umilite de catre regimul carlist. Se inaugurase un proces de însanatosire care, daca ar fi continuat câtiva ani, ar fi dus la rezultate spectaculare în toate domeniile. Dar semnificatiile acestei guvernari este mult mai adâncă. Dincolo de elanul ei creator, de impunatoarele ei realizari, el întrupeaza un moment care depaseste în însemnatate toata opera noastra din aceasta perioada: actul deshumarii Capitanului.

Daca n-ar ramâne nimic decât acest fapt, rasturnarea pietrei de la Jilava, si guvernarea noastra ar fi justificata pe planul mare al istoriei si dincolo de istorie, în eternitate. Asa cum fariseii si carturarii l-au dat mortii pe Hristos, în speranta ca odata pierit din aceasta lume nu va mai ramâne nimic din minunile Lui, aceeasi socoteala si-au facut si fariseii de la Palat: strangulat si târât în mormânt Capitanul, praf si pulbere se va alege de Miscarea lui. Dar iata ca diabolicul lor plan s-a spulberat la 6 septembrie, când o natiune întreaga si-a sfărâmat catusile si a iesit triumfatoare la lumina.

Dar cine a biruit de fapt a fost Capitanul! Desi azvârlit în fundul unei gropi peste care s-a turnat o mare placa de beton, el continua sa traiasca în inimile legionarilor, sa le inspire actiunile, sa-i întareasca în credinta si sa-i îndemne la lupta. Dar nu numai legionarii, ci întreaga suflare româneasca traia într-o încordare continua, asteptând minunea Învierii. Si celui mai umil fiu al neamului i se parea imposibil sa fie rapus Capitanul, asa cum anuntase comunicatul oficial. S-au faurit legende care întureau credinta multimilor ca se gaseste în viata undeva si va aparea câr de curând în fruntea ostilor biruitoare.

N-a revenit Capitanul, asa cum doreau toti, cu chipesa lui înfatisare, dar nici n-a zabovit la Jilava. S-a ridicat din mormânt si a strabatut capitala, plâns de toata tara. A fost o înviere. Nu învierea trupezasca, pe care n-a cunoscut-o decât un singur om, Fiul lui Dumnezeu, ca o garantie a învierii noastre a tuturor, ci Învierea Adevarului contra puterilor întunericului. Crima era prea mare ca sa ramâna un episod oarecare al istoriei noastre. S-a prabusit catapeteasma minciunii si sute de mii de oameni l-au salutat,

purtat pe scut de catre legionarii lui.

Posteuca, în stilul lui patetic, exprima aceeasi idee: „Cine ar fi cutezat sa spuna în 1938-1939, si chiar în 1940, ca va învia Capitanul? Cine l-ar fi crezut sanatos la minte pe acela care ar fi afirmat atunci ca Corneliu Codreanu va da la o parte, într-o buna zi, lespedea de doua vagoane de ciment si ca va mai marsalui odata biruitor prin mijlocul neamului, regasit si cutremurat de asa maretie, prin fata dusmanilor, a calailor înnebuniti de groaza si aruncati la pamânt, calcând peste propria sa moarte? Cine ar fi crezut, cine ar fi putut afirma? Si totusi minunea s-a împlinit. Capitanul si martirii lui au înviat. Au înviat! Scriu acest cuvânt cu toata îndrazneala. Caci ridicarea lor din morminte n-are nimic pamântean. Face parte din voia lui Dumnezeu si din vesnicia celeilalte învieri, întâmplata acum aproape 2000 de ani. A fost adevarat: Înviere”.

Vorbind de guvernarea legionara, Mile Lefter îmi spunea odata în exilul din Germania, ca n-a fost altceva decât un moment de ruptura în tragica istorie, un intermezzo, o cortina ca s-a ridicat si iar a coborât, pentru a descoperi o singura întâmplare: deshumarea Capitanului. Odata acest act împlinit, se pare ca nu mai avea nici un rost sa ramânem la guvern, ci trebuia sa parasim scena istoriei pentru a intra din nou în lumea noastra proprie, în existenta noastra obisnuita, ca si primii crestini: în prigoana.

Caracterizarea lui Lefter mi se pare justa. Într-adevar, dupa îndeplinirea datoriei fata de Capitan, dupa asezarea trupului lui între Mota si Marin la Casa Verde, se strânge cercul tradarii în jurul nostru, ducând la deznodamântul din Ianuarie 1941. Capitanul biruise înca o data, nu asa cum ar fi dorit natia, creând „o tara ca soarele sfânt de pe cer”, ci zadarnicind planurile dusmanilor, care ar fi vrut nu numai sa moara, dar sa se stinga si amintirea lui în anonimatul istoriei. Toate au iesit la lumina, si înfricosatorul lui sfârșit, iar ceata care a urzit marea nelegiuire si a executat-o, si-a primit cuvenita pedeapsa.

MORMÂNTUL DE LA JILAVA

Capitanul, Nicadorii si Decemvirii, dupa ce au fost strangulati în noaptea de 29-30 Noiembrie 1938 în padurea Tâncabesti, de catre jandarmii asezati în spatele lor cu frânghiile în mâna, au fost adusi la Jilava în aceleasi brekuri în care s-a savârsit crima, si trupurile lor fara viata au fost azvârlite într-o groapa dinainte pregatita.

Dupa cum anunta comunicatul oficial al guvernului, Corneliu Codreanu si ceilalti legionari ar fi încercat „sa fuga de sub escorta” si, dupa somatiile de rigoare, jandarmii ar fi tras în ei, omorându-i pâna la unul. Pentru a fi în concordanta cu comunicatul, simulând încercarea lor de fuga, înainte de a-i arunca în groapa, jandarmii au tras salve de gloante în trupurile lor înca neracite. Dar în graba cu care au lucrat, ca sa nu-i prinda zorile cu mortii lângă ei, au uitat corpul delict, streangurile de la gâturile celor sugrumati.

Groapa a fost sapata într-o vâlcea acoperita cu o padurice de salcâmi, în partea de sud-vest a Fortului, la o distanta de cca. 200 de metri de statia de cale ferata Jilava.

Dar la câteva zile dupa savârsirea crimei, echipa de asasini revine la Jilava cu noi ordine. Au desfacut groapa si au turnat peste trupurile aflate în fundul ei o mare cantitate de acid sulfuric, adus în bidoane. care a fost motivul acestei macabre operatii, realizata tot

noaptea, la lumina felinarelor? Fara îndoiala ca Armand Calinescu se gândea la reclamatii ulterioare ale familiilor care ar fi putut cere sa li se predea trupurile celor " fugiti de sub escorta", pentru a fi înmormântati crestineste. Pentru aceasta eventualitate îndepartata, dar totusi chinuitoare, trebuia sa dispara orice urma a crimei, nemairamânând din trupurile martirilor decât resturi de oase calcinate , amestecate cu tarâna. Vitriolul turnat în cantitati considerabile peste ei trebuia sa grabeasca disparitia lor fizica, pentru a nu se afla cum au fost executati(cu streangul de gât), dar sa nu fie nici cel putin posibila deshumarea si identificare lor, nemaexistând în fundul gropii nimic, nici din falnicul trup al Capitanului si nici al camarazilor lui.

Cu aceasta masura, nelinistea lor nu s-a terminat. Dar daca într-o noapte, un grup de legionari ar patrunde în incinta Fortului si ar ridica trupurile, ascunzându-le în alta parte si provocând o grava tulburare în tara? Caci Capitanul chiar mort, în posesia legionarilor, ar deveni un mit exploziv, capabil sa provoace rasturnare regimului. Mormântul trebuia fortificat, pentru ca nimeni sa nu poata patrunde la locul unde zac osemintele lor. Au adus zidari, au turnat la nivelul suprafetei o placa de beton ce cântarea 30.000 de kg si era groasa de 30-35 cm. Cele trei vagoane de ciment varsate deasupra garantau inviolabilitatea mormântului.

Mormântul avea o lungime de 13 metri si 3 metri latime. Deasupra lui era o movila de pamânt destul de mare, în forma de trapez, înalta de aproape 1,50 metri. În vârful movelei era înfipta crucea cu numele martirilor. Sub movila, invizibila dinafara, se afla uriasa lespede de beton. Sub lespede se mai gasea un strat de caramida si apoi începea groapa propriu-zisa, care avea o adâncime de 1,50 metri. În fundul ei zaceau martirii neamului.

Singura concesie ce au facut-o calaii sentimentului public, îngrozit de atâta cruzime, a fost ca au lasat sa se puna o cruce la mormânt cu numele celor ucisi.

LUCRARILE DE DESHUMARE

Sefii de regiuni si judete au fost convocati la Casa Studenteasca, Duminica, 24 Noiembrie, pentru a pregati reînhumarea sfintelor oseminte ale Capitanului. Luând parte la aceasta sedinta, împreuna cu secretarul general al Miscarii, am stabilit urmatorul program, care a fost transmis imediat prin radio si presa.

„Din ordinul Comandantului, saptamâna care vine, începând de Luni, 25 Noiembrie, va fi închinata în întregime memoriei, eroismului si jertfei nemuritoare a întemeietorului Miscarii Legionare.

În toate zilele din aceasta saptamâna, legionarii vor înalta rugaciuni la toate bisericile din tara pentru odihna sufletului Capitanului, cel mai mare erou si martir al neamului nostru.

Miercuri seara, în 27 Noiembrie, sfintele oseminte ale Capitanului, Nicadorilor si Decemvirilor vor fi depuse la Biserica Sf. Ilie Gorgani, unde preotii vor rosti ziua si noaptea rugaciuni, iar comandantii legionari si toate gradele legionare vor face de veghe la capatâiul celor adormiti în Domnul.

Toate drapelele studentimii si ale marilor unitati legionare vor fi aduse la Biserica Sf. Ilie Gorgani, pentru a fi închinat Capitanului.

Reînhumarea va avea loc Sâmbata, 30 Noiembrie, la Casa Verde.

Unitatile tuturor organizatiilor din provincie, cu drapele lor, vor fi prezente în capitala, în dimineata zilei de sâmbata.

În aceasta zi, a celei mai mari jertfe din istoria neamului nostru, legionarii de pe întreg cuprinsul tarii vor tine post negru si vor trai într-o adâncă reculegere”.

În conformitate cu dispozitiile luate în sedinta aceasta, organizatia capitalei a luat masurile necesare cum sa se procedeze la lucrarile de deshumare.

Marti 26 Noiembrie, la orele 10 dimineata, patrund în fort echipele de lucru si se concentreaza în fata mormântului. La colturile lui strajuiesc o garda de legionari în camasi verzi. Tinând seama de faptul ca trebuia ridicata uriasa placa de beton, s-a deplasat la Jilava si un grup de ingineri, acelasi grup care a lucrat si la blocul Carlton, prabusit din cauza cutremurului. Echipa îl avea în frunte pe inginerul Stefan Draganescu, ajutat de inginerul Florescu, de Pantazescu si Trofin. La început, tehnicienii au facut planul ca lespede sa fie sparta cu aparate speciale si apoi bucatile din ea sa fie înlaturate de pe mormânt. S-a renuntat mai târziu la metoda sfărâmarii, dupa ce comandantii legionari prezenti au staruit ca placa sa fie scoasa întreaga, fiind o piesa istorica, ce trebuie pastrata asa cum este. S-a avut în vedere si eventualitatea ca, în cursul operatiei de spargere, sa nu fie atinse si trupurile din groapa, nestiindu-se exact la ce adâncime se aflau. S-a renuntat la distrugerea placii si dintr-un sentiment de pietate: sa se respecte linistea celor ce-si dormeau somnul de veci sub lespede.

Echipa de ingineri a elaborat un alt plan, care prevedea ridicarea întreaga a placii si asezarea alaturi de mormânt. Aceasta lucrare era mult mai anevoioasa, cerea unelte speciale si o forta motrica. Pe de alta parte ar fi durat mai mult decât simpla ei spargere.

La Jilava s-a deplasat si Comisia Speciala de Ancheta, în frunte cu presedintele comisiei, consilierul Eugen Banescu, împreuna cu membrii ei: Apostolide, Vintila Cristescu si Gerota. Comisia era însoțita de medicul legist Valentin Sava si de comandantul închisorii Jilava, colonelul Opris.

Consilierul Eugen Banescu vroia ca în cursul acelei zile, la ora 4 dupa masa, sa procedeze la identificarea osemintelor. Dar hotărându-se ca lespede sa fie ridicata întreaga, lucrarile s-au prelungit pâna a doua zi dimineata si atunci consilierul, pierzându-si rabdarea, a spus celor dimprejurul lui, dar suficient de tare ca sa auda si altii: „Sa se termine odata cu comedia asta”.

Înainte de a se ajunge la lespede, trebuia data la o parte uriasa movila de pamânt de deasupra ei, înalta de 1,50 metri. O echipa de legionari din Tara Motilor începe lucrul. „Bulgarii de pamânt se rostogolesc cu iuteala fulgerului, scrie reporterul de la *Buna Vestire*. Cu mâinile înclestate pe târnacop, alti pe cazemate si lopeti, legionarii muncesc de zor si n-au pic de odihna pâna nu vad placa de beton. Dupa 4 ore de lucru le iau locul studentii de la Politehnica si apoi grupul legionar „Dealul Negru”. Abia spre seara a putu

fi îndepărtată imensa cantitate de pământ aflată deasupra plăcii. Fiind la sfârșitul lui Noiembrie și noaptea venind timpuriu, s-au instalat reflectoare puternice, care au permis continuarea lucrărilor fără întrerupere în tot cursul nopții”.

Odată lespede de beton dezvelită, a început operația de ridicare a ei. Au fost sapate galerii sub placă și prin ele introduse sine de cale ferată, proptite în afară în două grinzi de fier, așezate de-o parte și de alta a mormântului. Cum oamenii nu puteau ridica această uriasă greutate de 30.000 de kg, s-a folosit forța motoarelor. Sub acțiunea mașinilor, placă s-a desprins de stratul de caramizi și a început să se înalțe încet. Abia la orele două noaptea, după mari eforturi, placă a fost ridicată și așezată alături de mormânt.

Odată acest obstacol eliminat, Miercuri, 27 Noiembrie, la orele 6 dimineața, încep săpăturile pentru a se ajunge la osemintele din fundul gropii. În vederea deshumării, sunt prezente toate gradele legionare din Capitală, în frunte cu comandanții Bunei Vestiri, Ilie Gârneata, Corneliu Georgescu, Radu Mironovici și Mile Lefter. Mai sunt de față la actul deshumării doamna Elena Codreanu, soția Capitanului, în mare doliu; domnul profesor Codreanu cu doamna Codreanu, soția lui; familia Doru Belimace și aproape toate familiile martirilor care zac în această groapă.

Abia la ora zece dimineața stratul de pământ, adânc de un metru și jumătate, a fost scos și au apărut primele corpuri. În acel moment, părintele Boldeanu a făcut cea dintâi slujbă de pomenire a sufletelor celor adormiți de doi ani sub lespede de piatră.

Primele relicve au apărut mai înainte, odată cu săpătura galeriilor sub lespede. Din mormantul de pământ au fost scoase trei oscioare calcinate, bucăți de lant și o bucată de tablă, ce pare a fi ruptă de la bidoanele de tinichea, în care a fost adus vitriolul varsat peste trupurile martirilor. Relicvele sunt adunate gramajoară și așezate deasupra mormântului, aprinzându-se lumânări în jurul lor. Primele obiecte întâlnite de legionari în groapă au fost geamantanul Capitanului și o cartică de rugăciuni, tot a Capitanului. Se pare că ucigașii au uitat aceste lucruri și le-au aruncat în groapă mai târziu, după ce începuseră să azvârle pământ peste trupuri. În continuare, îl cităm pe reporterul de la *Buna Vestire*, care a făcut o dare de seamă amănunțită a actului deshumării.

Apar osemintele

„Săpându-se mai departe și curățindu-se țărâna cu mare grijă, s-a dat apoi peste primul rând de oseminte. Corpurile martirilor erau așezate cu față în jos, unul lângă altul, unele chiar suprapuse. Din cauza imensei cantități de acid sulfuric turnat în groapă, corpurile martirilor sunt aproape negre, însă toate bine conservate.

Faptul că nu s-au descompus, identificarea făcându-se pe alocuri cu ușurință, se datorează plăcii de beton, care n-a permis patrunderea apei și a aerului în groapă.

Îmbracamintea și încălțămintea în special a fost găsită în bună stare.

Toți martirii poartă haine vargăte, uniformă deținuților, iar în picioare ghete sau bocanci.

Primele oseminte scoase sunt identificate ca fiind ale decemvirului Ion Caratanase,

gasindu-se în buzunarul bluzei vargate o guma de sters, un briceag, un port-tigaret si o cutie de chibrituri.

Sub bluza vargata familia a recunoscut flanela ce i-o trimisesera la închisoare.

Vin apoi la rând ramasitele pamântesti ale lui Stefan Georgescu, care sunt recunoscute dupa portmoneu si îmbracaminte.

În preajma lui s-a gasit un geamantan de piele care continea articole de toaleta, o Biblie si o iconita îmbracata în argint.

Stefan Curca este recunoscut dupa trasaturile si conformatia fetei, precum si dupa verigheta de aur gasita la deget.

Ion Trandafir este recunoscut imediat de familie dupa cojocul ce-l purta în permanenta, precum si dupa lenjerie si îmbracaminte.

Gavrila Bogdan, ale carui oseminte au fost scoase imediat dupa cele ale lui Ion Trandafir, este identificat abia la urma dupa fularul de la gât, dupa dantura, lenjeria de corp si tabachera de lemn în care se mai gaseau câteva tigari.

De la marginea gropii sunt scoase apoi alte oseminte, ce par de asemenea a fi greu de identificat. Pâna la urma ele sunt recunoscute ca fiind ale decemvirului Ion Atanasiu, dupa o hârtiuta pe care este scrisa o rugaciune”.

Apar osemintele Capitanului

„Din mijlocul gropii, dintre decemviri, sunt scoase alte oseminte care sunt recunoscute imediat. Sunt ale Capitanului, având la gât cele trei cruciulite, un saculet mic de pamânt, o iconita-medalion si verigheta.

Ochii tuturor se umplu de lacrimi. Ramasitele sunt luate cu mare grija, asezate într-un cearsaf si puse apoi pe platforma de ciment ce se gaseste asezata în partea de nord a mormântului.

Doamna Elena Codreanu, sotia Capitanului si parintii Capitanului, cu ochii scaldati în lacrimi, aseaza flori multe, multe...”

Ceilalti martiri

„De lângă Capitan este desprins apoi corpul lui Iosif Bozântan, recunoscut dupa dantura si îmbracaminte.

Al noualea este scos Ion Grigore State. Si acesta este recunoscut de sotie cu multa usurinta, dupa verigheta si îmbracaminte.

Vlad Radu, scos din marginea de nord a mormântului, este identificat dupa medalionul de la gât, carticica de rugaciuni din buzunarul bluzei vargate si tabachera, în care se gaseau intacte doua tigari. Mai greu este identificat Ion Pele, deoarece nu se afla nimeni din familia lui. Este recunoscut totusi dupa conformatia fetei, bricheta si tabachera”.

Nicadorii

„Ultimii scosi sunt nicadorii. Asezati unul lânga altul, într-un colt al gropii.

Primul este scos Nicky Constantinescu, recunoscut imediat de fratele sau. Nicky avea la gât o bucata de frânghie.

Caranica Ion poarta la gât o cruciulita, iar Doru Belimace este recunoscut imediat de parintii sai dupa îmbracaminte.

Platforma de ciment în greutate de peste 30.000 de kg., asezata de asasini deasupra mormântului din cine stie ce calcule, de data aceasta serveste drept platforma pentru identificarea osemintelor.

Corpurile martirilor sunt asezate pe platforma în ordinea gasirii lor în groapa, învelite în giulgiuri albe. Platforma îti face impresia unui admirabil strat de flori, albul imaculat la pânzei împletindu-se cu varietatea florilor.

Plâng parintii, fratii, surorile, plâng rudele, plâng camasile verzi, toata lumea plânge.

În noaptea care se lasa pe nesimtite se aprind proiectoarele, facând tot mai stralucitoare si mai împunatoare trista ceremonie a deshumarii. Rând pe rând osemintele sunt ridicate de legionari si asezate cu multa grija în cele patrusprezece sicrie”.

MARTURIA LUI POSTEUCA

Au fost multi legionari la Jilava si multi martori ai actului deshumarii, dar nici unul nu ne-a lasat o depozitie mai cutremuratoare decât Vasile Posteuca.

Reportajele din gazete au redat cu exactitate desfasurarea lucrarilor de dezgropare, dar „reportajul” lui Posteuca, scris cu patru ani mai târziu, pe când se afla în lagarul de la Buchenwald, întrece toate darile de seama din ziarele timpului, prin adâncă înțelegere a acestui moment unic din istoria neamului nostru. El nu noteaza numai ce s-a întâmplat atunci, ce zguduitoare traire este sa stai fata în fata cu acela care a fost îndrumatorul unei generatii, acum redus la nimicnicia lutului si cu streangul de gât, ci proiecteaza în fiecare particula a timpului scurs în aceasta veghe cumplita, transcendentă istorica si spirituala a întâlnirii cu Capitanul, în starea în care se afla după groaznicul sacrilegiu savârsit prin uciderea lui, care va apasa greu asupra neamului nostru.

Posteuca a scos în evidenta, dincolo de durerea familiilor si a legionarilor prezenti, sfârâmarea unui vis de marire nationala. Toate valorile umane si spirituale au fost ultragiate în noaptea de 29-30 Noiembrie si trebuia sa se ajunga la tragicul deznodământ ce ne-a costat mai întâi sfârâmarea tarii si apoi subjugarea ei. A fost ucis omul care putea sa crute tarii trista soarta de astazi. Dam acum cuvântul lui Vasile Posteuca, urmarindu-i emotiile, gândurile, reflexiile, când s-a înaltat din groapa Capitanul:

„Îmi staruie si acum în minte, în suflet si în sânge, zilele si noptile acelea ale deshumarii de la Jilava. As vrea sa ma adun pentru a descrie tot fiorul dumnezeiesc simtit atunci, si nu stiu cum sa încep. Ma pierd într-o stare de evlavie care-mi frânge sufletul si a arunc

în genunchi, pentru a ma închina și a ma ruga lui Dumnezeu.

E o noapte de toamna. Rece. Bate din când în când câte o suvita de vânt taios, fosnind straniu în frunza uscata a salcânilor. Lucram de zor. Peste zi lespedeaua uriasă a fost data la o parte cu ajutorul tancurilor și a macaralelor. Hârlete, târnacoape și lopeti hârșăie în pământul jilav și înnegrit de acidul sulfuric, ca și cum ar atinge în oase. În lumina stranie a reflectoarelor, fetele celor care lucrează se rasfrâng palide, ca și lutul de pe lopeti, iar paduricea Jilavei pare o armată de duhuri cu bratele tremurate de rugăciune spre cer. Lângă un mal mai înalt, la picioarele crucii date la o parte, ard sute de lumânări de ceară, aruncând umbre și lumini pe fetele icoanelor înnegrite de vreme. O noapte ireală. Suntem undeva pe-o margine de cer, în legenda și vesnicie. Oprit pentru o clipă din lucru, mă copleșesc mii de întrebări: oare e aieva ce vad? Nu cumva e un vis? Îmi vine să mă reped la camarazii de alături, cu frunțile numai picuri de sudoare, să-i pipai și să-i întreb: voi sunteți cu adevărat, mai? Traiți? E posibil sau am înnebunit eu? Îl dezgropam pe Capitan? Nu-mi vine să cred. Mă uit mirat, atent și cutremurat împrejur și fiecare clipă care se scurge rupe din mine, împingându-mă din ce în ce mai mult în mit și ireal. Îmi duc mâna la fruntea ce o simt rece, și lângă vatra de jar ce-mi incendiază trupul, mintea și sufletul, și mă întreb: e oare posibil? Acum un an se laudau dușmanii în satanica lor ură fără margini: l-am trântit sub piatra grea. De-acum să poftască să se mă ridice. Să poftască a mă vorbi de biruință și înviere!

Toate fantasmalele dimprejur sunt numai întrebări, numai chinuri. Și totuși e adevărat. Sapam la deșumarea Capitanului, a Nicadorilor și Decemvirilor. Sapam chinuți mereu mai adânc, într-o tăcere de sfârșit de lume. Zidurile negre de noapte care marginesc lumina reflectoarelor, fac parte din paduricea de al Jilava, o insulă fără legătură cu lumea. Suntem undeva departe, dincolo de țară, de zilele de care abia ne-am desprins și dincolo de lume. Fără aderență în materie, fără calendar. Când am început? Când vom sfârși? Nu știu. Sapam tăcuți cu lopetile, cu cauzele palmelor, înnegrite și însângerate. Mai pe deal, sfînx al durerii românești de totdeauna, stă tatal Capitanului, mos Zelea. În șumanul lui bucovinean, înalt cât un stejar secular din Codrul Cosminului, crește în lumina jucausă a reflectoarelor și mai înalt. Până la cer. Ce va fi zicând sufletul acestui om, în aceste clipe, când asteapta să-și scoată din pământul nesat, feciorul? Mintea mă doare ca sub cutite. Nu pot să-mi răspund nimic. Știu că în sufletul bătrânului apostol și tata staruie amara întrebare, care ne sfârtecă și noua inimă: dar dacă mormântul e gol? Dacă i-au ars la crematoriu sau i-au aruncat în alta parte și aici au făcut mormântul numai pentru a minti ochii lumii? Durerea mă framântă în ghearele ei salbatice, cum ai framânta în mână aspra un bulgăre de lut. Mi-e rece, mi-e cald. As vrea să dorm. Dar nu pot. Sap mai departe. Mă simt ca de piatră. S-a adunat tot universul în mine. Îmi vine să plâng cu hohote, aud gemete în mine, care mă îngrozesc. E posibil? A murit Capitanul? Îl dezgropam pe Capitan? Îmi vine să strig peste toată lumea: unde sunteți voi, dușmani? Unde va e puterea cu care va laudați mai ieri? Unde va sunt slugile, unde va sunt santinelele care până mai ieri pazeau mormântul acesta, la usile tuturor închisorilor, lângă rețelele lagarelor? Unde sunteți? Unde va e dreptatea? Unde e ordinea în numele căreia ați omorât? Mi-e mintea o noapte valpurgică. Trec zece ani într-un minut. Mă vad pornit, copil încă, în 1932, la luptă. În vad pe Capitan. Îi vad apostolii cutreierând țara pentru a semăna duhul nou al mântuirii românești, mă vad în primele începuturi cazând, cântând, înfruntând lumea. Casa Verde, 1933, prigoana Duca. Apoi anii de glorie: '35, '36, '37. Victoria formidabilă din Decembrie 1937. Toate

taberele de munca: Raraul, Carmen Silva, altele si altele. Apoi vifornita din 1938. „Capitanul nu poate fi omorât”! Râdeam de dusmanii care spuneau ca-l vor omorî. Si iata ca l-au omorât. Dar nu l-au putu înfrânge. Nu i-au putut fura învierea. Acum stau aici si sap pentru a-l dezgropa pe Capitan.

Sapam mereu. Sudoarea de pe frunti pica fierbinte în tarâna. Intram în adânc si nu dam de nimic. Suntem aproape al doi metri. Deznadejde ca nu vom gasi nimic ne anchilozeaza bratele. Si noaptea nu se mai sfârseste. O noapte fara sfârșit... Caut sa ma dezbar de vis. Sa ma agat de realitate. Iau tarâna-n palme si o duc la frunte. Sunt cu adevarat? Da! Sunt cu adevarat. E adevarat. Sunt adevarate toate. Între lumânari, cu fata la icoane, cu genunchii-n tarâna rece si uda, se roaga doamna Lilica, sotia Capitanului. În valul de doliu, pare o umbra a mormântului pe care-l scormonim...

Traiesc si acum clipele acelea si ma înfior. Si vorbesc de unul singur cum vorbeam si atunci. De ce l-ati omorât, mai? De ce? De ce ati însângerat întreaga istorie a neamului românesc? Ce v-a facut acest om? N-ati stiut ca prin el vorbeste însasi istoria româneasca? Cu ce veti putea plati crima aceasta, care întuneca lumea, care-L întuneca la fata pe însusi Dumnezeu?

Da... În noaptea aceea, la jilava, s-a împlinit voia lui Dumnezeu. Învierea lui Corneliu Codreanu si pedepsirea fulgeratoare a calailor lui. Cei ce cadeau în noaptea aceea sub gloante, în cazematele de alaturea ale Jilavei, nu cadeau de vrerea pamânteasca, rezultat al unei uri sau însetosari de razbunare, ci sub biciul implacabil al destinului, al voiei lui Dumnezeu, pentru a restaura ordinea si respectul dreptatii în lume.

Ma gândesc astazi, dupa patru ani, la toate acestea si vad cele întâmplare acolo, total desprins de evenimente si de oameni. Cei ce loveau în cazematele jilavei, erau numai instrumente ale unei porunci care venea din mormântul Capitanului. Nimic mai mult. Era o porunca mare, uriasa, pe care oamenii n-o puteau înconjura, careia nu i se puteau refuza. Era glasul Capitanului: „Doresc sa fiu razbunat... deoarece sunt convins ca în felul acesta veti face un mare bine neamului românesc”.

Si în timp ce noi râcâim lutul cu degetele, alte brate mânate de destin ridicau pietrele de pe sufletul Capitanului. Îi izbeau cu moarte pe calai. Si dimineata a venit greu. Dar a venit. Alba si linistita, cum sunt diminetile Sfintelor Pasti, când pe tot pamântul se striga: Hristos a înviat! Capitanul! Dar pentru a învia era nevoie ca Iuda sa nu mai existe. Si Iuda era acum multiplicat. Nu era numai unul. Dar si crucea si mormântul jertfelor erau multiplicat. Nu era numai unul. Erau sute. De aceea si iuda trebuia sa ispaseasca multiplicat. Si a ispasit. A platit înainte de a se da lespede la o parte si de a se ridica fiul neamului.

Au fost si mai sunt înca oameni (si vor mai fi) care sa ne acuze ca i-am împuscat pe calaii Capitanului, fara a-i judeca. Dar oare deschiderea mormântului de la Jilava n-a fost un proces? N-a fost cea mai teribila sentinta, care va ramâne în toata istoria româneasca? Biruinta legionarismului în cadrul nationalismului european nu era cea mai formidabila sentinta? Mai era nevoie de formalitati? Si totusi, noi n-am ocolit aceste formalitati. Cei ce ne-au acuzat, ne mai acuza. Noi am fi vrut ca cei de la Jilava sa fie judecati. Dar daca judecata formala a putut fi evitata, cea mai implacabila, care e mai tare decât vicleniile oamenilor, n-a putut fi. Pe cei de la Jilava i-a judecat istoria si tot ea i-a pedepsit prin

mâna legionara, la porunca mormântului care se deschidea în noaptea aceea, pentru a aduce a doua zi, neamului întreg, ridicat cu fruntea spre cer, vestea învierii”.

LA BISERICA SF. ILIE GORGANI

Deshumarea si identificarea osemintelor a tinut toata ziua de Miercuri 27 Noiembrie, pâna noaptea târziu. Dupa recunoasterea trupurilor si învaluirea lor în giulgiuri, legionarii le-au ridicat cu grija si le-au asezat în sicrie. În momentul când corpul Capitanului vine la rând, ultimul, sa fie depus în sicriu, comandantul legionar Sandu Valeriu da comanda „Pentru onor”.

„Nimeni nun mai sufla, doar un fosnet determinat de executarea salutului legionar si linistea de mormânt se aterne iarasi în decorul mistic al paduricii. Un moment de înalta reculegere si preotii încep slujba prohodului...”

La citirea Sfintei Evanghelii, toti cei de fata au cazut în genunchi, iar dupa „vesnica pomenire”, corul legionar intoneaza *Imnul Legionarilor Cazuti*.

Sicriile sunt închise. Ridicate pe umeri de legionari, sunt purtate spre autocarele ce asteapta în apropiere. Înainte de a fi asezate în masini, sicriile sunt înfasurate în drapele tricolore si drapele verzi ale Legiunii. Sunt mai multe autocare. În prima masina este asezat sicriul Capitanului; în masina a doua, sicriile Nicadorilor, iar în alte masini, ale Decemvirilor.

Cortegiul de masini porneste din fata mormântului la ora 9 seara. Pâna la iesirea din fort s-au facut mai multe opriri, preotii rostind rugaciuni. Dupa iesirea de la Jilava, în drum spre biserica, s-au facut câteva popasuri, la locuri care evocau viata legionara petrecuta de martiri: la Biserica „Progresul”, la casa lui Doru Belimace, la sediul din strada Gutenberg.

Procesiunea ajunge la Biserica Sf. Ilie Gorgani, al orele 10,45 noaptea. Sicriile sunt coborâte din masini si, purtate de legionari, sunt asezate de catafalc, în fata altarului. În centru si pe un podium mai înalt, al Capitanului, apoi ale Nicadorilor si la urma ale Decemvirilor. S-a oficiat de îndata un serviciu religios de catre un sobor de preoti, în frunte cu parintele Udristeanu. Dupa slujba, a început din aceeasi clipa veghea la capatâiul Capitanului de catre gradele legionare, în pozitie de drepti. S-a întocmit un program cu echipele ce vor face de garda, schimbându-se din ora în ora, fara întrerupere, pâna Sâmbata dimineata.

Biserica este îmbracata în verde. Toate drapele studentimii si ale marilor unitati au fost aduse la biserica, pentru a fi închinat Capitanului. Legionarele din capitala au adus brate de flori pe care le-au presarat pe sicrie. Se fac slujbe fara întrerupere, iar corurile legionare, care se schimbau si ele, dau raspunsurile. Cum numerosi preoti au cerut sa ia parte la slujbele de pomenire, în timpul cât osemintele Capitanului se aflau în biserica, s-a decis ca slujbele sa se faca în sobor. Preotul Ilie Imbrescu a fost însărcinat cu organizarea serviciilor funebre la Biserica Sf. Ilie Gorgani si cu rânduiala în ziua înmormântarii. Pentru a domni ordinea perfecta în toate momentele reînhumarii Capitanului, a dat un comunicat în care a stabilit cum se vor încadra preotii în cursul ceremoniilor religioase.

Pentru cucernicii preoti

„În legatura cu marile solemnitati ale înhumarii sfintelor oseminte ale Capitanului, Nicadorilor si Decemvirilor, comunicam:

Cucernicii preoti care vor sa participe la sfintele slujbe de priveghere si înmormântare se vor înscrie în acest scop la secretariatul sectiei bisericesci, Pr. Ion Lungianu, la sediul legionar din str. Roma nr. 33-34 zilnic, între orele 5-7 dupa amiaza. De acolo se vor întocmi tablourile respective pentru fixarea rândului fiecarui preot înscris.

Tabloul pentru fiecare zi (24 de ore), cu rânduirea preotilor la veghere în Biserica Sf. Ilie Gorgani, va fi afisat, în timp util, la sediul legionar din str. Gutenberg nr. 3.

În ziua înmormântarii, preotii care participa la trista solemnitate din capitala, se vor prezenta la sediul legionar din strada Gutenberg nr.3, pâna cel mai târziu la ora 11 a.m., spre a fi rânduiti cum se cuvine în cortegiul respectiv. Fiecare trebuie sa vina cu vesminte proprii si anume: epitrahil si felon.

În toata tara, cucernicii preoti sunt rugati sa faca slujba pentru morti, în ziua înmormântarii, la orele 11, iar pâna atunci, în fiecare zi slujbe de priveghere pomenind urmatoarele nume:

Corneliu Zelea Codreanu

Nicolae Constantinescu

Ion Caranica

Doru Belimace

Ion Caratanase

Iosif Bozântan

Stefan Curca

Ion Pele

Ion Stata

Ion Atanasiu

Gavril Bogdan

Radu Vlad

Stefan Georgescu

Ion Trandafir

În zilele de Joi, Vineri si Sâmbata, rugam sa se bata clopotele în toata tara, de trei ori pe

zi, pentru cei morti. Sâmbata se vor bate mai mult la amiaza.

Preotul legionar Ion Lungianu va supraveghea stricta si deplina executare a dispozitiilor privitoare la participarea preotilor în capitala.

Traiasca Legiunea si Capitanul!

Preot Ilie I. Imbrescu”

În dimineata zilei de Joi, 28 Noiembrie, a început pelerinajul la Biserica Sf. Ilie Gorgani pentru populatia capitalei si pentru cei sositi din provincie. Cei dintâi care sosesc la biserica sunt fruntasii Legiunii, membrii guvernului si autoritatile civile si militare. Biserica este arhiplina. O afluenta de lume cum nu s-a mai vazut vreodata. Camasi verzi, batrâni, femei si copii, au umplut strazile învecinate si asteapta în tacere sa le vina rândul. Când ajung la treptele bisericii, se însira unul câte unul, intra în biserica, aprind lumânari s se prosterneaza în fata Capitanului, rostind o rugaciune. Nu mai mult de un minut si trec mai departe, facând loc altora. Acest val de oameni continua fara întrerupere zi si noapte.

Vineri, 29 Noiembrie, pelerinajul a atins punctul culminant. Toata tara vrea sa-si înfrateasca gândul si inimile cu cei ce-au lasat marturie ziarul *Buna Vestire*. Biserica Sf. Ilie Gorgani a luat aspectul unui furnicar. Strazile din jurul bisericii înca din cursul diminetii au fost blocate de imensitatea celor veniti sa-si ia crestinescul bun ramas de la acei care si-au jertfit viata întru sfintele idealuri ale neamului românesc.

„Cu tot frigul si burnita cazuta, au asteptat unii câte 3-4 ore pâna au reusit sa se încadreze în monom, spre a avea posibilitatea sa se prosterneze în fata celor 14 sicrie.

Ordinea mentinuta în mod impecabil, în permanenta, de cordoane de legionari si legionare, a asigurat o normala desfasurare a pelerinajului.

Asta noapte, la orele 12, începând de la Monitorul Oficial si pâna al biserica, circulatia a fost complet întrerupta, publicul, în care abundau camasile verzi, asteptând sa le vina rândul sa intre în biserica”.

DECORAREA MARTIRILOR

Eu nu fusesem de fata la lucrarile de deshumare de la Jilava. Am socotit ca nu e locul meu aici, deoarece asista Comisia de Ancheta, în frunte cu consilierul Eugen Banescu, presedintele ei. Comisia trebuia sa dispuna de toata libertatea pentru a-si pune concluziile ei, fara nici un amestec din partea guvernului. În al doilea rând, Miscarea era reprezentata de Comandantii Bunei Vestiri, Ilie Gârneata, Radu Mironovici si Mile Lefter, mult mai indicati decât mine se prezideze actul deshumarii, fiind camarazii Capitanului din primele ceasuri ale întemeierii Legiunii. În sfârșit, avea întâietate familia Capitanului, în frunte cu profesorul Codreanu si doamna Elena Codreanu, sotia Capitanului.

Aveam de gând sa merg totusi la Jilava a doua zi, Miercuri, dupa încheierea lucrarilor de deshumare, pentru a vedea mormântul în care au zacut trupurile martirilor si sicriele lor, înainte de a fi închise si duse la biserica. N-am putut sa merg nici atunci deoarece

am fost absorbit de evenimentele ce-au urmat. În noaptea premergătoare, au fost împuşcaţi asasinii închisi la Jilava, iar Miercuri, toată ziua, am fost legat de Consiliul de Miniştri, care a început de dimineaţă şi a ţinut până seara târziu. După sfârşitul lui, în goana am plecat spre Ploieşti, în speranţa că voi da de urmele lui Iorga şi Madgearu şi îi voi putea salva. Noaptea de Miercuri spre Joi, 27/28 Noiembrie, am petrecut-o pe Valea Prahovei. M-am întors în capitală abia Joi pe la amiaza şi atunci a trebuit să mă ocup în grabă de fixarea ordinii de participare şi a itinerarului ce trebuia să-l strabată cortegiul funebru de la Biserica Sf. Ilie Gorgani până la Casa Verde.

În după-masa zilei de Joi, 28 Noiembrie, vine la Presedinţie Fanica Anastasescu şi-mi propune să decorez post-mortem martirii neamului. Am dat din cap îndoielnic. Nu-mi cădea bine propunerea lui. Eu eram prea mic ca să-l decorez pe Capitan şi chiar pe Nicadori şi Decemviri. Apoi, Nicadorii şi Decemvirii, după câte ştiam eu, fuseseră decoraţi de Capitan cu Crucea Alba. Cum să adaug acum o decoraţie de aceeaşi valoare? Fanica Anastasescu nu s-a dat batut şi mi-a răspuns:

– Actul decorării are acum o altă semnificaţie, fiind savârşit în alte împrejurări. Dumnezeu voastră sunteţi seful Legiunii şi vicepresedintele Consiliului de Miniştri. E o recunoaştere a martiriului şi a gloriei lor din partea Statului Naţional Legionar, pentru a cărui împlinire s-au sacrificat ei.

– Bine, sub acest aspect, actul ar avea o justificare, dar pe Capitan în nici un caz nu pot să-l decorez eu. Trebuie să însărcinăm un senator al Legiunii sau un comandant al Bunei Vestiri.

Ne-am fixat atunci asupra profesorului Ion Gavanescu, primul senator al Legiunii. Atât prin vârstă, cât şi prin vechimea lui, era cel mai indicat să prinda decoraţia pe pieptul Capitanului.

– Dar eu nu am Crucea Alba, şi nu ştiu cine să aibă numărul necesar, căci şi decoraţiile au fost confiscate de poliţie şi distruse.

– Am eu o colecţie întreagă, mi-a spus Fanica Anastasescu. N-au fost găsite în cursul prigoanei.

Vineri dimineaţă, 29 Noiembrie, la orele 8,40, însoţit de profesorul Gavanescu şi de Fanica Anastasescu, am intrat în Biserica Sf. Ilie Gorgani, care fusese mai înainte închisă publicului. După un scurt moment de reculegere, sicriile au fost deschise şi pe lintoliul care învaluia trupurile lor, am pus decoraţiile. La urmă, profesorul Gavanescu a prins decoraţia pe pieptul Capitanului. A fost ultima dată când sicriile au fost descoperite.

O tăcere mormântală. Toată lumea lacrimă împietrită. Ne închinăm cu evlavie în faţa sicriilor şi parăsim biserica. Pelerinajul şi slujbele religioase şi-au reluat cursul.

În noaptea de Vineri spre Sâmbătă am făcut şi eu de gardă la capătâiul Capitanului, cu o echipă de schimb.

PREGATIRI PENTRU REÎNHUMARE

Pregatirile pentru reînhumare au început cu o săptămâna înainte. Duminica, 24 Noiembrie, sefii de regiuni si judete au fost convocati la Casa Studenteasca din Bucuresti, pentru a fi consultati asupra ceremoniei funebre si pentru a primi ultimele dispozitii. La sfârșitul acestei sedinte, tinuta sub conducerea mea, s-a dat un comunicat din partea secretariatului general al Miscarii, pe care l-am transcris în capitolul 3, „Lucrarile de deshumare”.

Acest comunicat a suferit o modificare mai târziu, în sensul ca ziua de post negru a fost stramutata pentru Vineri, 29 Noiembrie, în loc de Sâmbata 30 Noiembrie, cum era fixata la început. Aceasta s-a petrecut în urma unei observatii ca profesorului Codreanu si a unor preoti legionari.

Sefii de regiuni si de judete, dupa întoarcerea lor acasa, au luat masuri necesare ca sa se îndeplineasca dispozitiile date prin comunicat.

Paralel, comandantul Fratiilor de Cruce a dat ordin ca tinerii din aceasta organizatie sa se pregateasca sa ia parte la ceremonia reînhumarii.

Directia Generala a Teatrelor, Operelor si Spectacolelor a publicat un comunicat, prin care aducea la cunostinta ca în ziua de 30 Noiembrie 1940 – ziua reînhumarii sfințelor oseminte ale Capitanului – toate spectacolele de orice fel, din întreaga tara, sunt suspendate”.

De asemenea, Ministerul de Educatie Nationala a anuntat ca sunt suspendate în aceasta zi cursurile la toate scolile din tara, de orice grad.

Abia întors de pe Valea Prahovei, Joi, la amiaza, a trebuit sa întocmesc în graba programul funeraliilor Capitanului, ordinea de participare a oficialitatilor si a unitatilor legionare. Dupa ce m-am consultat cu mai multe capetenii legionare, am ajuns la urmatorul dispozitiv, pe care-l reproduc dupa ziarlele timpului:

Cum va decurge ceremonia reînhumarii

La ora 8 dimineata, unitatile se gasesc concentrate pe Cheiul Dâmbovitei.

La ora 8,45, familiile, reprezentantii M.S. regelui, conducatorul statului, seful Miscarii Legionare, corpul diplomatic, guvernul, reprezentantii autoritatilor, Forul Legionar, cavalerii Ordinului Mihai Viteazul si generalii se vor afla în biserica, al locurile indicate.

La ora 9 începe slujba religioasa. La aceasta ora se trag clopotele în întreaga tara.

La ora 10,30-11, formarea cortegiului si plecarea spre Casa Verde, unde se va face reînhumarea.

Traseul

Bulevardul Elisabeta, Bulevardul Bratianu, Piata Victoriei, Bulevardul Basarab, Calea Grivitei, Casa Verde.

Dispozitiv

Deschid cortegiul Fratiile de Cruce, formând o troita vie.

Crucile purtate de comandantii plini si ajutoare.

Colivele.

Praporii.

Coroanele si corurile.

Preotii.

Capitanul purtat de 24 de comandanti: comandantii Bunei Vestiri si comandantii legionari.

Ceilalti martiri, purtati de 156 de legionari, grade si functii.

Familiile.

Reprezentantul M.S. Regelui.

Conducatorul statului si comandantul Miscarii Legionare.

Ministrii straini. Guvernul român.

Corpul diplomatic si delegatiile straine venite în formatie.

Cavalerii Ordinului Mihai Viteazul si generalii.

Trupa militara.

Cetatuile.

C.S.L.

C.M.L.

Razletii.

Regiunile de la 1-10.

O chestiune care n-a putu fi solutionata satisfacator a fost aceea a transportului sicriilor de la Biserica Sf. Ilie Gorgani la Casa Verde. Orientându-ne dupa înmormântarea lui Mota si Marin, ar fi trebuit sa folosim si noi carul învesmântat în cetina de brad si tras de legionari. Dar din cauza timpului scurt si a tulburarilor din acea vreme, n-am putu face aceste pregatiri. De alta parte, ne-am gândit ca nu cadreaza cu maiestatea momentului sa recurgem la carele funebre, obisnuite la înmormântari, si nici la autocarele cu care au fost aduse sicriile de la Jilava. Asa se face ca am ales atunci ca trupurile martirilor sa fie purtate pe umeri de legionari pe toata lungimea traseului. Defilarea celor cazuti, pe strazile capitalei, a avut un efect zguduitor asupra publicului, dar organizarea schimburilor a fost defectuoasa. Adeseori a trebuit sa ies eu din cortegiu pentru a trimite echipe de legionari care sa ia locul acelor care dadeau vadite semne de

oboseala.

DE LA BISERICA LA MAUSOLEUL DE LA „CASA VERDE”

Ziua de 30 Noiembrie 1940, ca si aceea a înmormântarii eroilor Mota si Marin va ramâne în istoria României ca o manifestare religioasa si nationala de proportii necunoscute pâna atunci. A fost un act de adeziune al întregului popor la sacrificiul Capitanului, al Nicadorilor si Decemvirilor. A fost mai mult decât un doliu colectiv: o revarsare transcendentala de sentimente si credinte spre acei care si-au varsat sângele pentru mântuirea neamului. Participarea multimilor a fost uriasa. Lacrimi, emotii si suferinte la toti oamenii care, însirati de-a lungul strazilor, salutau cortegiu murmurând rugaciuni.

Din cauza evenimentelor de atunci, am redus participarea legionarilor din provincie la delegatii, pentru a nu rani susceptibilitatea lui Antonescu. Anturajul lui, în frunte cu doamna Goga, îi insuflase si cu acest prilej teama ca noi vrem sa profitam de venirea la Bucuresti a mase de legionari, pentru a-l rasturna. Aceasta masura restrictiva nu a alterat cu nimic masiva afluenta de populatie la funeralii. Lipsurile din provincie au fost compensate de capitala. În afara de evrei, n-a lipsit nici o casa de român si crestin care sa nu fi iesit în întâmpinarea martirilor, pe ultimul lor drum. Trebuie socotit la cel puțin o jumatate de milion de oameni pe cetatenii care s-au adunat de-a lungul strazilor parcurse la cortegiu, pentru a aduce ultimul lor omagiu de recunostinta si reculegere acelor care s-au ridicat biruitori prin moarte.

Nu putem reda mai bine starea de spirit a populatiei din capitala, a familiilor celor cazuti si a multimilor legionare decât reproducând impresiile reporterului care a consemnat pentru ziarul *Buna Vestire* desfasurarea actului de reînhumare:

La Biserica Sf. Ilie Gorgani, fortareata crestinismului legionar

„Biserica Sf. Ilie Gorgani, lacasul unde se închina pe vremuri Capitanul, de unde au plecat si eroii Mota si Marin, iar deunazi venerabilul luptator, parintele Ion Mota, adaposteste de trei zile si trei nopti sfintele oseminte ale Capitanului si ale celorlalti treisprezece martiri, trecuti întru Domnul pentru dreapta credinta legionara.

În acest rastimp, pe dinaintea celor paisprezece sicrie, a defilat toata tara româneasca, ca un ultim omagiu adus unor vieti de zbucium si de sacrificiu.

Momentele premergatoare parcurgerii drumului spre vesnicie sunt de o cutremurare nemaîntâlnita.

Încerci sa-ti retii durerea, dar lacrimile curg peste orice zagazuri si se preling abundant. Esti cuprins de acea durere în fata careia nu gasesti nici un fel de mângâiere, traiesti momentele acelea când vrei cu tot dinadinsul sa iei locul alaturi de sufletele lor, sa parcurgi vamele nevazute ale vazduhului, spre acel minunat coltisor de rai, în locuri luminate, în locuri nevinovate, unde se vor aseza sufletele nevinovate ale martirilor pe care-i jelim astazi. La capatâiul Capitanului, scufundata în adâncă smerenie, plânge, plânge, doamna Elena Codreanu, tovarasa lui de viata.

Aureolata de fumul de smirna si tamâie emanat din amfore, ai viziunea unei martire, ce

si-a luat sarcina de a înfrunta drumul spinos al vietii. De unde o mai fi având lacrimi?

Mai departe, strajuind în capul celorlalte sicrie, abia conturându-se în multimea de flori, vezi rasarind familiile îndurerate ale celor ce-au avut parte de o moarte atât de grozava.

Comandantii legionari, garda de onoare, dau sumbrului decor o nota de o si mai pronuntata durere.

Patrunti de maretia clipei, înaintea sicriilor martirilor, înainte de Sfânta Slujba a Prohodului, un grup de ostasi germani privesc îndelung cele paisprezece trupuri neînsufletite”.

Marea Slujba a Prohodului

Un impunator sobor de preoti, în frunte cu Mitropolitul Gurie al Basarabiei, asistat de P. S. S. Venaimin Pocitan, prim Vicar al Patriarhiei, a savârsit slujba religioasa. Din sobor mai faceau parte P. S. S. Valeriu Moglan, Vicarul Mitropoliei Moldovei, preotii Andrei Mihailescu-Gorgani, Georgescu-Edineti, duhovnicul studentimii, Arh. Atanasie Popescu, Dionisie Udristeanu, Liviu Stan, Stefan Palaghita, Protoereul Firmilian Marin, Ilie Imbrescu, G. Butnaru, C. Diaconescu, Antipa Florescu, Orghidan, Tuta, Brighidan, Matei si Babus.

Biserica, ce de dimineata adapostea numai familiile legionarilor cazuti, începând de la opt si jumatate, se populeaza încet cu oficialitati si conducatori legionari.

În partea dreapta a bisericii iau loc, alaturi de reprezentantul M. S. Regelui, colonelul Erwin Kraus, dl. general Antonescu, seful statului, Horia Sima, comandantul Miscarii Legionare, îmbracati în camasa verde. În acelasi timp, Comandantii Bunei Vestiri, Ilie Gârneata, Corneliu Georgescu, Radu Mironovici, Mile Lefter si inginerul Blanaru. Alaturi de ei, primul senator al Legiunii, profesorul Ion Gavanescu.

Tot în partea dreapta, în al doilea rând, se aseaza membrii guvernului: Traian Braileanu, Ministrul Educatiei Nationale; Nicolae Mares, Ministrul Agriculturii; George Cretianu, Ministrul Finantelor; Vasile Iasinschi, Ministrul Muncii, Sanatatii si Ocrotirilor Sociale; Ion Protopopescu, Ministrul Comunicatiilor; general Constantin Petrovicescu, Ministrul Afacerilor Interne; Nicolae Dragomir, Ministrul Cordonarii Economice; Mihail Antonescu, Ministrul Justitiei.

În spatele ministrilor, iau loc subsecretarii de stat si alti înalti demnitari: Alexandru Constant, Subsecretar de Stat la Ministerul Presei si Propagandei; Constantin Papanace, Subsecretar de Stat la Finante; Vladimir Dumitrescu, Secretarul General la Ministerul Cultelor si Artelor; prof. P. P. Panaitescu, Rectorul Universitatii din Bucuresti; Eugen Chirnoaga, Rectorul politehnicii din Bucuresti; prof. arhitect Iotsu, Retorul Scolii de Arhitectura; Radu Gyr, Directorul Ministerial; I. G. Vântu, Primarul General al Capitalei; colonel Elefterescu, adjutant al conducatorului statului.

În acelasi grup se afla comandantii legionari Andrei C. Ionescu, Sandu Valeriu, Coriolan Matei, Grigore Macrin, Ion Turcanu, Al. Ventonic, avocat Aurel Ibraileanu, D. Ifrim, Petre Bolintineanu, Dimitrie Popa, Iosif Dumitru, Stefan Predescu, Dumitru Chica si altii.

Armata este reprezentata de domnii general Pantazi, Subsecretar de Stat la Apararea Nationala; general Ioanitiu, Seful Marelui Stat Major; amiral Rosca, Amiral Coslinski, general Dobre, general Petrescu, general Vasiliu, general Ramiro Enescu, general Negrescu, comandor Jienescu.

Din magistratura s-a remarcat prezenta domnilor D. G. Lupu, Presedintele Înaltei Curti de Casatie si Justitie; D. Botez, Prim-Presedinte al Curtii Superioare Administrative; Bratescu, Presedintele Curtii de Conturi; N. Ioanovici, consilier; I. Petrescu, Prim-Presedinte al Curtii de Apel; Emil Vântu, Prim-Presedinte al Tribunalului Ilfov; Benedict Stoenescu, procuror general; I. Gheorghiadu, Prim-Procuror al Tribunalului Ilfov.

Din partea Cavalerilor Ordinului Mihai Viteazul au participat un grup de generali de rezerva; Samsonovici, Bengulescu, D. Bucur, Magulescu si un grup de colonei, în frunte cu Popescu-Corbu si Bolintineanu.

Reichul german a fost prezentat printr-o numeroasa delegatie, în frunte cu trimisii guvernului german, Baldur von Schirach si Von Bohle. Alaturi de ei, ministrul Germaniei la Bucuresti, Wilhelm Fabricius si generalii Speidel si Nansen, sefii misiunii militare germane din România; generalul Von Scheich, trimisul extraordinar al Armatei Marelui Reich; Neubacher, fostul primar al Vienei si actualul însărcinat cu afacerile economice din România; p.p. Obergruppenführer Lorenz, reprezentant al Reichsführerului SS Himmler.

Din partea Italiei au luat parte la funeralii Pelegrino Ghigi, ministrul Italiei la Bucuresti si reprezentant al M. S. Regelui-Împarat Silenzi, reprezentantul personal al Ducelui.

Din partea Spaniei au venit domnii Merry del Val, însărcinatul de afaceri al Spaniei; Luis Beneyto, conducatorul-delegat al Falangei Spaniole în România.

La orele noua începe slujba prohodirii. Se face pomenire celor cazuti, în timp ce clopotele tuturor bisericilor din capitala încep sa sune prelung. Raspunsurile sunt date de corul Patriarhiei, sub conducerea comandantului-ajutor Remus Tincoca.

Formarea cortegiului

Dupa sfârșitul Sfintei Slujbe a prohodirii, soborul de preoti iese din biserica si coboara treptele în strada. În fata bisericii, de partea cealalta a strazii, apare un imens panou îmbracat în pânza verde, având la mijloc chipul Capitanului, sub care este scris „Prezent”. Peretii de la intrarea în biserica sunt de asemenea îmbracati în verde, având deasupra chipul Arhanghelului Mihail. Comanda cortegiului a fost încredintata de Radu Mironovici comandantului legionar Bartolomeu Livezeanu, care se ocupa de încadrarea oficialitatilor, pe masura ce ies din biserica.

Sicriile sunt scoase pe umeri de catre comandantii legionari si comandtii-ajutori si asezate pe nasalii. Sicriul Capitanului este purtat de colonelul Zavoianu si un grup de preoti.

Cortegiu este deschis de 25 de buciumeni si tulniceri din codrii Câmpulungului Bucovinei, locuri atât de scumpe Capitanului, pe care le-a strabatut în lung si în lat.

Dupa buciumeni urmeaza o troita vie, formata din frati de cruce.

La câtiva pasi, Vasile Iovin si Dumitru Banea duc crucea ce-a fost înfipta pe mormântul legionarilor de la Jilava. Urmeaza crucile martirilor ce vor fi asezate la capatâiul lor, la Casa Verde.

Dupa ei, un grup de tineri duc prapurii si coliva. Urmeaza cortegiul coloanelor, fiind deschis de o coloana de lauri, a miscarii legionare. Vin apoi la rând coroanele depuse de familii; familia Codreanu, familia Belimace, Catalina Codreanu, doamna Alexandrina Cantacuzino, doamna inginer Maria Ionescu. Coroana doamnelor legionare ale celor cazuti la Râmnicu-Sarat. În continuare apar coloanele delegatiilor straine. Coroana trimisa de Führerul Adolf Hitler, alcatuita din trandafiri rosii, pe un fond de lauri. Coroana Ducei Mussolini. Coroana Legatiei germane. Coroana ambasadorului italian Pelegrino Ghigi. Coroana contelui Ciano, Ministrul de Externe al Italiei.

O splendida coroana de brad de pe Muntele Rarau, simbolizând locurile cutreierate de Capitan încheie cortegiul.

Îndata dupa coroane, urmeaza corul legionar condus de Remus Tincoca. Dupa ce se însira membrii corului studentesc, condus de Mircea Hoinic, iar la urma corul Seminarului Monahal Cernica, condus de Ierodiaconul Felix Dubneac.

Dupa grupele corale vine clerul, condus de preotii Gheorghe Dan Popescu si Ion Potecas.

Sunt aproape o mie de preoti în cortegiu, care înainteaza în ordinea urmatoare:

preotii de mir si calugarii de la diferitele mănastiri;

diaconii care servesc în sobor;

preotii cu epitrafire, culioane si feloane albe;

preotii cu epitrafire si feloane albastre;

grupul preotilor greco-catolici.

Capitanul purtat pe umeri

Dupa cortegiul preotilor, urmeaza grupul de Comandanti ai Bunei Vestiri si comandantii legionari care formeaza o garda de onoare si poarta pe umeri trupul Capitanului. Sicriele Nicadorilor si Decemvirilor înainteaza în rând câte doua, purtate de 12 legionari, iar pe margine alti 24 de legionari marsaluiesc ca echipe de schimb.

La câtiva pasi de sicrie, familiile legionarilor cazuti: profesorul Codreanu, doamna Elena Codreanu, doamna Iridenta Mota, cu copiii Gabriela si Mihaias, familia Nicki Constantinescu, familia Belimace, doamna Maria Ciumetti, familia Trandafir.

Urmeaza dupa familii o garda legionara de onoare, dupa care paseste reprezentantul M.S. Regelui, Colonelul Erwin Kraus. În rândul urmator, Generalul Ion Antonescu, Conducatorul Statului, îmbracat în camasa verde, avându-l la stânga pe Horia Sima,

Comandantul Miscarii Legionare. În spatele lor, o alta garda de onoare, formata din legionari îmbracati în mantale negre de piele. Îndata dupa ei, apar membrii guvernului, trimisii extraordinari, membrii corpului diplomatic, înaltii demnitari, generalii si Cavalerii Ordinului Mihai Viteazul.

Asociatiile patriotice

Dupa oficialitati, se rânduiesc în cortegiu asociatiile patriotice din toata tara, fie în corpore, fie reprezentate prin delegatii si drapele: Invalizii de razboi, Gloriile Neamului, Asociatiile Vitejii Neamului, Virtutea Militara, Surorile de caritate din razboi, Barbatie si Credinta, Legatia Româna a fostilor luptatori, Asociatia voluntarilor din razboi, Grupul seniorilor „General Cantacuzino”, Voluntarii Ardeleni si Macedoneni, Cercul Subofiteresc de rezerva, Societatea Veteranilor de la 1913, Cercetasii de razboi, Uniunea Ardelenilor.

Batalioanele legionare

Cortegiul este încheiat de batalioane legionare. Imensul convoi al camasilor verzi este deschis de Cetatuile legionare, sub conducerea Luciei Trandafir. Urmeaza Fratiile de Cruce, sub conducerea lui Ilie Smultea. În continuare, defileaza studentimea legionara, sub conducerea comandantului ei, Vasile Andrei. La câtiva pasi apar batalioanele Corpului Muncitoresc, în frunte cu Dumitru Groza. Organizatia Capitalei se încheie cu Corpul Razletilor, comandat de Ilie Niculescu. Dupa unitatile din Bucuresti se însiruie organizatiile din provincie, dupa regiunile carora apartin.

Pe Bulevardele Capitalei

Cortegiul se pune încet în miscare la sunetul buciumenilor bucovineni, care anunta plecarea. Pe Bulevardul Elisabeta circulatia este întrerupta. Zeci de mii de oameni, în tacere si reculegere, asteapta trecerea sfintelor oseminte. Scene colective de adânca evlavie se observa în masele de oameni. Multi îngenuncheaza, murmurând rugaciuni. Cortegiul a facut primul popas la rondoul de la Statuia Bratianu. Aici un imens panou, cu chipul Capitanului, acopera statuia, încadrat de aripile Arhanghelului Mihail. O multime imensa s-a adunat în jurul statuii. Aici sicriile sunt date jos de pe umeri si soborul de preoti face o scurta slujba de pomenire. Cortegiul se pune din nou în miscare pe Bulevardul Bratianu si apoi pe Take Ionescu. Se face o noua oprire în Piata Victoriei. Aici, Generalul Ion Antonescu, cu o parte din membrii guvernului si reprezentantii straini se desfac din cortegiul si se îndreapta spre Presedintia Consiliului; pentru un scurt moment de odihna. Dupa slujba din Piata Victoriei, cortegiul își continua drumul avându-l în frunte pe Comandantul Miscarii Legionare si pe toti demnitarii legionari. Un alt popas se mai face în Bulevardul Basarab si apoi în dreptul Atelierelor Grivita. Pe Calea Grivitei, în dreptul unei case, pe peretele ei, apare o minunata troita de brad verde, având la mijloc icoana Capitanului, oferita de muncitorii din cartier. De aici si pâna la Casa Verde, trotuarele sunt presarate cu crengi de brad, aduse de populatia din acest cartier.

La Casa Verde

Avizati din vreme, Guvernul si oaspetii au sosit în masini la Casa Verde, pentru a asista

la actul reînhumării.

În momentul când cortegiul se apropie de Casa Verde, tacerea este întreruptă de sunetul prelung al buciurilor. Primele formațiuni patrund pe sub bolta porții în incinta Casei Verzi. În piața din fața Casei Verzi, un imens panou în verde, cu portretul Capitanului, domina zărea. De-o parte și de alta, flămuri verzi, cu chipul Nicadorilor și Decemvirilor, îl încadrează pe Capitan. Echipe de 12 legionari, în poziție neclintită străjuiesc intrarea.

Procesiunea se scurge încet spre curte. În fața Mausoleului Mota-Marin, de asemenea sunt așezate panouri verzi și steaguri cu semnul Garzii de Fier. În fața Mausoleului, trei gropi deschise pentru Nicadori, iar în partea dreaptă, sunt zece morminte proaspete, câte cinci de-o parte și de alta, care așteaptă trupurile Decemvirilor. Deasupra lor în partea de răsărit, sus, străjuiește un urias Arhanghel Mihail.

Incinta Casei Verzi este neîncapătoare pentru marea mulțime. În dreapta criptei iau loc Comandanții Bunei Vestiri și celelalte grade legionare, în stânga, familiile celor căzuți, iar mai în fața preoții. În fața mausoleului, iau loc membrii guvernului, în frunte cu Generalul Antonescu și Horia Sima, împreună cu delegațiile străine. Soborul de preoți cântă ultimele litanii și îndată după aceea sicriul cu sfintele oseminte ale Capitanului este așezat în cripta, între Mota și Marin. În continuare sunt coborâte în groapa sicriele Nicadorilor și Decemvirilor. Se da comanda, și întreaga asistentă, în poziție de onor, cântă Imnul Legionarilor Căzuți.

În acel moment suprem de durere și reculegere, un vultur coboară din înaltul cerului, face câteva rotocoale deasupra Mausoleului și apoi se înalță iar spre zări necunoscute. Multimea a văzut în acest zbor un semn și o binecuvântare a cerului...

Se înserează când ceremonia a luat sfârșit și lumea adunată la Casa Verde începe să se împrăstie.

II. PROCESUL LUI CORNELIU ZELEA CODREANU

Înainte de a fi strangulat în Padurea Tâncabest, Capitanul a suferit un alt martiriu, de ordin moral: procesul din Mai 1938, în care a fost condamnat pentru „tradare”. O teribilă acuzație pentru sufletul acestui om care a îndrumat o generație pe calea onoarei și ale iubirii de neam. Adevarul a ieșit la lumină și netrebnicii lui judecători au fost acoperiți de oprobriul întregii țări.

Revizuirea procesului Capitanului

Între dispozițiile aparute sub noua orânduire a Statului Național-Legionar, a fost și Decretul-Lege Nr. 3226 bis, semnat de Conducătorul Statului și publicat în Monitorul Oficial din 5 Octombrie 1940, prin care se înființează o „Comisie de Revizuirea Proceselor Politice și Sancționare a Magistratilor Vinovați”. Potrivit acestui Decret-Lege, Comisia va putea cerceta și trimite spre revizuire procesele penale pentru infracțiuni cu caracter politic, definitiv judecate în ultimii 8 ani.

Cum era și firesc, cel dintâi proces ce trebuia să cadă sub prevederile noii legi, era sentința de condamnare a Capitanului la 6 luni închisoare, pentru ultragiul adus

profesorului Nicolae Iorga. Acest proces, după cum se știe, a precedat marele proces din Mai și a servit numai ca pretext și paravan pentru a permite guvernului arestarea Capitanului, încarcerarea lui la Jilava și apoi condamnarea lui la 10 ani închisoare.

În consecință, Comisia de Revizuire s-a ocupat în primul rând de procesul de ultragiu, intentat la cererea profesorului Iorga. În 31 Octombrie 1940, Comisia a dat o decizie prin care dispunea revizuirea sentinței prin care Capitanul a fost condamnat de Tribunalul Militar la șase luni închisoare în 19 Aprilie 1940, pentru delictul de ultragiu.

În 30 Noiembrie 1940, în ziua când sfintele oseminate ale Capitanului strabateau strazile Capitalei, pentru a fi depuse în mausoleul de la Casa Verde, s-a judecat al doilea proces în fața Secțiunilor Unite ale Înaltei Curți de Casație, dându-se o decizie de anulare a sentinței Tribunalului Militar din București prin care Corneliu Codreanu a fost condamnat la 10 ani închisoare.

Aceste decizii au reabilitat memoria Capitanului, spulberând acuzațiile nedrepte ce i s-au adus. Cea mai înaltă instanță a țării a anulat sentințele unor judecatori corupți, care au dezonorat și armata și justiția, ascultând de ordinele ce veneau de la Palat.

S-a prăvalit piatra de pe mormântul de la Jilava, dar s-a prăbusit și piatra care apasa pe onoarea și viața Capitanului.

Scrisoarea Capitanului trimisă profesorului Nicolae Iorga

Pentru a înțelege decizia de revizuire a sentinței de condamnare a lui Corneliu Zelea Codreanu la șase luni închisoare, în procesul de ultragiu intentat de Profesorul Iorga, este neapărat necesar să reproducem, pentru a o avea proaspătă în minte, piesa incriminată, care a servit ca bază a acuzației, scrisoarea Capitanului adresată profesorului Nicolae Iorga, în ziua de 26 Martie 1938.

PENTRU PROFESORUL IORGA COMERTUL LEGIONAR DE LA OBOR ȘI DE LA LAZAR

Astăzi Sâmbătă, 26 Martie 1938, orele 9 dimineața, cele două restaurante de la Obor și de la Liceul Lazar, au fost închise de autorități.

La magazinul de coloniale Obor.

La cel dintâi s-a prezentat Comisarul Șef Furduescu de la circ. 18-a, însoțit de trei comisari ajutoari și de un pluton de jandarmi sub comanda unui sergent.

La cel de-al doilea, Comisarul Șef Malamuceanu, însoțit de doi comisari ajutoari, punând în vedere personalului să se retragă, deoarece au ordin de a evacua și de a închide imediat localul.

D-l Popescu le-a cerut să arate un ordin scris. Au răspuns: „Avem ordin verbal”. Personalul s-a retras fără nici un fel de împotrivire, lăsând totul în mâinile autorităților.

Mentionez ca procedura: lipsa de omenie, căci tot există omenie, chiar și în cele mai mari injustiții pe care vrei să le faci.

Este într-adevar lipsit de orice simt de omenie, ca să te prezinti la o afacere comercială, să închizi imediat, să scoti personalul în drum luându-i și camera în care dormea.

Și pe deasupra și riscul și satisfacția comercianților iudei, care priveau cum se darâma sub loviturile stăpânirii lor și acest început de comerț românesc.

Ce-ar fi fost dacă s-ar fi spus: va pun în vedere că în termen de trei zile să va aranjați toate chestiunile și să închideți localul, căci Ministerul de Interne a luat această dispoziție.

A II-a chestiune.

Refuzi să dai un ordin în scris în virtutea căruia să putem acționa în justiție și să vedem asupra cui cade răspunderea morală și juridică.

N-ati vrut să dați ordinul? Ei bine vi-l dau eu cum a fost primit de autoritățile locale din partea Domnului Armand Calinescu:

Prefectura și Chestura de Poliție, direcția Siguranței, Bacău, Galați, Piatra Neamț, Arad.

”Urmare ord. Ministerului de Interne Nr. 745/35, luați măsuri și îngrijiti închiderea și sigilarea localurilor de consum și debit cunoscute și specificate prin anexa ord. 1821/17/2 crt. Raportați de urmare 25678 00213 86091 22001”.

A III-a remarcă este aceea că închiderea acestor două restaurante ne-a cauzat prejudicii materiale sângeroase și obligații cărora nu le vom putea face față în nici un fel. Deci mari prejudicii morale.

Întreprinderea „Obor” s-a deschis la data de 3 Octombrie 1937, făcându-se numai cheltuieli de investiții în repararea localului în valoare de 400.000 lei, cu o chirie de 200.000 lei.

Restaurantul „Lazar” s-a deschis în Noiembrie 1937, cu o chirie de 280.000 lei anual și investiții în repararea localului de 250.000 lei.

În ambele localuri, marfuri, veselă și vinuri în pivniță, în cea mai mare parte pe credit, peste două milioane și jumătate.

Tot ce am adunat prin cea mai mare economie și muncă se afla aici.

Acum 15 ani, când tineretul manifesta zgomotos împotriva cuceririi iudaice (nu mai zgomotos decât D-l Iorga la 1906), domnii de astăzi, acești domni din guvernul de astăzi, ne spuneau:

”Nu așa veți rezolva problema evreiască. Apucați-va de comerț. Faceți comerț ca ei”.

Iată că ne-am apucat. Cu sufletul plin de speranțe. Cu dor de muncă.

Când ați văzut însă că pornim, că suntem corecți, că suntem capabili, că munca noastră e binecuvântată de Dumnezeu, veniți tot voi și distrugeți acest început de comerț românesc, poate cel dintâi început serios din vremea noastră, veniți și fără mila înabusiți

aceste încercări, tot avântul nostru și tot atâtea speranțe.

Ce epitete pot să vă dau? Ce cuvinte din limba română vi s-ar potrivi?

Ne acuzați că am greșit în trecut? Dar cine n-a greșit dintre voi? Spuneți-ne însă cu ce am greșit acum! Ne scoateți o crimă din ceea ce înșiva ne îndemnați ieri ca să facem?

Vine Profesorul Iorga, care striga acum 4 luni, dând alarma în linia comerțului creștin rapus de jidani, și făcând apel chiar la violența noastră, vine, ne murdărește gândurile noastre cele mai curate, și ne rapune el pe noi, pe români?

Sub guvernarea fericită și creștină a I.P.S. Patriarhul Miron, nu mai există în România nici jidani, nici comerț jidovesc, nici problema jidovească.

Nu mai existăm decât noi cei care trebuie să fim nimiciți prin orice mijloace.

Nici o dată. Nici un cuvânt de rău pentru Profesorul Iorga. Totdeauna cu respect și cu bună-cuviință.

De câțva timp plouă cu articole de otrăvă peste noi.

”Între bliduri (adică la restaurantele noastre) facem comploturi, punem la cale revoluții îngrozitoare și vrem să ucidem oameni. Suflete de asasini, oameni cu revolverele în mână și în buzunar”.

Ei bine, nu mai pot.

Din marginile puterilor mele omenesti, eu care te-am respectat îți strig:

Esti un incorect. Esti un necinstit sufleteste.

Datoria elementară a unui om corect este ca să se informeze și la omul pe care îl judecă, nu numai la agenții mincinoși ai Domnului Armand Calinescu (care lansaseră ieri pe piață ca 16 echipe sub conducerea lui Alexandru Cantacuzino vor să-l omoare pe D-sa).

”Eu nu mă pot bate cu D-ta. N-am nici geniul, nici vârsta, nici condeiul, și nici situația D-tale.

N-am nimic. D-ta ai totul.

Dar din adâncul unui suflet lovit și neîndreptățit îți strig, și îți voi striga din adâncul gropii, esti un necinstit sufleteste, care ți-ai batut joc pe nedrept de sufletele nevinovate.

Voi care ne acuzați de violență, după ce ați întrebuintat contra noastră cele mai mari violențe, împingându-ne la disperare și păcat, dacă cineva v-ar fi dat numai o palmă, ați fi reacționat la fel ca mine, fără să mai fi trecut prin chinurile fizice și umilintele prin care am trecut noi, voi necinstitilor sufleteste, va vom dovedi acum, că nu vom reacționa în nici un fel la provocările voastre.

Nu ca să închideți comerțul nostru, să ne înabusiti avântul, ci să ne bateti în talpi, să ne trimiteți în Insula Serpilor, să ne ucideti cu pietre, să ne spânzurați cu picioarele în sus și să ni le bateti în cuie, să ne supuneți la cele mai mari umilinte.

Nu veti întâmpina nici D-voastra, Domnule Iorga, si nici ceilalti care v-ati asumat raspunderea unei sângeroase si nedrepte opresiuni, nu numai nici o violenta, ci nici macar o opunere.

Dar de acum si pâna ce voi închide ochii, Domnule Iorga, si dupa aceea, te voi privi asa cum meriti”.

Corneliu Z. Codreanu Bucuresti, 26 Martie 1938

Cum s-a înscenat procesul de ultraj

Din textul scrisorii precedente, rezulta cu claritate motivele care l-au determinat pe Capitan sa-l traga la raspundere pe Profesorul Iorga pentru atitudinea adoptata de acesta de la instaurarea dictaturii regale. Profesorul își repudia propriul lui trecut, își calca în picioare propriile lui convingeri, pe care si le-a manifestat zgomotos în cursul luptei lui nationaliste, începuta din anul 1906, pentru a face pe placul camarilei, care pregatea o noua prigoana contra tineretului legionar. Corneliu Codreanu îi aducea aminte profesorului ce-a însemnat el pentru studentimea româna înainte de razboi, ce sperante de înnoire a trezit neamul nostru, pentru ca apoi sa-si renege propriul sau crez, intrând în tagma acelor care urmareau nimicirea acelui tineret, care nu avea alta vina decât ca continua ideile maestrului Nicolae Iorga.

Capitanul pleca de la faptele întâmplare chiar în ziua când a pus mâna pe condei pentru a scrie Profesorului Iorga. Ceva uluitor. Un comert care abia începuse sa se înfiripeze, este lichidat în câteva ore din ordinul Ministrului de Interne, fara nici o baza legala si fara nici un mijloc de recurs pentru a salva acest fond de comert. Nu se putea întreprinde nimic pentru recuperarea lui, deoarece însasi caile justitiei erau interzise. Operatia politieneasca de închidere a restaurantelor legionare s-a savârsit pe baza unui ordin verbal. Pe cine sa tragi la raspundere pentru acest abuz? Autoritatile nu si-au dat nici cel putin osteneala sa inventeze vreun pretext legal, pentru a salva macar aparentele. S-a operat exclusiv pe baza fortei brachiale a agentilor de politie. Au fost desconsiderate si cele mai elementare legi de sustinere ale edificiului unui Stat, ca si cum ne-am fi aflat în plin regim comunist. S-a procedat, cum spune Capitanul, fara sa se respecte nici acel minimum de omenie pe care îl permit împrejurarile, chiar atunci când se savârseste cea mai mare nedreptate.

Daca pe plan politic Capitanul nu putea sa întreprinda nimic, caci avea în fata mobilizat întreg aparatul Statului, nu a putut rabda sa nu-l stigmatizeze pe profesorul Iorga, exprimându-si revolta contra aceuia care, de la înaltimea autoritatii lui de profesor si savant, prin veninul articolelor sale, împrósca cu un torent de insulte si infamii tineretul legionar, care nu facea altceva, prin deschiderea acestui comert, decât sa-i urmeze propriile sfaturi.

Corneliu Codreanu constata un paralelism de eforturi între Armand Calinescu si Nicolae Iorga pentru a zdrobi miscarea. În timp ce Armand Calinescu își trimitea agentii de politie si jandarmii ca sa închida localurile comerciale ale miscarii, Nicolae Iorga începuse o campanie de presa contra Capitanului si a Legiunii, prin ziarul sau Neamul Românesc, lovind cu cea mai mare înversunare si ura. De câtva timp, cum spune Corneliu Codreanu, „ploua cu articole de otrava peste noi”. Restaurantele legionare erau

pentru Iorga localuri unde se conspira contra Statului, punându-se la cale revoluii sângeroase și războaie civile. Reaua credință era evidentă. În aceste localuri, clienți își consumau pasnic o porție de mâncare și beau un pahar de vin. Dar cum comertul legionar trebuie distrus și cum o intervenție de Stat contra acestui comert nu putea fi susținută legal, Nicolae Iorga și-a luat sarcina să justifice în fața opiniei publice abuzul savârșit de guvern când a închis aceste localuri. Cu autoritatea lui morală și intelectuală, de savant recunoscut în întreaga Europă, susținea salvatoriile poliției și instiga să se procedeze cu cea mai mare severitate contra „infractorilor Statului”.

După ce îi enumera Profesorului toate abuzurile savârșite de autorități și îi demasca inconsecvența propriei lui atitudini, Corneliu Codreanu nu se poate abține de a nu-l face „incorect” și „vinovat sufletește”, căci și-a batut joc de sufletele lor nevinovate. Este o miselie să vorbești de comploturi „între blide și pahare”, fără să te informezi și de la persoanele implicate și fără să ai altă altă dovadă decât informațiile mincinoase primite de la Siguranță.

Dar avea vreun motiv personal Nicolae Iorga să se napustească cu atâta ură contra legionarilor? Nici unul. Cum spunea Capitanul, Profesorul Iorga a fost tratat de noi întotdeauna „cu cel mai mare respect și bunăcuviință”. Ne aflăm așadar în fața unui caz calificat de agresiune neprovocată. Nimeni din rândurile mișcării nu l-a insultat pe profesorul Iorga, pentru a explica psihologic reacția lui. Asta demonstrează că Profesorul Iorga făcea parte din conspirație, aparținea cercului intim de la Palat, în care s-a decis dezlantuirea noii prigoane. Altminteri este de neconceput furia cu care s-a repezit asupra oamenilor care n-au opus nici o rezistență de la instaurarea dictaturii regale, care s-au multumit să-și exprime punctul lor de vedere privitor la lovitură de Stat, declarând că în viitor își vor vedea de afacerile lor profesionale și particulare. Corneliu Codreanu s-a retras din luptă și nu stătea în calea noului regim.

De unde provine însă acuzația de ultragi, care a provocat darea în judecată a Capitanului și condamnarea lui la 6 luni închisoare? Printr-o substituție de funcție în persoana careia era adresată această scrisoare. Iorga deschisese campania lui de presă contra Legiunii, prin ziarul sau Neamul Românesc, în calitate de ziarist și om politic; când scria ceva, când ataca pe cineva, este logic să te aștepti și la replici. Asta e în natura gazetăriei, mai ales când articolele sunt semnate și de un om politic. Cum însă la ora aceea, nu mai exista în România presa liberă, nesupusă cenzurii, iar Corneliu Codreanu nu avea la dispoziție un organ prin care să-i răspundă, s-a adresat profesorului printr-o scrisoare. Această scrisoare n-a apărut în presă, ci a fost multiplicată și difuzată în cercurile legionare, pentru ca membrii mișcării să fie orientați asupra polemicii cu Iorga.

Și acum intervine marea ticalosie. La sugestia guvernului, Iorga accepta să i se deschidă Capitanului un proces de ultragi. Dar cum, căci un proces de ultragi nu se poate intenta decât din partea unui funcționar public? Armand Calinescu și Palatul au găsit soluția: Iorga era și ministru în cabinetul nou constituit al lui Miron Cristea. Scrisoarea lui Codreanu, în consecință era adresată unui înalt funcționar al Statului, care, simțindu-se lezată, putea cere reparație în justiție. L-au scos din circulație pe gazetarul Iorga, dispăruse și omul politic Nicolae Iorga, și nu rămăsese în fața Capitanului decât ministrul Iorga, care, simțindu-se ofensat de conținutul acestei scrisori, a sesizat justiția. Funcționarul public Nicolae Iorga, investit cu o demnitate recent primită, fusese

ultragiati. Aceasta a fost baza procesului.

Corneliu Codreanu se adresase gazetarului Nicolae Iorga, care scrisese articole veninoase contra miscarii, se adresase omului politic Nicolae Iorga, care de decade facea politica si era si întemeietorul unui partid nationalist, pentru a-i reprosa incoerenta atitudinii lui, si acum apare în fata Capitanului ministrul Iorga, care cerea satisfactie în justitie pentru „insultele” suferite. Iorga, la sugestia camarilei, s-a refugiat în autoritatea Statului, fiind sigur ca de pe aceasta pozitie va obtine condamnarea lui Corneliu Codreanu.

Dar cine era Statul pe care-l reprezenta Iorga? Era Statul loviturii de Stat de la 11 Februarie 1938, era Statul iesit dintr-un sperjur, era Statul care se opunea vointei nationale, clar exprimate în alegerile anterioare, era Statul care cazuse în mâinile unei camarile si urmarea anihilarea Miscarii Legionare, fiind constituit exclusiv pentru acest scop. Evident ca acest Stat, care nu mai avea nimic comun cu natia decât doar emblema, îi va da satisfactie lui Iorga, caci justitia acestui Stat nu va judeca dupa dreptate, ci dupa impulsurile ce le primea de la Palat.

Dar cine l-a judecat pe Capitan? Acelasi Tribunal Militar care l-a condamnat mai târziu, în procesul cel mare, la zece ani închisoare. Trimis în fata acestui Tribunal, care nu se bucura de independenta, care era o simpla anexa a regimului, condamnarea era sigura. Corneliu Codreanu s-a prezentat la proces si a declarat ca el a raspuns omului politic si gazetarului Nicolae Iorga, care-l atacase în articole, încât nu putea fi ultragiat Ministrul Iorga. Acesta, de altminteri, nici n-a binevoit sa apara în instanta, lasând toata treaba sa o dezlege justitia, stiind de mai înainte ce sentinta se va da. Capitanul a fost condamnat la 6 luni închisoare corectionala, fara circumstante atenuate, iar verdictul i s-a comunicat în 19 Aprilie, pe când era încarcerat la Jilava.

Mai e o întrebare care trebuie lamurita. Pentru ce avea nevoie guvernul de acest proces, când era decis sa-l trimita în judecata pentru culpe mult mai grave? În primul rând, pentru a deschide ostilitatile contra Legiunii cu o lovitura spectaculara de ordin moral. A fost insultat marele Profesor Iorga, reputatul savant si justitia tarii a reactionat prompt si constiincios. În al doilea rând, acest proces servea, cum am spus, ca o cortina de fum pentru a ascunde scena adevaratului proces, care va începe în Mai si care se va încheia cu condamnarea Capitanului la 10 ani temnita. Dar în timpul acesta critic, de pregatire al marelui proces, conspiratorii de la Palat aveau nevoie sa-l aiba pe Capitan în mâna. O condamnare la 6 luni pentru ultragiu nu era prea grava, dar pe baza acestei condamnari, Capitanul putea fi detinut, pentru a-i reduce posibilitatile de aparare la minimum. Când se va înalta cortina si se va contempla scena în totalitatea ei, se va descoperi ca e vorba de ceva mult mai grav, de o lovitura în creștet a miscarii, care nu-l cuprindea numai pe Capitan, ci întreaga elita legionara, care va lua drumul lagarelor si al închisorilor. Nici cercurile legionare nu si-au dat seama de gravitatea situatiei decât în ziua când s-au început arestarile în toata tara.

Procesul de ultragiu al lui Iorga a fost preludiul actiunii de exterminare a miscarii si profesorul s-a pretat la acest rol odios de a servi ca instrument de camuflare a adevaratelor intentii si planuri ale regimului.

Tribunalul a facut o gresita stabilire a faptelor

Comisia de revizuire, cercetând mai întâi procesul de ultragiu, a ajuns la concluzia ca procesul îndeplinește toate condițiile pentru a putea fi revizuit. Comisia nu s-a ocupat de conținutul scrisorii, nu se referea la acuzațiile aduse de Capitan lui Iorga, ci exclusiv la faptul diviziunii ce s-a operat în personajul Iorga, substituindu-se gazetarul și omul politic, cu Iorga ministrul, care cerea reparatie în justiție pentru ultragiu. Comisia de revizuire a făcut o eminentă expunere a cazului, pentru care ne permitem să reproducem concluziile ei:

”Având în vedere ca din examinarea în ansamblu al conținutului scrisorii, mai sus rezumat, rezulta în esență ca Corneliu Z. Codreanu, în cadrul general al unei expuneri al chestiunii închiderii magazinelor legionare, arată întâi ca organele politienesti, în urma ordinului Ministrului de Interne Armand Calinescu, le-au închis cele doua restaurante legionare de la Obor și Liceul Lazar și magazinul de coloniale și apoi ca Profesorul Iorga, alta data sfatuitorul lor de a face comerț românesc, scriind articole, în care îi califica pe complotisti și asasini, în legatura cu comerțul ce-l faceau, este un încorect, un necinstit sufletește, pentru ca una a povățuit în politica și ziaristica, aruncând sufletele lor nevinovate în ideea, ca numai așa vor rezolva problema evreiască, apucându-se de comerț și făcând ca ei – și alta face acum, când ei s-ar fi așteptat să se informeze și la omul pe care-l judeca, nu numai la agenții Ministrului de Interne.

Având în vedere ca atât din acest examen de ansamblu, în care se vad cele doua idei bine marcate, cât și de faptul ca Corneliu Z. Codreanu arată ca Ministrul de Interne Armand Calinescu este autorul ordinului de închidere a magazinelor legionare, precum și din faptul ca se referea la vechile sfaturi date de profesorul și ziaristul Nicolae Iorga, despre care spune ca și-a batut joc pe nedrept de sufletele lor nevinovate, rezulta în mod neîndoios ca ofensele ce-i aduce prin scrisoare nu se refera la calitatea acestuia de ministru, ci la aceea de om politic ziarist, fiind evident ca motivul determinant al unei scrisori trimise Profesorului Iorga, a fost revolta determinată de atacurile prin presa ale acestuia, în care Corneliu Codreanu vedea numai informații neadeverate date de agenții Ministrului de Interne și articole care au putut determina luarea măsurilor de închidere a magazinelor legionare.

Având în vedere ca, dacă, în partea finală, Corneliu Z. Codreanu se adresează Profesorului Iorga și către ceilalți toți, care și-au asumat răspunderea unei sângeroase și nedrepte opresiuni, aceasta o face pentru a-i cuprinde pe toți adversarii Mășcii Legionare, lăsând evident, separată și de sine statatoare acea parte din cuprinsul scrisorii, în care se aduc ofense D-sale în legatura cu articolele din gazeta.

Ca, de altfel, în acest sens s-a aparut și Corneliu Z. Codreanu în interogatoriul ce i s-a luat și tot în acest sens au fost și declarațiile martorilor, profesorul Ion Gavanescu și profesorul Nae Ionescu, iar profesorul Iorga nu s-a prezentat în instanță și nu s-a produs vreo altă împrejurare care să îndreptățească Tribunalul pentru a stabili altfel faptele.

Ca, în aceste împrejurări, Tribunalul Militar stabilind în fapt ca ofensele sunt aduse Profesorului Iorga, în calitate de ministru și nu aceea de om politic și ziarist, făcând o gresită stabilire a faptului, și, prin urmare, procesul cade sub revizuire în baza motivului prevăzut de art. 3 partea a 2-a, din decretul-lege Nr. 3326 bis din 5 Octombrie 1940”.

PROCESUL CEL MARE SI LOVITURA DE STAT

Prin „procesul cel mare”, înțeleg procesul din Mai 1938, care s-a încheiat cu condamnarea Capitanului la 10 ani închisoare, spre a-l deosebi de cel anterior, intentat de profesorul Iorga pentru ultragiu.

Procesul de ultragiu a fost doar o piesa tactica, introdusa în ultimul moment, în planul de detentie a Capitanului. Deschizându-i un proces secundar, pe baza scrisorii adresate lui Iorga, conspiratorii de la Palat abateau atentia legionarilor si a tarii de la adevaratele lor obiective, mult mai grave si mai primejdioase pentru destinul Miscarii. Cu sau fara aceasta scrisoare si actiunea în justitie a lui Iorga, tot acolo s-ar fi ajuns: o noua prigoana contra Legiunii, care, de asta data trebuia condusa pâna la ultimele consecinte si cu cea mai mare ferocitate, pentru a lichida „pericolul” legionar, asa cum cereau interesele combinate ale Internationalei comuniste. De asta data nu trebuia sa i se mai lase lui Corneliu Codreanu nici o portita de scapare: toate iesirile, toate posibilitatile de salvare, trebuiau blocate, pentru ca sa dispara de pe scena politica a României. Pregatirea acestui proces a început de fapt odata cu lovitura de Stat a Regelui Carol, care n-a avut alt rost decât sa creeze cadrul politic necesar pentru nimicirea acestui om si a miscarii ce o întemeiasc. Odata cu proclamarea noii Constitutii si instaurarea dictaturii regale, au fost scoase din functiune puterile legitime ale Statului. Nu mai exista nici Parlament liber ales si nici o justitie independenta. Statul fusese redus la puterea executiva, reprezentata de Rege si oamenii sai de încredere, cu ajutorul carora guverna. Partidele au fost salvate si orice activitate politica interzisa. Starea de asediu si cenzura împiedicau orice manifestare ostila regimului nou. Libertatile individuale au fost suprimate si cetatenii nu se mai puteau apara de abuzurile autoritatilor, având de ales în a se supune arbitrarului puterii executive, sau, daca se împotriveau, a înfunda puscariile si lagarele. Înainte de a se pasi la atacul frontal contra legionarilor, tara trebuie înlantuita, pentru ca nimeni sa nu cuteze sa se mai ridice pentru a protesta contra faradelegilor guvernamentale.

Odata creat acest climat de nesiguranta si teama, cu o graba febrila s-a organizat actul al doilea si cel mai important al dictaturii carliste: detentia Capitanului. Palatul nu putea accepta solutia propusa de Capitan, retragerea voluntara a miscarii din lupta politica, fara a face nici o dificultate noului regim. Opozitia legionara chiar latentă, chiar neexprimata public, chiar respectuoasa fata de noua ordine, reprezenta un pericol permanent pentru consolidarea regimului. Simpla prezenta, chiar inactiva a lui Corneliu Codreanu, în libertate, ar fi dus la triumful final al Garzii de Fier. O schimbare externa si dictatura Regelui Carol s-ar fi prabusit.

Odata terminata mascarada constitutională, întreg aparatul Statului, sub conducerea Ministrului de Interne, Armand Calinescu s-a concentrat asupra Miscarii Legionare. Aceasta devenise „vânat liber”, cu care trebuia sa se procedeze prin solutii de forta, dupa ce Statul de legi fusese scos din functie. S-a întocmit planul minutios cum sa fie urmarit si detinut Capitanul ce acuzatii sa i se aduca la proces si ce pedeapsa sa i se dea, fara a tine seama de vinovatia lui.

Lui Armand Calinescu nu i-a scapat nici pericolul ce-l reprezentau cadrele conducatoare ale Miscarii. Nu era destul sa fie arestat Capitanul. În acelasi timp si cu aceeasi lovitura

trebuiau imobilizati si fruntasii Legiunii, pentru ca, sub conducerea lor sa nu se produca reactii ale maselor populare contra regimului. Asa se face ca, în noaptea de 16-17 Aprilie 1938, odata cu detinerea Capitanului au fost ridicati de la casele lor aproape toate figurile principale ale Garzii de Fier: în primul rând fruntasii din capitala si apoi acei legionari din provincie care detineau functii importante în organizatie: sefii de regiuni si de judete. Acestia au fost internati mai întâi la Mânastirea Tismana si apoi concentrati la Miercurea Ciuc. Dintr-o data miscarea a fost lipsita de cele mai valoroase elemente ale ei. Tara era ferecata, iar Legiunea era la pamânt, paralizata, din cauza dezorientarii provocate în organizatie de încarcerarea conducatorilor ei.

Acum drumul era liber pentru înscenarea celui mai monstruos proces cunoscut în analele judiciare ale României. Corneliu Codreanu a fost condamnat la zece ani temnita „pentru tradare” si alte crime tot atât de grave, contra celor mai evidente probe de nevinovatie.

În presa timpului nu s-a dat voie sa se publice decât prima zi a dezbaterilor, pentru ca apoi sa intervina cenzura. Desi regizat cu maiestrie, totusi, în cursul procesului, puteau sa iasa la lumina lucruri neplacute în presa pentru guvern. De aici încolo n-au mai aparut decât fragmente de proces, alese cu grija, pentru a da o alta imagine dezbaterilor.

Pentru cunoasterea adevarului m procesul Capitanului, dispunem de urmatoarele surse, de cea mai mare încredere:

Adevarul în procesul Capitanului, o brosură publicata la 1 August 1938 de catre Comandamentul legionar din prigoana.

Notele scrise de Capitan în închisoarea Jilava, care s-au pastrat, fiind descoperite în toamna anului 1940 si apoi publicate în 1942, în timpul captivitatii noastre în Germania, sub titlul *Însemnari de la Jilava*.

O stralucita serie de articole, redactate si publicate de avocatul D.M. Ranetescu, care a pledat în procesul Capitanului, în ziarul *Buna Vestire* din Noiembrie 1940.

Sentintele de revizuire ale proceselor Capitanului din 1940, emenate de la Comisia de Revizuire si de la Înalta Curte de Casatie.

Mai exista articole razlete, referitor la proces, publicate fie în cursul guvernarii legionare fie mai târziu, în exil.

ARESTAREA CAPITANULUI

De noul proces nu s-a aflat nimic în cercurile legionare. Secretul a fost bine pastrat de tenebrosii tovarasi ai conspiratiei de la Palat. Se stie doar ca era în curs de judecata un proces de ultragiul intentat Capitanului, pendent de Tribunalul Militar al Capitalei. Corneliu Codreanu era liber si se ducea la Tribunal ori de câte ori era citat, pentru a raspunde învinuirii ce i se aducea. Maxima pedeapsa, prevazuta în astfel de cazuri, era de 6 luni închisoare, care putea fi redusa sau suspendata, daca se aplicau circumstante atenuante. Procesul în sine nu constituia un motiv de preocupare grava printre legionari.

Acestia se orientau dupa circulara data de Capitan, când a anuntat încetarea activitatii politice a partidului „Totul pentru tara”. Iesind temporar din viata politica, legionarii se vor ocupa de afacerile lor particulare si profesionale. Vor profita de aceasta vacanta fortata, pentru a-si încheia studiile cei înscriși la Universitate, iar cei ce exercitau vreo profesie libera sau erau oameni de stiinta, pentru a-si completa cunostintele lor în specialitatea respectiva. Mi-aduc aminte de ce-mi spunea Vasile Cristescu. El fusese scos din învățământ pentru ca votase contra Constitutiei carliste si, rămânând fara mijloace de existenta, își facuse planul ca, împreuna cu Gheorghe Ciorogaru, sa deschida un magazin de confectii pe Calea Victoriei. Era în cautarea capitalului necesar când au început arestarile.

Ceea ce îl nelinistea pe Capitan si pe toti care l-au vazut în aceste zile, premergatoare arestarilor, era numarul crescând de agenti care se tineau dupa el, pas cu pas. Nu era ora din zi si din noapte în care sa nu fie urmarit. La „Casa Verde”, unde locuia, la Predeal, la sediul din Strada Gutenberg, acum pustiu, când ieseia în oras sau când se ducea la Tribunalul Militar, oricine putea privi cu dezgust mutrele agentilor lui Calinescu, care nici nu se fereau cel puțin sa-si îndeplineasca ordinul cu discretie si la distanta. Politia era informata permanent de toate miscarile Capitanului, caci el nu se ferea de nimeni. Sediul era deschis tuturor acelor care vroiau sa vorbeasca cu el. Dar, de asta data, supravegherea se intensificase si luase forme sistematice. Echipe de agenti umblau dupa el si nu-l slabeau nici o clipa, ca si cum le-ar fi fost teama sa nu scape „vânatul” la vreo cotitura.

În noaptea de 16/17 Aprilie 1938, când a avut loc arestarea Capitanului, se stia precis unde se gaseste. Localizarea lui era notata ora cu ora. Armand Calinescu si de data aceasta a procedat tinând seama de învățămintele anterioare. Când a fost dizolvata Garda de Fier, în 10 Decembrie 1933, Capitanul a fost avizat cu câteva ore înainte de actul dizolvării si arestarile ce se vor opera în toata tara si a reusit sa dispara. Armand Calinescu se gândea ca si de data aceasta, daca Corneliu Codreanu ar afla de planul guvernului, printr-o cât de usoara indiscretie, s-ar ascunde din vreme si atunci procesul cu toate implicatiile lui ar ramâne suspendat în aer.

Teamă lui Armand Calinescu era neîntemeiată acum. Corneliu Codreanu declarase în scrisoarea catre Iorga ca nu se va opune nici unei masuri de represiune. Cine îl cunostea pe Corneliu Codreanu, stia ca el nu face declaratii de circumstanta, pentru ca mâine sa le renege sau sa adopte atitudini contrare lor. El era decis de asta data sa înfrunte prigoana cu pieptul deschis, fara sa schiteze nici cea mai usoara împotrivire. Declaratiile lui erau expresia unei decizii interioare, fiind hotărât sa-si joace soarta.

Bineînțeles, Corneliu Codreanu mai pastra o frântura de speranta, de speranta ca franchetea atitudinii lui, determinata primordial de grija ca tara sa nu devina o „Spanie însângerată”, va trezi ecou si în cercurile Palatului. Spera într-un minimum de patriotism si la cei ce guvernau, oricât de rai ar fi fost. Atitudinea lui nu era dictata de slabiciunea organizatiei lui, ci de o înalta ratiune de Stat. Speranta vana, caci dusmanii lui nu se gândeau la viitorul tarii, ci cum sa distruga miscarea legionara, indiferent de catastrofa ce s-ar putea abate asupra României.

Dupa arestare, Capitanul a fost depus la închisoarea Jilava. Aici, din prima zi a fost

supus unui tratament de anihilare fizica, incompatibil atât cu calitatea lui de sef de partid cât si cu situatia lui juridica de arestat preventiv. A fost tinut la secret aproape o luna de zile, hranit mizerabil, într-o celula umeda si rau aerisita, fara legaturi cu familia si fara sa i se spuna macar pentru ce a fost arestat. Se gândea la condamnarea în procesul Iorga, de 6 luni închisoare, care i se comunicase la Jilava, dar aceasta pedeapsa nu justifica tratamentul barbar pe care-l suporta. Abia mai târziu a aflat, la interogatoriul ce i s-a luat, încotro se îndreapta cercetarile si scopul lor infam. Suferintele Capitanului la Jilava au fost scrise cu mâna lui si notele s-au pastrat si au putut fi recuperate în 1940.

Regimul inuman la care a fost supus la Jilava a avut si el tâlcul lui, în ansamblul planului de nimicire a acestui om: era de presupus ca trupul lui se va resimti dupa o luna de închisoare severa. Va slabi în asa masura încât publicul, ziaristii si judecatorii vor avea în fata lor o epava umana. Prin însasi jalnica lui înfatisare fizica va dovedi ca este coplesit de învinuirile ce i se aduc. Presa nu va divulga chinurile la care a fost supus, ci doar ca e un om sfârsit, care nu se mai poate nici apara.

Avem marturia avocatului Ranetescu privitor la halul de slabiciune al Capitanului, dupa ce a fost adus la Tribunal. Duminica, 22 Mai, avocatii au fost admisi în odaia rezervata Capitanului, pentru a pregati împreuna procesul. În cursul cercetarii dosarelor, la un moment dat s-a oprit. Si-a scos haina. În odaie era cald. Ne-a aratat umarul sting gol, si ne-a spus: „Iata ce umar am! Si cum era înainte!... Nu se mai tineau hainele pe el, asa era de slabit”.

Dupa marturia lui Vasile Mailat, „M-au chinuit ca pe hotii de cai”, a spus el grupului de avocati, când acestia l-au întrebat de sederea lui la Jilava.

În timp ce Capitanul zacea la secret, izolat de lume si de familie, dusmanii n-au stat cu mâinile în sân. Au folosit aceasta perioada pentru „pentru a prelucra” opinia publica în sensul vederilor lor, cautând sa o convinga de vinovatia lui Codreanu. L-au împröscat – zi de zi prin ziare, cu cele mai nemernice acuzatii. Din acest cor de infamii n-a lipsit nici mâna Profesorului Iorga. Cu o luna de zile înainte de începerea procesului – citim în broșura *Adevarul în procesul Capitanului* – aparatul de Stat a început o violenta campanie împotriva sefului Legiunii, acuzându-l de cele mai grele pacate fata de tara, fara ca acesta, înlantuit si pus la secret, sa poata schita cel mai elementar gest de aparare.

Ce fel de proces este acesta, în care capetele de acuzare se divulga în public, înainte de a lua cunostinta de ele acuzatul? Scopul acestei campanii era de a justifica severitatea masurilor luate de autoritati si arestarile întreprinse, procedând fara crutare contra tuturor acelor care pregateau o „revolutie sociala” în România. Complotistii de la Palat vroiau sa convinga opinia publica de iminenta unui razboi civil, care a fost împiedicat sa izbucneasca numai gratie guvernului, care a actionat cu cea mai mare energie, arestând la vreme capetenile rascoalei, în frunte cu Corneliu Codreanu, făcându-i inofensivi. Statul a trecut printr-un moment de pericol mortal si primejdia a fost evitata numai gratie faptului ca guvernul a intervenit la vreme, zdrobind în fasa încercarea de razvratire a legionarilor.

Dar s-a petrecut o anomalie pâna la proces. În afara de zgomotoasa campanie de presa,

ordonanta definitiva si rechizitorul au fost larg difuzate prin gazete, iar, – prin zelul Ministrului de Interne, s-au raspândit în brosură galbene pâna în cel din urma sat.

Dar daca justitia va decide altfel? Era de competenta justitiei sa se pronunte asupra culpabilitatii lui Corneliu Codreanu si pâna atunci era normal ca organele executive sa se abtina de la orice anticipatii. Aceasta îndoctrinare prematura si la scara nationala a publicului, demonstra clar ca guvernul nu avea nici un dubiu asupra sentintei de condamnare ce se va pronunta, ca o considera un lucru achizitionat prin complicitatea Tribunalului Militar iar procesul în sine nu era decât o pura formalitate exterioara.

6. UN RECHIZITORIU SUI-GENERIS

Din dispozitiile codului penal si practica judiciara se stie ca un rechizitor trebuie sa enumere acuzatiile aduse unui inculpat si sa le sprijine pe fapte. Ori, rechizitorul definitiv al procurorului militar, Gheorghe Atanasiu, din 6 Mai 1938, se ocupa, în proportie covârșitoare, de 3/4, cu probleme periferice în raport cu fondul procesului, cu acuzatiile propriu-zise, cu ce i se imputa Capitanului.

La ce se referea cea mai mare parte a rechizitorului? La sistemul de organizare al miscarii si la antecedentele vietii politice ale lui Corneliu Codreanu. Din interpretarea rauvoitoare a unor serii de fapte din trecutul miscarii si al întemeietorului ei, procesul vroia sa azvârle umbre asupra lui Corneliu Codreanu, sa creeze prezumptii de culpabilitate, ca si cum gravele acuzatii ce i se aduceau acum nu erau decât punctul culminant al întregii lui cariere politice. Toata viata Corneliu Codreanu a fost certat cu legea, a fost un razvratit si un conspirator. Acuzatiile de acum, mult mai grave, nu erau decât implicatia logica a întregii lui activitati din trecut. Daca asa a fost Corneliu Codreanu înca de pe bancile universitare, nu e de mirare ca a ajuns sa-si tradeze neamul, conspirând contra securitati interne si externe a Statului.

Acesta a fost si rostul amplei publicitati ce i s-a dat rechizitorului: ca opinia publica sa ia cunostinta de „crimele” lui Corneliu Codreanu, pentru ca atunci când se va pronunta Tribunalul Militar si va cadea greaua sentinta, sa nu mai existe nici un dubiu în constiinta cetatenilor asupra culpabilitatii lui.

Acuzatiile propriu-zise, pentru care a fost dat în judecata Capitanul, au fost îngramadite în sfertul de rechizitoriu ramas disponibil, dupa lunga „introducere” la antecedentele „criminale” ale Capitanului.

În apararea sa, la interogatoriul ce i s-a luat, Capitanul a dezvaluit fraudă din corpul rechizitorului, declarând urmatoarele:

„Voi intra, Domnule Presedinte si onorat Consiliu, în miezul procesului – pentru ca acest proces are trei învelisuri: o parte care se judeca dincolo de aceste ziduri, în presa si la radio, si acolo eu nu pot face nimic. O alta parte o constituie o serie întreaga de acuzatii din rechizitoriul d-lui procuror si din ordonanta definitiva, dar pentru care nu sunt dat în judecata – sunt trecute ca acuzatii, dar nu sunt dat în judecata pentru ele – si, în sfârșit, o alta parte, pentru care într-adevar sunt dat în judecata”.

Învelisul al doilea, pe care-l pomenea Capitanul, contine tocmai acele acuzatii care

n-aveau ce sa caute în rechizitoriu, pentru ca nu apartineau actului de acuzare propriu zis si nu pentru ele fusese dat în judecata Capitanul. Era o colectie de fapte din trecutul miscarii, din istoria ei, care au fost reînviata acum si rastalmacite în mod abuziv de procuror sau de cei ce stateau în spatele lui, pentru a crea impresia ca Legiunea, de la primele ei manifestatii, a fost o miscare subversiva, care ameninta existenta Statului.

Raspunzând la întrebările procurorului militar, maior Radu Ionescu, care era în instanta, Capitanul a lamurit toate aceste puncte litigioase din rechizitoriu. Organizatiile legionare, considerate în rechizitoriu ca fiind conspirative, erau urmatoarele:

- Cuibul,
- Fratiile de Cruce,
- Asociatia „Prietenii Legionarilor”,
- Corpul Mota-Marin”.

Corneliu Codreanu a dat raspunsuri clare si precise la toate întrebările puse referitor la aceste organizatii, care puteau convinge pe toata lumea, în afara de membrii Consiliului de Judecata, care n-aveau libertate de opinie, fiind legati de anumite ordine.

Un alt grup de acuzatii de aceeasi speta, care n-aveau nimic cu fondul procesului si au fost introduse pentru a crea atmosfera în jurul inculpatului, aduceau în dezbatere metodele violente ale miscarii. Procurorul vroia sa demonstreze ca miscarea cultiva violenta ca si chestiune de principiu, pentru ca pe aceasta cale sa cucereasca puterea în Stat. Corneliu Codreanu a aratat ca au existat violente savârsite de legionari, dar acestea nu erau expresia doctrinei legionare, ci izbucniri razlete, provocate de suferintele îndurate de legionari din partea autoritatilor. La violentele agentilor fortei publice, legionarii au raspuns rareori cu propriile lor violente.

”Eu n-am afirmat niciodata acest lucru (utilizarea violentei ca scop), iar daca s-a întâmplat violenta în tara noastra, aceasta se datoreaza nu principiilor pe care le-as fi fixat, ci determinata poate de legitima aparare, poate de situatia de nenorocire la un moment dat, dar nu ca principiu.

Unui om poate sa i se întâmple în viata o nenorocire. La un moment dat, de enervare, se poate sa aiba un gest violent. Se întâmpla si în familia lui, în casa lui, dar într-o lupta politica?”

Faptele de violenta, readuse în dezbatere de procuror, erau luate, unele chiar din cartea Capitanului *Pentru Legionari*, iar altele, din circulari sau din întâmplările mai recente din viata Legiunii:

- Complotul studentesc din 1923
- pedepsirea lui Vernichescu de catre Mota
- cazul Beza-Angelescu

- cazul Duca, al Nicadorilor si Decemvirilor.

Capitanul a dat explicatiile cuvenite în fiecare caz în parte si a insistat în final asupra împrejurarii ca aceste violente au trecut prin fata justitiei, iar el si ceilalti fruntasi ai Legiunii au fost achitati. Aceste piese nu mai pot fi provocate astazi ca acuzatii, deoarece cad sub autoritatea lucrului judecat. E un principiu care trebuie respectat de justitie.

”Aceasta chestiune, spune Corneliu Codreanu în apararea lui, ar putea fi invocata de oricine contra mea, în afara de cineva din justitie, care nu se poate ridica împotriva autoritatii lucrului judecat, pentru ca s-ar dezice”.

În pledoaria sa, avocata Lizeta Gheorghiu, aparatoare în procesul Capitanului, a explicat magistral tâlcul acestei dispozitii între acuzatiile extrase din trecutul Legiunii si cele actuale, singure valabile din punct de vedere al dreptului:

”Din redactia atât a ordonantei definitive cât si a rechizitoriului domnului Procuror Militar – nu mai vorbim de decizia Camerei de Punere sub Acuzare, care este o foarte palida reeditare a cuprinsului ordonantei definitive si a rechizitoriului – se constata din primul moment ca domnii magistrati militari au cautat în mod special si cu tot dinadinsul a crea, înainte de a fixa imputatiile aduse învinutului, o anumita coloratura, o atmosfera a procesului. Era de altfel metodic pregatita de autoritatea din afara magistraturii militare, aceasta atmosfera, prin comunicari oficiale, publicatii trunchiate si de asa zisele „piese inculpatoare”, înainte de a se fi pronuntat în vreun fel justitia. Comentarii speciale, prin radio, utilizându-se o întreaga gama a posibilitatilor oficiale, pentru „a se pregati”, din punct de vedere al atmosferei, procesul acuzatului de astazi. Era normal deci ca domnii magistrati militari „sa prinda” aceasta dorinta a autoritatilor superioare care s-au pronuntat înainte de proces, si asa se explica ca trei sferturi din rechizitoriul domnului procuror general si din ordonanta definitiva sa se ocupe de atmosfera imputatiilor si numai restul de acuzatii propriu-zise.

Se vede din rechizitoriul domnului Procuror General, in extenso în toate ziarele, ordonanta definitiva nefiind decât doar copia acestui rechizitor, ca întregi capitole sunt consacrate pentru:

1. Sistemul de organizare tainica, clandestina a Legiunii, având ca baza „cuiburile”.
2. Activitati clandestine conspirative „ale Legiunii”.
3. Organizatii para-militare „ale Legiunii”.
4. Pregatiri teroriste „ale Legionarilor”.

. Captarea tineretului minor.

Desigur ca toate afirmatiile cuprinse în aceste capitole de „atmosfera”, ne referim la ele în concluziile ce le punem în drept, numai pentru a accentua ca fiind straine de infractiunile supuse judecatii, n-au ce cauta în discutia juridica, îndeosebi ca dreptul trebuie ridicat deasupra calculelor odioase de oportunism, spre a releva dreptatea si echitatea”.

N-au fost procurorii militari care si-au pus semnatura pe rechizitor, autorii lui. Armand Calinescu a facut apel la serviciile unui mare profesor de Drept si faimos jurist-consult, fostul ministru Istrate Micescu, pentru a redacta rechizitoriul, care a servit apoi ca baza a ordonantei definitive si apoi la darea în judecata a lui Corneliu Codreanu. Istrate Micescu era acelasi personaj, care, fiind Ministru de Externe în cabinetul Goga, l-a chemat la sine pe avocatul Ion V. Emilian, pe atunci Prefect de Neamt, si i-a propus sa-l suprima pe Capitan, garantându-i impunitatea si asigurându-i o recompensa substantiala. Ion V. Emilian s-a dus la Capitan si i-a dezvaluit tentativa de asasinat a lui Istrate Micescu.

7. O MONSTRUOZITATE JURIDICA

Procesul Capitanului, din Mai 1938, desi avea toate aparentele unei judecati obisnuite, ce se desfasura în conformitate cu dispozitiile Codului de Justitie Militara, în realitate brusca si calca în picioare toata ordinea juridica existenta pe atunci în România. Procesul a decurs în afara cadrului stabilit de justitia militara, ca si cum ar fi fost vorba de o actiune straina de rânduielile ei, urmându-si drumul lui implacabil si imposibil de controlat, neascultând decât de niste consemne misterioase. Una era justitia militara, cu articolele si procedura ei; cu probele si contra-probele ce le cerea pentru a da o sentinta, si cu totul altceva completul de judecata însarcinat cu acest caz, care se comporta în mod straniu, ignorând sistematic si deliberat toate regulile ce era obligat sa le respecte. Si atunci asistam la acest spectacol uluitor în sala de sedinte: de-o parte Capitanul si aparatorii lui, care raspundeau acuzatiilor, cu Codul de Justitie Militara în mâna, demonstrând inexistenta lor, iar în alta parte, Tribunalul Militar, care, desi învins si redus la neputinta în cursul dezbaterilor, da o sentinta de condamnare a lui Corneliu Codreanu, fara cel mai mic indiciu de culpabilitate.

Avocatul Ranetescu, unul din aparatorii Capitanului, în seria de articole publicate în *Buna Vestire* din Noiembrie 1940, referitor la acest proces, are cuvinte grele la adresa completului de judecata, care s-a pretat cu buna stiinta la aceasta farsa judiciara:

”o crima judiciara fara precedent în toata istoria noastra politica”,

”unelte care au primit ordine sa condamne”,

”toata rânduiala procesului, toate asa zisele garantii si libertati ale apararii, au fost niste meschine parodii”,

”osânditorii au abandonat din ordin notiunea de demnitate umana”,

”revizuirea procesului va lamuri toata aceasta completa opera a Satanei”,

”regizoratul celui mai oribil divertisment judiciar”.

Capitanul, în cursul detentiei lui la Jilava, si-a dat seama din primul moment, înainte de a fi chemat la cercetari, ca judecatorii, pe mâna carora apucasera, nu reprezentau Justitia. În *Însemnarile de la Jilava* gasim câteva adnotari care se refereau tocmai la greaua situatie în care se afla, fiind silit sa compara în fata unor judecatori care nu erau decât niste unelte ale regimului.

Când a fost adus la interogatoriu în fata procurorului Atanasiu, spune:

”M-a apucat groaza, caci nu mai aveam nici o încredere în justitie”.

”Justitia care judeca dupa „ordin” si nu dupa constiinta, nu exista”.

Iar dupa primul interogatoriu, facea urmatoarea reflexie amara:

”Dar aici nu e vorba de nici un proces în care sa te judece omeneste, ci de o prigoana lipsita de dreptate, de legalitate, de omenie, în care numai Dumnezeu mai poate interveni cu puterile Lui”.

Rând pe rând vom dezvalui în capitolele ce urmeaza toate crimele de lese-justitie, savârsite în cursul acestui proces, toate ilegalitatile si flagrantele încălcări ale celor mai elementare reguli din Codul Justitiei Militare, culminând infamia de a fi fost condamnat Capitanul la 10 ani închisoare pentru „tradare”.

8. UN COMPLET DE JUDECATA SINISTRU

În procesul din primavara anului 1934, când cu împuscarea lui Duca, Capitanul, Generalul Cantacuzino si fruntasii Legiunii au scapat de la condamnare pentru complicitate numai prin miraculoasa interventie de ultima ora a Generalului Moruzi. Regele Carol înca de pe atunci vroia si rezolve radical si definitiv problema Garzii de Fier. Dupa terminarea dezbaterilor, Generalii din Consiliul de Razboi au intrat în deliberare pentru a pregati sentinta. În acel moment se prezinta în fata lor Generalul Uica, Ministrul Apararii Nationale de pe atunci, care le comunica ca „dorinta Majestatii Sale Regelui este ca inculpatii sa fie condamnati”. Tulburare mare între judecatorii-generalii, caci, dupa toate probele administrate în cursul procesului, își facusera în unanimitate convingerea ca cei trei atentatori au actionat din proprie initiativa când l-au împuscat la Duca, iar Corneliu Codreanu, Generalul Cantacuzino si ceilalti fruntasi ai Legiunii erau straini de fapta lor. În conformitate cu aceste convingeri, Consiliul de Razboi luase decizia sa pronunte o sentinta de achitare.

Generalul Moruzi, bun prieten cu Generalul Cantacuzino, aflând de ordinul venit de la Palat prin Generalul Uica si temându-se sa nu fie un abuz de putere al Ministrului Armatei, la instigatia guvernului liberal, s-a dus la Rege pentru a-i comunica starea de spirit a Generalilor din Consiliu. Daca ordinul vine de la Rege, ei, ca ostasi îl vor executa, dar atunci Corneliu Codreanu si ceilalti fruntasi ai Legiunii nu vor mai fi „condamnati justitiei, ci condamnati Majestatii Voastre”.

Vazându-se descoperit, Regele a intrat în panica si i-a spus lui Moruzi sa se întoarca imediat la Consiliu si sa comunice Generalilor ca el n-a dat nici un ordin si ca ei sunt liberi „sa judece dupa constiinta lor”. Asa a fost salvat Capitanul în acele împrejurari grele.

Dar experienta de atunci a servit la ceva camarilei. La o noua lovitura ce-o pregatea contra Legiunii si care s-a realizat mai târziu în procesul din 1938, si-a luat toate masurile de precautie ca înfrângerea suferita în 1934 sa nu se mai repete, când din cauza unui tribunal prea scrupulos, s-a pierdut prilejul ca Miscarea Legionara sa fie lichidata înca de pe vremea aceea.

De asta data era mult mai usor sa se constituie un tribunal militar docil, dispus sa judece „din ordin”. Pe banca acuzarii nu mai era decât Capitanul acum, fara sa-l mai aiba lângă el pe Generalul Cantacuzino, trecut în lumea dreptilor, în Octombrie 1937. Deci, nu mai era nevoie sa intre judecatorii-generalii în completul de judecata, asa cum cerea procedura, când între acuzati se afla si un general, ci tribunalul se putea constitui cu ofiteri de rang inferior. Între acestia se puteau gasi mult mai usor unelte abjecte, dispuse sa-si calce constiinta, pronuntând o sentinta de condamnare, contra celor mai evidente probe de nevinovatie. Cariera si viitorul lor depindeau de bunavointa organelor superioare.

Corneliu Codreanu a fost judecat de un tribunal militar prezidat de Colonelul-Magistrat Constantin Dumitru. Acesta era unicul ofiter-magistrat din completul de judecata. Restul era format, cum noteaza Capitanul în însemnarile sale din închisoare, din ofiteri de front.

Cine erau acesti ofiteri de front? Îi gasim cu numele în broșura *Adevarul în procesul Capitanului*. Colonelul Dumitru, presedinte, era asistat de Lt. Col. Ionescu Nicolae, Maior Grumazescu Dumitru, Capitan Bardaca Gheorghe si Capitan Dumitrescu Nicolae.

Dar cine i-a desemnat pe membrii-judecatori ai Tribunalului? Generalul Comandant al Corpului II Armata, cum cerea procedura. Acesta, fara îndoiala, după ordinele primite de mai sus, de la Ministrul Apararii, a întocmit lista judecatorilor destinati sa figureze în Tribunalul Militar, în fata caruia era chemat sa raspunda pentru „crimele lui” Corneliu Codreanu.

Dar după ce criteriu s-a facut selectia acestor ofiteri de front pentru a constitui, împreună cu Colonelul Dumitru, completul de judecata? După onestitatea lor, după virtutile lor ostasesi, după competenta lor în materie juridica, înscrise toate aceste merite în foaia lor calificativa, pentru a garanta obiectivitatea si independenta în desfasurarea procesului? Nicidecum. S-au ales dintre cadrele ofiteresti acele elemente care stateau cu sabia lui Damocles asupra capului lor, oameni cu cazier judiciar, care s-au facut vinovati de grave abateri de la codul militar si erau pe punctul sa fie trimisi în judecata si expulzati din armata sau, chiar mai rau, sa înfunde puscaria. Acestia au fost pusi în alternativa de a secunda pe Colonelul Dumitru în odioasa lui misiune de a-l condamna pe Capitan sau de a suferi rigorile legii militare.

Dam iarasi cuvântul avocatului Ranetescu, care, fiind aparator în procesul Capitanului, a cunoscut componenta detestabila a acestui Tribunal:

”Tribunalul este prezidat de Colonelul Magistrat Dumitru Constantin.

De o perfecta politeta (acuzatului i-a spus tot timpul „D-voastra, Domnule Codreanu”), ascunde însa în cutele acestei atitudini binevoitoare, un gând perfid: condamnarea.

A întins pilula otravei învelita în poleiala unei atitudini civilizate. Sunt convins ca judeca din ordin si eu ochii la microfonul din perete. Cu ocazia incidentelor ridicate de aparare, a suspendat sedinta, după fiecare incident, „pentru deliberare”. Pe arpile nevazute ale vreunui telefon, s-au transmis apoi faimoasele „respingeri pentru motivele ce se vor vedea”.

(...)

Au judecat oare, acesti cinci oameni, dupa constiinta lor sau din ordin superior? Pentru mine astazi este precis: li s-a dat ordin sa condamne.

Toata rânduiala procedurala, toate asa zisele garantii si libertati ale apararii, au fost niste meschine parodii. Capitanul era osândit în alcovuri si între pahare cu sampanie. Înfricosatoarea sabie de arhanghel, ridicata împotriva pungasilor si jidanilor, trebuia frânta.

Nu se putea constitui un tribunal mai incompetent ca acesta. Oameni cu suflete simple, cu cultura unilaterala, chemati de pe la regimentele lor, ignoranti în chestiuni de drept, au fost pusi sa rezolve, nu numai probleme sociale, politice, stiintifice, economice, dar sa si interpreteze texte grele de lege penala si sa stabileasca jurisprudente.

În fata lor un haos de acuzatii, un puhoi de argumente, care de care mai încurcate si mai neverosimile, si un om cit un munte, cu crestetul senin, cu grai simplu, cu chip palid, cu ochi de fulger; un morman de dosare, o armata de martori-neînfricati aparatori ai unui nevinovat – iar în spate... teroarea dezlantuata de sus, destituirea, degradarea, spectre menite sa înfricoaseze si sa, distruga barbatia si dreapta judecata. În afara de aceasta e bine sa se stie ca toti oamenii întrebuintati pentru condamnarea si asasinarea Capitanului erau oameni cu cazier, patati în trecutul lor.

Toti acestia au fost promovati apoi ca elemente distinse ale societatii românești”.

9. ATMOSFERA DE TEROARE

”O atmosfera de teroare, înabusitoare, plutea între zidurile Consiliului si în afara lui”, scrie Capitanul în notele lui de la proces.

Teroarea de la Malmaison, din cursul procesului, nu era decât reflexul întregului sistem de guvernare inaugurat odata cu dictatura carlista. Toata tara era înlantuata. Toate libertatile, suprimate. Nu se putea scrie nimic decât ceea ce era îngaduit în comunicatele oficiale. Nimeni nu mai era sigur de profesia lui, de functia lui în Stat sau la particulari si nici chiar de persoana lui. Un denunt era suficient pentru a aresta pe cineva, a-l supune la torturi si a-l interna în lagar. Justitia fusese înlocuita cu politia. Nu mai exista nici o garantie pentru individ în fata bunului plac al Statului, care nu cunostea alta lege decât aceea a terorii nelimitate. România, sub Regele Carol, se inspira din modelul de guvernare sovietic.

Dar la ce servea aceasta desfasurare de forte contra drepturilor si libertatilor individuale? Se exercita pentru apararea natiunii într-un moment de mare pericol? Suntem departe de aceasta interpretare. Distrugerea vechii ordini constitutionale servea unui scop infam si nemarturisit direct: nimicirea acelei miscari, acelui partid care-si înscriesese în programul sau însanatosirea morala si politica a natiunii noastre.

Tocmai acest proces de reînnoire spirituala a României, de refacere a ei din temelii, trebuia întrerupt. România era de multa vreme sortita sa intre în sfera de influenta bolsevica si tot ce-ar fi putut sa se opuna acestei „alunecari spre stânga” a tarii noastre, trebuia eliminat din vreme, înainte de a fi prea târziu. Nu se mai putea tolera ca în a

treia tara, dupa Italia si Germania, ideea nationala sa biruie pe cale de alegeri. Miscarea Legionara, prin propaganda ce-o facea în masele populare, izbutise sa creeze un bloc de constiinta si vointa nationala, peste care nu putea trece tavalugul rosu. Si atunci conspiratia comunista, care a reusit sa-si gaseasca culcus la Palat, gratie Elenei Lupescu, a decretat moartea Legiunii; Miscarea Legionara trebuia distrusa ca sa triumfe comunismul în România.

Procesul Capitanului din 1938 era începutul acestei actiuni de lichidare a Legiunii. Arestarea si condamnarea lui din ordin nu era decât preludiul crimei planuite pentru mai târziu. Odata Legiunea decapitata, dupa toate probabilitatile se va dezintegra si va dispere. Daca aceste prevederi nu se vor îndeplini, atunci se vor lua masuri complementare, de aceeasi natura, contra celorlalti fruntasi ai Legiunii, care nu trebuie nici ei lasati în libertate, ci strânsi laolalta în lagare si închisori, pentru a-i avea oricând la îndemâna pentru un nou val de represalii. Aceasta a fost în linii mari schema operatiilor planuite de camarila contra Legiunii.

Schimbarea constitutionala de la 11 Februarie 1938, dizolvarea partidelor si suspendarea garantiilor judiciare, n-aveau alt scop decât sa-l încercuiasca pe Capitan si sa-l târască în boxa acuzatilor. Despuiat de orice posibilitate de aparare, un simulacru de judecata îl va azvârli în ocna, de unde nu mai trebuia sa iasa viu.

Teroarea instaurata de regimul carlist la toate nivelele vietii nationale, în Februarie 1938, a atins punctul culminant în cursul procesului. În jurul Capitanului, Armand Calinescu a organizat în toate amanuntele un sistem de paza si de control atât de sever încât sa creeze acea atmosfera de intimidare a persoanelor de buna credinta, ce s-ar fi încumetat sa-l apere. Orice gest de înțelegere pentru inculpat putea avea urmari grave pentru indivizii care cutezau sa înfrunte amenintarile. Izolat de lume, izolat de natie, azvârlit în subteranele Jilavei, Corneliu Codreanu trebuia sa devina, prin suferintele lui si pedeapsa ce-o va primi, un memento permanent pentru toti recalcitrantii care ar mai cuteza sa-i profeseze ideile. Iata ce va asteapta daca nu va lepadati de el: arestarea, schingiuirea, lagarul, ocna, de unde cine stie daca veti mai scapa vii.

Înainte de a se pronunta sentinta, înainte ca sa se desfasoare parodia de proces, lumea trebuia sa ia aminte ca de asta data prigoana va avea alt final decât în 1934 si cei ce nu vor sa ajunga în situatia lui Codreanu, sa se retraga din lupta.

Sa clarificam acum, în ce consta acea „atmosfera încarcata, înabusitoare” de la proces, de care vorbea Capitanul. Pentru a-i cunoaste resorturile ei intime, trebuie sa trecem în revista, asa cum ne descriu martorii care au trait acest moment, ansamblul de masuri de paza luate de autoritati, care depaseau cu mult atât nevoile de siguranta pentru persoana inculpatului, cât si pentru protectia membrilor din Tribunalul Militar. S-a montat un enorm aparat de supraveghere si spionaj în jurul lui Corneliu Codreanu, ca si cum ar fi fost vorba de cel mai mare criminal al tarii românesti si al tuturor timpurilor.

Procesul s-a judecat în fata Tribunalului Militar al Corpului II Armata, Sectia I, care avea ca sef pe Colonelul Dumitru. Sala Tribunalului Militar se afla la etajul I al cazematei Malmaison.

Intrarea la Tribunalul Militar se facea printr-o alee lunga de 50-60 de metri. La poarta

de intrare erau postati comisari si soldati-jandarmi. Comisarii faceau verificarea permiselor de intrare si a carnetelor de identitate. În piata din fata cazarmii Malmaison circulau patrute de soldati si jandarmi. Circulatia era interzisa.

La poarta se facea o prima verificare a actelor. Dar mai urmau altele. Dupa ce ai intrat în cladire, sub gang, într-o odaie, era instalat un birou de control central, unde, în afara de prezentarea legitimatiilor, se facea perchezitia corporala, la barbati si femei, de catre agenti si agente. Dupa ce ai trecut de acest post principal de control, aproape la fiecare pas în interiorul cazarii, erai oprit si întrebat de acte: permisul de intrare si carnetul de identitate. Verificarea se realiza cu multa atentie. Comisarii se uitau lung la persoanele cu drept de intrare, ca sa vada daca fotografia coincide cu individul din fata lor. Dar nu se multumeau cu atât. Întrebau de adresa posesorului permisului de intrare, pe care le notau într-o condica. În total s-au numarat 4-5 controale în cladire, pâna ce avocatii au putut strabate în sala unde se afla Corneliu Codreanu.

”Cazarma Malmaison, noteaza avocatul Ranetescu în amintirile lui din *Buna Vestire*, gema de trupe, de politisti si de agenti ai Sigurantei. Nu puteai respira de atâtia inoportuni, care se asezau lângă tine si trageau cu urechea. În notele de la proces ale Capitanului, aceasta omnipotenta înabusitoare a agentilor împrejurul persoanei sale, este redat cu tot dramatismul si dezgustul.

Tot timpul am fost tinut într-o paza extraordinar de serioasa si cu totul neobisnuita. La usa, permanent doi jandarmi în post, iar în camera cu mine, un plutonier. De asemenea, un plutonier a stat tot timpul în preajma mea.

Discutiile cu aparatorii, pregatirea apararii, care întotdeauna e secreta, le-am facut-o în fata lor si a doi agenti de politie.

Avocatii, ca sa poata patrunde la mine, treceau începând de la poarta, prin patru cordoane, făcându-li-se perchezitie corporala. Salile pline de agenti, care îi spionau pe aparatori, pe martori, si pe ofiteri. Nu puteau vorbi doi oameni, ca imediat sosea lângă ei un al treilea: agentul, spionul...

Fiecare avocat sau martor se astepta din moment în moment sa fie ridicat, arestat, dus în lagar”. Avocatul Ranetescu a descoperit un microfon în sala:

”Am observat în perete, deasupra procurorului, un fel de rozeta de alarma, de un format curios. L-am întrebat pe grefier ce este si mi-a spus ca acopera o gaura de cos. Un coleg spune grefierului: probabil ca e vreun cos... cu microfon. La care acesta a raspuns: microfonul e stricat de mult.

Am înțeles: anumite urechi ascultau dezbaterile procesului. Tot de aceea se stenografiază cu atâtă grija tot ce se vorbește. Vor vedea însa stenogramele lumina zilei?”

Microfonul din perete nu era destinat numai declaratiilor Capitanului si ale apararii, ci ca sa îi controleze si pe complicii lui Armand Calinescu din Tribunal, procurorii si membrii completului de judecata, dacă își fac datoria. Sa nu se produca vreo deplasare sau vreo deviere de la linia de conduita a procesului, prescrisa de camarila, care trebuia

sa se termine cu condamnarea inculpatului. Prin microfon, ofiterii erau mereu tinuti sub paza ca sa execute consemnele de la Palat.

Teroarea s-a extins si asupra presei. „În timp ce rechizitoriul procurorului, facut de altii si citit numai de el, noteaza Capitanul, a fost tras imediat în editii speciale, din ordin, sub amenintarea suspendarii ziarelor, si citit la radio în întregime, cuvântul apararii a fost ascultat de Consiliu într-o sala goala si nu s-au publicat în presa decât 3-4 rânduri.

”Nu stiu daca a existat vreodata, în viata publica a României, un om care sa fi fost atacat cu atâta înversunare, patima si rea credinta de întreaga presa si de toate cluburile iudeo-politicianiste, asa cum am fost eu de la arestarea mea, în tot timpul instructiei, în scopul de a pregati condamnarea în fata opiniei publice.

N-a fost nimeni, în tot trecutul românesc, asupra nimanui nu s-a concentrat atâta ura. Nimeni n-a fost lovit ca mine, fara a avea posibilitatea sa ma apar, fara ca cineva sa ma poata apara”.

Un singur fotograf a fost admis în sala. Era omul Sigurantei. Acesta a luat poze aproape exclusiv în directia bancii acuzatului. Cauta prilejul sa-l prinda pe Corneliu Codreanu în momentele când era aplecat pe hârtii, ca sa poata spune apoi presa la ordinul guvernului ca „acuzatul este copleșit sub povara acuzatiilor”.

”Nu s-a neglijat nimic, scrie Ranetescu, din detaliile infamei mascarade juridice”.

Teroarea a avut efect si asupra publicului. Lume putina, caci masurile extraordinare de paza de la Malmaison si amenintarile i-au înspăimântat pe multi din aceia ce ar fi vrut sa asiste la dezbateri, tinându-i departe de acel loc primejdios, de unde puteai fi ridicat si dus în lagar... În sala, doar mama Capitanului, sotia lui, Doamna Iridenta Mota si un frate al Capitanului.

O anumita presa, din tara si strainatate, a fost bogat reprezentata. Guvernul stia ca corespondentii acestor ziare vor scrie reportajele lor în asa fel încât sa-l prezinte într-o lumina defavorabila pe acuzat.

Parchetul militar care a condus operatiile de politie de la Malmaison era sub comanda faimosului Colonel Zeciu, acela care mai târziu a fost unul din protagonistii crimei din Padurea Tâncabesti. Acesta s-a comportat ca o bruta, executând la milimetru dispozitiile date de Armand Calinescu.

”Colonelul Zeciu, scrie Ranetescu, a fost foarte zgârcit în acordarea permiselor de intrare. S-au facut tot felul de mizerii si lumea s-a lipsit. Cuvântul de ordine a fost, se pare, cât mai putin public si acesta s-a accentuat în cele patru zile ale procesului, asa ca în ziua pladoariilor, nu mai eram decât noi, 7 avocati, tribunalul, Capitanul si un agent stenograf, cu fata congestionata de bautura.

Capitanul-magistrat Stefan Tartareanu, ajutorul lui Zeciu, s-a purtat tot atât de hain cu publicul si apararea”.

Ramâne sa lamurim o chestiune ce iese din comunul acestor zile de teroare. De ce în prima zi a dezbaterilor guvernul a lasat sa apara în Universul textul apararii lui Corneliu

Codreanu, cuvânt cu cuvânt, fara a-l fi mutilat? Faptul se datoreaza unei interventii a Profesorului Iorga.

Profesorul Iorga scrisese cu 3-4 zile înainte de începerea procesului un articol în Neamul Românesc, în care cerea ca tara sa cunoasca dezbaterile de la proces. „Sa asiste lume multa, spunea el. Sa se deschida usile, spre a se constata, nu nevinovatia lui Codreanu, ci nulitatea lui...”

Guvernul s-a lasat convins de interventia lui Iorga, crezând ca apararea lui Codreanu va fi un fiasco, si a lasat libertate presei sa reproduca fara cenzura prima zi a dezbaterilor. Dar efectul a fost contrar celui asteptat de Iorga. Corneliu Codreanu a vorbit în apararea sa 7 ore încontinuu într-o forma impecabila. Dupa campania de ura si rea credinta de pâna atunci, orchestrata de guvern, publicarea declaratiilor Capitanului, cuvânt cu cuvânt, a avut un efect zguduitor în opinia publica, spulberând toate acuzatiile aduse pâna atunci.

Guvernul si-a dat seama de greseala si a doua zi a revenit la sistemul cenzurii.

10. MARTORII IN LAGAR

Corneliu Codreanu a facut apel pentru sustinerea apararii lui la doua categorii de martori: martorii din afara, adica acele persoane neîncadrate ce îl cunosteau ca sef al Legiunii. Aceste persoane puteau fi chemate în fata Tribunalului ca sa-si exprime opiniile lor asupra miscarii si asupra celui acuzat. Dar exista si a doua categorie de martori, mult mai importanti, martorii de fapt, adica oamenii cu care a lucrat Capitanul, pe care i-a avut lângă el zi de zi si-i cunosteau de-aproape gândurile si actiunile lui. De marturia acestora nu se putea lipsi, pentru a respinge acuzatiile grave ce i se aduceau.

Când în prima zi a dezbaterilor, Luni 23 Mai, s-a facut apelul martorilor, din 117 martori propusi de aparare erau prezenti numai 27! Ce se întâmplase? Majoritatea martorilor faceau parte din categoria martorilor de fapt si acestia nu puteau veni, nu puteau raspunde la apel, pentru ca fusesera ridicati de la casele lor odata cu arestarea Capitanului si li se fixase domiciliul fortat la Miercurea Ciuc. Ca sa citam câteva nume:

Profesor Ion Zelea Codreanu – absent

Avocat Mihail Polihroniade – absent

Avocat Alexandru Tell – absent

Profesor Ion Dobre – absent

Colonel Stefan Zavoianu – absent

Traian Cotiga – absent

Profesor Dragos Protopopescu – absent

Profesor Vasile Christescu – absent

Nicolae Totu – absent

Ilie Gârneata – absent

Ion Banea – absent

Profesor Nae Ionescu – absent

Preot Grigore Cristescu – absent

Vasile Iasinschi – absent

Gheorghe Furdui – absent

Radu Gyr – absent

Profesor Sima Simulescu – absent

Inginer Eugen Ionica – absent

Banica Dobre – absent.

Citind aceasta lista de martori, oricine își da seama ca depozitia lor era indispensabila pentru apararea Capitanului, dar si pentru lamurirea Tribunalului. Cum putea sa judece instanta militara în deplina cunostinta de cauza, daca nu-i ascultau pe acei care au trait aproape de Capitan si i-au înfaptuit directivele lui?

Horia Cosmovici a ridicat incidentul martorilor în prima zi a dezbaterilor, dimineata, explicând de ce aducerea lor în fata Tribunalului este neaparat necesara pentru aparare:

”Ei bine, acest inculpat de astazi, Corneliu Zelea Codreanu, daca ar fi fost singur, n-ar fi ajuns aici. A fost seful unui partid si al unei miscari. Ei bine, oricum am face, cei care au fost lângă el, cei care l-au ajutat si l-au înțeles, cei care au executat ceea ce el a crezut si a formulat, vrem sa fie aici. Este legitim.

Aceasta categorie de martori se numeste categoria martorilor de fapt, a martorilor care stiu lucruri pe care cei din afara nu le pot sti.

Prin urmare asupra acestui prim punct conchid în felul urmator: ma judecati pentru o activitate politica pe care singur n-am putut-o face. Cum am facut-o, cum am executat-o, cum am infiltrat-o în sufletele acelora care m-au aprobat, aceasta trebuie sa v-o spuna ei. Sunt martorii de fapt. De acestia nu ma pot priva. Si cred ca D-voastra veti înțelege rostul acestei argumentari a noastre”.

Dar acesti martori de fapt, constata avocatul Cosmovici în continuare nu pot veni, nu pot fi prezenti, deoarece au domiciliul fortat, impus de puterea executiva, la Miercurea Ciuc. Apararea nu poate fi acuzata de neglijenta, deoarece odata cu lista martorilor, a înaintat si adresele lor: Miercurea Ciuc. Acesti martori fiind indispensabili pentru aparare, în conformitate cu dispozitiile Codului Militar, Cosmovici cere amânarea procesului, pâna ce Tribunalul, prin mijloacele ce-i stau la dispozitie, îi va putea aduce în capitala.

Pledoaria lui Horia Cosmovici era irefutabila, bazându-se pe textele Codului de Justitie

Militara. Si totusi Tribunalul, dupa ce s-a retras în deliberare, a respins cererea ca „neoportuna”, în flagranta nesocotire a dreptului de aparare.

Dar lucrurile nu s-au oprit aici. S-au facut puternice presiuni si asupra martorilor propusi de aparare din afara miscarii, pentru a-i înfricosi si a-i determina sa nu apara în proces. Asa se explica absenta lui Vaida-Voievod, a lui Constantin Argetoianu, a Generalului Artur Vaitoianu, a lui Vintila Dongoroz, a lui Ion Gigurtu, Simion Mehedinti, C. Giurescu si altii.

11. DECIMAREA APARARII

Expresia e riguros exacta. Din 228 de avocati înscrisi în lista aparatorilor, abia a zecea parte a putut sa strabata în sala de sedinte. Avem marturia avocatului Ranetescu din ziarul Buna Vestire:

”Am lista aparatorilor înscrisi... Sunt 228. Imensa majoritate au lipsit, fiind opriti de a parasi localitatile lor. Cei mai multi n-au putut razbi în sala din cauza vigilentei comisarilor si a domnilor agenti.

Daca ar fi fost sa intre toti, sala ar fi devenit neîncapatoare. Fapt sigur este ca apararea s-a redus la „noi cei 7” si la cei 20-25 de tineri avocati, cu drept numai de a asista în sala, dar care, chiar de a doua zi, au fost sistematic opriti la poarta”.

S-au întreprins mai multe operatiuni de politie pentru a-i împiedica pe avocatii înscrisi în apararea lui Corneliu Codreanu sa ajunga în fata Tribunalului. Prigoana contra lor a început din provincie. Multi avocati din orasele de provincie, legionari sau prieteni ai miscarii, au cerut telegrafic sa fie înscrisi printre aparatori. Contra acestora s-a dezlantu o crâncena teroare. Numele lor au fost transmise imediat organelor locale de politie, care au început „cercetarile”.

”Avocatilor din provincie, noteaza Capitanul în însemnarile sale din închisoare, care s-au înscriu telegrafic, li s-au facut noaptea perchezitii în casa si li s-a pus în vedere ca daca vor parasi orasul, vor fi arestati si vor fi trimisi în lagar”.

Ca urmare a acestor metode de intimidare, o parte din avocatii înscrisi la proces au fost blocati în localitatile lor, iar celor recalcitranti, celor ce n-au vrut sa asculte de avertismentul autoritatilor, li s-a aplicat masura anuntata: au fost ridicati, fie de acasa, fie de pe drum si internati în lagar.

La intrarea în cazarma Malmaison, unde-si tineau sedintele Tribunalul Militar, severe masuri de paza îi împiedicau pe avocatii apararii care nu figurau pe listele celor acceptati de politie, sa patrunda în sala. Corneliu Georgescu, care se sustrasese vigilentei agentilor de la Sibiu si venise cu trenul la Bucuresti, n-a facut nici doi pasi la Malmaison caci desi înscriu ca aparator în proces, a fost arestat chiar la poarta si, fara prea multe explicatii, transportat în lagarul de la Miercurea Ciuc. El nu-si facea nici o iluzie ca nu va fi arestat si internat în lagar, chiar de la plecare, dar nu putea lipsi de la îndatorirea lui de avocat sa-l apere pe Capitan.

Cinismul guvernului a mers atât de departe încât nu s-a dat înapoi sa ordone arestarea unor avocati, în plina sedinta, de pe banca apararii, cu toate ca în acel moment, cum

observa Capitanul, erau asimilati magistratilor. Asa s-a întâmplat cu avocatii Colonel Radulescu si Vlasto.

Este adevarat ca, în prima sedinta a Tribunalului, Luni, 23 Mai 1938, în afara de cei „7” prevazuti sa pledeze, se mai gasea un grup de 20-25 de avocati tineri din capitala. Acestia au fost de nepretuit ajutor Capitanului în acele trei zile premergatoare, când i s-a dat voie sa studieze dosarele. Dar nici numarul acestora n-a fost respectat. Prezentrându-se în zilele urmatoare, au fost „triati” succesiv, au fost sistematic opriti de la poarta sa intre, încât când au început pledoariile apararii, sala era goala. „În afara de cei sapte avocati hotarâti sa vorbeasca, restul n-au mai putut intra”, noteaza Capitanul.

Teroarea autoritatilor s-a resimtit si în cercul marilor avocati din tara, care, alta data, cum a fost în 1934 si în alte procese, l-au asistat pe Corneliu Codreanu. De asta data, marii avocati ai tarii au stralucit prin absenta.

”Avocatii mari, constata cu amaraciune Capitanul, au refuzat toti sa ma apere. Radu Rosetti, Vasiliu-Cluj, Paul Iliescu, Mora, pâna si Nelu Ionescu, Petrache, Ionel Teodoreanu, de teama sa nu fie dusi în lagare. Teama si lasitate”.

Mai mult l-a durut pe Capitan refuzul lui Nelu Ionescu de la Iasi de a se prezenta în apararea lui. Nelu Ionescu prieten cu el de pe bancile Universitatii, care n-a lipsit pâna atunci de la nici un proces al sau!

Cu atât mai mult își îndreapta recunostinta sa catre avocatii care n-au cedat amenintarilor guvernului.

”De aceea, toata admiratia mea pentru avocatii: Hentescu, Radovici, Ranetescu, Paul Iacobescu, Lizeta Gheorghiu, Caracas, Horia Cosmovici, Zamfirescu, Coltescu-Cluj... si pentru tot acest tineret eroic, care nu s-a plecat în fata nici unei amenintari, care a riscat, care a înfruntat furtuna”.

12. MISTERIOASELE DOSARE DISPARUTE. NULITATEA TRIBUNALULUI

Când Corneliu Codreanu, cu avocatii lui, au început sa cerceteze dosarele ce le-au fost puse la dispozitie, pentru a-si pregati apararea, au constatat cu surprindere ca din cele 20 de dosare, mentionate atât în rechizitoriul definitiv al procurorului-militar, Gheorghe Atanasiu, cât si ordonanta definitiva a judecatorului-instructor, maior Dan Pascu, lipsesc o parte din ele, în speta dosarele Nr. 12, 14, 15, 16, 17 si 18. Consternare. Atât în rechizitoriul definitiv cât si în ordonanta definitiva i se fac imputatii de crima lui Corneliu Codreanu, pe baza de acte în original cuprinse în dosarele-lipsa. Se fac trimiteri la aceste dosare-lipsa. Se fac trimiteri la aceste dosare, la paginile respective, dosare însa pe care apararea nu le-a vazut. Prima întrebare pusa de Corneliu Codreanu avocatilor sai, când a început împreuna cu ei studiul dosarelor, a fost: „Aratati-mi, va rog, originalele”, dar originalele nu existau, fiind cuprinse în dosarele-lipsa.

Ceea ce era mai grav în aceasta frauda, era faptul ca nici Camera de Punere sub Acuzare, acea instanta care hotarâse în final trimiterea în judecata a lui Corneliu Codreanu, nu primise dosarul complet, adica cele 20 de dosare, asa cum cere legea.

Ce contineau dosarele Nr. 12, 14, 15, 16, 17 si 18, cu „piese originale”, care au disparut

fara urma în drumul de la Ministerul Public spre Camera de Punere sub Acuzare? Avocatul Ranetescu s-a ocupat de aceasta chestiune, în ziarul *Buna Vestire*, din 6 Noiembrie 1940.

”Nici pâna astazi nu-mi pot explica de ce tribunalul militar nu a pus la dispozitia apararii câteva dosare ale procesului.

Conform procedurii Codului Justitiei Militare, trebuia sa se trimita Camerei de Punere sub Acuzare întregul dosar (format din 20 de dosare), odata cu ordonanta de urmarire.

Au lipsit însa, în tot cursul procesului, dosarele Nr. 12, 14, 15, 16, 17 si 18 cu „piese originale”. Aceste dosare n-au fost trimise nici Camerei de Punere sub Acuzare, cum cerea legea, si nici n-au fost depuse pe masa tribunalului.

S-a ridicat incident de amânare pe aceasta chestiune, dar a fost respins „pentru motivele ce se vor vedea”.

Procurorul a raspuns ca piesele-lipsa sunt în copii la Dosarul Nr. 1. De ce în copii?

La ora 6 jumatate seara, am formulat printr-o petitie, depusa la grefa, protestul nostru ca nici pâna la acea ora nu ni s-au pus la dispozitie dosarele de mai sus.

Protest zadarnic!”.

Pe chestiunea lipsei acestor dosare din dosarul general al cauzei, în numele apararii, avocata Lizeta Gheorghiu a indicat un incident, cerând amânarea procesului, pentru ca Tribunalul Militar n-a fost sesizat legal. Iata textul acestei magistrale interventii în prima zi a dezbaterilor: „Subsemnatii avocati, aparatori ai D-lui Corneliu Zelea Codreanu, în virtutea prevederilor art. 294 si 336 al J.M., avem onoarea de a ridica urmatorul incident de viciata sesizare a tribunalului de judecata si nesocotire a dreptului de aparare. În fapt;

Potrivit rechizitoriului definitiv al D-lui procuror militar Gheorghe Atanasiu, cu Nr. 20 din 6 Mai, precum si potrivit ordonantei definitive Nr. 38547- 938, 17 Mai, a D-lui jude instructor maior Dan Pascu, trimiterea în judecata a D-lui Corneliu Zelea Codreanu s-a facut pentru imputatii bazate pe acte cuprinse, asa cum arata rechizitoriul si ordonanta definitiva, într-un numar de 20 de dosare, la care se trimite în mod expres. Ori, atât potrivit adresei Nr. 213 din 16 Mai cab. V instructie catre parchetul tribunalului militar, pag.195 Dosar Nr. 2785-938, cât si adresei Nr. 17150, din 17 Mai 1938, a parchetului militar catre Camera de Punere sub Acuzare, reiese ca onor. Camere de Punere sub Acuzare nu i-au fost trimise toate dosarele, adica toate volumele cauzei, lipsind dosarele Nr. 12, 14, 15, 16, 17 si 18.

În drept:

II. În conf. cu prev. art. 200, al. ultim C.J.M., în caz de crima, ministerul public va înainta dosarul Camerei de Punere sub Acuzare în trei zile de la primirea lui.

Ori, necontestat, în speta, toate cele 20 de volume formau „dosarul cauzei” si toate

trebuiau puse la dispozitia Camerei de Punere sub Acuzare, pentru ca aceasta sa se pronunte în deplina cunostinta de cauza.

Art. 276 din proc. pen. de asemenea arata ca se face convocarea Camerei de Acuzare numai dupa ce e în posesia tuturor actelor si pieselor care constituie dosarul cauzei.

Îndeosebi, în speta, prin faptul ca piesele aflate în volumele care au constituit dosarul, constituie indiciile de nevinovatie pentru judecatorul de instructie si procurorul militar, acestea nu puteau lipsi din deliberarea Camerei de Acuzare decât prin nesocotirea flagranta a legii, care duce la nulitatea deciziei Nr. 17, din 17 Mai 1938 a Camerei de Acuzare, de pe lângă Corpul II Armata.

Nulitatea acestei decizii atrage viciata sesizare a tribunalului de judecata si solicitam trimiterea dosarelor la camera de acuzare, pentru a proceda în conformitate cu prevederile legii”.

Horia Cosmovici a completat incidentul ridicat de Lizeta Gheorghiu în numele întregii apararii, explicând de ce Tribunalul Militar nu e sesizat legal si în consecinta nu poate sa-i judece pe Corneliu Codreanu.

”Potrivit legii D-voastra organice, codul de justitie militara, în afacerile criminale, ordonanta definitiva urmeaza sa fie comunicata Camerei de Punere în Acuzare, iar Camera de Punere sub Acuzare este aceea care va sesizeaza pe D-voastra”.

(...)

Ori, ce constatam noi? Constatam ca Onorata Camera de Punere sub Acuzare a D-voastra, a Corpului II Armata, a suferit din cauza aceleiasi lipse de care am suferit noi, apararea, pâna astazi, adica dosarele cauzei – sunt 20, care, în întelesul legii, formeaza un singur dosar – nu i-au fost trimise.

Ca urmare, argumenteaza Cosmovici, cum a putut Camera de Punere sub Acuzare sa statueze asupra infractiunilor savârsite de inculpat fara studierea dosarelor? Unde sunt actele de instructie, daca nu se gasesc în dosare?

Si atunci, spunem noi, de vreme ce Camera de Punere sub Acuzare, ca si noi pâna astazi, n-am putut cunoaste toate dosarele, Camera de Punere sub Acuzare, potrivit art. 221, 227 din cod. penal, n-a putut sa pronunte o decizie valabila, ci a pronuntat o decizie nula, potrivit legii. Pe cale de consecinta, D-voastra nu sunteti sesizati, fiindca ceea ce e nul, nu exista. Nu aveti sesizare”.

Argumentatia lui Horia Cosmovici nu mai lasa loc nici unei îndoieli. Tribunalul Militar nu avea calitatea sa-l judece pe Corneliu Codreanu, pentru ca n-a fost sesizat în conformitate cu prevederile legii. Decizia Camerei de Punere sub Acuzare este lovita de nulitate, pentru ca n-a avut la dispozitie toate actele de la instructie ca sa le cerceteze. În consecinta, si sesizarea Tribunalului Militar de catre Camera de Punere sub Acuzare este ilegal facuta. Cum poti sa trimiti pe un om în judecata, când n-ai cunoscut piesele incriminate?

Acelasi raspuns stereotip si implacabil al Tribunalului dupa suspendarea sedintei,

pentru a proceda la deliberare:

”Pentru motivele care se vor vedea, Tribunalul respinge incidentul”.

Reproducem în final și memorabila intervenție a avocatului Sebastian Radovici, care reia tema, explicând încă odată de ce nu se poate judeca un proces atât de important, lipsind piesele acuzatoare:

”Cred că nimeni nu are interes ca un proces în care se aduc cele mai grave acuzații unui om, un proces care interesează atât de viu opinia publică a acestei țări, să se judece altfel decât cu o instrucție completă. Și – tin să subliniez – cu o apărare completă. Ori este incontestabil că din dosarele care trebuiau să mi se pună la dispoziție, lipsesc câteva, piesele acuzatoare, care se găsesc în special în dosarul Nr. 14, în care există piesele acuzatoare care se pretind a fi cele mai grave, pentru că pe baza lor inculpatul Corneliu Zelea Codreanu este trimis în judecată de D-urile voastre pentru crimă de trădare. Ori, atunci, onorat Tribunal, vă întreb cum este posibil ca noi să răspundem la această acuzație, fără să cunoaștem piesele acuzatoare? S-a spus de către D-l Prim Procuror că aceste piese ar exista în copie în dosarul instrucției. Ei bine, refuz să iau cunoștință de aceste copii, atunci când este vorba de piese care constituie înșiși corpul delict, când se pretinde că ele constituie înșiși crimă săvârșită. În asemenea împrejurări, acestea nu au nici o valoare dacă nu sunt puse la dispoziție în original.

De altfel, credem că și pentru valoarea juridică și etică a sentinței ce trebuie să pronunțăm cererea noastră trebuie să fie admisă și că atare vă rugăm să binevoiți a o admite”.

Rezultatul a fost același: ”Tribunalul respinge incidentul pentru motivele care se vor vedea”.

13. PROCEDURA RAPIDĂ

Titlul acestui capitol este luat din însemnările din închisoare ale Capitanului. Facând o petiție Comandantului Închisorii Jilava, în 10 Mai 1938, Corneliu Codreanu cere să i se permită soției sale să-l viziteze, fiindu-i urgent necesar pentru pregătirea procesului său, „proces ce urmează a se judeca după procedura rapidă”.

De ce această grabă în judecarea Capitanului? Un proces de această importanță, un proces epocal, istoric, ce nu apare în justiție decât foarte rar, ar fi trebuit judecat cu tot răgazul necesar și cu multă bagare de seamă pentru că atât acuzarea cât și apărarea să-și poată procura din vreme actele de care aveau nevoie și să-și poată desfășura în liniște și calm toate argumentele pro și contra.

De ce acest ritm precipitat al procesului Capitanului? Procesul Duca a început la 17 Martie 1934 și s-a încheiat cu pronunțarea sentinței, în 5 Aprilie 1934, un interval rezonabil, în care timp au putut defila în fața Consiliului de Război toți martorii propuși de apărare și și-au putut încheia pledoariile lor toți avocații acuzaților. Procesul din Mai 1938, mult mai important decât cel din 1934, căci era vorba de soarta unei mișcări în plină ascensiune, cu un milion de suflete care gravitau în orbita ei, s-a desfășurat în patru zile! A început Luni, 23 Mai, și sentința s-a dat Joi, Noaptea, 26 Mai.

”Procedura rapida” s-a aplicat, pentru ca Tribunalul Militar n-a fost convocat pentru a judeca obiectiv si impartial o cauza, ci pentru a condamna. Încredintându-i-se acest rol odios de catre oculta de la Palat, tocmai rapiditatea desfasurarii procesului constituia un element esential al infamiei ce se pregatea Cu cât va cadea mai repede ghilotina condamnarii peste capul lui Corneliu Codreanu, cu atât planul urmarit de camarila va fi mai bine atins. Nu interesau legalitatea procesului, observatia scrupuloasa a regulilor de procedura, respectul drepturilor inculpatului în apararea sa, ci disparitia cât mai repede a Capitanului în fundul unei ocne. Aplicând maximum de urgenta în procesul contra lui Corneliu Codreanu, guvernul urmarea doua scopuri: pe de-o parte sa-l aiba repede sub cheie, pentru a-i putea decide ulterior soarta finala. Pe de alta parte, pentru a-l elimina tot asa de repede pe Capitan din circuitul vietii publice, dupa marea biruinta din alegerile din 1937. Toata atentia tarii, toate aspiratiile poporului se îndreptasera dupa aceasta victorie spre figura lui, asteptând de la el mântuirea. Când tara se va trezi din iluziile ei, dupa repetatele lovituri administrate de guvern Legiunii, si într-un interval atât de scurt, nu-l va mai gasi pe Corneliu Codreanu nici la sediu, nici în restaurantele legionare, nici la Carmen Silva, nici pe culmile Carpatilor, la Predeal sau Rarau, ci va afla ca se gaseste într-un loc strasnic pazit, condamnat pentru „tradare”. Iata cine e falnicul vostru Capitan! Un biet om redus la neputinta, care-si musca deznadejdea între gratii. Ecce homo! Ca si Hristos pe drumul calvarului.

Asa se explica si gravele anomalii petrecute atât în cursul instructiei cât si la proces. Nu interesau daca erau calcate una dupa alta toate regulile din Codul Penal si Codul Justitiei Militare. Acestea erau accesorii care nu puteau influenta decizia luata de conspiratia de la Palat. Esential era ca filmul condamnarii, sub aparentele unei judecati normale, sa ruleze cat mai repede. A vorbi de anomalii, este prea putin. Întregul proces este un cumul de ilegalitati, o aberatie, o monstruozitate juridica, cum se exprima avocatul Ranetescu.

Sa începem cu instructia. Procurorul militar, Capitanul Atanasiu, îi ia interogatoriul lui Corneliu Codreanu pe ziua de 1 Mai 1938. Dupa aceea este anchetat de magistratul instructor, Maior Dan Pascu. Dar înainte ca instructia sa se termine, rechizitoriul procurorului Atanasiu s-a publicat în ziare, aceasta cu scopul sa convinga opinia publica de vinovatia Capitanului, în vederea sentintei de condamnare ce va urma.

Magistratul instructor, Maior Dari Pascu, l-a chemat pe Corneliu Codreanu în zilele de 8 si 9 Mai, comunicându-i ca va fi dat în judecata „pentru tradare”. Instructia se referea la niste „acte secrete” ce le-ar fi detinut Capitanul si pe ziua de 9 Mai ancheta se termina. Dar iata ca pe ziua de 13 Mai își face din nou aparitia Maiorul Dan Pascu pentru continuarea instructiei. Pâna atunci fusese anchetat Corneliu Codreanu pentru acuzatia de „tradare”. Acum îi azvârle în fata doua delicta pe care le-ar fi savârsit, de care nu fusese vorba la început:

I. Ca ar fi înarmat cetatenii tarii, cautând sa provoace razboi civil.

II. Ca s-ar fi pus în legatura cu un Stat strain pentru a provoca revolutia sociala în România.

Aceste delicta nu au fost ridicate nici la interogatoriul procurorului si nici la primele doua sedinte cu magistratul instructor. Ele au fost adaugate ulterior, dupa ce, probabil,

magistratul instructor primise noi instructiuni de la acei care din umbra manipula procesul. Ori, este cu totul anormal ca în cursul instructiei sa i se comunice inculpatului de ce este dat în judecata (pentru tradare), pentru ca apoi sa se amplifice baza acuzatiei lui cu noi delict, de care n-a fost vorba pâna atunci. „Procedura rapida” am putea-o numi si teroarea timpului. Procesul s-a judecat sub teroarea timpului. Dupa ce a fost dus la Consiliul de Razboi pentru a-si pregati apararea, i s-a dat Capitanului un termen de trei zile pentru studiul dosarelor. O barbarie! Vineri, Sâmbata si Duminica, noteaza Capitanul, a trebuit sa cercetez 20 de dosare; ceva nemaipomenit! În trei zile sa-ti poti cauta contra-probe: carti, ziare, debateri parlamentare, foi straine. Sa-ti aduni material de-al tau, ordine, circulari, acte împrastiate, cine stie pe unde. Si aceasta cu atât mai greu cu cât ai tai, toti care au lucrat cu tine, sunt arestati, sau trimisi în lagare, sau ascunsi ca sa nu fie prinsi”. Înca o data. De ce aceasta graba? Evident, pentru a împiedica apararea sa se prezinte în conditii optime în fata Tribunalului, cu toate piesele doveditoare la mâna si toate argumentele. Armand Calinescu mai conta si pe starea de slabiciune a lui Corneliu Codreanu, dupa o luna de închisoare severa în subteranele de la Jilava. În apararea lui, se va prezenta lamentabil, ceea ce va fi o proba în plus a vinovatiei lui. Tot din cauza procedurii de urgenta, din punct de vedere al acuzarii, procesul a fost rau întocmit, având o multime de puncte vulnerabile. Desi timpul ce le starea la dispozitie pentru pregatirea procesului a fost foarte scurt, avocatii apararii au descoperit usor punctele slabe ale acuzarii si au atacat cu vigoare. Lizeta Gheorghiu considera nula decizia Camerei de Punere sub Acuzare si ca atare cu totul viciata sesizarea Tribunalului pentru urmatoarea consideratie: „Ordonanta definitiva a D-lui judecator de instructie poarta data de 17 Mai 1938, cu Nr. 38547, iar decizia Camerei de Punere sub Acuzare este data în aceeasi zi de 17 Mai 1938, cu Nr. 17. Este iarasi fapt necontestat ca ultimul interogatoriu, prevazut de art. 210 al C.J.M. s-a luat inculpatului în ziua de 16 Mai 1938. Deci era imposibilitate materiala ca inculpatul sa fi luat cunostinta de ordonanta definitiva, înainte de a se fi pronuntat decizia Camerei de Punere sub Acuzare”. O lacuna de procedura foarte grava, constata Lizeta Gheorghiu, care duce la nulitatea decizia Camerei de Punere sub Acuzare. Fara a mai îngreuna textul de articole respective, trebuie precizat ca procedura penala prevede ca inculpatul are dreptul sa depuna memorii scrise, dupa ce a luat act de ordonanta definitiva! „Dar ce fel de memorii, afirma Lizeta Gheorghiu în fata Tribunalului, putea sa faca inculpatul, când el nu stia ca s-a dat vreo ordonanta definitiva, nu putea sa-i cunoasca cuprinsul, nu i s-a comunicat nimic, nu a fost citat deloc de Camera de Punere sub Acuzare. S-a nesocotit asadar „flagrant” dreptul acuzatului, si decizia Camerei de Acuzare, data în astfel de conditii, nu poate subzista”.

(...)

”În consecinta, fiind decizia Camerei de Acuzare, investind Tribunalul Militar al Corpului II Armata, prin nesocotirea flagranta a legii, rugam a se considera viciat sesizat tribunalul militar si a se trimite afacerea la Camera de Acuzare, spre a da decizia cu pastrarea normelor de lege”. Incidentul ridicat de acuzare nu lasa loc nici unui echivoc. O flagranta violare a legii. Inculpatul a fost lipsit de dreptul lui de a cunoaste ordonanta definitiva si a depune memorii scrise în apararea lui, înainte de a se pronunta Camera de Punere sub acuzare. La deschidere, conform ordinelor primite dintr-un loc tainic, Tribunalul raspunde: „Pentru motivele ce se vor vedea, Tribunalul respinge incidentul”. În aceste conditii haotice si de necrezut, s-a desfasurat întreg procesul. Textele legale,

invocate de aparare, pentru a dovedi falsurile si abuzurile acuzarii, n-au servit la nimic. Unul dupa altul, incidentele ridicate de aparare, de o perfecta coerenta logica si legala, nu serveau la nimic. În final si-au dat seama atât apararea cât si Capitanul de inutilitatea eforturilor lor. Sentinta era gata confectionata în sertar. Ea nu era rezultatul dezbaterilor, ci a deciziei luate în hrubele conspiratiei de la Palat.

14. CAPETELE DE ACUZATIE

Vom concentra capetele de acuzatie contra Capitanului într-un singur capitol, pentru a ne putea da seama mai bine stat de natura lor infama cât si de modul tot atât de mizerabil în care s-au prabusit sub replicile drepte si curate ale apararii. Rechizitoriul procurorului a ramas la sfârșitul dezbaterilor într-o jalnica stare, desfiintat atât ca realitate de fapt cât si ca temei legal. Sunt trei capete de acuzatie care i s-au pus Capitanului în sarcina: tradare de patrie, legaturi cu o putere straina, pentru a dezlantui o revolutie sociala în România, si înarmarea populatiei pentru a provoca un razboi civil. Ne vom ocupa rând pe rând de toate aceste acuzatii, pentru a dovedi ca n-aveau nici un temei, ca se bazau exclusiv pe nascociri, minciuni si interpretari rauvoitoare, încât orice Tribunal din lume, cu un minimum de respect pentru misiunea lui de a administra dreptatea, ar fi pronuntat o sentinta de achitare.

I. Crima de Tradare

Dupa interogatoriul luat de Procurorul Atanasiu, Corneliu Codreanu este adus în ziua de 8 Mai în fata magistratului instructor Maior Dan Pascu, care îi aduce la cunostinta ca a fost trimis în judecata pentru „tradare”. Cuvântul l-a izbit atât de greu pe Capitan, încât, la început, n-a priceput bine despre ce este vorba si daca tradarea se referea la persoana lui. „Am ramas un moment uluit. Apoi mi-a explicat ca este vorba de detinerea si publicarea de acte secrete, care interesau Siguranta Statului si care se încadreaza în articolul 191 Codul Penal sub titlul de tradare”.

În continuare Maiorul Dan Pascu i-a luat un interogatoriu asupra acestor acte secrete, aflate la perchezitie, presupuse a interesa Siguranta Statului. Capitanul i-a dat explicatiile necesare, aratându-i ca nici unul din aceste acte nu are nimic de-a face cu Siguranta Statului.

Capitanul e cutremurat de atâtă miselie.

”M-am întors din nou în celula mea, cu inima strapunsa de sageți.

Eu seful Miscarii nationaliste-legionare, sa fiu judecat pentru tradare!

N-am mai mâncat nimic. Am adormit târziu de tot, pe patul meu de scânduri si m-am zvârcolit toata noaptea. Dimineata m-am trezit în somn, „Auzi, draga Mota, voi fi judecat pentru tradare!” (*Însemnari de la Jilava*, pp 24-25).

Ce erau aceste faimoase acte „secrete”, gasite la domiciliul Capitanului? Cum ne explica el însusi, în apararea lui, erau simple ordine trimise de prefecti si de comandanti de legiuni + jandarmi catre organele subalterne, prin care li se cereau sa urmareasca activitatea legionarilor. „Erau sicane politice – electorale, îndreptate contra organizatiei mele”.

Avocatul Ranetescu, în seria de articole „Pentru cunoasterea adevarului”, publicate în ziarul *Buna Vestire*, din Noiembrie 1940, reia aceasta tema, arătând cum s-a înscenat procesul de „tradare”. „Din aflarea la domiciliul Capitanului a unor simple ordine politienesti, date în timpul campaniei electorale, dar intitulate „secrete” sau „confidentiale”, s-a inventat crima de tradare a sigurantei exterioare a Statului (!), prin detinere de acte secrete, privitoare la acea siguranta exterioara”.

Reproducem câteva din aceste ordine, pentru a se convinge oricine ca n-aveau nimic în comun cu Siguranta Statului, ci erau acte abuzive ale guvernantilor de pe atunci, date cu scopul de a împiedica propaganda legala a Miscarii Legionare în decursul alegerilor.

Prefectura Judetului Ilfov. Serviciul Administrativ. Strict Confidential. Mr. 198
Rezervat. 11/X/1937.

Domnule Pretor,

Avem onoarea a va trimite mai jos, în copie, ordinul confidential personal Nr. 61096/37, al Ministerului de Interne, circulara politiei, relativ la masurile de ordine dispuse în vederea extinderii propagandei si organizarii legionare în judetul Ilfov. Vetî lua masuri de a se opri orice încercare a acestor legionari de a patrunde în judet si în comune. Cei ce nu vor întelege de bunavoie, vor fi arestati si trimisi la domiciliul lor.

Se va raporta Prefecturii orice încercare de acest fel,

Prefect...

Nu e singurul ordin de acest fel. Mai sunt si altele, transmise de la Interne organelor subalterne, tocmai în perioada de pregatire a campaniei electorale din 1937.

*

Prefectura Jud. Prahova, Serv. Administratiei de Stat Nr. 116 din 22 Iulie 1937.

Personal-Confidential

Domnule Director,

Am onoarea a va aduce la cunostinta ca organele noastre în subordine, au constatat ca personalul acelei fabrici, al carui nume este aratat pe verso acesteia, se face cunoscut vinovat de agitatie care au tulburat si tulbura ordinea publica.

Pentru aceste consideratii si ca o exemplificare a intolerantei unor asemenea manifestari, va rog a-i îndeparta din serviciu.

(urmeaza o lista de 56 muncitori români legionari).

Directorul întreprinderii caruia i se adreseaza „personal si confidential” prefectul, cerându-i sa-i scoata din serviciu pe muncitorii legionari, era un evreu! Evreul putea sa detina „acte secrete”, iar Corneliu Codreanu este învinuit pentru detinerea acestui ordin abuziv al Prefecturii de „tradare de patrie”.

*

Ordinul D-lui General Bengliu Nr. 586/938, catre unitatile jandarmeriei din tara: Luati masuri de supraveghere si carantina morala asupra oamenilor de trupa si în special a concentratilor dubiosi si banuiti ca gardisti, comunisti ori sectanti. Supravegheati si atitudinea ofiterilor.

(SS) General Bengliu

Ordinul Generalului Bengliu dateaza din perioada Guvernului Goga! În timp ce la cârma tarii era un guvern presupus nationalist, organele lui executive dispun sa fie supravegheati tot legionarii, adica tocmai aceia ce erau înruditi ideologic cu partidul de la putere. Când i s-a adus la cunostinta ordinul lui Bengliu, Capitanul, revoltat de duplicitatea guvernului, a dat o circulara, în care, dupa ce a reprodus ordinul lui Bengliu, a facut urmatorul comentariu:

”Bine, frate nationalist, pe de-o parte îmi faci teoria fratiei si unirii, iar pe de alta parte dai telegrame cifrate ca sa ma supravegheze ca pe un periculos dusman al Statului? Ma asteptam sa fie supravegheati toti delapidatorii banului public, toti îmbogătitii prin frauda, toti jidanii corupatori din armata. Tot pe mine ma supraveghezi? Ce ironie!”.

*

Sunt ordine tot atât de „secrete” si „confidentiale” care dateaza din anul 1934, când miscarea era dizolvata si nu se înfiintase încă partidul „Totul pentru tara”. Iata unul din ele:

Ordin de Informatii al Inspec. de Jandarmi Bucuresti, catre Legiunea de Jandarmi de Arges, cu Nr. 61 din 4-10-34:

„Vi se trimite în copie adresa Nr. 1324904 a Insp. Reg. de Politie Bucuresti, de care veti lua cunostinta si urgente masuri de investigatii, intensificând serviciul de informatii si a-i supraveghea de aproape pe toti membrii fostei organizatii Garda de Fier. Vetii raporta pâna la 10-10 daca a luat fiinta noua organizatie „Fulgerul” pe raza sectiei D-voastra. Nu admit delasarea si cer multa atentie din partea fiecarui rang pentru a fi în curent cu orice se pune la cale, pentru a lua masuri la timp.

Comand. Leg. Jand. Arges,

Maior, ...

Ne întrebam cum putea un ordin politienesc de urmarire a legionarilor, emis în 1934, sa periclitizeze siguranta Statului 5 ani mai târziu, în Mai, când s-a judecat procesul Capitanului?

Mai este o întrebare de lamurit. Cum au ajuns aceste ordine de urmarire politieneasca în posesia Capitanului? Ele n-au fost sustrase de legionari de la Centru, adica de la Ministerul de Interne, de la Inspectoratul Jandarmeriei sau de la Directia Generala a Politilor, ci au ajuns în mâna lui trimise de la periferia garii, din cine stie ce orasul de provincie sau din vreun sat. Aceste ordine „secrete” si „confidentiale” circulau pe la toate

autoritatile subalterne din tara, prefecti, pretori, legiuni de jandarmi, politii locale, pâna la posturile de jandarmi.

Si acum intervine marea ticalosie a organelor care l-au anchetat pe Capitan, în cursul detentiei lui de la Jilava. Au încadrat aceste ordine, care se refereau la abuzurile guvernelor care s-au succedat la cârma tarii, contra organizatiilor legionare legal constituite, si transmise jandarmeriei si politiiilor din fara sub consemnul de „secret” si „confidential”, în articolul 191 din Codul Penal, care se referea la „crimele si delictetele contra sigurantei Statului”. Dintr-o data asadar aceste acte de rutina administrativa ale autoritatilor au devenit piese de acuzatie contra Capitanului de „înalta tradare”, pentru ca art. 191 se ocupa tocmai de faptele care pun în primejdie integritatea teritoriului, suveranitatea nationala si independenta tarii.

Corneliu Codreanu a fost trimis în judecata prin aceasta interpretare fortata a textelor legale, pentru crima de înalta tradare, prevazuta de art. 191, acuzat ca si-ar fi procurat si detinut acte secrete, privind siguranta exterioara a Statului.

Am vazut natura acestor acte din exemplele date. Toate sunt la fel. Sa ascultam comentariile avocatului Ranetescu din ziarul Buna Vestire:

”Fara sa fie cineva om de lege si priceparator al subtilitatilor juridice, se poate întreba uimit: cum se poate ca niste simple ordine, date de un Capitan de jandarmi sau de un prefect, ori pretor, catre subalternii de pe la sate, si prin care li se cere sa-i prigoneasca pe partizanii unei organizatii politice, sa fie considerate – daca le detine un particular – drept fapta criminala, încadrata în rubrica de înalta tradare?”

„În textul art. 191 din Codul Penal este vorba de planuri, schite, fotografii, acte secrete, etc., care privesc integritatea teritoriului, suveranitatea nationala, independenta tarii, siguranta Statului, mobilizare, piete întarite, forturi, stabilimente tehnice, etc., care, în interesul apararii nationale, nu pot fi divulgate, si care fapt se pedepseste cu munca silnica de la 5 la 25 ani si degradare civica pâna la 10 ani”.

Pentru orice om de buna credinta, ordinele date cu scop de prigoana electorala demonstreaza josnicia si abuzul celor care le-au semnalat si transmis si nu pot arunca nici cea mai usoara umbra asupra figurii de granit a Capitanului. Cum poate atenta posesia unui ordin abuziv de urmarire a membrilor Garzii de Fier la Siguranta Statului Român?

Sa ne rememoram acum si magistrala aparare a Capitanului, asa cum s-a pastrat de la procesul sau, când a raspuns la acuzatia de tradare:

Raspunsul Capitanului spulbera acuzatiile de tradare

”Domnilor, era vorba de ordine rupte si prapadite, tinute în buzunar de cine stie ce notar sau primar, ori aruncate la mutarea vreunui post de jandarmi. Nu sunt ordine luate de la Centru de mine, ci trimise din cine stie ce fund de sat, ocazional si întâmplator... Si este natural.

În patru ani s-au gasit la mine doua ordine de la Arges, unul de la Craiova, unul de la Prahova si doua, pe care le-am publicat în circulara, unul de la Siguranta Generala si

unul al Generalului Bengliu.

Da, le recunosc! Recunosc ca s-au gasit în casa mea! Recunosc ca le-am vazut si o parte din ele le-am publicat, iar o parte nu. Daca sunt vinovat, îmi asum toata raspunderea si trag toata pedeapsa...

Dar iata cum justific eu chestiunea cu ordinele:

Continutul lor nu prezinta nici un fel de importanta. Sa-mi treaca mie prin cap ca aceasta ar putea sa angajeze Siguranta Statului Român? Nici nu m-am gândit vreodata în viata mea ca aceste ordine ar putea sa pericliteze siguranta exterioara a Statului. Unul de la Craiova altul de la Arges – ordine locale – ele nu puteau sa angajeze siguranta în mare a Statului roman. Cel mult putea sa angajeze o chestiune de ordine publica, dar Siguranta în mare a Statului?

Si atunci le-am pastrat... Caci erau ordine abuzive de care ma puteam servi. În ce sens? Mai întâi dându-i în judecata pe autorii lor, deoarece prin ele se calca dreptul patrimoniului meu legal, consfintit de legile tarii. Eu sunt partid legal constituit si am dreptul sa-mi fac propaganda... D-ta poti sa ma urmaresti, dar nu sa ma împiedici... Nu poti pe de-o parte sa-mi spui: iata, esti legal, du-te si fa-ti propaganda, iar de alta parte sa-mi pui asemenea piedici...

Mi-am spus: este o sicana de ordin politic-electoral, asa cum se întâmpla, permanent aproape, între toate partidele... Dar aceasta nu înseamna ca te poti ascunde de raspunderea dumitale, sub strict, personal, confidential, sau chiar limbaj cifrat. Nu!

Si atunci, ce pot face? Eu îl public ca sa ma adresez opiniei si sa spun: iata ce nedreptate mi se face!

De altfel fiecarui om politic, care condure organizatia, îi vin asemenea ordine. Tuturor oamenilor li se trimit, fiindca au corespondenta cu lumea, au oameni prin toate partile, care atrag atentia ca în cutare loc se trimit ordine abuzive.

Am chemat aici o serie întreaga de martori, oameni politici, aproape toti sefi de partid, ca sa declare, daca într-adevar au sau nu asemenea ordine.

V-am citit ordinul confidential al Prefecturii Prahova, prin care se cere sa se ia pâinea la 56 de legionari de pe Valea Prahovei pentru credinta lor legionara. Toti români: Blaga, Ambrozie, Cioc, Mircea, Irimia, Prian etc.

Eu – sef de miscare nationalista din România – sa fiu facut tradator, pentru ca posed un asemenea ordin, iar orice primar, orice notar, orice jandarm sau orice jidan, patron de fabrica, sa-l poata tine în buzunar sau acasa la el?

Eu cred ca orice ordin de acesta, pe care poate sa-l tina în buzunar D-l Madgearu, sau domnul sef de post, domnul comisar, domnul primar, domnul notar, pot sa-l tin si eu la mine, fara ca cineva sa poata spune ca eu periclitez prin aceasta siguranta Statului Român...

Când am reprodus în circulara mea Nr. 131 ordinul secret al generalului Bengliu,

privitor la supravegherea legionarilor din armata, am scris: Bine, frate nationalist, pe de-o parte îmi faci teoria fratiei si unirii, iar pe de alta dai telegrame ea sa ma supravegheze ca pe un periculos dusman al Statului?

Ma asteptam sa fie supravegheati toti delapidatorii banului public, toti îmbogătitii prin fraudă, toti jidanii corupatori din armata... Tot pe mine ma supraveghezi?”

Sa admitem ca pledoaria Capitanului, fiind pro-domo, n-ar fi suficient de convingatoare, cu toata argumentatia ei impecabila. Dar iata ca vine ca martor Iuliu Maniu, seful partidului national-taranesc, care sustine exact acelasi punct de vedere, dezvinovatindu-l pe Corneliu Codreanu ca ar fi putut comite un act de tradare din detinerea unor ordine administrative ilegale, îndreptate contra organizatiei sale.

În cursul depozitiei sale ca martor Corneliu Codreanu i-a pus urmatoarea întrebare:

Daca în practica vietii noastre politice, partidele de opozitie n-au protestat public în presa si în parlament împotriva ingerintelor electorale si daca n-au prezentat copii de pe ordinele date de autoritati subalternilor, în aceasta privinta?

Marturia lui Iuliu Maniu

”Într-adevar în toate alegerile – în afara de cele din 1928 si 1932, pe care le-a facut Partidul National Taranesc – guvernele au folosit puterea executiva, jandarmeria si Siguranta, pentru scopurile electorale ale partidului de la guvern si ele nu s-au marginit la activitatea Sigurantei de Stat. Partidele de opozitie totdeauna au nazuit sa puna mâna pe ordinele secrete, prin care se îndruma forta publica de a împiedica opozitia în actiunea si în miscarile ei politice. Astfel eu însumi, în anul 1927, am avut în mâna 18 ordine secrete si confidentiale ale puterii publice, prin care puterea executiva era pusa în serviciul partidului guvernant. Aceste ordine secrete le-am publicat si în ziare si au fost citite în Parlament.

Mai mult m-am dus la Ionel Bratianu, presedintele Consiliului, si i le-am prezentat într-un memoriu, pentru a protesta în contra acestor ingerinte... Nu mi-au facut nici Primul Ministru, nici Autoritatile, vreun cap de acuzare si nici nu puteau face, fiindca detinerea si câstigarea unor astfel de ordine secrete era la toate partidele de opozitie un uz constant.

La întrebarea ce mi se pune, daca detinerea unor asemenea acte de catre seful unui partid de opozitie, ar putea constitui un act de tradare, sau ar putea periclita ordinea în Stat si siguranta publica, raspund: Niciodata! A fost un uz constant!”

Marturia lui Iuliu Maniu a fost confirmata de un alt ilustru membru al partidului national-taranesc, fostul Ministru Sever Dan:

”Ordinele si circularile jandarmeriei sau politei, în chestiuni electorale – desi intitulate confidentiale sau secrete – au existat cu sutele în posesia tuturor oamenilor politici, fiind obiceiul ca partidul de la guvern sa faca dificultati celor din opozitie. Asemenea ordine nu ating siguranta exterioara si nici pe cea interioara a Statului. Personal am avut si eu ordine de acestea, care s-au publicat în dezbaterile Parlamentare, cu ocazia discutiilor la mesaj ori la validari”.

Pledoariile avocatilor apararii au fost tot atât de concludente, desfiintând cu argumentele zdrobitoare, acuzatia de tradare.

Lizeta Gheorghiu arata ca art. 191, în care a fost încadrat Corneliu Codreanu, se referea „la crime si delicta contra sigurantei exterioare a Statului”. Ori „acte prin care în mod abuziv se dictau masuri ilegale împotriva unei organizatii care fiind legale, acte care prin nimic nu serveau la asigurarea fiintei Statului sau la conservarea existentei lui, nu puteau fi socotite ca unele ce intereseaza Siguranta Statului”.

Lizeta Gheorghiu indica exemplul altor organizatii politice care au posedat acte de asemenea natura si n-au avut nici un neajuns în aceasta pricina:

”Este ziarul *Dreptatea*, ziarul National-Taranesc, care pe coloane întregi a publicat ordine secrete ale comandamentelor superioare ale Jandarmeriei si Ministerului de Interne si nu s-a luat nici o masura, pentru ca era evident ca acele ordine nu puteau fi socotite ca interesând Siguranta Statului.

A da caracterul de tradare si a sanctiona cu munca silnica detinerea unor acte administrative, este un fapt ce depaseste orice masura.

A încadra apoi aceste acte în acelea interesând siguranta exterioara a Statului, este o monstruozitate juridica”.

Horia Cosmovici pleaca în pledoaria lui de la uriasa propaganda ce s-a facut de guvern în jurul acuzatiei de tradare, azvârlite lui Corneliu Codreanu.

”Tradare!, a precizat rechizitorul definitiv. Tradare, a reluat ordonanta definitiva. Tradare, a mentinut decizia Camerei de Acuzare’. Tradare au împrastiat gazetele dintr-un colt în altul al tarii. Tradare s-a difuzat prin radio si pentru tradare sunteti întruniti astazi sa judecati”.

Conform Codului Penal, articolele 190 si 191, se enumara 180 de cazuri posibile, când detinerea unor acte ar interesa siguranta exterioara a Statului.

Din aceste 180 de posibilitati, spune Cosmovici, n-ati izbutit sa gasiti la domnul Corneliu Codreanu nici unul.

Ce acte ati gasit care sa intereseze teritoriul, siguranta exterioara a Statului – am explicat de ce nu poate fi vorba de siguranta interioara – mobilizarea si concentrarea armatei, materialul militar, si asa mai departe. N-ati gasit nici unul. Ca doara nu puteti pretinde ca Statul Roman si-ar avea fiinta periclitata, prin aceea ca nu stiu care autoritate ar fi dat ordin ca Sima Simulescu sa fie împiedicat de a face legiuita propaganda electorala!

Si atunci ne întrebam, ce are de-a face siguranta exterioara a Statului cu ordinul nu stiu carei autoritati, care își permite – nesocotind legea – sa ma opreasca în desfasurarea campaniei electorale?”

În fata acestor zdrobitoare dovezi de nevinovatie, si repetate de atâtea personalitati din lumea politica a tarii, niste anchetatori onesti n-ar fi sovait o clipa sa-si retraga acuzatia

de tradare, chiar în cursul procesului. Dar nu mai exista pe banca acuzării un procuror de talia Generalului Petrovicescu, care, în 1934, cu toate presiunile guvernului, a refuzat să-l implice pe Corneliu Codreanu și pe ceilalți fruntași ai Legiunii în atentatul împotriva lui Duca. Actualii comisari regali erau niste unelte pervertite ale regimului carlist, capabile de orice crimă.

II. Legături cu un Stat strain pentru a provoca Revolutie Sociala în România

Pe baza art. 209 din Codul Penal a mai fost acuzat de faptul că a intrat în legătura cu un Stat strain, pentru a primi instrucțiuni și ajutoare, cu scopul de a dezlantui o revoluție socială în România.

Pe ce documente, pe ce acte, pe ce dovezi, s-a ridicat această acuzatie, tot atât de gravă și dezonorată ca și cea de tradare?

Pe nimic altceva decât pe o scrisoare adresată Cancelarului Adolf Hitler de un necunoscut, pe care Capitanul nu o văzuse niciodată în viața lui și a cărei copie se găsea la perchezitie, la domiciliul său. Dezbaterile referitoare la această scrisoare s-au ținut în ședința secretă, împotriva protestului apărării că nu era nimic de ascuns nici publicului și nici străinătății. Mai întâi s-a dat citire acestei scrisori, și apoi, la interogatoriu, Capitanul a explicat de ce nu-i poate aparține.

„Excelentei Sale Adolf Hitler, Comitetul Central al Legionarilor Nationali-Socialisti din România, luând în dezbateri problema programului nostru pentru campania din 1935, pe care o pregătim de mult în vederea viitoarei alianțe economice și politice cu poporul german, a hotărât ca odată cu omagiile și urările sale de izbândă totală, să vă trimită și ecoul românesc al evenimentelor europene în curs de desfășurare.

1. Guvernul Excelentei Voastre apare în ochii românilor ca principalul tulburător al păcii dintre popoare. Opinia publică, profund influențată de marea presă din solda marii finanțe iudaice, se teme de un nou război și nu mai simpatizează în aceeași măsură cu regimul Excelentei Voastre, care este acuzat că îl preconizează. Trebuie spulberată legenda că Germania este țara tehnicii distrugătoare de civilizație.

2. Plebiscitul din Loare (probabil a vrut să zică Saar) preocupă toate spiritele. Lumea se așteaptă la o mare catastrofă, pe ziua de 13 Ianuarie. Hitlerismul este aspru criticat. Presa dusmană vă prezintă ca incendiatorul Europei. Încrezător în ideologia național-socialistă, noi respingem cu hotărâre insulta adusă poporului german, de a pregăti războiul. Noi știm că regimul instaurat de Excelenta Voastră, din care ne inspirăm pentru campania de mâine, comportă alte mijloace, mai umane, mai eficiente, mai permanente, de expansiune economică, politică și socială.

3. Purtătorii stindardului național-socialist din România, noi privim cu mare interes și deosebită atenție manevrele iudaice-masonice de răsturnare a regimului instaurat de Excelenta Voastră. Solidaritatea de interese morale în primul rând, care ne leagă în mod indestructibil, ne obligă și ne comandă să vă aducem respectuos la cunoștință dorința noastră de consolidare al guvernului Excelentei Voastre și de pace între popoarele Europei.

Un razboi acum poate însemna pentru noi nimicirea. Dimpotriva, amânarea razboiului va face ca în cursul anului viitor sa fâlfâie si în România stindardul national-socialist.

Gratie unui nou sistem economic de îmbogățire mutuala, prin ceea ce noi numim economie automata, vom putea realiza cele mai legitime deziderate profesionale, nationale si internationale.

Înfaptuirea acestui salvator plan economic-social, de care va vom vorbi la timp, reclama însa o stare de pace între popoarele europene, cel puțin în cursul anului 1935.

Încrezator în înțelepciunea, capacitatea si nobilele simțaminte ale guvernului Excelentei Voastre, Va tritem salut fratesc si entuziast al legionarilor national-socialisti din România.”

Capitan

Cum a ajuns aceasta scrisoare între hârtiile Capitanului, confiscate la perchezitie, e un mister. Corneliu Codreanu a spus avocatilor din primul moment, când a început cu ei cercetarea dosarelor: „Eu nu stiu de unde s-a putut gasi la mine aceasta scrisoare. N-am vazut-o în viata mea”. Horia Cosmovici, în pledoaria sa, a emis ipoteza ca scrisoarea a ajuns la sediu, asa cum ajungeau multe lucruri adresate Sefului Legiunii: „domnul Corneliu Codreanu, prin suflul nou si adânc de reînnoire a vietii noastre sociale, trecea în ochii tuturor ca primul dintre cei ce puteau sa înfaptuiasca orice idee noua, orice formula originala. De aici e foarte posibil ca acest proiect de reforma a vietii profesionale, nationale si internationale, prin „solidaritatea mutuala” si „economie automata”, sa fi cautat autorul ei sa-l faca sa-l ajunga, daca s-ar fi putut chiar în mâna Sefului Miscarii Legionare. Ca n-a ajuns, e mai mult decât firesc, caci e mult prea originala ideea si este de banuit ca pâna la sef se face o triere. Deci, scrisoarea a ramas pe undeva pe la sediu, între alte hârtii pastrate la Secretariat. Scrisa în 1935, cu scopul de a fi adusa la cunostinta lui Corneliu Codreanu, a fost descoperita la perchezitia din 1935, la domiciliul Capitanului”.

Avocatul Ranetescu este de alta parere când evoca în paginile ziarului Buna Vestire odiosul proces din 1938. El crede ca acea scrisoare a fost strecurata de agentii care au facut perchezitia, între hârtiile ridicate de la domiciliul Capitanului”.

Enumerând nedreptele acuzatii ce i se aduceau Capitanului, Ranetescu spune:

”Trebuie însa si ceva care sa-l compromita pe Capitan fata de întreaga simțire nationala, prezentându-l drept un om capabil de schimbarea orânduirii noastre de Stat.

Acel ceva a fost descoperit. O foaie de hârtie, scrisa de D-l Radulescu-Thahir, cu 5 ani mai înainte, o copie gasita Dumnezeu stie unde, si strecurata cu abilitate printre actele ridicate de la Casa Verde”.

Presupunerea lui Ranetescu e tot atât de plauzibila ca si ipoteza lui Cosmovici.

El da si numele autorului acestei scrisori, Radulescu-Thahir, descoperit chiar în cursul procesului, printr-un sir miraculos de întâmplari. Dar înainte de a ajunge la acest punct culminant al procesului si înainte de a fi stiut cine e autorul real al scrisorii, sa-l

ascultam pe Capitan cum s-a aparat de învinuirea de a fi scris acest mesaj Excelentei Sale Adolf Hitler.

Capitanului i-a fost extrem de usor sa combata aceasta acuzatie, deoarece o simpla citire a scrisorii arata imposibilitatea morala de a fi atribuita lui. Vom înfatisa pe puncte obiectiile prezentate în apararea lui:

1. Mai întâi, din punct de vedere al conceptelor întrebuintate, Capitanul a declarat ca nu înțelege ce înseamna cuvintele „economie automata”, „solidaritate economica” si „îmbogatire mutuala”. Aceasta împerechere de cuvinte nu corespunde gândirii lui si trebuie sa reprezinte caracteristica ideologica proprie autorului scrisorii.

2. În aceeași ordine de idei, s-a facut o comparatie în ceea ce priveste stilul, dovedindu-se a fi cu totul strain de felul sau de a formula.

3. Autorul scrisorii nu cunoaste miscarea, deoarece niciodata în aceasta miscare n-a existat un Comitet Central. Titulatura de „legionari national-socialisti” e cu totul straina de originea si istoria acestei miscari. Nici un legionar nu s-a numit „national-socialist”.

4. În sfârșit, semnatura de pe scrisoare, de „Capitan”, este o alta proba ca autorul scrisorii nu apartine miscarii, deoarece niciodata Corneliu Codreanu n-a semnat vreuna din scrisorile sau circularile lui altfel decât cu numele sau propriu.

5. Cât priveste speranta autorului ca într-o zi sa fâlfâie si în România stindardul national-socialist, ea reprezinta, fata de conceptia legionara, o imposibilitate. Acest deziderat vine în contrazicere cu linia miscarii, în care cei mai buni oameni ai ei, Mota si Marin, si-au jertfit viata înfasurati în tricolorul romanesc. Corneliu Codreanu a refuzat nu numai influente straine, dar nici cel puțin sugestii. Sursa de inspiratie a nationalismului legionar, cum a aratat în lucrarea sa Pentru Legionari, purcede de la sirul marilor scriitori din secolul trecut, Conta, Alecsandri, Kogalniceanu, Eminescu, Hasdeu, când pe vremea aceea, în Germania, nu numai ca nu se punea problema antisemita, ba chiar, la Congresul de la Berlin, Bismark a impus României masuri de protectie a jidanilor. În relatiile cu Puterile Axei, Corneliu Codreanu a pastrat o atitudine de demnitate si onoare necunoscuta în tara noastra. Astfel, Capitanul a refuzat invitatia primita la congresul de la Nürnberg din 1937- contrar D-lor Cuza si Goga, care i-au dat urmare, caci nu înțelegea sa apara prea mic fata de celelalte State. Vroia sa fie socotit ca reprezentant al miscarii nationaliste din România.

6. Revolutia sociala, asa cum e prezentata în actul de acuzare, nu poate avea nici un sens pentru o miscare ce izbutise sa obtina 70 de locuri în Camera si avea perspective sa le dubleze la ultimele alegeri, care au fost apoi suprimate. N-avea nevoie de violente. Conducerea i-ar fi revenit pe cai normale.

”Revolutia legionara”, daca au vreun sens aceste cuvinte, nu se realizeaza prin violenta, ci prin perfectiunea interioara a omului. E o revolutie de tip spiritual, conceptie expusa de nenumarate ori de Capitan si înțeleasa de toata lumea legionara.

La sfârșitul interogatoriului asupra acestei chestiuni, a rostit Capitanul urmatoarele cuvinte: „O sa ne caute si nu se poate ca Dumnezeu sa nu ne ajute ca sa gasim persoana

care a scris aceasta scrisoare”. Membrii completului de judecata zâmbeau sceptic la aceasta afirmație, căci apărarea nu mai avea la dispoziție decât două zile pentru a-l descoperi pe autorul ei între 20 de milioane de români! Și totuși minunea s-a împlinit. În 48 de ore s-a înfățișat la Malmaison, pentru a fi audiat ca martor, cu zece minute înainte de a-și începe procurorul rechizitorul, autorul scrisorii. Un lanț de întâmplări de necrezut a dus la aflarea lui, care nu se pot explica altfel decât prin voia lui Dumnezeu, cum a profetizat Capitanul.

Un avocat legionar Marinescu, ce făcea parte din apărare, citind scrisoarea, a fost izbit de expresiile „economie automată” și „îmbogățire mutuală”. Își amintea că a citit undeva aceste lucruri. Acasă, la părinții lui din Oltenia, a văzut cândva o carte cu o dedicație dată de autor și în acea carte pare că existau aceste formule economice bizare. Imediat s-a urcat în tren, s-a dus la Râmnicul-Vâlcea, și a doua zi a venit cu o carte scrisă de un domn Radulescu-Thânir, intitulată Neocooperatia.

Chiar din primele rânduri ale introducerii, se citeau clar expresiile „economie automată” și „îmbogățire mutuală”. „Ca ultim noroc al nostru, spune Capitanul, scrisul de mână, dedicația, este același scris, exact ca în scrisoarea de care sunt eu acuzat”.

Apararea freacă de bucurie. Era în posesia dovezii de care avea nevoie. Imediat a fost trimis un avocat după D-l Radulescu-Thânir și acesta a venit la Tribunalul Militar. Arătându-i-se scrisoarea către Hitler, a recunoscut că e scrisul său și chiar că e autorul scrisorii. Capitanul mulțumește lui Dumnezeu că i-a ajutat să-l identifice pe adevăratul autor al scrisorii.

Radulescu-Thânir, la cererea avocaților, a dat o declarație scrisă, prin care-și recunoaște paternitatea piesei de la dosar și s-a pus la dispoziția Tribunalului ca martor. Rămânea să fie audiat și acuzația ar fi căzut definitiv. Nimic nu părea să mai stea în calea acestei probe cruciale, care ar fi spulberat orice suspiciune că Corneliu Codreanu ar fi intrat în legătură cu o putere străină pentru a pregăti revoluția socială în România.

Și totuși imposibilul s-a întâmplat! Tribunalul statuând contra evidentei, contra celor mai elementare reguli de judecată, a respins acest incident. Iată cum povestește avocatul Rănetescu această scenă dantească, când coaliția puterilor raului, care stătea în spatele Tribunalului, s-a opus cu înversunare la audierea acestui martor capital în proces:

”Radulescu-Thânir a venit în persoană la Tribunal și a așteptat afară cu încredințarea că va fi introdus.

În acest timp, apărarea a depus pe masa Tribunalului atât volumul Neocooperatia cât și declarația D-lui Tânir, explicând eroarea ce se savârșea și cerând, ca, la nevoie, să se facă o expertiză grafică, spre a se stabili identitatea dintre cele două scrisori, dedicația și piesa inculpatoare. Apoi când au aflat că D-l Radulescu-Thânir este la usa tribunalului, au cerut să fie introdus și audiat ca martor. Ni se părea acest lucru atât de normal și de judicios!

Totuși Tribunalul, printr-o disprețuire a celei mai elementare reguli de judecată, a respins cererea de expertiză, a înlăturat volumul cu dedicația, a nesocotit explicațiile apărării asupra asemănării expresiilor din scrisoare cu cele din volum, și a respins, în

sfârșit chemarea ca martor a D-lui Radulescu-Thanir”.

(...)

”Nedreptatea era strigătoare la cer! Un martor se oferea să declare în fața crucii; ca el a scris o scrisoare, ca el este proprietarul ideilor exprimate în ea – iar nu cel învinuit – și totuși un tribunal invoca art. 309 C.J. Militare și spune: „respinge proba, fiindcă o apreciez ca nenecesară”.

Nu găsea acel tribunal că este concludent și necesar să fie ascultat D-l Thanir, care ar fi lămurit totul și s-ar fi declarat autor al scrisorii? Nu se găsea util, pentru o dreaptă judecată, să se constate că o scrisoare veche de cinci ani aparținea unui om care scrisese în trecut o dedicație pe un volum cuprinzător de aceleași idei și expresii ca acelea din scrisoarea corp-delict?

Nu. Tribunalul aprecia că nu este nevoie. În înalta sa înțelepciune, îl socotea pe Capitan autorul scrisorii și se ascundea înapoia principiului suveranității puterii de judecată din art. 309”.

S-a sfârșit! Vor să mă condamne

”În acest moment, notează Ranetescu, pentru prima oară am citit pe fața Capitanului întreaga prabusire a încrederii sale în judecătoria de pe fotolii. De unde până atunci păstrase nădejdea că sfânta dreptate va birui căznela năpăstiei și ale urii, am observat cum îl abate dezamăgirea și cum i se înfige în colțul gurii un surâs amar...

«S-a sfârșit! Vor să mă condamne!», au fost cuvintele ce ne-a șoptit în pauza sedinței... Apoi a păstrat o atitudine de adâncă resemnare până la urmă. Ne spusese să expunem pe larg în pledoarii problemele de drept și justificările sale, dar, chiar în cursul pledoariei mele, mi-a trimis un bilet, prin care mă ruga să scurtez pledoaria. Era inutil. Își dădea seama cu ce fel de justiție are de-a face”.

III. Înarmarea populației cu scopul de a provoca un război civil

A treia crimă pusă în sarcina Capitanului a fost prevăzută de art. 210 din Codul Penal, prin care era învinuit de răzvrătire, de înarmarea populației cu scopul de a provoca războiul civil.

Corneliu Codreanu s-a făcut vinovat de răzvrătire, spunea acuzarea, fiindcă înființase depozite de arme. Când procurorul a expus chestiunea depozitelor de arme, s-a referit la un proces verbal adresat de Generalul Bengliu, Comandantul Jandarmeriei, prin care acesta atesta că din diferitele descinderi și percheziții făcute pe tot cuprinsul țării s-au strâns următoarele arme:

16 arme militare

14 carabine

57 arme de vânătoare

2 arme de salon

3 închizatoare de arma

16 pistoale automate

137 de revolvere

12 cartuse de mitraliera

57 cartuse de arma de vânătoare

20 de tuburi de cartuse arme militare

8 cutii de pulbere

106 grame alicie

6 pumnale

2 sabii

”Acest depozit constituie unul din elementele articolului 210 Codul Penal si dovada existentei lui este „netagaduita”, a spus procurorul.

Capitanul l-a întrebat pe procuror:

- În ce oras, la ce strada si în ce numar se afla acel depozit?
- Care este numele proprietarului casei?
- Cine este persoana însărcinată sa ascunda si sa pazeasca acel depozit?

Procurorul n-a raspuns nimic. Si atunci Capitanul, cu felul sau clar si transant de a lamuri lucrurile, a demonstrat absurditatea acuzației:

”Cum, Domnilor, un razboi civil se face cu armele descrise în lista D-lui General Bengliu? Eu vreau sa rascol poporul si în loc sa strâng arme – arme multe, nu schelete de revolver si bastoane cu sis – într-un anumit loc, sub o anumita paza, ma apuc sa dau – asa la întâmplare – unuia de la Satu Mare o pusca, unuia de la Craiova un pumnal, altuia de la Sighetul Marmatei o cutie de pulbere, lui X de la Iasi un revolver, lui V. de la Brasov o carabina, si asa mai departe, pentru ca sa mi se spuna ca am facut depozit de arme cu scop insurectional?

Nu mi se arata daca eu personal am dat acele arme sau daca nu cumva erau ale persoanelor la care s-au gasit. Nu mi se demonstreaza cum ar fi fost posibil sa se adune posesorii de arme dintr-o suta de unghere ale tarii, la un loc pentru a dezlanta o revolutie.

Dar mai mult, nu mi se explica gestul meu de cap al rebelilor – gest de inconstient sau de nebun – de a încredinta Muzeului Militar toate armele ce-mi lasase mostenire Generalul Cantacuzino, si cu care n-aveam ce face. Eu îi înarmam pe altii, dar ma dezarmam pe mine însumi!

Domnul Procuror tace, fiindcă n-are ce să răspundă”.

(Generalul Antonescu și Generalul Costandache au confirmat, în cursul depozitiei lor ca martori, că armele rămase de la Generalul Cantacuzino au fost predate Muzeului Militar).

În pledoaria sa, avocatul Cosmovici a reluat teza Capitanului, arătând cât de ridicolă este acuzația depozitelor de arme.

”Ordonanța definitivă zice: S-au găsit depozite de arme. Va rugăm arătați-ne unul din aceste depozite. Locul unde l-ați găsit. Persoana care-l păzea. Ordinul care s-a dat în acest sens. Răspunsul D-voastră este o vastă tăcere. Răspunsul, din punct de vedere al probei, căci răspunsul din punct de vedere al insinuarilor și al afirmațiilor gratuite, așa cum face o anumită presă, acest răspuns n-avem ce face cu el. Nu avem ce combate.

Pentru a da însă prilejul anumitei preze, devenită uneori din ordin astăzi toată presa, că să poată anunța cu litere groase și mari: însemnate depozite de arme și munitii la membrii fostei organizații politice „Totul pentru țară”, ați pornit cu perchezitiile și să-a colindat toată țara. O precizează însăși ordonanța definitivă când zice „pe întreg teritoriul rural”. Și ce ați găsit? Ici și colo, la câte un biet român, o ciosvârtă de pușcă ruginită, sau o bucată de pistol fără cocos, sau mai știu eu ce briceag, nici una din ele nefiind adunate cu altă împreună, ci răspândite pe la fiecare om, rămase unele din bătrâni, sau altele din război. Acestea sunt arme importante și munitii cu care să provoc și să susțin un război civil într-o țară? Și mai mult, din ordinul acestui om periculos? Păi dacă e periculos, cum îl puteți acuza că armele i s-ar reduce la toate jucăriile ruginite găsite ici și colo?

Pericol? Adică cum? Ar veni cam așa: Corneliu Zelea Codreanu, cu gândul la războiul civil, a chemat și a zis: Pentru D-voastră luați aceste tuburi de cartuse de vânătoare și veți cuceri Nordul Basarabiei. Pentru Sudul Basarabiei, luați această varga de armă și două boxuri. Pentru Transilvania, e ceva mai greu, luați această bandă de cartuse de mitralieră și petarda asta goală. Perfect, mai rămâne Banatul. Aici, întrucât este însăși industria noastră de război, luați această sumă de grame de alică de vânătoare. Mă opresc domnilor, căci am fost crescut în respectul justiției. Mi-e greu să continui. Am impresia că povestesc la copii, iar nu că discut în fața D-voastră, pentru cinstea, onoarea și viața unui om”.

Avea nevoie Capitanul să declanșeze un război civil sau să dea o lovitură de Stat pentru a ajunge la putere? Așa cum a explicat în cursul interogatoriului, când a fost întrebat de paternitatea scrisorii adresată lui Adolf Hitler, Corneliu Codreanu repeta și cu acest prilej aceleași dovezi și argumente care exclud utilizarea violentei din partea Miscării pentru a ajunge la putere. Miscarea izbutise să obțină în alegerile din Decembrie 1937, 70 de locuri în Parlament. La viitoarele alegeri avea perspectiva să-și dubleze mandatele. În aceste împrejurări, ce rost ar fi avut ca Miscarea să recurgă la forță, când conducerea Statului i-ar fi revenit pe cai normale?

Dar nu numai avântul extraordinar al Miscării în anii 1937-1938, reflectat în alegerile din acești ani, demonstrează cu prisosință lipsa de interes a Capitanului de a forța nota, orientându-se spre o lovitură de Stat, ci întreaga lui concepție politică și morală garantă

ca niciodata nu va apuca aceasta cale. Biruinta, spunea el, nu poate veni decât odata cu desavârsirea unui proces de constiinta al Natiunii Române. În aceasta privinta, dispunem de nenumarate declaratii ale lui, în care explica legionarilor, pentru a nu mai ramâne dubiu în sufletul lor, cum va birui ideea legionara. Printr-un intens efort educativ al maselor populare, care amplificându-se, va duce automat la biruinta. Reproducem Circulara Capitanului din 28 Februarie 1937, din care se vede clar ca nu simtea nici o atractie pentru lovitura de Stat, pentru întrebuintarea violentei ca metoda de cucerire a puterii politice.

”Catre Sefii de Regiuni

Rog comunicati legionarilor:

În urma înmormântarii mucenicilor Mota si Marin, autoritatile s-au speriat, dar nu din cauza dezordinii, ci din cauza Ordinii, într-adevar impresionante, care a domnit tot timpul.

Imediat, la câteva zile, au început declaratii ministeriale, lipsite de cel mai elementar interes. Vrem sa introducem ordinea. „Vom face totul ca sa restabilim ordinea”. Nu înțelegem nimic. De ce sa aparati o ordine pe care nimeni n-o ameninta?

Acum circula zvonul ca autoritatile ar vrea sa provoace cu orice chip, împrastiind vestea ca se pune la cale un complot legionar, ca se vor face perchezitii si arestari, cautându-se camasi verzi si arme prin casele legionarilor.

Se poate ca acestea sa fie numai simple zvonuri de cafenea. Totusi, eu am obligatia sa atrag atentia legionarilor ca:

1. Niciodata Miscarea Legionara, pentru a birui, nu va recurge la „ideea de complot”, sau la „lovitura de Stat”. Consider aceasta ca o prostie. Miscarea Legionara nu poate birui decât odata cu desavârsirea unui proces interior, de constiinta al Neamului Romanesc. Când acest proces îi va cuprinde pe majoritatea românilor si se va desavârși, atunci biruinta va veni automat, fara comploturi si fara lovituri de Stat. Biruinta pe care noi o asteptam în felul acesta este atât de mare, atât de luminoasa, încât niciodata nu vom admite sa fie înlocuita cu o biruinta ieftina si trecatoare, nascuta din complot sau lovitura de Stat.

2. În caz de perchezitii, ziua sau noaptea, legionarii vor deschide si vor primi autoritatile cu cea mai mare amabilitate. La sedii unde se vor gasi legionari, la aparitia autoritatii, se va comanda „Pentru onor”.

3. Daca legionarii, familiile si copiii lor vor fi bruscati, maltratati, atunci în cel mai mare calm vor zice:

Doamne, pentru biruinta Legiunii, învredniceste-ne si pe noi de orice suferinta si de o moarte ca a lui Mota si Marin. Acest ordin va fi afisat la toate sediile din tara.

26 Februarie 1937.

Corneliu Zelea Codreanu

Guvernanti din acea vreme, în frunte cu Regele și camarila lui, erau cu atât mai puțin îndreptățiți și autorizați politic și moral să-l acuze pe Capitan de „razvrătire” și de pregătire a unei lovituri de Stat”, cu cât ei însșiși, cu puțin înainte (11 Februarie 1938), rasturnaseră ordinea existentă în Stat, suprimaseră Constituția în vigoare, și, cu ajutorul baionetelor, impuseseră un regim dictatorial. Deci, ei s-au făcut culpabili de întrebuintarea forței, ei au recurs la violențe, ei au calcat în picioare voința națională, exprimată în cursul alegerilor ultime, pentru a acapara în mod ilegal și abuziv puterea. Și în timp ce guvernul dictaturii regale a azvârlit țara în aceste convulsii politice, ce făcea Codreanu? Îi îndemna pe legionari la rezistență contra încălcarilor de lege, la insurecție, la revoltă? Nimic din toate acestea. Dându-și seama că de orice tulburare ar putea să profite dușmanii din afară, amenințând integritatea țării și independența ei națională, se supune ordinelor arbitrare ale guvernului și da dispoziții legionarilor să renunțe la orice luptă politică și să se abțină de la orice manifestatii, de orice natură.

Corneliu Codreanu protestează contra schimbării constituționale într-o scrisoare adresată lui Vaida Voevod, dar îi eliberează pe legionari de angajamentele lor politice, îndemnându-i ca să se ocupe de aici înainte de afacerile lor profesionale. Capitanul concediaza așa zicând Legiunea și o trimite la vatră, așteptând alte vremuri când își va putea relua activitatea ei politică. Această atitudine, de renunțare la orice opoziție față de noul regim, a fost fixată de Capitan în Circulara din 21 Februarie 1938:

Circulara Nr. 148

”Anuntăm membrii, ca începând cu data de astăzi, 21 Februarie 1938, partidul „Totul pentru țară” nu mai există.

Întreaga conducere a căzut de acord că ratiunea de existență a Partidului a încetat.

Toți cei legați până în prezent juridiceste de acest partid, funcționari de Stat sau nefuncționari, sunt dezlegați de toate aceste legături, luându-și completa lor libertate de acțiune. Toate funcțiile, Secțiile de regiuni, de județe, etc., sunt desființate. Sediile se închid și se dau proprietarilor.

Motivele care ne-au determinat la această hotărâre sunt:

Decretul Regal Nr. 870 din 17 Februarie 1938, cuprinde următoarele dispoziții:

- a) Funcționarii Statului nu pot face politică, nu mai pot face parte din partide.
- b) Cei ce nu sunt funcționari, adică restul de cetățeni, dacă acționează politiceste, sunt sancționați.
- c) Conducerea este sancționată, dacă mai da circulari, ordine, dispoziții.

Deci suntem aruncați din raportul de Drept în raportul de Forță. Pe acesta însă, noi nu-l primim. Noi am înțeles să acționăm în cadrul legii, manifestându-ne credințele noastre.

Dacă aceasta n-o putem face și dacă orice manifestare de credință ne este interzisă, ratiunea de existență a partidului nostru a încetat.

Noi nu vrem sa întrebuintam forta.

Nu vrem sa întrebuintam violenta.

Ne este suficienta experienta din trecut, când, fara voia noastra, am fost atrasi pe calea violentelor. La orice violentare noi nu raspundem în nici un fel: suportam. Si chiar atunci când întreaga natiune este tratata ca o turma de animale inconstiente.

Lovitura de Stat nu vrem sa dam.

Prin esenta însasi a conceptiei noastre, noi suntem contra acestui sistem. Ea înseamna o atitudine de bruscare, de natura exterioara, pe când noi asteptam biruinta noastra de la desavârsirea în sufletul natiunii a unui proces de perfectiune omeneasca.

Nu vom întrebuinta aceste mijloace, pentru ca tineretul de astazi are prea adânc înfipta constiinta misiunii sale istorice si a raspunderii sale, pentru a face acte necugetate, care sa transforme România într-o Spanie însângerata.

Bucuresti, 21 Februarie 1938

Corneliu Zelea Codreanu

Iata cum raspunde Corneliu Codreanu provocarilor patronate de Palat: retragându-se din lupta, renuntând la orice opozitie, demobilizând miscarea si îndemnându-i pe tineri sa-si desavârseasca pregatirea 1or profesionala. Regele Carol avea drumul liber sa guverneze dupa bunul sau plac. Si atunci un astfel de om, care de buna voie se da în laturi, se despoaie de orice putere, se desparte de propriul sau partid, dându-si seama ce nenorocire se poate abate asupra tarii daca s-ar încaiera poporul cu tiranii, cum poate fi acuzat de razvratire si instigatie la razboi civil, când el însusi, în aceste momente de încordare interna, n-are alta preocupare mai înalta decât evitarea oricaror tulburari? Prin toate masurile luate de guvern si chiar înainte de instaurarea dictaturii regale, Corneliu Codreanu a fost provocat sa reactioneze contra valului de nedreptati, iar el nu numai ca nu reactioneaza, ci ofera Regelui si guvernantilor, vinovati de sperjur, de violarea tuturor legilor existente, o înalta lectie de patriotism si dragoste de neam. Asa trebuie sa gândeasca orice cetatean îngrijorat de viitorul României!

În *însemnarile de la Jilava*, Capitanul comenteaza dezbaterile de la proces a acestei acuzatii cu urmatoarele cuvinte: „Ori, am dovedit cu principii, fapte, acte si martori, ca nici nu ne-a trecut prin gând vreodata sa declansam un razboi civil. Dar nu numai atât: nici macar sa facem o tulburare cât de mica. Primejdia de la Rasarit pândindu-ne fiecare greseala, fiecare pas”.

15. OSÂNDIT DIN ORDIN

Apararea, formata din Cosmovici, Hentescu, Radovici, Lizeta Gheorghiu, Iacobescu, Ranetescu, Caracas, „a fost impecabila”, se exprima Capitanul cu admiratie pt. cei ce-au riscat sa fie alaturi de el în aceste ceasuri grele.

Când s-a dat ultimul cuvânt acuzatului, Capitanul a spus urmatoarele:

”Onorat Tribunal aveti în mâinile D-voastra nu viata mea, pe care o dau bucuros, ci onoarea întregii tinerimi a României. Cred în Justitia militara a tarii mele”.

Nu mai putea insista în dezvinovatirea lui, caci vedea pe ce panta apuca procesul: spre o condamnare din ordin. De aceea s-a limitat la o declaratie de principiu, aratând ca Tribunalul tine în mâinile lui onoarea unei întregi generatii. Condamnându-l pe el pentru tradare, vroia sa spuna Capitanul, întreaga generatie tânara ar iesi patata din acest proces. Nici aceste cuvinte iesite dintr-o inima însângerata, n-au avut vreun efect asupra brutelor din Tribunalul Militar, insensibile la orice chestiune de drept si justitie.

Convins ca nu mai e nici o scapare, ca Tribunalul ce-l are în fata nu judeca dupa lege si constiinta, ci a fost ales si instruit ca sa-l condamne, indiferent de cursul procesului, a dat dispozitii avocatilor lui sa scurteze pledoariile, în asa fel încât chiar în noaptea aceea, de Joi, 26 Mai, sa se poata pronunta sentinta. Ultimul ce trebuia sa vorbeasca, Paul Iacobescu, vazând atmosfera ce domnea în sala, renunta la cuvânt, fiind trecut de miezul noptii.

Îndata dupa 12 noaptea, Tribunalul Militar intra „în deliberare”. E un fel de a vorbi, caci sentinta era pregatita dinainte si ei n-aveau altceva de facut decât sa o semneze.

În hârtiile lui Ranetescu întâlnim si marturia acestuia despre ultimele ore petrecute cu Capitanul la Malmaison:

”La orele 2 noaptea, Tribunalul „delibera”. Capitanul sta trist în boxa, fumând o tigara. Plutea o atmosfera de oboseala si pesimism. Experienta celor patru zile de framântare, ne spunea ce soptea instinctul: „condamnare”! Auzeam parca loviturile grele ale destinului.

Nu stiu când a venit ordinul colonelului Zeciu ca acuzatul sa fie scos din boxa, pentru a nu fi de fata la pronuntarea sentintei – asa cum spune legea.

L-am vazut pe Capitan când ieseia spre fundul boxei, între jandarmi, cu fata întoarsa spre noi, si facând cu mâinile un gest de îmbratisare. Ochiî lui mari, cu reflexe ceresti, parca implorau iertarea celor ce pacatuiau în fata lui Dumnezeu si din el se revarsa atâta iubire si atâta seninatate! Parca vedeam cum intra în eternitate, în ceva diafan, ca într-un nor de azur, care-l ia de pe pamânt si îl înalta... Si sufletul mi-a soptit brutal: n-ai sa-l mai vezi!

Si nu l-am mai vazut”.

L-au trecut într-o alta camera si dupa vreo jumatate de ora, a fost dus cu duba, în puterea noptii, înapoi la Jilava.

Revenit în celula lui, cu fortele slabite de încordare si chinuri, Capitanul avea nevoie de un somn reparator. S-a trântit pe patul de scânduri, cu gândul la ziua de mâine, când îsi va afla condamnarea.

”Dar, nu... O fiara, cu numele de Zeciu, veghea, noteaza Ranetescu. Trebuia turnata pe gâtul acuzatului si ultima picatura de venin. A dat porunca aspra ca în chiar noaptea aceea sa se execute citirea sentintei”.

Capitanul, în *Însemnarile de la Jilava*, a notat pentru posteritate si aceasta ultima scena a procesului sau:

”Pe la 4 sunt sculat în zgomotul unor pasi si de zavoarele care se trag. Ma scol în picioare. Intra procurorul Maior Radu Ionescu, grefierul Tudor, Comandantul închisorii si ceilalti ofiteri de garda.

Grefierul citeste: Tribunalul Militar a raspuns afirmativ la toate întrebările. Sunteti condamnat la 10 ani munca silnica.

Mai ramâne câteva minute si se uita la mine. Maiorul face ochi si da din umeri. Pleaca toti.

În fata marii nedreptati care ma loveste, sunt linistit, cu constiinta împacata”.

Mai ramâne o ultima speranta: recursul la Curtea de Casatie Militara. Avocatii se pregatesc pentru acest ultim asalt. Toate articolele din Codul Penal si Codul de Justitie Militara au fost violate. Nu se poate ca Înalțul For de Justitie Militara sa nu sesizeze motivele de recurs si sa nu ordone o noua judecare a procesului, anulând sentinta data de Tribunal.

Luni, 13 Iunie, vin din nou avocatii la Capitan, pentru a examina împreuna motivele de recurs în Casatie. Recursul este fixat pentru Miercuri 15 Iunie. Avocatii cred ca vor putea obtine o amânare a recursului, de cel puțin 15 zile, caci asa e uzul, pentru a putea prezenta noi motive. O oarecare lucire de speranta mai are si Capitanul, caci, cum spunea el, „Sunt condamnat pe simple afirmatii. E ceva unic în analele proceselor, juridic si procedural”. Dar si aceasta îndepartata speranta se stinge repede. Camarila de la Palat își pusese oamenii ei si la Curtea de Casatie Militara. Un oarecare General Turbatu prezida aceasta Curte. Prima dezamagire. Nu se acorda amânarea de 15 zile, asa cum era uzul, ci recursul se judeca dupa aceeași procedura rapida. Abia doua zile au câstigat avocatii. Recursul se judeca Vineri, 17 Iunie, ora 5 dupa masa. I-a adus Capitanului stirea sotia lui, venita la Jilava în dimineata acestei zile.

Citim în *Însemnarile de la Jilava*, Vineri, 17 Iunie, seara:

”Acum o jumatate de ora au venit avocatii la mine si i-au spus ca s-a respins recursul meu la Casatia Militara.

Erau cu totii tristi si abatuti. Am stat cu ei vreo 15 minute. I-am întrebat cum s-au desfasurat dezbaterile. Mi-au spus în câteva cuvinte; ne-am despartit”.

Motivele de recurs la Casatie, prezentate de avocatii apararii, dupa consultarea lor cu Corneliu Codreanu, se gasesc la sfârșitul cartii *Adevarului în Procesul Capitanului*. Sunt atât de numeroase violările savârsite de Tribunal în acest proces, atâtea nedreptati acumulate, atâtea flagrante încălcări ale legii si ale regulilor procedurale, toate de o gravitate exceptionala, încât Curtea Militara de Casatie daca ar fi retinut unul singur din aceste motive, ar fi trebuit sa admita recursul. Suveran si dispretuitor, Curtea Militara trece peste toate violările si respinge recursul, pentru ca si aceasta înalta instantă militara fusese pusa în prealabil la pas, judecând nu dupa lege si constiinta, ci dupa ordinele primite, care scoteau din functie adevarata justitie.

Sentinta Capitanului e total rupta de faptele judecate la proces si de regulile de drept si procedura cuprinse în Codul Penal si Codul de Justitie Militara. Nu exista nici o corespondenta, nici o legatura între dezbaterile procesului si rezultatul lui final. Cum poti sa condamni pe un om când nu ai nici cea mai mica proba de vinovatie contra lui?

Nu vom înțelege acest proces si nici absurda sentinta ce s-a dat, daca nu cunoastem fondul lui politic. Trebuia eliminata din complexul vietii politice romanesti o miscare ce se opunea cu îndârjire „aproprierii de Rusia”. Palatul ajunsese în acea perioada un centru al conspiratiei comuniste din România. Disparând Codreanu, se credea la Palat, va disparea Miscarea si atunci drumul va ramâne liber pentru implantarea marxismului în tara noastra. La aceasta decizie de politica internationala, s-a adaugat si o consideratie de politica interna. Minoritatea evreiasca detinea în perioada Regelui Carol frânele guvernarii. Prin intermediul Elenei Lupescu facea si desfacea toata politica tarii. În domeniul economic, evreimea controla 70 la suta din bogatia nationala. Ascensiunea Miscarii Legionare ameninta situatia privilegiata a evreimii din România atât pe plan politic cat si pe plan economic. Si atunci factorul extern, al comunismului mondial, a coincis cu interesul evreimii: trebuia întrerupt cu orice pret procesul democratic în curs, prin care Miscarea Legionara ar fi ajuns la putere pe caile indicate de Constitutie. De aici lovitura de Stat, arestarile, procesul Capitanului, condamnarea lui si apoi asasinarea lui în Noiembrie 1938.

16. ANULAREA SENTINTEI DE CONDAMNARE A CAPITANULUI SI REABILITAREA MEMORIEI LUI

Conform deciziei Nr. 1 a Comisiei speciale de Revizuire, procesul Capitanului a fost trimis la Înalta Curte de Casatie pentru a fi revizuit. Judecata revizuirii s-a tinut Sâmbata, 30 Noiembrie, exact în ziua când sfintele oseminte ale Capitanului, purtate pe umeri de legionari, strabateau strazile Capitalei, pentru a fi depuse în Mausoleul de la Casa Verde.

În darea de seama asupra procesului, ziarul *Buna Vestire* din 1 Decembrie face o comparatie între împrejurarile si atmosfera în care a fost condamnat Capitanul în Mai 1938 si schimbarea de decor în care a fost judecata revizuirea sentintei, data cu doi ani si jumatate înainte:

”Atmosfera în care s-a desfasurat judecarea revizuirii acestui proces istoric în arhitecturala sala a Înaltei Curti de Casatie a fost cu totul alta decât aceea în care a fost condamnat Capitanul.

Cine a judecat atunci, cum s-a judecat si unde s-a judecat? Oroarea nedreptatii este înca vie în memoria noastra. Un pod de cazarma improvizat în sala de judecata. O atmosfera închisa pâna la strangulare.

Cine au judecat ieri?

Cele mai înalte figuri ale magistraturii tarii: Primul Presedinte al Înaltei Curti de Casatie, înconjurat de patru presedinti ai sectiilor Supremei Instante.

UNDE s-a judecat ieri revizuirea?

În supremul For al Justiției”.

Revizuirea procesului Capitanului s-a judecat în sala de sedințe a Secțiilor Unite de la Înalta Curte de Casație. Completul de Judecată a fost format din următorii înalți magistrați:

Dimitrie Lupu, Primul-Presedinte al Înaltei Curți de Casație,

Dimitrie Cihodariu, Presedintele Secției I.

Mihail Mosgos, Presedintele Secției II.

Constantin Macri, Presedintele Secției III.

Titu Magheru, Presedintele Secției IV.

Fotoliul Ministerului Public a fost ocupat de Coman Negrescu, Procuror General la Curtea de Casație.

Funcția de Secretar al Comisiei de Judecată a fost îndeplinită de Filip Mihailescu, Prim-magistrat, Consilier la Curtea de Apel.

Pe banca apărării au luat loc Alexandru Vergatti și Horia Cosmovici. Doamna Elena Codreanu, ca parte civilă, este reprezentată de avocații Vergatti și Cosmovici.

În sala au fost prezenți, în afara de Doamna Elena Codreanu, următoarele persoane: Doamna Liana Cotiga, avocat, Ilie Gârneata, Corneliu Georgescu, ing. Blănuș, Comandanți ai Bunei Vestiri, Colonel Ștefan Zăvoianu, avocat Traian Cristescu, Dr. Șerban Milcovănu, Preot Udristeanu, duhovnicul Capitanului, Mitropolitul Gurie, Inginer Tonescu, Vasile Mailat, primarul Sectorului III Albastru, George Axinteanu, Inginer Tinta, Inginer Șarlătescu și reprezentanții presei române și străine.

Procesul de revizuire judecându-se după represăliile de la Jilava, petrecute în noaptea de 26/27 Noiembrie, Mihai Antonescu, Ministrul Justiției, a crezut de cuviință să interzică difuzarea procesului prin radio, așa cum decisese avocații apărării, de acord cu Ministerul Presei și Propagandei. Motivul invocat de Mihai Antonescu era că transmitându-se dezbaterile de la Înalta Curte de Casație, să nu se producă noi tulburări în țară. De fapt revizuirea procesului a coincis cu ziua funeraliilor Capitanului, încât în acest moment toată țara trăia într-o adâncă reculegere. Vârtejul răzbunării trecuse. Masura lui Mihai Antonescu era o ofensă adusă memoriei Capitanului. Cum adică, atunci când s-a judecat procesul său în 1938 și a fost condamnat la zece ani închisoare pentru „trădare”, toate mijloacele de comunicație ale Statului au urlat săptămâni de-a rândul, dezvăluind existența unui complot contra Statului, și au difuzat cu satisfacție „exemplara” sentință aplicată principalului tulburător al ordinii publice, de către Tribunalul Militar, iar acum, când cea mai înaltă instanță a țării pasea la revizuirea acestui proces odios, vrând să reabiliteze memoria lui Corneliu Codreanu, Ministrul de Justiție al unui Stat Național Legionar interzicea ca țara să afle prin radio adevărul și să se bucure de anularea sentinței anterioare de către un complet de judecată drept și dezbrăcat de orice patimă?

Mihai Antonescu a fost instigatorul acestei dispozitii, dar el n-a aparut în instanța. Respingerea cererii ca procesul sa fie radio-difuzat si-a asumat-o direct Înalta Curte de Casatie, la interventia lui Mihai Antonescu. Comunicându-i-se lui Horia Cosmovici aceasta decizie, el n-a trecut-o sub tacere, ci a luat microfonul în mână si a vestit-o tarii prin toate posturile noastre de radio. El n-a atacat Înalta Curte de Casatie si nici nu s-a plâns de masura luata, ci, dimpotriva, i-a dat cu totul alta interpretare, exprimându-si încrederea în justitia tarii: „

Aici vorbeste Horia Cosmovici.

Anunt toata lumea ca Înalta Curte de Casatie ne-a comunicat ca respinge cererea ca procesul sa fie radiodifuzat.

Ca avocat si ca legionar, înțeleg sa ma supun si sa primesc cu toata multumirea, pentru ca destul n-a fost justitie în aceasta tara, destul si-a facut toata lumea de cap. Astazi când un înalt magistrat își comunica dorinta, noi, legionarii, primii, trebuie sa ascultam, sa înțelegem si sa pastram ceea ce ne-a spus Capitanul ca fara justitie o tara moare.

Prestigiul justitiei si legalitatii ramâne religia regimului si a Miscarii Legionare”.

La ora 9,50, Completul de Judecata intra în sala de sedinte, compus din Primul-Presedinte Dimitrie Lupu si presedintii celor patru sectii. Dimitrie Lupu, dupa ce a facut apelul partii civile, a dat citire Deciziei Nr. 1 a Comisiei Speciale de Revizuire, prin care s-a trimis procesul Capitanului în fata Înaltei Curti de Casatie. Lectura acestei decizii a durat 30 de minute si a fost ascultata în adâncă tacere de întreaga asistenta. Dupa citirea acestui act, Presedintele Dimitrie Lupu da cuvântul Procurorului-General Coman Negoescu.

Parchetul cere reabilitarea Capitanului si anularea sentintei de condamnare

Procurorul-General Coman Negoescu si-a însusit concluziile Comisiei de Revizuire si adresându-se Curtii a spus urmatoarele:

”D-voastra, chemati sa va pronuntati în fond asupra revizuirii, luând în considerare cercetarile si concluziile Comisiei, de admitere în principiu a revizuirii, urmeaza sa declarati fara valoare hotarârea de condamnare si sa reabilitati memoria condamnatului Corneliu Zelea Codreanu, bineînțeles facând un examen al hotarârii si vazând daca nu cumva hotarârea de condamnare se mentine si pe alte temeiuri.

În cazul de fata, daca se examineaza hotarârea de condamnare, se vede ca ea nu poate sa-si gaseasca un alt reazem. Corneliu Zelea Codreanu a fost condamnat pentru patru fapte, crime si delicta. Comisia de admitere în principiu a gasit ca legea a fost gresit aplicata si ca faptele au fost gresit stabilite. Constatările si concluziile Comisiei se impun înaintea D-voastra.

D-voastra urmeaza ca, pe baza acestor constatari si concluzii, întrucât hotarârea de condamnare nu se poate mentine pe alte consideratii, facând aplicarea art. 508 din pr. p., sa declarati nula si fara valoare, hotarârea de condamnare si sa reabilitati memoria lui Corneliu Zelea Codreanu, punând astfel sfârșit efectelor unei hotarâri patata de

eroare.

Acestea sunt concluziile noastre”.

Cuvântul Apararii. Pledoaria Avocatului Alexandru Vergatti

Dupa concluziile Procurorului-General, Primul Presedinte Lupu da cuvântul avocatului Alexandru Vergatti.

Avocatul Alexandru Vergatti a fost seful contenciosului legionar pe timpul Capitanului si a ramas în aceeași functie si sub regimul legionar.

Avocatul Vergatti a atacat aspectul politic al procesului, aratând ca ceea ce s-a introdus în dosare nu are nici o legatura cu adevarata cauza. „Va marturisesc cinstit ca în clipa în care trebuie sa aratam în fata D-voastra motivele pentru care cerem rejudecarea procesului Capitanului, nu pot sa fac acest lucru fara sa încerc în sinea mea sa ma gândesc la cel care si-a dat viata, la cel care s-a dus pentru un adevar, adevar pe care-l slujim si îl profesam cu totii. Si nu pot face acest lucru, Domnule Presedinte si Onorata Înalta Instanta, pentru ca daca am încerca sa judecam acest proces simplu, asa cum s-ar parea ca reiese din textul rigid al legii, nu v-am cere altceva D-voastra decât o schimbare de perspectiva, v-am cere ca într-un proces, care a avut o anumita perspectiva, D-voastra sa pronuntati o hotarâre care sa-i dea o alta perspectiva. O cerem noi – nu anticipam asupra hotarârii Curtii.

”Dar nu aceasta este intentia noastra. Pentru ca, Domnule Presedinte si Onorata Instanta, procesul Capitanului a capatat valoarea unui truism, pentru acei care nu s-au mai interesat nici de fond si nici de întinderea acestor adevaruri.

În acest proces nu s-a judecat daca într-adevar acel oricine este cineva, nu s-a ocupat nimeni de acea scrisoare de care Onorata Comisie spune ca nu s-a tinut seama, nu s-au ocupat de aceste lucruri; s-au preocupat cu totul de altceva si anume, din ce traieste Capitanul, daca Capitanul este destept sau nu, s-au preocupat daca vorbeste sau nu bine, daca e un bun cuvântator la întruniri publice; nu s-au preocupat daca adevarurile pe care el le spunea au valoare nationala, autentica.

Atunci, domnilor, noi suntem obligati astazi sa lamurim cinstit si cu toata taria pe care ne-o da credinta noastra, linistea noastra, încrederea în D-voastra, lamurim juridiceste de ce în clipa în care procesul Capitanului s-a judecat, s-a facut o greseala.

Procesul acesta, nascut în fata unui tribunal militar, a avut o sorginte: neînțelegerea adevarurilor profesate de un om, neînțelegerea unor adevaruri, care erau curente, dar înacceptabile pentru ei.

În clipa în care a fost trimis în judecata si s-a spus ca o organizatie înfaptuita de Capitan prezinta o anumita coloratura, nu s-a spus acest lucru din reaua credinta a acelora care stiau prea bine ca aceasta organizatie are cu totul alt caracter decât cel pe care l-au înscris ei în dosarele pe care le aveti D-voastra, ci a pornit din altceva, din înacceptarea noilor instructiuni ale Statului, asa cum au fost aratate în circularile care au fost scoase de catre Capitan. Procesul a pornit, pentru ca C. Z. Codreanu a dat o circulara.

Se hotărâse suspendarea Constitutiei si pierderea tuturor drepturilor de catre toti oamenii. Si atunci C. Z. Codreanu a dat o circulara în care spunea asa: „Deci suntem aruncati din raportul de Drept, în raportul de Forta.

Pe acesta insa noi nu îl primim.

Noi am înteles sa actionam în cadrul legii, manifestându-ne credintele noastre, daca aceasta n-o putem face si daca orice manifestare de credinta, ratiunea de existenta a partidului nostru a încetat.

Noi nu vrem sa introducem forta.

Nu vrem sa întrebuintam violenta.

Ne este suficienta experienta din trecut, când fara voia noastra am fost atrasi pe calea violentei. La orice violentare, noi nu mai raspundem în nici un fel. Suportam. Si chiar atunci când întreaga natiune româna este tratata ca o turma de animale inconstiente.

Lovitura de Stat nu vrem sa dam.

Prin esenta însasi a conceptiei noastre, noi suntem contra acestui sistem.

Ea înseamna o atitudine de bruscare, de natura exterioara, pe când noi asteptam biruinta noastra de la desavârsirea în sufletul natiunii a unui proces de perfectiune omeneasca.

Nu vom întrebuinta aceste mijloace, pentru ca tineretul de astazi are prea adânc înfipta constiinta misiunii sale istorice si a raspunderilor sale, pentru a face acte necugetate, care sa transforme România într-o Spanie însângerata.

Generatia noastra întreaga vede bine manusa ce i s-a aruncat.

Manusa aruncata va ramâne însa jos.

Noi refuzam sa o ridicam”.

Atunci, domnilor, au suparat aceste lucruri. În clipa în care s-a hotărât desfiintarea organizatiilor politice si s-a trecut la masuri, s-au suparat toti acesti oameni, care, neacceptând principiul, au cugetat în fundul sufletului lor sa-i faca un proces. Începuse în mintea lor sa se înscauneze gândul acesta al trimeriei în judecata pentru faptele pe care vi le vom expune.

S-au gasit toti acesti oameni în fata unei noi circulari a Capitanului, o circulara pe care, cum o spune chiar la sfârșitul circularii, o adreseaza Ministrilor din tara Româneasca (e vorba de scrisoarea deschisa adresata lui Vaida Voevod). Avocatul Vergatti citeaza din aceste circulari o serie de pasaje din care rezulta netemeinicia acuzatiilor aduse lui Corneliu Codreanu, apoi continua:

Domnilor, Justitia nu este facuta pentru a trimite în judecata. Justitia este facuta pentru a face dreptate; ea nu este un simplu instrument mecanic, este constiinta omeneasca, care actioneaza în cadrul textului de lege.

În acest proces s-a vorbit încontinuu de ordinea publica, s-a vorbit de fondul acestui proces, ca trebuie sa fie judecat asa cum a fost judecat, nu pentru ca ar fi un proces normal, caci este un proces anormal, în care ordinea publica a fost lezata.

A fost o problema pe care noi nu vrem sa o repetam în fata D-voastra, pentru ca am putea gresi. Noi nu vrem sa ne situam în acest domeniu de ordine publica, nici atunci si nici acum, caci atunci ca si acum nu puteam vorbi de o ordine publica legala.

Ordinea publica este una singura, nu forma pe care o îmbraca, ci forma ei adevarat structurala. Nu se poate încerca sa se santajeze constiinta unor oameni prin întrebuintarea unor termeni care nu-si au locul. S-a vorbit încontinuu în acel proces de încalcarea ordinii publice si nu s-a articulat în nici un fel cum si în ce fel ordinea publica este lezata”.

Aspectele procesului

Alexandru Vergatti constata ca procesul a avut doua aspecte: unul expus mai înainte, de ordin politic „care a reiesit din neînțelegerea, din aceasta neacceptare a adevarurilor, a principiilor politice expuse de Corneliu Zelea Codreanu”

Si un al doilea aspect, al tradarii de care s-a facut vinovat Corneliu Codreanu.

”Forma de tradare o capata cele 6 circulari pe care D-l Procuror General le-a expus, circulari care au dus la înculparea legala, pentru motivul ca în fruntea lor, aceste acte poarta cuvântul „secret”.

Dar simpla lor citire arata ca acest caracter de secret – cu alte cuvinte inerent sigurantii Statului – din partea autoritatilor de la care emana aceste acte, nu pot aparea secrete prin parafarea cu apostila de „secret”, ci prin continutul lor. Este foarte usor ca o institutie, care are posibilitatea de a da caracter de secret unui act, sa-i puna aceasta titlatura; dar titlatura nu are importanta, caracterul actului trebuie sa fie secret.

De aceea socotesc ca nu se poate în nici un caz, nu numai astazi, dar nu se poate nici atunci si nici oricând în acest proces care trebuie sa intre în istorie, sa se mai discute altceva, decât inanitatea acestor acte, care nu pot avea alt caracter, decât cum nu se poate face justitie.

Eu, personal, încheind expunerea mea, cer sa faceti dreptate: sa rasfrângeti din constiinta si atitudinea D-voastra de „Magistrat” toata linistea si toata mândria dreptatii definitive a acestui neam. Va cer, domnilor magistrati, sa ne eliberati sufleteste de toate îndoielile care ne-au curmat tineretile noastre si luptele noastre prin puscarii. Va cerem sa faceti dreptate, sa dati rând cinstei, sa dati drum liber atitudinii neinfluentate si oneste, sa raspânditi în tara toata atitudinea personalitatii D-voastra, asa cum ati facut-o în tot decursul carierei D-voastra de „Magistrati”.

Eu nu pot decât sa va citesc cuvintele Capitanului, aflate pe o fila în acest dosar, cuvinte pe care Capitanul, vizionar de proportii mitice, le-a scris în ziua de 13 Martie 1938:

”Dupa fiecare rastignire, urmeaza o înviere; dupa fiecare înviere, o cadere a judecatorilor nedrepti.

Te rog sa fi sigur ca ne vom bucura împreuna în ziua învierii, pentru ca toti dusmanii nostri au puterea de a ne rastigni, dar nu si pe aceea de a opri învierea, care urmeaza fiecărei rastigniri”. Va cerem sa faceti dreptate, prin învierea luptei tineretului roman”.

Pledoaria Avocatului Horia Cosmovici

Horia Cosmovici a fost Ministru Subsecretar de Stat la Presedintia Consiliului pentru probleme doctrinare, în guvernul prezidat de Generalul Antonescu. Înaintea revizuirii procesului Capitanului, Cosmovici a venit la mine si mi-a spus ca el își da demisia din guvern, pentru a putea aparea ca avocat al apararii în fata Înaltei Curti de Casatie. E un caz rar si poate unic în analele politice românești ca o persoana sa renunte la o demnitate ministeriala pentru a putea pleda într-un proces. În definitiv, se gaseau multi alti avocati care ar fi putut sa-i apere memoria lui Corneliu Codreanu. Dar cum Horia Cosmovici a fost unul din cei sapte avocati care au pledat în procesul Capitanului din 1938 si i-a cunoscut toata masinatia lui oculta, nu putea lipsi de la îndatorirea de a dezvalui înca odata în fata justitiei si a tarii întregi crunta nedreptate facuta Capitanului.

Presedintele Dimitrie Lupu da cuvântul Avocatului Horia Cosmovici. Cosmovici își începe pledoaria, explicând ca prin acest proces s-a judecat zbuciumul unei generatii, care s-a concretizat în doctrina lui Corneliu Codreanu si a altor gânditori ai Legiunii.

”Înalta Curte, D-voastra judecati zbuciumul unei generatii: al unei generatii de credinta.

Când spun „generatie”, nu ma refer la un numar de ani; dupa cum când voi întrebuinta cuvintele „tineresc” sau „tinerete” sau „tânăr”, nu ma refer la culoarea parului. Pentru ca noi întotdeauna am avut batrâni si experienta parului alb, care ne-au aparat si îndrumat pasii. Generatia noastra, ca si tineretea noastra, este o chestiune de atitudine sufleteasca. Cel mai tânăr om al Frantei, la un moment dat, a fost Clemenceau. Si în Miscarea Legionara cel mai tânăr om din vremuri grele a fost Generalul Cantacuzino-Granicerul.

Astazi, când ne-am asumat o raspundere care depaseste posibilitatile multora, în aceasta tara gasim printr-o providenta care ne-a aparat întotdeauna, sfaturile si experienta unui om care ne ajuta, ne fereste si ne apara cu întreg prestigiul persoanei sale.

Înalta Curte, ce este Miscarea Legionara?

Este prima revolutie a neamului românesc. Prima revolutie care se împlineste.

Noi am mai avut încercari în trecutul istoriei noastre, dar nici una dintre ele nu a fost împlinita. Aceasta se explica prin îndoitul punct de vedere, ca revolutia noastra este o revolutie spirituala si în al doilea rând, ca este o revolutie proprie a noastra, strâns legata de tot ce este românesc, de tot ce a trait pe acest pamânt.

Revolutia legionara nu si-a întors ochii nicaieri pentru a prinde si-a desprinde linia viitorului neamului românesc. Ea s-a întors la Mihail Kogalniceanu, la Eminescu, la Conta, la toti acesti oameni ai trecutului nostru, care au fost premergatorii, în vremea când problema nici nu se punea în Europa.

Ce reprezinta în esenta ei aceasta Miscare Legionara?

Ne-o arata unul dintre prietenii pe care i-am pierdut, mare figura legionara, Puiu Gârcineanu, într-o carte asa cum putem scrie noi legionarii, în vremea când mai mult simteam decât gândeam, carte intitulata *Din lumea legionara*. Va rog sa îngaduiti a-i aduce lui Puiu Gârcineanu prinosul amintirilor mele si în acelasi timp sa-l înconjur de celalalt bun prieten, cu care s-a înteles întotdeauna, Iordache Nicoara, si respectat de vechii luptatori. Numai cine nu e legionar sau poate dintr-o trufie nemasurata, ar putea sa vorbeasca cu usurinta de acesti doi oameni.

Înalta Curte, suntem unica miscare care împletim credinta bisericii ortodoxe cu o miscare politica.

Legionarismul este în primul rând credinta în Dumnezeu, în sensul cel mai pur, în sensul credintei noastre crestine.

Miscarea Legionara se poate defini printr-o singura fraza: este o lupta gigantica, lupta de încordari uriase, pentru a tinde catre perfectiunea si sublimul aratat noua de linia bisericii crestine. Aceasta miscare pune ca o conditie esentiala, pentru ca acest neam sa poata pasi înainte pe drumuri noi, transformarea interioara, schimbarea omului. Nu poti sa ai dreptul sa ceri altuia sa se îndrepte, pâna când în prealabil tu însuti nu încerci sa te îndrepti”.

În continuare Avocatul Horia Cosmovici explica ce rol joaca în doctrina legionara Credinta Învierii din Morti, Înviere învățată de Biserica Crestina.

Abordeaza apoi programul politic al Miscarii, din care retine gravitatea problemei jidovesti si plaga politicianismului în viata publica a României, bazându-se pe numeroase citate din lucrarile Capitanului.

În ce priveste metodele de lupta ale Legiunii, Cosmovici arata ca ele nu s-au inspirat din principiul violentei, pentru a cuceri puterea. Dimpotriva, chiar în primele zile de la întemeierea Miscarii, Corneliu Codreanu a declarat ca va actiona exclusiv în cadrul legilor tarii: „Vom merge pe linia legilor tarii, neprovocând, ocolind orice provocare, neraspunzând la nici o provocare”.

Corneliu Codreanu a cerut sa fie razbunat si toti cei vinovati de dezastrul tarii sa fie pedepsiti. Dar cum? Nu prin actiuni singuratiche si necontrolate de razbunare, ci prin procedeu legal. Iata se spune la punctul 84 din *Carticica Sefului de Cuib*:

”Primul punct din programul legionar daca va întreba cineva, sa-i spuneti ca este juramântul pentru pedepsire. A doua zi dupa victoria legionara, se va constitui Tribunalul exceptional, care va chema în fata lui si va judeca:

Pe toti jefuitorii banului public.

Pe toti cei ce au primit mita, înlesnind afaceri.

Pe toti cei ce, încalcând legile fundamentale ale tarii, au persecutat, au ucis, au lovit în legionari sau în familiile lor.

Orice functie ar detine de la jandarm la ministru, nimeni nu va scapa acestei judecati”.

Grija de legalitate l-a urmarit pe Corneliu Codreanu permanent, chiar si atunci când legionarii lui erau supusi la chinuri si ilegalitati de nedescris si se puteau prevedea reactii, când suferintele atingeau limita disperarii, cum s-a întâmplat în anumite cazuri. Cuvântul lui de ordine a fost permanent: supunere la legi si rabdare în fata celor mai mari nedreptati.

Din aceasta perspectiva, Horia Cosmovici arata cât de absurda a fost acuzatia de atâtare la razboi civil, azvârlita Capitanului în cursul procesului sau. Cu ajutorul ultimelor declaratii si circulari ale lui Corneliu Codreanu, demonstreaza cât de preocupat era seful Legiunii ca sa nu se produca nici o tulburare în tara, nici chiar atunci când locuitorii ei au fost despuaiati de toate drepturile lor prin lovitura de Stat a Regelui Carol. El își dadea seama de nenorocirea ce s-ar abate asupra tarii, daca Românii s-ar încaiera între ei, în timp ce dusmanii pândeau la hotare.

Horia Cosmovici își încheie pledoaria cu urmatoarele cuvinte:

”Înalta Curte, sunt la sfârșit.

Am scris o broșura intitulata *Adevarul în procesul lui Corneliu Zelea Codreanu*, în Mai 1938. Aceasta broșura am scris-o în timpul prigoanei – cum o numim noi, urmariti de agenti, am scris-o în diferite case, o parte la mine acasa, o parte la Alex. Ghica, alta parte la Ion Boroianu, apoi în casa lui Danielopol. Am împartit-o tuturor ca sa poata cunoaste adevarul în procesul Capitanului.

Am numai doua lucruri aici care sunt ale mele. Ma voi referi numai la unul dintre ele, pentru ca, Înalta Curte, convingerea mea sincera este ca sunt atât de departe de a ma considera, de a ma socoti un om priceput sa despice destinul neamului, sa-l pot vedea; dar am o credinta a mea si aceasta credinta o slujesc pâna la ultima suflare.

Ei bine, veti vedea ca am izbutit eu care, va spuneam, sunt departe de perfectiune – sunt departe chiar de linia legionara cu mii de metri – am izbutit sa fiu proroc. Sa nu mire lumea: am fost cinstit când am scris – si o stiu toti legionarii, este un lucru care poate fi controlat... Scriam:

„Când o judecata este dreapta, nu mai judeca nimeni, dar când o judecata e strâmba, atunci judeca toata lumea. Iata de ce procesul Corneliu Codreanu, pierdut înaintea instantei militare, continua în fata Tribunalului tarii si sentinta ramâne sa se dea”. Nimeni nu mai credea în biruinta legionara când am scris aceasta – „si nu se stie de care parte vor fi tradatorii si de care parte patriotii”.

Înalta Curte, concluziile mele de azi le-am trasat atunci, în 1938.

Azi nu stiu în ce masura am izbutit sa va prezint întregul zbucium al generatiei noastre pâna la acest punct.

Înalta Curte, va cer în fata unui mormânt, azi deschis din nou, al Capitanului, sa binevoiti a accepta ca sa aveam posibilitatea, noi legionarii, prin D-voastra, sa mai smulgem acestui mormânt pentru Tara Româneasca înca o biruinta, prestigiul justitiei.

Va rog dati-ne-o, caci altfel nu am mai putea trai”.

Dezbaterile fiind închise, Curtea a intrat în deliberare. La ora 7 seara, Înalta Curte de Casatie, în plenul ei, a intrat în sala aducând urmatoare decizie:

Memoria Capitanului a fost reabilitata

”Comisia, potrivit deciziei Nr. 1/940 data de Comisia pentru revizuirea proceselor politice si a decretului-lege Nr. 3226/1940 art. 4 si art. 506 din procedura penala, decide:

Declara fara valoare sentinta tribunalului militar, Sectia I-a, a Corpului II Armata Bucuresti, privitoare la defunctul Corneliu Zelea Codreanu si îi reabiliteaza memoria.

Ordona publicarea acestei hotarâri în Monitorul Oficial, pe cheltuiala Ministerului de Justitie, si într-un ziar din capitala, la cererea D-nei Elena Corneliu Codreanu, sotia Capitanului”.

17. REVIZUIREA PROCESULUI POLITIC A 19 LEGIONARI

Guvernul dictaturii carliste nu s-a multumit cu condamnarea Capitanului, ci dupa ce sentinta acestuia a ramas definitiva, prin respingerea recursului sau în ziua de 17 Iunie 1938, a trimis în judecata pentru motive identice si la scurt interval si pe 19 fruntasi ai Legiunii, considerându-i pe acestia complici la delictele si crimele ce le-ar fi savârsit Seful Legiunii si pentru care a primit pedeapsa de 10 ani închisoare.

Conducatorii legionari, trimisi în judecata, se aflau internati în Lagarul din Miercurea Ciuc, când a venit ordinul sa fie transportati la Bucuresti, pentru a se înfatisa înaintea aceluiasi Tribunal Militar, Sectia a I-a a Corpului II Armata, care l-a osândit si pe Capitan. Evident, dupa ce membrii Tribunalului Militar n-au avut nici un scrupul de constiinta ca sa execute ordinul de la Palat, condamnându-l pe nedrept pe Corneliu Codreanu, cu atât mai putin puteau fi impresionati de protestele de nevinovatie ale colaboratorilor Capitanului. În 25 Iunie 1938, a început procesul fruntasilor Legiunii si s-a încheiat la 1 Iulie cu condamnarea în bloc a tuturor acuzatilor, variind în sentintele lor doar anii de închisoare. Pedeapsa cea mai mare au primit-o Vasile Christescu si Alexandru Cantacuzino, 9 ani de închisoare, deoarece fugisera de sub escorta, când erau transportati cu trenul de la Miercurea Ciuc la Bucuresti, iar restul de la 7 ani pâna la un an.

Comisia pentru revizuirea proceselor politice si sanctionarea magistratilor vinovati s-a ocupat si de cazul celor 19 fruntasi legionari, condamnati la 1 Iulie 1938, dând o decizie de revizuire a procesului lor.

Hotarârea Comisiei pentru revizuirea proceselor politice

Decizia Nr. 4 din 21 Noiembrie 1940

Comisia formata din Domnii:

Presedinte: Domnul Stefan P. Mihaileanu, Consilier la Înalta Curte de Casatie si Justitie.

Membrii: D-nii Vasile Butureanu, Consilier la Înalta Curte de Casatie si Justitie.

Constantin Navârlie, Consilier la Înalta Curte de Casatie si Justitie.

Alexandru Otelesteanu, Profesoi Universitar.

Vintila Dongoroz, Profesor Universitar.

Comisia: Luând în examinare modul cum a fost judecat procesul politic privitor pe 1) Vasile Christescu, 2) Alexandru Cantatuzino, 3) Alexandru Cristian Tell, 4) Gheorghe Istrate, 5) Mihail Polihroniade, 6) Paul Craja, 7) Traian Cotiga, 8) Sima Simulescu, 9) Virgil Ionescu, 10) Banica Dobre, 11) Furdui Gheorghe, 12) Clime Gheorghe, 13) Serban Milcoveanu, 14) Nicolae Totu, 15) Radu Budisteanu, 16) Apostolescu Gh., 17) Serafim Aurel, 18) Eugen Ionica, 19) Preotul Nicolae T. Georgescu-Edineti, care formeaza dosarele 895 si 900 din 1938, ale Tribunalului Militar al Corpului II Armata, Sectia I-a, proces solutionat prin sentinta Nr. 503 din 1 Iulie 1938, ramasa definitiva prin nefolosirea cailor de reformare de catre cei doi dintâi si prin respingerea recursului celorlalti inculpati de catre Curtea Militara de Casare si Justitie, care a avut loc prin Decizia cu Nr. 416, din 26 Iulie 1938, a acelei Curti, cum si recurs introdus contra acestei din urma decizii, motivat pe necompetenta instantelor militare de a-i judeca pentru faptele pentru care au fost trimisi în judecata, care a avut loc prin Decizia Nr. 4591, din 7 Octombrie 1938, a Înaltei Curti de Casatie si Justitie Sectia II-a, cum si pe neconstitutionalitatea art. 128, punctul 3 din Codul de Justitie Militara, care a avut loc prin Decizia Nr. 125, din 30 Martie 1939, a Sectiilor unite ale aceleiasi Înalte Curti, sentinta prin care au fost condamnati primii doi, în lipsa, la câte 9 ani închisoare corectionala, 120.000 lei amenda si 6 ani interdictie corectionala, urmatorii pâna la al 15-lea inclusiv, la câte 7 ani închisoare corectionala, 20.000 lei amenda si 6 ani închisoare corectionala, urmatorii trei câte 5 ani închisoare corectionala, 20.000 lei amenda si 6 ani interdictie corectionala, pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale, prevazut si pedepsit de art. 209 punctul 1 din Codul Penal redactia initiala si delictul de participare la o organizatie politica interzisa, prevazut si pedepsit de art. 23 al.1 si art. 30 din legea apararii ordinii în Stat, iar ultimul la un an închisoare corectionala, pentru delictul de participare la o organizatie politica interzisa, prevazut si pedepsit de-art. 23 al. 1 si art. 30 din legea pentru apararea ordinii în Stat.

Constatând ca potrivit art. 1 al Decretului-Lege cu Nr. 3326 bis din 3 Octombrie 1940, procesele penale pentru infractiuni cu caracter politic definitiv, judecate în ultimii opt ani pot fi revizuite.

Ca prin infractiuni cu caracter politic, potrivit art. 27 c.p., se înțeleg acelea pe care legiuitorul le sanctioneaza cu pedepse politice, cum si acelea care, desi sanctionate cu o pedeapsa de drept comun, au acest caracter prin împrejurarile în care au fost savârsite sau din cauza mobilul lor, în care caz, instanta de judecata este datoare sa substituie pedepsei de drept comun, pedeapsa politica corespunzatoare, în scara pedepselor stabilite de art; 22 si 23 din acelasi Cod.

Ca întrucât în speta, faptele pentru care numitii de mai sus au fost condamnati, sunt infractiuni politice, având acest caracter fata cu mobilul care a determinat faptele imputate si care era politic, ca unul care, dupa cum se arata în considerentele de mai jos, tindea la propaganda politica a partidului si organizarea lui în vederea timpului acelei propagande, prin înșcaunarea la cârma Statului, procesul acesta intra între acelea a

caror revizuire se poate proceda în virtutea aceluiași Decret-Lege.

Considerând că potrivit art.2 al aceluiași Decret-Lege, revizuirea proceselor penale cu caracter politic definitiv, judecate în ultimii opt ani, va putea fi admisă, în afara de cazurile prevăzute de procedura penală, și pentru 1. Violarea dreptului de apărare; 2. Greșită stabilire a faptelor; 3. Greșită aplicare a legii.

Având în vedere că din examinarea sentinței și deciziilor care au intervenit în cauză, cum și a actelor de instrucție și celorlalte piese din dosar, se stabilește în fapt că judecata s-a făcut cu 1. Violarea dreptului de apărare; 2. Greșită stabilire a faptelor și 3. Greșită aplicare a legii, potrivit art. 3326 bis, din 3 Octombrie 1940, revizuirea urmează să fie admisă. Pentru aceste motive, în virtutea legii

DECIDE:

Admite în principiu revizuirea procesului politic privitor pe 1) Vasile Cristescu, 2) Alexandru Cantacuzino, 3) Alexandru Cristian-Tell, 4) Gheorghe Istrate, 5) Mihail Polihroniade, 6) Paul Craja, 7) Traian Cotiga, 8) Sima Simulescu, 9) Virgil Ionescu, 10) Banica Dobre, 11) Furdul Gheorghe, 12) Clime Gheorghe, 13) Serban Milcoveanu, 14) Nicolae Totu, 15) Radu Budisteanu, 16) Apostolescu Gheorghe, 17) Serafim Aurel, 18) Eugen Ionica, 19) preotul Nicoale T. Georgescu-Edineti .

(Urmează în continuare repetarea pedepselor la care au fost condamnați fiecare, de Tribunalul Militar așa cum se specifică la începutul Deciziei).

– pentru:

1. Violarea dreptului de apărare.
2. Greșită stabilire a faptelor și
3. Greșită aplicare a legii.

Disponem înaintarea dosarelor Comisiei de Judecată de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, potrivit art. 4 al Decretului-Lege Nr. 3326 din 3 Octombrie 1940.

Dat astăzi 21 Noiembrie 1940

Presedinte: (ss) Stefan P.Mihaileanu

Secretar: Panait V.Calcai

Membrii:

Vasile Butureanu

Constantin Navârlie

Alexandru Otelesanu

Vintila Dongoroz

N-am gasit în ziarele ce le avem Decizia de la Înalta Curte de Casatie, prin care s-a revizuit procesul celor 19 legionari si s-a anulat sentinta data de Tribunalul Militar, asa cum s-a procedat în cazul Capitanului. Din colectia ziarului *Buna Vestire*, lipsesc anumite numere si probabil Decizia Comisiei de Judecata a Înaltei Curti de Casatie a fost publicata în unul din acestea. Dar daca a fost declarata fara valoare sentinta contra Capitanului, cu atât mai mult nu exista nici un impediment ca Înalta Curte de Casatie si Justitie sa dea aceeaasi decizie.

18. „UN GRAUNTE DE NOROI”

Ce semnificatie nationala are anularea sentintei de condamnare a Capitanului si reabilitarea memoriei lui prin Decizia Înaltei Curti de Casatie? Cum trebuie valorizata din punct de vedere politic si istoric aceasta Decizie?

Cum se proiecteaza viata de mâine a neamului nostru?

Aceasta întrebare cruciala si-a pus-o si Avocatul Dumitru M. Ranetescu, în ultimul articol publicat în ziarul *Buna Vestire*, din 5 Decembrie 1940, si a lamurit-o cum nu se poate mai patrunzator. Ranetescu face distinctie între planul spiritual de existenta, unde Capitanul nu poate fi atins de nici o micime omeneasca, de nici o ticalosie a contemporanilor, dominând cu statura lui uriasa viata eterna a neamului nostru, si planul istoric, unde era nevoie de aceasta reparatie, de aceasta decizie a celei mai înalte instante judiciare a tarii, pentru ca „un strop de noroi” se prinsese pe albul imaculat al vesmântului sau.

Încheiem aceasta parte a lucrarii, destinata procesului Capitanului, cu incomparabila exegeza a lui Ranetescu, care a talmacit posteritatii însemnatatea Deciziei Înaltei Curti de Casatie, în termeni de o mare înaltime intelectuala si spirituala, care face inutil sa mai adaugam noi ceva.

”Sfârsind acest memorial, privesc cu adâncă melancolie la vraful de hârtii, înnegrite de praful podurilor si de umezeala pamântului, pe unde au stat ascunse în vremea prigoanei.

Le-am scris cu durere, dar nu cu deznadejde, la câteva zile dupa proces. Capitanul traia, undeva pe fata tarii si inima mea îl dorea de departe. Speram ca într-o zi va sosi ceasul biruintei si al rafuielii. Povestea scrisa de mine putea sa slujeasca la ceva...

Azi ma întreb: la ce poate servi rascolirea unei dureri, îngropata în tarâna anilor? S-a pronuntat acum trei zile, de Înalta Curte, anularea unei monstruozitati judiciare si reabilitarea Capitanului.

Era nevoie de anularea unei nulitati, de desfiintarea unei negatii a oricarei idei de justitie? Teoretic, da.

Fiindca pe albul imaculat al vesmântului de jertfa si nevinovatie, cu care Capitanul a intrat în istorie, se prinsese un graunte, de noroi. El trebuia smuls, caci, în scurgerea veacurilor viitoare, s-ar fi putut gasi cineva care sa demonstreze, cu autoritate de lucru judecat, ca a existat un tradator cu numele de Corneliu Codreanu.

Câți jidani n-au pângarit memoria lui Iisus, bagatelizându-i minunile și încercând să-l coboare din înălțimea sfinteniei la murdăria vulgarității, fără alt argument decât exegeza talmudică și cutezătoare a spiritului lor pervers!

Dar când ar fi vorba să se descopere în arhive o sentință definitivă, de osândire a Capitanului?

Pentru noi, cei de azi, care am sorbit din cupa amară a nedreptății, dar am văzut și răsăritul uriașei biruințe, reabilitarea Capitanului este o simplă formalitate a legii.

Am văzut solemnă înfățișare a Înaltei Curți, am auzit gravele concluzii ale procurorului general, stralucită cuvântare a lui Vergatti, profundă elocință – cu rezonanțe de suspin și de blestem – din pledoaria D-lui Horia Cosmovici, am ascultat glasul emoționat al celui mai înalt magistrat al țării, prim-președinte Lupu, și am ieșit din încăperea Curții ca dintr-o imensă Catedrală în care s-a rostit cuvântului lui Dumnezeu.

Nici o șoaptă, nici un murmur. A fost ceva – pentru noi legionarii ca și pentru cei buni și drepti – putea să fie, putea să nu fie. Pe Capitan nici o sentință nu l-a putut atinge și nici o lege nu l-a putut spăla.

Doar formalismul omenesc trebuia îndeplinit pentru tiparnița Istoriei.

Martori și transmitatori către urmașii noștri a acestei tragice legende umane, noi cei de azi, am împietrit în credința Capitanului și cu ea ne vom încălzi sufleteste, până la sfârșitul vietilor noastre.

Nu ne mai copleșește durerea, căci prin „Capitan” nu mai înțelegem o viață de om, ci viața de veci a neamului nostru. Este atât de uriașă jertfa lui, opera întregii lui existențe pământești și spirituale, încât ne întrebăm dacă pentru marea evoluție a lumii nu a fost aceasta jertfa, această apariție fulgerătoare, una din minunile omenirii.

Tot ce a scris, a vorbit și a înfăptuit Capitanul sunt construcțiile de bază pe care se va zidi și clădirea lumii noi. Omul nou și lumea nouă vor renăște – ca legendara pasare – din cenușa rugului înălțat de Capitan și în jurul căruia au ars toate păcatele trecutului.

Și atunci, când s-a desfasurat sinistru drama de la Malmaison, ca și azi când culegem oseminte și le așezăm cu pietate pe altarele verzi ale României Legionare, se desprinde din freamatul întregului nostru istoric, din întinsul câmpiilor, al codrilor, din glasul apelor, din creștele munților, acea mamă a noastră – țară – și ca o batrână strabunică consolatoare vine să ne spună duioasă: „Nu-l plângeți pe Codreanu, căci a fost unul dintre cei mai buni copii ai mei!”

Ai fost Capitane, ca acele spirite stralucitoare, care și-au trait viața exclusiv pentru neamul și pământul românesc, cercetând neobosit rosturile acestui neam, clădind din trecutul și legendele lui, din vitejia și înțelepciunea voievozilor, din dragostea poporului pentru brazda strămosească, un sfânt patrimoniu lăsat generațiilor...: ai fost ca un Eminescu, care hoinărea prin țara lui dragă, de la Putna lui Ștefan, prin toți munții și prin toate câmpiile Ardealului, Bucovinei, Moldovei și Țării Românești, până pe ulitele Blajului sau printr-acelea ale Bucureștiului, pentru ca să se întoarcă apoi în cetatea Iașiului, aromând peste tot mireasma pământului, a sânului țării lui, a țării care i-a fost

atât de scumpa; sau ca un Sincai, cel care își purta povestea neamului în desagi, poveste culeasa cu pretul a mii de suferințe de prin toate bibliotecile lumii, dar pe care el a daruit-o aceluiași neam ca pe cea mai scumpa comoară. Ca toți marii revoluționari, încremeniti în moarte cu numele țării pe buze – luptători și protestatari neînfricați împotriva împărilor și suferințelor neamului – astăzi însiruiți în fresca nemuritoare a istoriei noastre – tot astfel tu, Capitane, ai depășit o simplă glorie omenească și te-ai ridicat pe cele mai înalte culmi ale recunoștinței și iubirii ce-ți datorează o întreaga națiune.

Sa trăiești în nemurire, Capitane!”.

III. PEDEPSIREA ASASINILOR

Nimeni dintre executorii Marii Crime n-au crezut ca, în scurtă vreme, vor trebui să dea seama de fapta lor înfiorătoare, în aceeași Jilava în care a patimit Capitanul. Mormântul în care zaceau osemintele lui era la câteva sute de metri de celula lor și din momentul deschiderii lui tremurau mai mult decât de oameni.

„DAR DUMNEZEU VEDE SI VA RASPLATI”

Cu aceste cuvinte își încheie Capitanul *Însemnările de la Jilava*, iar într-o notă în ziua de 13 Martie 1938, asadar cu o luna înainte de arestarea lui, împartasea unui legionar, ceea ce va veni.

”După fiecare răstignire, urmează o înviere; după fiecare înviere, o cadere a judecătorilor nedrepti”.

După doi ani de la uciderea Capitanului în Padurea Tâncăbești, 30 Noiembrie 1938, profetia lui s-a adeverit: scoaterea la lumină a osemintelor Capitanului din groapa de la Jilava, ceea ce echivalează cu o înviere, i-a urmat și caderea judecătorilor lui nedrepti. Prin judecătorii nedrepti nu trebuie să înțelegem numai pe aceia din Tribunalul Militar, ci toate uneltele de care s-a folosit Regele Carol pentru a nimici Legiunea.

Vasile Posteuca a explicat că nimeni altul decât el ce s-a petrecut în noaptea aceea la Jilava.

”Da... în noaptea aceea la Jilava s-a împlinit voia lui Dumnezeu. Învierea lui Corneliu Codreanu și pedepsirea fulgerătoare a calailor lui. Cei ce cădeau în noaptea aceea sub gloanțe, în cazematele de alături ale Jilavei, nu cădeau din vrerea pamântească, ca rezultat al unei uri sau încetosări de răzbunare, ci sub biciul implacabil al destinului, al voinței lui Dumnezeu, pentru a restaura ordinea și respectul în lume”.

Continuând reflecțiile lui Posteuca, crima era prea mare ca să rămână neispasită. Ordinea întregii lumi a fost zguduită prin asasinarea Capitanului. Era o răstignire a unui om care n-a vrut decât binele neamului și apărarea Bisericii Creștine. Se formase o conspirație a puterilor raului, ca să-l doboare pe acest „cavaler fără frică și fără prihană”, care se opunea cu înversunare ca țara lui să cadă sub domnia Anticristului. Trebuia să piară Codreanu, pentru că acest „pericol” să fie înlăturat. Așa au decretat Căiafele de la Palat, încredințând această sarcină fioroasă celor mai abjecte ființe ce le-au găsit în aparatul de Stat.

Dar iata ca rasare soarele biruintei legionare într-un chip cum nu si l-au imaginat niciodata iudele care au tradat neamul. Cuibul conspirativ de la Palat se sparge si sinistrele figuri care îl populau fug în toate partile. Lumina Învierii e asa de puternica încât multi nici nu mai au ragaz, sa se ascunda.

”Dumnezeu vede si va rasplati”. Toate umilintele, toate chinurile morale si fizice, îndurate de Capitan în decursul procesului si al detentiei lui prin diferite închisori, care ating punctul culminant al cruzimii si barbariei prin strangularea lui în Padurea Tâncabesti, si-au gasit cuvenita rasplata. În noaptea de 26/27 Noiembrie 1940, s-a savârsit mai mult decât un act de razbunare, un act de Dreptate Divina. Acesta este faptul de crestet din existenta Statului National-Legionar. Nici ce-a fost înainte si nici ce-a fost dupa aceea nu se poate compara cu semnificatia istorica si spirituala de la Jilava. Capitanul a înviat din mormânt, iar judecatorii lui nedrepti s-au rostogolit de pe soclul puterii lor, fulgerati de mânia Divina.

Cu pedepsirea asasinilor erei carliste, s-a restaurat ordinea morala si respectul dreptatii în lume, cum interpreteaza Vasile Posteuca. Natiunea a primit din nou puteri, a respirat liber, dezlegata de povara crimei savârsite contra lui Codreanu, care apasa greu constiinta fiecarui român. Caci toti se întrebau, cum de n-a putut fi salvat Capitanul, cum de o natiune întreaga a tolerat sa fie ucis cel mai mare fiu al istoriei ei? Exista si pacate colective, caci vinovatia nu se circumscrie la acei care au îndraznit sa-i ia viata.

Acum cel putin, prin razbunarea Capitanului de legionarii lui, atâtă mângâiere se revarsa asupra sufletelor românilor ca nici omorâtorii lui nu s-au putut bucura de roadele faradelegilor lui. Iarasi ni se încruciseaza gândul cu Posteuca, acest vizionar al destinului românesc, care a prins ca nimeni altul esentele metaistorice ale actului de la Jilava.

”Ma gândesc astazi dupa 4 ani la toate acestea, si vad cele întâmplare acolo, total deprins de evenimente si de oameni. Cei ce loveau în cazematele Jilavei; erau numai instrumente ale unei porunci care venea din mormântul Capitanului. Nimic mai mult. Era o porunca mare, uriasa, pe care oamenii n-o puteau înconjura, careia nu i se puteau refuza. Era glasul Capitanului: „Doresc sa fiu razbunat... deoarece sunt convins ca în felul acesta veti face un mare bine neamului românesc”.

Nici când cerea razbunare Capitanul, nu se gândea la el, la o satisfactie personala postuma, ci la binele neamului. El pentru neam a trait si pentru neam a murit. În consecinta, si razbunarea trebuia sa serveasca tot neamului, sa fie un exemplu, sa-l trezeasca din apatie, convingându-l ca raul, crima, faradelegea, nu vor disparea în valul indiferentei cotidiene, ca întâmplari istorice marginale, ca va veni ziua judecatii, când autorii lor vor trebui si dea seama de faptele lor nedrepte. Acest deznodământ va fi un îndemn, o încurajare pentru masele populare ca sa nu-si plece grumajii trufiei atotputernicilor de moment, care si-au închipuit ca punându-l în mormânt pe Corneliu Codreanu, s-au pus la adapost de orice primejdie, pentru ca nu va mai exista nimeni care sa-i traga la raspundere. L-au uitat pe Dumnezeu, care, într-un mod cu totul neasteptat, i-a fulgerat din carul puterii, azvârlindu-i în pulberea lutului.

Dupa expulzarea noastra de la putere, atât complicii loviturii de Stat ai Generalului Antonescu, cat si profitorii de mai târziu ai dezastrului tarii, s-au pus pe treaba,

utilizând toate mijloacele pe care le oferea puterea, ca sa transmita posteritatii o alta imagine a întâmplărilor de la Jilava. Cu ajutorul unor false testimonii si a unor interpretari fortate si tendentioase ale faptelor întâmplăte, au pretins ca executia de la Jilava a fost premeditata si organizata. Înțelegem zelul lor de a falsifica adevarul, caci toti s-au facut vinovati de crime uriasa fata de poporul nostru, si, nimic mai simplu pentru propria lor cauza, pentru propria lor dezvinovătire, decât sa demonstreze ca altii au fost mai rai decât ei, acoperindu-i cu cele mai mari insulte si calomnii. (N-a fost asa pe timpul Regelui Carol? Dupa ce a dat lovitura de Stat, nu l-a acuzat pe Capitan si dat în judecata ca pregatea el razboiul civil?) Dar faptele sunt prea evidente si vorbesc prin ele însele ca sa mai poata fi rastalmacite, indiferent de „istoricii” de circumstanta, pusi în slujba regimurilor respective.

În ceea ce ma priveste, n-am avut onoarea sa ma numar printre razbunatorii Capitanului, nici material, nici moral si nici cel putin ca sugestie. Caci este o onoare, sa fi fost razbunator al celui mai mare român al tuturor timpurilor si poate unul din cei mai mari oameni ai istoriei universale. Eu am creat cadrul politic, conditiile statale, care au permis pedepsirea asasinilor, dar nici n-am premeditat, nici n-am ordonat si nici n-am organizat executiile de la Jilava din noaptea de 26/27 Noiembrie 1940. Dimpotriva, ma pot acuza de neglijenta, de o lipsa de vigilență în urmarirea vinovatilor. N-am fost suficient de atent la masinatiile Generalului, la nivelul inferior al aparatului de Stat.

Am scris în *Cazul Iorga-Madgearu* si în volumul I din *Era Libertatii*, cum Generalul Antonescu, la începutul lunii Noiembrie, mi-a facut senzationala destainuire „ca îi va pedepsi pe vinovati cu toata strasnicia, dar nu vrea sa verse sânge”. Era o radicala schimbare în atitudinea lui. Voi relua acest episod. Ei bine, din acel moment si fara sa se mai consulte cu mine, a instigat Comisia de Ancheta sa fie mai binevoitoare cu asasinii aflati sub ancheta, culminând interventiile lui neloiale cu ordinul dat în noaptea de 26/27 Noiembrie ca sa fie schimbata garda legionara de paza la celulele detinutilor cu o garda militara. Nu mi-am dat seama în cursul lunii Noiembrie ce se pregatea în culisele Presedintiei, de intrigile ce se teseau între lotul vinovatilor si Conducerea Statului, prin mijlocirea anturajului lui Antonescu, al Ministrului Justitiei Mihai Antonescu, si al Colonelului Rioseanu, Subsecretar de Stat la Interne. Daca n-ar fi fost alti legionari mai vigilenți decât mine, cine stie, acuzatii închisi la Jilava ar fi putut scapa.

În noaptea de 26/27 Noiembrie, la Jilava s-a produs o descarcare. Asa cum se aduna norii si apoi cerul este brazdat de fulgere, tot astfel oamenii adunati la Jilava au pasit în noaptea aceea la pedepsire sub imperiul unei cutremurari interioare. Unii camarazi lucrau la mormânt, pentru a da de osemintele Capitanului, iar dincoace asasinii lui se aflau în viata, închisi în celule. Cauza vizibila a actului razbunarii era deschiderea mormântului. Dar exista si o cauza invizibila. O inspiratie supraomeneasca, ca venita de la un înger al razbunarii, îi îndemna pe legionari sa îi loveasca pe raufacatori. Nu se puteau odihni osemintele Capitanului în noua lor asezare din cripta de la „Casa Verde”, fara aceasta reparatie, fara „caderea judecatorilor lui nedrepti”.

Nu se poate tagadui ca au existat îndemnuri, impulsuri, comentarii, îngrijorari, exprimate de unul sau de altul, înainte de împuscarea detinutilor. A fost o transmisiune continua de la mormânt la celula, o convergenta în gând si actiune între toti aceia care se aflau în noaptea aceea la Jilava. Dar nu ca rezultat al unei premeditari, ci ca expresie

a unei stări de spirit colective. Au fost întrepatrunderi de gânduri, emanate din aceeași pornire interioară ca să fie răzbunat Capitanul; a existat un consens al pedepsirii.

Aceasta este explicația adevărată, simplă și clară, a celor întâmplate la Jilava. Tot ce s-a brodit mai târziu de către scribii antonescieni de la Presedinție sau de istoricii regimului comunist, e pură fantezie. Sunt supozitii gratuite, fără nici un fundament real, destinat să acumuleze hula peste hula asupra Legiunii. Victimele dictaturilor care au urmat și care am fost tot noi, legionarii, trebuiau nu numai ucisi, ci și desființați moralmente prin faptele lor anterioare, prezentate într-o perspectivă deformată. Și acum să ne întoarcem la Posteuca din nou, care, cu dragostea lui adâncă pentru Capitan, a pătruns până în miezul adevărului;

”Au fost și mai sunt încă oameni (și probabil că vor mai fi!), care să ne acuze că i-am împuscat pe calaii Capitanului, fără a-i judeca. Dar oare deschiderea mormântului de la Jilava n-a fost un proces? N-a fost cea mai teribilă sentință, care va rămâne în toată istoria românească? Biruința legionară în cadrul nationalismului european nu era cea mai formidabilă sentință? Mai era nevoie de formalități? Și totuși noi n-am ocolit aceste formalități. Cei ce ne-au acuzat ne mai acuză. Noi am fi vrut ca cei de la Jilava să fie judecați. Dar dacă judecata formală a putut fi evitată, cea mai implacabilă, cea mai tare decât toate vicleniile oamenilor, n-a putut fi. Pe cei de la Jilava i-a judecat istoria și tot ea i-a pedepsit prin mâna legionarilor, la porunca mormântului care se deschidea în noaptea aceea, pentru a aduce a doua zi, neamului întreg, ridicat cu fruntea spre cer, vestea învierii”.

2. CUM S-AU FACUT ARESTARILE

Arestarea celor vinovați de asasinarea Capitanului și-a frunțasilor Miscării a avut un ritm sacadat. Nu s-a întocmit de la început un plan de arestări, bazat pe anumite criterii de vinovăție. Conducătorul Statului, hartuit probabil de evenimentele perioadei de tranziție, nu ne-a cerut nici nouă și nu a stabilit nici singur o listă a presupușilor culpabili, pentru a fi împiedicați să fugă sau să se ascundă. Problema arestarilor a ramas, în cursul lunii Septembrie, așa zicând în aer. S-au făcut anumite arestări, dar acestea aveau un caracter sporadic și fără nici o bază legală sau dispoziție venită de sus. În mod succint, prezentăm etapele acestor arestări, până ce s-a ajuns la Jilava:

I. Unul din primele acte de guvernare ale Generalului Antonescu, după ce a primit puteri depline, în dimineața de 5 Septembrie 1940, a fost să ordone arestarea lui Moruzov, care tocmai atunci debarcase pe aeroportul Baneasa, venind din Germania. Un ofițer l-a ridicat direct de pe aeroport și, sub paza, l-a depus la un regiment din capitală. Odată cu el a fost arestat și Nicki Ștefanescu, fostul Director General al Siguranței Statului. Graba Generalului de a-i aresta pe Moruzov se explică prin teama lui că acesta, sosit în capitală, să nu înnoadă intrigi contra lui, fie la Palat fie în cadrul Armatei, și să-l rastoarne. Îi purta ura lui Moruzov și pentru o afacere mai veche. Pe timpul lui Carol, i se intentase Generalului Antonescu un proces de bigamie și acela care furnizase justiției piesele doveditoare, fusese Moruzov. De atunci, cei doi oameni au devenit dușmani de moarte. Și internarea Generalului, în vara anului 1940, la Bistrita, se datorează în mare parte influenței lui Moruzov la Palat.

II. Unii criminali ai erei carliste au încercat să treacă frontiera sau să se ascundă.

Comisarul Parisianu de la Prefectura de Politie reusise sa treaca frontiera în Iugoslavia, înca din primele zile dupa schimbarea de regim, unde nu avea de ce sa se mai teama. Mai puțin noroc a avut Generalul Marinescu, care a încercat sa se salveze pe aceeași ruta. Recunoscut întâmplător de niste legionari localnici la Baile Herculane, a fost readus în capitala.

Aceeasi soarta a avut-o Colonelul Negulescu, fostul Presedinte al Tribunalului Militar de la Cluj, un alter-ego al Colonelului Dumitru de la Bucuresti, complice si la asasinarea legionarilor din grupul de la Huedin. Fugind din Cluj, dupa caderea Ardealului de Nord, s-a retras la Sibiu, unde locuia incognito. Descoperit de politia locala, a fost arestat si transportat la Bucuresti.

Seful Legiunii de Jandarmi din Judetul Constanta, una din marile bestii ale regimului carlist, care ucisese cu mâna lui trei preoti din acest judet, în cursul represiunilor din 21 Septembrie 1939, disparuse fara urma dupa 6 Septembrie. Cautat peste tot, nimeni nu banuia ca se ascunde la propria lui mosie ce-o avea în sudul judetului. A fost ridicat si transportat la Bucuresti.

Colonelul Dumitru, acea sinistra figura din magistratura militara, care, fara nici o vorba de vinovatie, îl condamnase pe Capitan si pe fruntasii Legiunii, nu fugise peste hotare, dar se ascunsese asa de bine în gara, încât nu i s-a putut da de urma, în tot timpul guvernarii noastre.

III. Abia spre sfârșitul lui Septembrie au fost întocmite listele de detinuti pentru crimele savârsite contra legionarilor sub regimul carlist. Listele au fost întocmite direct si exclusiv de General, Mihai Antonescu si Rioseanu. Ca o prima parte, s-a decis sa se aplice domiciliul fortat presupusilor culpabili. Listele întocmite, sub autoritatea Generalului, depaseau cu mult intentiile noastre. Cuprindeau si persoane din cadrul politic al tarii, cum erau, Tatarascu, Ghelmegeanu, Radu Lobes, Eugen Titeanu, Eduard Mirto si altii, apoi Generalii Ilcus si Florea Tenescu. Cu mare greutate am reusit sa-l conving pe General sa renunte la aceste persoane si sa ne rezumam, asa cum am convenit, la principalele unelte ale dictaturii carliste. Am tratat acest subiect, explicând motivele atitudinii noastre moderate, în *Cazul Iorga-Madgearu* cât si în volumul I al lucrării *Era Libertatii*, pp. 163- 167.

IV. În cursul cercetarilor Comisiei de Ancheta, s-au descoperit alti culpabili, neidentificati de legionari. S-au emis mandate de arestare contra acestora si au fost depusi la Jilava.

Cu acestia din urma, numarul celor încarcerati la Jilava se ridicase la 64 de detinuti, un numar extrem de mic în raport cu pierderile suferite de miscare. Cei ucisi în cursul prigoanei carliste se urca la aproape 300, lasând la o parte calitatea acestor oameni, în cea mai mare parte elemente de elita ale unei generatii.

3. ANTONESCU VROIA SA-I SALVEZE PE ASASINI

În criteriul ce ni l-am fixat pentru arestarea si judecarea criminalilor care au ucis floarea tineretului român sub regimul carlist, am dat dovada de cea mai mare moderatie si umanitate. Cum am scris în lucrarile anterioare (*Cazul Iorga-Madgearu* si *Era*

Libertatii), din cei aproximativ 500 de slujbasi ai Statului implicati în aceste crime, ne-am limitat la principalii vinovati, adica la acei care nu numai ca au patronat aceste înspaimântatoare varsari de sânge, dar care apartineau nucleului central al acestui regim scelerat, formând angrenajul lui intim si fiind corespunzatori la toate actele lui. Numarul acestora, dupa calculele noastre nu trecea de o suta, iar în ultimele zile, înainte de dezgroparea Capitanului, nu se gaseau închisi la Jilava decât abia 64 de detinuti. Comparând cu pierderile noastre, acestia nu reprezentau decât aproximativ a cincea parte din totalul celor ucisi sub Carol. Nu mai vorbim de valoarea intelectuala si politica a fruntasilor generatiei noastre, care au cazut în hecatombe de la Vaslui, Râmnicu-Sarat, Miercurea-Ciuc si Brasov, si care nu poate avea nici o compensatie.

În lucrarile acestea, am explicat motivele pentru care ne-am purtat atât de marimimos cu fostii nostri dusmani, neurmarind o razbunare oarba, ci un act de dreptate istorica, ce urma sa se realizeze pe calea justitiei.

Dar iata ca la începutul lunii Noiembrie ma înfrunt cu un alt General, care-si schimbase atitudinea cu 180 de grade, nevrând nici pe acestia 64 sa-i pedepseasca asa cum trebuia, pe masura uriaselor lor crime. De unde înainte vreme, de cate ori se întorcea de la un act de înhumare a legionarilor, cutremurat de cele ce vazuse, de multimea de cruci, îmi spunea: „am sa-i pedepsesc pe acesti ticalosi de-o sa ma pomeneasca istoria!”, acum, nu tulburat, dar vadit încurcat, nu stia cum sa-mi comunice noua versiune a severitatii lui: „Domnule Sima, am sa-i pedepsesc pe cei vinovati cu toata strasnicia, dar nu vreau sa vars sânge”.

Am ramas împietrit. Fara a-l contraria direct, i-am raspuns ca printre cei închisi la Jilava s-ar gasi elemente mai putin vinovate, care apartineau organelor inferioare de executie si carora li s-ar putea eventual aplica circumstantele atenuante, dar în nici un caz nu ar putea fi crutati de pedeapsa capitala un Bengliu, un Marinescu sau Generalul Argeșeanu, care au dat ordinele de executie a legionarilor. I-am explicat ca luandu-se o astfel de decizie, s-ar produce în Miscare tulburari de nestapânit.

Generalul Antonescu a mârâit ceva, nemulțumit de raspunsul meu, si n-a mai continuat discutia. Cum mi-am dat seama mai târziu, interesul lui era sa fie salvati tocmai marii criminali si putin îi pasa daca ar fi pierit niste agenti de politie sau jandarmi. M-am despartit de el cu speranta ca opunându-i un „non possumus” categoric dorintei lui „de a nu se varsa sânge”, va reveni la realitate.

Dar n-a fost asa. El si-a tors mai departe firul complotului sau de a-i salva de la moarte pe marii vinovati. Nu m-a mai chemat niciodata ca sa-mi ceara parerea asupra soartei detinutilor de la Jilava, stiind probabil ca se izbeste de un zid de intransigenta. În schimb s-a folosit de serviciile ce i le putea aduce cauzei sustinute de el tocmai Comisia de Ancheta. Aceasta Comisie era un organ de instructie înzestrat cu ample puteri, putând sa decida atât asupra arestarilor, dar si asupra eventualelor eliberari. Generalul nu aparea nicaieri, nu intervenea direct în lucrarile Comisiei de Ancheta, nu va cere direct eliberarea vreunui detinut, dar, în schimb, prin influenta ce o exercita asupra Comisiei, va putea sa dea un alt curs instructiei.

De îndata ce au simtit membrii Comisiei de Ancheta ca Seful Statului nu mai e dispus sa procedeze cu rigoare contra asasinilor, au slabit si ei frânele, inversând întreg sensul

procesului: în loc de a continua cu aceeași energie ancheta celor vinovați, au cautat să le ușureze soarta: pe unii să-i scoată de sub orice urmărire a justiției, beneficiind de un „non-lieu”, iar pe alții să-i pună la adăpost de vreo eventuală răzbunare necontrolată a legionarilor.

Am explicat pe larg în lucrările precedente, motivele care l-au determinat pe General să-și schimbe atitudinea:

– Detinutii de la Jilava aveau oamenii lor de legătură în anturajul Generalului și dispuneau de enorme mijloace de corupție. Despre Generalul Gabriel Marinescu se spunea că a adunat o avere de sute de milioane de lei rod al diverselor întreprinderi dubioase ce le patrona.

– A mai jucat un rol important în modificarea dispoziției sufletești a Generalului și „spiritul de corp”, acel sentiment de solidaritate care leaga pe toți acei care au purtat cândva o uniformă militară. De fapt, un Bengliu, un Argeseanu, un Gabriel Marinescu, nu mai aveau nimic comun cu armata română. În schimbul banilor ce i-au primit, milioane de lei, au ucis sute de cetățeni nevinovați, acte ce nu intrau în atribuțiile unei armate naționale.

Și acum să trecem în revistă scandaloasele decizii ale Comisiei de Ancheta, sub impulsul noii orientări primite de la General:

I. Comisia de Ancheta Criminală hotărăște scoaterea de sub acuzare și eliberarea de la Jilava a sublocotenentului de jandarmi Cinghita, pentru motivul că n-ar exista probe de vinovăție. Ori, legionarii care scapasera cu viața din masacrul de la Vaslui puteau depune marturie în fața Comisiei că sublocotenentul Cinghita, comandase plutonul de execuție de la Vaslui, unde au fost secerati de gloantele mitralierelor 31 de legionari. Prefectura de Poliție a refuzat să dea curs acestei dispoziții, căci se săvârșise o eroare grosolană.

II. Comisia de Ancheta ajunge la concluzia că comisarul Davidescu de la Prefectura de Poliție n-ar fi vinovat și că trebuie pus în libertate. Ori cercurile legionare știau că comisarul Davidescu participase la asasinarea Nicoletei Nicolescu și a multor alți legionari uciși în beciurile Prefecturii de Poliție. Un nou conflict cu Prefectura de Poliție, care refuza să ia act de aceasta adresă a Comisiei de Ancheta, căci ar fi însemnat să pună în libertate un asasin notoriu din perioada carlistă.

III. Ca o culme a amabilităților arătate de Comisia de Ancheta față de detinutii de la Jilava, în a doua jumătate a lunii Noiembrie, Prefectura de Poliție primește o adresă a Comisiei, prin care ordona transferarea Generalilor Bengliu și Marinescu la un Sanatoriu, pentru motive de boală.

Din nou Prefectura de Poliție se opune, arătând că prin această stramutare, paza celor arestați nu se mai poate face cum trebuie și culpabilii pot să dispară.

În toată această perioadă de tensiune cu Prefectura de Poliție am fost ținut în perfectă ignoranță asupra activităților mai mult decât suspecte ale Comisiei de Ancheta, realizate sub autoritatea Generalului Antonescu. Dar un om veghea și se opunea cu îndârjire la

toate încercările de salvare ale asasinilor, concertate între General și Comisie: Colonelul Zavoianu. Lucid și conștient de ceea ce urmărește, el n-a dat curs dispozițiilor primite de la Comisia de Ancheta. Nu era legal, dar de alta parte, era mai mult decât legal, căci Comisia de Ancheta ignora crimele săvârșite de cei pe care vroia să-i pună în libertate, pentru că nu binevoise să asculte marturia legionarilor, care trecuseră prin această catacomba și puteau să-i indice cu precizie pe vinovați.

Colonelul Zavoianu și-a jucat viața pentru a destrăma planurile tenebroase țesute în anturajul Generalului, cu scopul de a-i salva pe asasinii Capitanului și a sutelor de legionari.

4. PROCESUL .... AD KALENDAS GRAECAS

Trebuie menționat de la început și cu toată claritatea că interesul miscării era ca asasinii Capitanului și ai fruntasilor Legiunii să ajungă în fața unui Tribunal, pentru a răspunde de faptele lor. Dispariția lor sumară – așa cum s-a întâmplat – era prematură și nu convenea programului nostru. Tara vroia să știe adevărul până în cele mai mici amănunte. Prin moartea lor, am fost lipsiți de cunoașterea exactă a angrenajului crimei: cum s-a organizat complotul pentru suprimarea Capitanului, ce persoane au participat în linia întâia, cine au fost instigatorii principali la crimă, cine a dat ordinele și pe ce filieră? Ce rol au jucat Elena Lupescu, Armand Calinescu, Ernest Urdareanu și Nicolae Iorga? Cum l-au influențat aceștia, în forme și grade diferite, pe Rege, pentru a-l determina să-și asume răspunderea acestor înspăimântătoare varsări de sânge? Câte vreme trăia Armand Calinescu, știam că el este motorul principal al crimei, dar, după caderea lui, cine i-a luat locul? Care a fost consilierul principal al Regelui Carol, determinându-l să-i urmărească fără crutare pe legionari, punând în joc toată autoritatea Coroanei?

Iată întrebări care au rămas până astăzi numai parțial desluite. Dacă s-ar fi ținut procesul, și un Bengliu, și un Iamandi, un Argesanu, ar fi declarat de pe banca acuzatilor, după toate probabilitățile, că sa-și ușureze propria lor soartă, ar fi desluit ultimele vârfuri ale conspirației și mecanismul prin care se transmiteau deciziile oculte. Camarila de la Palat avea multe ramificații, dar numai câțiva din membrii ei aveau putere de decizie, aparținând, cum îmi spunea Nicki Stefanescu „permanentelor Statului”, în realitate, prin bruscă dispariție a delicventilor de la Jilava, am fost privați de un material politic și istoric de mână întâi. În linii mari, procesul crimei a fost înregistrat, dar câte dedesubturi, câte rotite ascunse, câte personaje mai puțin cunoscute, dar care au jucat roluri capitale în organizarea masacrelor, n-au fost îngropate odată cu cei împușcați la Jilava?

Este adevărat că au rămas la dosar declarațiile făcute de presupușii culpabili în fața Comisiei de Ancheta Criminală. Dar din acest material, în public n-a patruns decât fragmente. Nu s-au publicat în ziare decât mici reportaje și rareori dari de seamă mai amănunțite, cum a fost depozitia plutonierului de jandarmi, Sârbu, care a pus streangul la gâtul Capitanului. În Comisia de Ancheta nu figura nici un legionar, iar Ministrul de Justiție, Mihai Antonescu veghea cu gelozie că din declarațiile făcute la ancheta să se divulge cât mai puțin.

Nu dispunem nici de acest material. Nu știm ce s-a întâmplat cu el. După expulzarea

noastra de la putere, dosarele Comisiei de Ancheta au ramas în pastrarea Ministrului Justitiei, Mihai Antonescu, care nu le-a dat publicitatii. Regimul antonescian nu mai era interesat sa dezvaluie crimele regimului carlist, fiind avid acum sa descopere cât mai multe probe de vinovatie contra noastra. Mergând pe urmele lui Carol si reluând actiunea acestuia de exterminare a legionarilor, faradelegile fostului regim au fost lasate în adormire. Publicarea materialului adunat de Comisia de Ancheta Criminala, ar fi fost, într-un anumit sens, un act de acuzatie chiar contra regimului antonescian, deoarece Generalul si anturajul lui au adoptat aceeasi linie de prigoniri si asasinare ale regimului anterior, dar cu „alte mijloace”.

Tot atât de putin suntem informati daca dosarele Comisiei de Ancheta, dupa 23 August, au ajuns în mana comunistilor, sub noul titular al Ministerului de Justitie, Lucretiu Patrascanu. Trebuie presupus ca nici ei nu aveau interes sa se cunoasca aceste depozitii, daca au ajuns în posesia lor, deoarece, din perspectiva suferintelor legionarilor, comunistii nu se deosebeau întru nimic de predecesorii lor, Carol si Antonescu, urmarind cu aceeasi furie distrugerea Miscarii.

De fapt, cei doi Antonescu tinteau si mai departe: nu numai sa-i salveze pe asasini, dar sa împiedice si judecarea procesului lor. Daca s-ar fi ajuns la judecata, s-ar fi descoperit conexiuni grave, prin care ar fi fost compromise multe reputatii politice. Ori, aceste revelatii, nedorite nici de liberali si nici de taranisti, trebuiau sa fie înabusite. Ar fi fost compromisi multi oameni politici, nu ca autori de fapt, ci ca sustinatori morali ai crimei. Relatiile dintre regimul carlist si clasa conducatoare erau fluide, se întrepatrundeau, formând o tesatura de complicitati. Toti s-au bucurat de moartea lui Corneliu Codreanu. Dovada e ca nu s-a auzit nici un glas de protest dupa asasinarea lui, nici chiar din partea acelor care credeam ca sunt mai apropiati de noi.

Paralel cu aceste decizii ale Comisiei de Ancheta, care arata o suspecta indulgenta fata de vinovatii aflati sub ancheta, am constatat o lipsa de interes din partea Conducatorului ci a lui Mihai Antonescu pentru programarea procesului. Nu se stabilise nici instanta care sa-i judece (noi am cerut un Tribunal Exceptional) si nici nu se fixase data lui aproximativa. Era ceva nelinistitor. Nu se adusesese chestiunea în discutia Consiliului de Ministri, nu se vedea nici un semn si nici o pregatire, anuntându-se ceva referitor la proces. Conducatorul Statului ignora suveran chestiunea.

Întrebându-l pe Mihai Antonescu cam cât ar mai dura lucrarile Comisiei de Ancheta, pe la mijlocul lunii Noiembrie, acesta mi-a raspuns ca circa 6-7 luni! El spunea ca trebuie sa treaca prin fata Comisiei toti fostii prefecti militari, fostii comandanti de legiuni de jandarmi si toti cei implicati într-un mod oarecare în executiile legionarilor. Asta însemna convocarea si audierea a înca vreo câteva sute de persoane. M-am speriat. Daca s-ar fi amânat deschiderea procesului pâna la terminarea lucrarilor Comisiei de Ancheta, în ritmul preconizat de Mihai Antonescu, asta însemna ca nu se va putea tine înainte de începutul verii. Dar a tine tara în aceasta asteptare si încordare atât timp, putea avea rezultate neprevazute. Când se produce o revolutie sau o schimbare radicala în politica tarii si reprezentantii fostului regim sunt trasi la raspundere, justitia trebuie sa intre cât mai repede în actiune, pentru ca agitatie sa se curme si tara sa-si reia respiratia normala.

”L-am avertizat pe Mihai Antonescu ca cu aceasta metoda se ajunge la rezultate exact contrarii acelorora dorite de noi. Noi urmarim o pacificare grabnica a tarii. Ce vedem însa? Ancheta se prelungeste, ia proportii, cuprinde alte si alte categorii de vinovati. Odata cu actiunea Comisiei de Ancheta, amenintarea creste, se generalizeaza, se extinde asupra tuturor culpabililor, mari si mici. Noi am convenit însa ca sa nu fie trasi la raspundere decât principalii vinovatilor, dar, în afara, acest lucru nu se stie. Cred ca a sosit timpul sa se specifice intentiile guvernului: care din cei anchetati vor fi chemati în fata justitiei, ce instanta este prevazuta sa-i judece si cam când ar putea sa înceapa procesul. Cu aceste precizari, ar scadea brusc tensiunea în toate sectoarele. Interesul guvernului este de a risipi aceste nedumeriri, de a face cunoscut cât mai repede pâna unde se va întinde actiunea justitiei, în ce forma si termen se va aplica. Prelungirea acestei situatii, provoaca nemulțumiri în armata, unde atâtia ofiteri de cariera, fosti prefecti sub Carol, se bucura de prietenii si protectii puternice”. (*Cazul Iorga-Madgearu*)

Mihai Antonescu mi-a raspuns ca nu se poate face nimic pâna ce Comisia de Ancheta nu-si prezinta dosarul complet. M-a rugat sa avem încredere în General.

Nu exista de fapt nici un impediment efectiv ca sa se fixeze data procesului pentru principalii vinovati. Argumentul Ministrului de Justitie nu era valabil. „Existau suficiente dovezi ca sa se deschida actiune publica contra principalilor vinovati, cel mai târziu în Ianuarie. Declaratiile agentilor din provincie nu erau esentiale. Ei nu puteau decât sa confirme de 70 de ori ca ordinele de executie s-au transmis de la Urdareanu, prin Argeseanu, Bengliu, Gabriel Marinescu. De altminteri, nimic nu se opunea ca în timp ce s-ar fi desfasurat lucrarile sa se propuna sa fie audiate ca martori persoanele a caror depozitie putea contribui la lamurirea completului de judecata. În sfârșit, nu era nici o dificultate ca alti vinovati de aceeasi categorie, descoperiti ulterior, sa fie judecati în alt lot”. (*Cazul Iorga-Madgearu*)

Antonescienii, prefacându-se ca sunt extrem de grijulii în descoperirea tuturor vinovatilor, în realitate aplicau tactica temporizarii, în speranta ca, prelungindu-se perioada cercetarilor, se va ivi o alta conjunctura politica, în care vor putea fi salvati de la moarte asasinii Capitanului si ai fruntasilor Legiunii. Dar nu numai ca nu vroiau „sa se verse sânge”, cum mi-a declarat Generalul, dar sa si dispuna în toata libertatea de piesele acuzatoare. Nici proces si nici condamnati, acesta era telul lor final.

5. UN TRIMIS AL LUI CANARIS

Ma aflam la o receptie data de von Ritgen, Consilier de Legatie, la locuinta lui particulara, cu o multime de invitati. Eram obiectul atentiei generale, fiind în acel moment Presedinte ad-interim al Consiliului de Ministri, în lipsa Generalului Antonescu, Conducatorul Statului, care se afla în vizita oficiala la Berlin.

În cursul receptiei, vad ca se apropie de mine un domn în civil, pe care mi-l recomanda von Ritgen a fi trimisul Amiralului Canaris, seful Abwehr-ului german. Nu i-am retinut numele. Probabil sa fi fost acelasi ofiter de marina, Comandor von Müller, de care vorbește Mihail Sturdza în cartea lui, *România si Sfârșitul Europei*, în capitolul XV.

Am avut o scurta convorbire cu solul lui Canaris într-un colt al salonului. Așteptam cu interes sa vad ce mesaj îmi trimite puternicul sef al contra-spionajului german, urmasul

faimosului colonel Nikolai, din timpul primului razboi mondial. Ma asteptam la toate în afara de aceasta întrebare:

– Amiralul Canaris se intereseaza de soarta lui Moruzov, care a adus multe si reale servicii Germaniei. Va întreb care e situatia judiciara si daca nu-i este amenintata viata.

I-am raspuns cu toata nevinovatia nestiind ce se va întâmpla peste câteva zile cu detinutii de la Jilava, ca Moruzov va fi judecat împreuna cu lotul marilor criminali ai regimului carlist. Soarta lui o va decide justitia. Pâna atunci se afla sub mandat de arestare si nu vad cum sa-i fie amenintata viata.

A fost multumit de raspunsul meu si ne-am despartit prieteneste. Nu stiu daca, paralel, n-au fost si alte interventii în favoarea lui Moruzov, facute direct pe lângă General, fie din partea aceluiasi personaj sau chiar de catre Canaris, în cursul vizitei lui Antonescu la Berlin.

Dupa câteva zile, s-a întâmplat executia de la Jilava. Fara îndoiala ca aflând aceasta veste, atât Canaris cât si trimisul lui la Bucuresti si-au închipuit cele mai rele lucruri despre mine: cuvintele mele linistitoare n-ar fi avut alt scop decât sa îndeparteze orice banuiala de la apropiata lichidare a detinutilor de la Jilava, în care si-a gasit moartea si protejatul lor, întâmplare de care eu n-as fi fost strain. Asigurarile ce le-am dat enigmaticului personaj trimis de Canaris, fara îndoiala ca le-au considerat ca expresia unui cinism fara margini.

Mai e o problema ce trebuie lamurita. Asupra lui Moruzov apasa o dubla osândă: nu era acuzat numai ca participase la actele criminale ale regimului carlist, dar mai trebuia sa suporte si ura mortala a Generalului Antonescu. Dintre toti detinutii de la Jilava el avea situatia cea mai grea. Principial si teoretic, as fi putut interveni pentru toti cei arestati în cazematele Jilavei, pentru a le usura soarta, în afara de Moruzov. Subiectul era tabu pentru General. Moruzov era bestia neagra a lui Antonescu. De câte ori venea vorba despre Moruzov, în legatura cu internarea Generalului la Mânastirea Bistrita, din vara anului 1940; ochii îi scapau de mânie si facea un gest ca si cum ar fi vrut sa-l rapuna cu mana lui.

6. DETONATORUL

Spiritele erau extrem de agitate când s-au început sapaturile la Jilava, la movila unde se presupuneau a fi osemintele Capitanului si ale celor treisprezece legionari ucisi odata cu el. Provocarile anterioare ale Generalului Antonescu, prin mijlocirea Comisiei de Ancheta, au înfierbântat inimile legionarilor în asa masura încât nu mai trebuia mult ca sa se produca o iesire violenta.

Cu toate aceste amestecuri neîngaduite ale Conducatorului în treburile Comisiei de Ancheta, deshumarea Capitanului s-ar fi putut desfasura fara incidente grave, fara a fi fost afectata soarta detinutilor din cazematele Jilavei, daca în ziua aceea, când au început lucrarile de la mormânt, Generalul Antonescu n-ar fi luat o masura de ultima ora, care sa precipite executia sumara a asasinilor.

Ca sa înțelegem nechibzuita dispozitie a lui Antonescu, trebuie sa plecam de la starea

sufleteasca a detinutilor. Acestia pe masura ce se apropia ziua deshumarii Capitanului, traiau într-o neliniste crescândă. Se gândeau ca descoperindu-se faradelegea lor, sub aspectul cumplit al victimelor cu streangul la gât, legionarii, sfâșiati de durere, nu vor mai tine seama de nici o îngrădire legală și îi vor ucide.

Cuprinși de panica, au trimis mesaje peste mesaje la Presedinție, prin oamenii lor de legatură, avizând că viața lor este amenințată și că ar trebui să se ia măsuri speciale de ocrotire a lor. Dar tocmai desperatele lor apeluri au fost de rău augur, având un efect contrar celor așteptate de ei, căci le-au grabit sfârșitul.

Generalul, abia întors de la vizita lui din Germania, alarmat de stirile ce le primea pe canalele de la Presedinție, a luat o decizie temerară, care avea ca scop să prevină o eventuală răzbunare a legionarilor în cursul lucrărilor de deshumare, și anume, chiar în noaptea aceea de 26/27 Noiembrie, să fie înlocuită garda legionară de pază la celulele detinutilor cu o gardă militară. Generalul a dat acest ordin fără să mă informeze, fără să-mi ceară sfatul, într-o chestiune care mă privea tot atât de mult ca și pe el, fiind Șeful Legiunii. Dacă m-ar fi întrebat, i-aș fi atras atenția asupra consecințelor neprevăzute ce le poate avea îndepărtarea garzii legionare de la pază detinutilor, tocmai în acele momente critice, când se proceda la deshumarea Capitanului. Măsură s-a luat în cel mai mare secret. Ordinul a fost transmis de Rosianu direct autorităților militare de la Jilava. Dar cu toată grija lor de a nu se afla nimic, vestea a transpirat, deoarece în incinta Jilavei începuseră pregătirile pentru punerea în aplicare a ordinului de a se înlocui garda legionară cu soldați. După dispozițiile primite, chiar în cursul acelei nopți, când trebuia să aibă loc obisnuita schimbare a garzii legionare cu un alt grup din afară, adus de la Prefectura de Poliție, trebuia să se prezinte garda militară și, arătând ordinul primit, să-și ia în primire serviciul.

Stirea s-a răspândit că fulgerul între toți legionarii care aveau în acel moment vreo legatură cu Jilava: cei ce faceau de pază la celulele detinutilor, cei ce lucrau la mormânt ei, autoritățile de la Prefectura de Poliție, care pregăteau echipele de schimb. Toti au constatat că mai e o diferență de câteva ore până ce soldații vor înlocui pe legionari de la celulele detinutilor. Ce s-a petrecut atunci în sufletul lor, nu are nevoie de prea multe comentarii. Ca să nu mă repet, reproduc descrierea acestei scene zguduitoare din cartea mea *Cazul Iorga-Madgearu*:

„Toată lumea era consternată. Priveau în gol, nesciind ce să mai creadă. Nu mai exista nici un dubiu, își spuneau ei, că Generalul Antonescu nu este sincer cu noi, că nu poate sau nu vrea să-i pedepsească pe vinovați. Am avut atâtea semne prevestitoare. Îndepărtarea garzii legionare este o dovadă clară că Generalul s-a hotărât să-i scoată din mână noastră pentru a-i face mai târziu scapăți.”

”Stăpâniti de aceste gânduri, au lasat sapele și târnacoapele din mâini și s-au dus să încheie socotelile cu vinovații. Antonescu vroia să-i salveze. Datoria lor era alta. Nu puteau să-l îngroape pentru a doua oară pe Capitan, în timp ce asasinii lui mai sunt în viață și guvernul nu se dovedește capabil să-i pedepsească. Legionarii au pătruns în Fort, au anunțat garda de pază de hotărârea lor și apoi au intrat în celule împuscând pe deținuți. Apoi cu fețele senine, că după împlinirea unei mari datorii, s-au îndreptat spre mormântul Capitanului, au făcut front aici, au dat onorul, în timp ce din mijlocul lor un

glas cutremurat rostea cuvintele: „Capitane te-am razbunat”.

Decizia Generalului Antonescu de a înlocui garda legionara de paza cu o garda militara a fost detonatorul care a aprins atmosfera de durere si revolta ce domnea în jurul mormântului de la Jilava, determinându-i pe legionari sa treaca la actiune si sa-l razbune pe Capitan.

La actul de la Jilava au participat elemente din toate corpurile legionare din capitala, care se aflau pe atunci la mormânt, fie sapând fie observând mersul lucrarilor, pentru a nu pierde acel moment transcendent, când vor fi scoase din groapa osemintele Capitanului. Acestia patrundând în Fort, au antrenat si garda legionara de paza în actiunea de razbunare. Au tras în detinuti si oameni maturi, care, în împrejurari normale, n-ar fi fost în stare sa verse o picatura de sânge. Mareta razbunarii Capitanului consta tocmai în spontaneitatea ei. Ordinul inoportun al Generalului a patruns ca un cutit în inimile tuturor, taindu-le respiratia si unindu-i în acelasi gând: razbunarea.

O anumita clasa de istorici de mai târziu a facut observatia ca, în momentul executiei asasinilor, sapaturile nu ajunsesera în fundul gropii, unde zaceau osemintele Capitanului. În consecinta, versiunea ce s-a raspândit ca vederea acestor oseminte ar fi provocat actul de razbunare, este falsa. Este adevarat ca din cauza lespezii de pe mormânt, care cântarea 30 de tone, lucrarile au mers încet, încât abia a doua zi dimineata, 27 Noiembrie, s-a ajuns la stratul unde erau azvârliti legionarii ucisi, împreuna cu Capitanul. De aici concluzia ce o trag acesti istorici de circumstanta ca lipsea mobilul razbunarii, osemintele Capitanului, si, prin urmare, sângeroasa represiune din noaptea de 26/27 Noiembrie ar fi fost un act premeditat.

E o interpretare perfida si stupida în acelasi timp, cautând milimetric conexiunea între stadiul sapaturilor si executia asasinilor. Nu era nevoie sa se ajunga în fundul gropii cu sapaturile, pentru ca revolta legionarilor sa ia proportii explozive. Însasi lucrarile premergatoare, uriasa piatra de pe mormânt si decorul sumbru al acelei nopti de Noiembrie, erau elemente suficiente pentru a duce la acest deznodamânt. Trebuie sa mai adaugam ca oamenii care se aflau în aceasta noapte la mormânt nu erau la prima experienta de acest gen. Au fost martori la alte scene asemanatoare. La dezgroparea si reînhumarea camarazilor lor ucisi la Miercurea-Ciuc, la Vaslui si la Brasov. Mai mult decât atât. Multi din ei au patimit prin lagarele si închisorile lui Carol, în perioada 1938-1940. De lânga ei, au fost ridicati multi camarazi, legati cu lanturi si apoi au auzit mitralierele care i-au culcat la pamânt. Si cine erau autorii acestor crime? Aceiasi oameni care astazi se gaseau închisi, în apropierea mormântului, în cazematele fortului Jilava. Ei însisi au fost la un pas de moarte în timpul acestor hecatombe. Scena la care asistau – a deshumarii Capitanului – nu era decât momentul culminant al unor dureri care au sfâsiat sufletul întregii tari. Nu era nevoie sa vada osemintele Capitanului, arse de vitriol, pentru ca revolta lor sa ajunga la paroxism.

Rani si revolte acumulate în trei ani de prigoana i-a adus în aceasta stare de mânie abia stapânita: si acum ucigasii camarazilor lor erau pe punctul sa scape, gratie omului „care nu vroia sa verse sânge”. Revenim iarasi la aceeasi dispozitie fatala a Generalului Antonescu, care a avut efectul unui detonator, dând amaraciunii si revoltelor o directie

precisa: spre detinutii de la Jilava. Ei trebuiau sa cada, ca sa se îndeplineasca dreptatea si Capitanul sa fie razbunat.

7. SURPRINS DE EVENIMENTE

În noaptea de 26/27 Noiembrie, ma aflam acasa si ma pregateam de culcare. Sufleteste eram multumit de colaborarea de pâna acum cu Conducatorul Statului si de rezultatele obtinute în comun. Vizita Generalului în Germania parea a fi fost rodnică. Dupa spusele lui la întoarcere, ar fi obtinut promisiunea revizuirii arbitrajului de la Viena. Manifestatia ce i-am facut-o la înapoiere a fost impunatoare. Nici prin gând nu mi-a trecut ca Antonescu s-a folosit de calatoria lui la Berlin, ca sa ne sape la Hitler si ca pe plan national nu obtinuse aproape nimic. Tot asa de multumit eram ca Generalul aprobase masurile luate de mine, în absenta lui, referitor la lucrarile de deshumare de la Jilava, si la ceremoniile ce vor urma, cu asistenta reprezentantilor straini, ale asezarii Capitanului în cripta de la „Casa Verde”.

Dupa miezul noptii, suna telefonul. Era Colonelul Zavoianu. Ce-o fi vrând sa-mi comunice la aceasta ora înaintata? Cu o voce alterata îmi spune ca detinutii de la Jilava au fost împuscati.

- Stii, s-a întâmplat ceva.
- Ce s-a întâmplat?
- Cei de la Jilava...
- Ce-i cu ei?
- Au fost împuscati.
- Cum, de cine?
- De legionarii care lucrau la deshumare.
- Cum s-au petrecut lucrurile?
- Nu stiu nimic mai mult. Tocmai acum am primit si eu stirea.
- Pe Antonescu l-ai informat?
- Nu l-am informat înca.

Am lasat receptorul si ma uitam în gol. Situatiya era grava. Grava atât prin actul savârsit, deoarece se rupea legalitatea unui proces aflat în faza preliminară a anchetei, cât si prin necunoscutul reactiei lui Antonescu. Eram depasiti de evenimente si descoperiti pe ambele fronturi. Noi optasem pentru justitie, pentru aducerea vinovatilor erei carliste sa raspunda în fata Tribunalului, si acum li s-a aplicat metoda executiei sumare. În al doilea rând, în eventualitatea unei reactii brutale a Generalului Antonescu, cunoscându-i caracterul, nu dispuneam în acel moment de nici un mijloc de aparare. Actul de la Jilava nu-mi apartinea, dar raspunderea politica se rasfrângea asupra mea. Luând ca pretext cele întâmplate la Jilava, Generalul putea ordona arestarea noastra, a

mea și a celorlalți fruntași ai Legiunii, și apoi darea noastră în judecată. Dacă aș fi participat macar cu o simplă sugestie la împuscarea deținuților de la Jilava, ar fi trebuit să calculez și riscurile operației. Era o prevedere elementară. Dar cum n-am știut nimic, eram azvârlit hazardului, în care numai voia lui Dumnezeu putea decide.

Primul lucru ce l-am făcut a fost să trimit pe Victor Biris, Secretar General la Ministerul de Interne, la Prefectura ca să vină cu informații suplimentare. Paralel, Generalul Antonescu a făcut la fel. L-a trimis la Prefectura pe Ministrul de Justiție, Mihai Antonescu, pentru o misiune analogă. Pe la trei noaptea Victor Biris și Mihai Antonescu se aflau amândoi întruniți în cabinetul Prefectului de Poliție, unde au avut o lungă convorbire cu Colonelul Zavoianu.

La întoarcere, Victor Biris mă informează că vestea suprimării deținuților de la Jilava s-a răspândit ca fulgerul în toate organizațiile din capitală și că spiritele sunt foarte agitate. Există temerea că actele de violență contra elementelor carliste să se repete în capitală și chiar să se extindă în provincie. Colonelul Zavoianu pare să fi pierdut controlul oamenilor. Legionarii care dețineau funcții la Prefectura de Poliție și care se aflau în noaptea aceea la locul deshumării, s-au amestecat cu ceilalți trăgând în deținuți. Mai mult chiar. Din interiorul Prefecturii au fost ridicați câțiva arestați și nu se știa nimic de soarta lor.

L-am chemat îndată la telefon pe Colonelul Zavoianu, cerându-i în termeni aspri, să vegheze cu cea mai mare strânsimă asupra personalului ce-l conducea ca să nu iasă din marginile legalității și să nu se mai repete actele de violență.

8. O NOAPTE LA PRESEDINTIE

După întoarcerea lui Biris de la Prefectura de Poliție și după ce am aflat ce se întâmpla acolo, mi-am dat seama că este neapărat necesar să-l vad pe General chiar în noaptea aceea, pentru a preveni o măsură nechibzuită a acestuia, care ar fi putut duce la agravarea conflictului. Vroiam să-i explic cursul real al evenimentelor care au dezlanțuit violențele de la Jilava și să-l asigur din nou de loialitatea noastră.

Trebuie să marturisesc că am făcut acest pas cu inima strânsă. Mă întrebam dacă mă voi mai întoarce liber de la Presedinție sau dacă nu cumva Generalul va da ordin să fiu arestat ca presupus complice la împuscarea deținuților de la Jilava. Aveam senzația că mă bag singur în gura lupului. Probabil ar fi trebuit să-mi iau anumite măsuri de apărare, cunoscându-i reacțiile lui impulsive. Conducătorul Statului se baricadase la Presedinție. Dăduse ordin ca o unitate militară să ocupe clădirea, pentru a-l feri de eventualele atacuri din partea... legionarilor. Temerea lui era absurdă, deoarece actul de la Jilava n-avea nimic de-a face cu propria lui persoană. Cei împușcați în noaptea aceea erau de fapt și proprii lui inamici, care l-ar fi răpus și pe el, dacă ar fi primit ordin de la Regele Carol. Generalul uitase de primejdiile prin care trecuse cu câteva luni înainte...

Și atunci ce rost avea baricadarea lui la Presedinție ca într-o fortareată? Ca să demonstreze distanțarea lui de Legiune după executia asasinilor carliști, atât pentru uzul anturajului sau cât și pentru o anumită lume a Capitalei, careia îi aparțineau cei pedepsiți la Jilava. Aceste cercuri nu l-ar fi putut ierta „neglijența” lui, după ce își luase angajamente ferme că să-i salveze.

Când am ajuns la Presedintie, singur-singurel în noaptea aceea, chiar de la intrare m-am izbit de controale. La usa se afla un post de paza, sub conducerea unui ofiter, care nu dadea voie nimanui sa intre pâna ce nu primea raspuns de la Secretariatul Generalului. Dupa ce am iesit din ascensor, pe coridorul unde se aflau birourile Presedintiei, din zece în zece metri, am întâlnit postati soldati cu baioneta la arma. Dar în afara de cei ce se vedeau, erau multi soldati înghesuiti prin ungherele coridoarelor si camerelor neocupate momentan. Chiar si la subsol se aflau trupe. Tabloul era sumbru. Din toate partile apareau casti de ofiteri si soldati, ca si cum ne-am fi aflat în plina campanie militara.

Când am patruns în anticamera Generalului, în afara de functionarii respectivi, nelipsiti de la Presedintie, Maiotul Elefterescu si Vladescu, i-am întâlnit pe Mihai Antonescu, Ministrul Justitiei si pe Generalul Pantazi, împreuna cu câtiva ofiteri superiori, care fusesera chemati probabil sa primeasca ordine. Singurul care avea acces la General era Ica Antonescu. Intra si iese destul de des din cabinetul acestuia, comunicând celor prezenti starea sufleteasca a Conducatorului:

– Generalul e furios. Uite, asa i s-au îngrosat vinele de la gât, si arata cu amândoua degetele. Se plimba în lung si lat prin camera si repeta mereu ca mâinile îi sunt naclaite de sânge. Spune ca va pleca de la conducerea Statului, daca aceasta chestiune nu se va rezolva în mod onorabil pentru el...

I-a cerut lui Mihai Antonescu sa-l roage pe General sa ma primeasca, dar n-am obtinut audienta. Neputând vorbi cu Generalul Antonescu, am încercat sa explic celor prezenti procesul evenimentelor de la Jilava: 1) lungirea nefireasca a procesului, 2) Atmosfera creata de lucrarile de deshumare, 3) nefericita interventie a Consilierului Banescu. Notez ca în acel moment nu stiam de ordinul dat de General de a schimba garda legionara de la celulele detinutilor cu o garda militara, argument de care nu m-am putut folosi.

I-am încredintat ca n-a fost o actiune premeditata, ca nici eu si nici ceilalti conducatori ai Legiunii nu suntem amestecati în aceasta izbucnire de violenta. Am fost surprins de reactia întelegatoare a Generalului Pantazi, un devotat a lui Antonescu. Profitând de un moment când eram singuri, mi-a spus pe un ton categoric, facând ochii mari:

– Domnule Sima, D-ta trebuie sa ramâi aici. Nu trebuie sa se profite de aceasta nenorocire, pentru a se separa Legiunea de General. Ar fi o nenorocire mai mare. Eu ma voi opune oricarei încercari de acest gen. Cazul de la Jilava trebuie tratat exclusiv juridic, fara a se altera bazele politice ale colaborarii. La urma mi-a spus: „T ine-te bine”.

Ica Antonescu, dimpotriva, de câte ori iese de la General însotea impresiile ce le aducea cu comentarii acide. Turna, cum s-ar zice, uleiul peste foc.

Între timp a sosit la Presedintie si Colonelul Dragomir, Ministrul Coordonarii Economice. Acesta împartasea vederile Generalului Pantazi. El sustinea cu energie si sinceritate ca întâmplarile de la Jilava nu trebuie sa afecteze relatiile dintre Miscare si General. Mihai Antonescu vazând ca nu este aprobat nici de cei mai apropiati oameni ai Conducatorului, se potolise si el.

Atmosfera parea ca merge spre destindere. Oboseala îi cuprinse pe toti. Generalul

Antonescu mi-a comunicat în sfârșit ca se simte foarte obosit și nu vrea să vada pe nimeni până mâine, când va convoca un Consiliu de Miniștri, pentru a dezbate chestiunea de la Jilava.

Mi-a rămas întipărită această scenă până astăzi. După temerea cu care am venit la Presedinție, mi-au revenit și încrederea și curajul.

9. ALARMA DE LA PREFECTURA ȘI POLITIE

Deși Generalul Antonescu îmi comunicase prin Mihai Antonescu că nu mă poate primi în noaptea aceea, am rămas mai departe lângă biroul său, în anticamera, împreună cu toți cei adunați acolo, până spre ziua.

Toți stăteau pe scaune îngândurați, neștiind ce hotărâre va lua Generalul. Maiorul Elefterescu și Vladescu trebuiau pe la Secretariat. Eu eram mai liniștit după declarațiile Generalului Pantazi și ale Colonelului Dragomir. Mai aveam și aliați, chiar printre oamenii de încredere ai Generalului. Aveam impresia că se caută o formulă de aplanare a conflictului.

În mijlocul acestor neliniști și speranțe, se iveste o nouă complicație. Ușa se deschide și intra ca o furtună Colonelul Rioșeanu, speriat și găfâind. Cu o voce tenebroasă ne spune că au fost arestați și duși la Prefectura de Poliție Tatarescu, Gheorghișeni și Argeșoianu. Dacă nu se intervine imediat, vor avea soarta celor de la Jilava. El nu îndrăznește să meargă singur, de teamă să nu i se întâmple și lui ceva. Face apel la mine să mergem împreună. Fără a mai zăbovi o clipă, l-am luat de brățară și am coborât scările în goană. Ne-am urcat în mașină și am pornit cu cea mai mare viteză spre Prefectura de Poliție. Era încă noapte afară, pe la 7 dimineața.

Intrând în cabinetul Prefectului, l-am găsit pe Zăvoianu într-o agitație indescribibilă. Vorbea sacadat, în fragmente, incapabil să explice situația celor arestați.

– Bine, D-le Colonel, nu ți-am spus acum câteva ore, după întâmplările de la Jilava, să veghezi cu cea mai mare strânicie ca să nu se producă dezordine la Prefectura? Și acum află că au fost arestați și aduși la Prefectura Tatarescu, Gheorghișeni și Argeșoianu.

– Da, se găsesc.

– Cine a ordonat arestarea lor?

– Nu eu, chestorul Stângă. A avut informații că viața lor ar fi în pericol și i-a adus aici. Ce să fac cu ei?

– Adu-i sus!

Când au intrat în cabinetul lui Zăvoianu, nu erau trei, ci cinci deținuți! M-am speriat; în afara de cei trei pomeniți mai sus, se mai aflau, fostul prim-ministru Găurdu și Generalul Ilasievici, fost Mareșal al Palatului. Dacă arestarea primilor trei mai avea vreun sens, fiind amestecați, în forma și grade diferite în prigonirea legionarilor, nu înțelegeam ce rost avea sechestrarea lui Găurdu și Ilasievici, persoane care n-au avut nimic comun cu crimele dictaturii carliste.

Tatarescu era disperat. Își frângea mâinile, zicând ca e gata sa dea orice declaratie. Ghelmegeanu era agitat, dar nu-si trada emotia. Argetoianu era perfect stapân pe sine. Privea la noi impasibil, ca si cum era strain de locul în care se gasea si de amenintarea ce se cernea asupra lui. Gigurtu si Ilasievici întrebau nedumeriti de ce se gaseau acolo.

Dar dintre toti, eu eram cel mai zapacit. Nu dadeam de firul afacerii. De ce îndata dupa Jilava, când trebuia sa suportam furia Generalului, se creeaza un nou conflict? Cine are interesul sa mareasca spartura, când, dimpotriva, cu totii ar trebui sa potolim apele razvratite, de o parte si de alta, pentru a relua colaborarea în cadrul Statului national-legionar? Ma framântam, explicând celor arestati ca s-a facut o eroare si ca vor fi pusi imediat în libertate.

Trebuia actionat repede. Nu numai ca le-am dat drumul, ci m-am îngrijit si de protectia lor ulterioara. Vorbind cu Rioseanu, i-am încredintat acestuia, indicându-i ca, pentru un timp oarecare, e bine sa-i tina la Ministerul de Interne, sub paza jandarmilor, pâna ce se vor linisti spiritele. Mai mult decât atât. Le-am sugerat lui Tatarescu, Ghelmegeanu si Argetoianu ca pentru câteva luni sa plece în strainatate, pentru a nu cadea victima vreunui element necontrolat.

Însotiti de Rioseanu si Biris, au iesit de la Prefectura, s-au urcat în masina si au fost condusi la Ministerul de Interne.

Dar cu acest epilog, nu s-a terminat povestea de la Prefectura de Politie. Mai era o chestiune spinoasa de rezolvat. Dupa întâmplarile de la Jilava, Generalul Antonescu daduse ordin de înlocuire a Colonelului Zavoianu cu Generalul Palangeanu. Când am aflat de aceasta substituire, m-am opus, aratând ca nu se poate proceda la destituirea Colonelului Zavoianu, fara o ancheta prealabila. Fiind eliminat în aceste conditii, vinovatia executiilor de la Jilava ar cadea asupra Colonelului, ceea ce nu pare sa fie adevarat.

Dar dupa savârsirea noilor arestari, nu mai puteam întreprinde nimic pentru salvarea lui Zavoianu. Situatia lui era pecetluita. Îsi dovedise incapacitatea de a mentine ordinea în personalul angajat de el însusi la Prefectura. Stânga, dupa propria lui marturie a operat arestari fara sa-l întrebe.

Dupa plecarea celor arestati, a trebuit sa dau o lupta apriga cu Colonelul Zavoianu pentru a-l convinge sa-si dea demisia. Mai bine de o ora am pledat în fata lui, aratându-i ca interesele Legiunii sunt deasupra persoanei sale si trebuie sa-i dam aceasta satisfactie Generalului, daca vrem sa continuam colaborarea cu el. Pâna la urma a acceptat, dar cu conditia ca, în locul lui, sa fie numit tot un legionar. Nu va parasi postul, decât în momentul când un alt legionar se va prezenta în cabinetul sau pentru a-i lua locul. Am fost de aceeasi parere. Nu poate fi vorba de numirea Generalului Palangeanu, deoarece Prefectura de Politie apartine Ministerului de Interne si acest minister, conform conventiei, este de resortul Miscarii.

Colonelul Zavoianu pierduse controlul Prefecturii de Politie. Comisarii de la diferitele departamente întreprindeau actiuni fara a-i cere aprobarea. Asa Stânga, în noaptea aceea. Asa propriul sau secretar, Stelian Stanicel, care daduse ordin sa fie ridicati în aceeași noapte din celularul Prefecturii fostul comisar Jean Dumitrescu, împreuna cu

câtiva agenți. Transportați în pădurea Baneasa, au fost împușcați. Comisarul Jean Dumitrescu deși primise o rafală de gloanțe, a fost numai grav ranit și a scăpat cu viața.

Colonelul Zavoianu nu participase în execuțiile de la Jilava, dar fusese compromis prin actele subalternilor lui. Osândirea lui la moarte, sub Antonescu, se datorează altor motive, pe care le vom explica la momentul potrivit.

10. UN CONSILIUL DE MINISTRI MEMORABIL

Consiliul de Miniștri, ținut a doua zi dimineața, 27 Noiembrie, s-a ocupat exclusiv de chestiunea de la Jilava. Toate celelalte probleme ale națiunii au fost lăsate deoparte. Fapt anormal, pentru că nu se pot opri toate funcțiile Statului din cauza pedepsirii unor asasini notorii, chiar dacă s-a săvârșit în marginea legii. Caracteristica acestui Consiliu a fost presiunea crescândă exercitată de Conducătorul Statului, direct sau prin oamenii lui de încredere, asupra miniștrilor și conducătorilor legionari, ca să se rezolve conflictul provocat de execuțiile de la Jilava în sensul dorit de el. Iar dorința Generalului Antonescu era ca țara să vadă clar că el n-a avut nici un amestec în această „crimă” și că va lua toate măsurile necesare pentru pedepsirea vinovaților.

Dar furia Generalului Antonescu pentru moartea deținuților de la Jilava avea și un alt tâlc. Nu era vorba numai de o încălcare a legii, care trebuia sancționată, ci de pierderea unui capital uman greu de înlocuit în structura vechiului Stat Român. După război, sub guvernarea partidelor, acest Stat s-a degradat, devenind expresia abuzului și a corupției. Sub domnia Regelui Carol II aceste tendințe distructive s-au accentuat în așa măsură încât a devenit norma de guvernare a României. Regele Carol a întreprins în clasa conducătoare o selecție a valorilor de tip negativ, adică erau promovate în posturile de răspundere ale Statului numai elemente dispuse la toate lingusirile și slugarniciile. Interesele națiunii nu mai aveau nici o rezonanță în sufletul acestor oameni, preocupați în primul rând cum să-și mențină favoarea Regelui, de la care veneau toate avantajele. Din sânul acestei clase, plasmuită după chipul și asemanarea Monarhului, s-a recrutat apoi și aparatul de teroare, destinat să distrugă Miscarea Legionară. În jurul Tronului se formase o camarilă atotputernică, dar mai jos, la nivelul administrativ, politienesc și judiciar, vârfurile de conducere ale acestor instituții au fost încredințate unor indivizi dispuși la orice crimă, pentru a salva „Statul”, în realitate pentru a consolida regimul carlist, bazat pe sperjur și calcarea tuturor legilor țării. Acestor echipe de „devotați” ai Regelui Carol se datorează atât asasinarea Capitanului cât și macelul din noaptea de 21/22 Septembrie 1939.

Cei dispăruți la Jilava, în noaptea de 26/27 Noiembrie, erau tocmai membrii principali ai aparatului de teroare creat de Carol. Acest aparat fusese literalmente desființat. Aceasta elita criminală – rezultatul unei selecții paciente de un deceniu – era un patrimoniu comun întregii clase conducătoare. Erau trup din trupul ei și suflet din sufletul ei. Unde se mai găseau un Bengliu, un Gabriel Marinescu, un Moruzov, un Iamandi, un Argesanu? Trebuia să treacă multă vreme până ce se va reconstitui o echipă de această ferocitate legendară.

Câte combinații, câte afaceri, câte proiecte nu s-au pierdut odată cu moartea asasinilor de la Jilava. Așa se explică și supărarea lui Antonescu. Deși cei căzuți în cazematele Jilavei, i-ar fi luat și lui viața, dacă le-ar fi ordonat Regele Carol, totuși sub influența

anturajului sau si a unei anumite lumi bucurestene, era dispus sa le salveze viata si chiar isi luase angajamente ferme în acest sens. Si deodata s-a vazut deposedat de pretioasa încarcatura! Generalul se gasea acuma descoperit fata de lumea careia apartinea si trebuia so-si salveze fata.

În Consiliul de Ministri ce-a urmat, s-a vadit aceasta tendinta a Generalului de a se distanta de Miscare, de a se desolidariza de actul de la Jilava, condamându-l cu cea mai mare energie si anuntând masuri aspre contra acelora care i-au calcat porunca. Numai asa putea sa se justifice fata de cei care îi cerusera sa salveze pe asasinii de la Jilava. Vechea structura a Statului terorist carlist fusese lovita în crestet si aceasta nemaipomenita fapta trebuia ispasita exemplar. Legionarii puteau fi ucisi cu sutele, caci ei nu erau decât fiii poporului, dar sa îndrazneasca cineva sa se atinga de autorii acestor crime, de aceasta selectie negativa, de aceasta echipa de supraasasini, care garantau temeliile societatii românești din timpul lui Carol, era un fapt care trecea peste orice închipuire si rasturna toate calculele acelora care si-au întemeiat existenta politica numai pe jaf, abuz si coruptie.

Cu Generalul Antonescu n-am putut sa vorbesc nici în cursul diminetii de 27 Noiembrie, desi dupa întoarcerea mea de la Prefectura, am stat tot timpul în biroul meu de la Presedintie. Asteptam dintr-un moment într-altul sa ma cheme. Mai târziu mi-am dat seama de ce Antonescu evita o întâlnire cu mine. Generalul pregatea o lovitura contra Miscarii si vroia sa se foloseasca din plin de avantajul surprizei. Nu l-am vazut decât la deschiderea Consiliului, pe la orele 11.

În ceea ce priveste dezbaterile Consiliului de Ministri, ma conduc dupa declaratiile facute când am expus „*Cazul Iorga-Madgearu*”:

”Consiliul de Ministri s-a ocupat mai întâi de sanctiunile ce trebuie aplicate vinovatilor, apoi ce masuri trebuie luate pentru a se împiedica repetarea actelor de violenta. La început a vorbit ca de obicei, Generalul. Era posomorât, dar calm si odihnit. Moartea celor de la Jilava nu-l afectase excesiv, contrar celor afirmate de Mihai Antonescu. A vorbit pe un ton moderat, fara izbucnirile la care ma asteptam. Bineînțeles, i-a condamnat pe faptuitorii de la Jilava, i-a numit o banda de teroristi si a declarat ca el nu va tolera ca Statul sa fie subminat de anarhia strazii. El a initiat actiunea de pedepsire a asasinilor din timpul regimului carlist si este dureros impresionat sa vada ca Miscarea nu are încredere în el. Vinovatii de crimele de la Jilava vor fi exemplar pedepsiti. În raspunsul meu, am analizat lantul de evenimente care au provocat actele sângeroase de la Jilava. Au vorbit apoi ceilalti ministri legionari si nelegionari. Mihai Antonescu, Mares si Rioseanu ne-au atacat cu înversunare. Pantazi a facut o declaratie moderata, iar Colonelul Dragomir ne-a luat apararea. Nu au lipsit nici schimburi mai aspre de cuvinte, cum au fost între Papanace si General, dar în general discutiile au fost calme si starea de spirit parea favorabila unei aplanari a conflictului. În acel moment când atmosfera parea sa se însenineze, ajungându-se la o solutie acceptabila pentru toata lumea, o lovitura de teatru: se scoala Generalul si spune ca el lasa decizia finala în mâinile noastre, ca el nu poate acoperi aceste crime si asteapta sa i se dea satisfactie. Dupa ce a rostit aceste cuvinte s-a retras în cabinetul sau. Nu stiam ce interpretare sa dau retragerii lui din Consiliu. Era o amenintare sau o dorinta de a se degaja de raspundere? Prin gestul lui, care exprima vadita lui nemultumire pentru felul cum

decurg dezbaterile, s-au anulat toate straduintele de împaciuire ale majoritatii ministrilor. S-a revenit la punctul de plecare, la atmosfera grea care domnea la deschiderea Consiliului.”

As avea de adaugat, la 20 de ani de când am publicat aceasta lucrare, ca ministrii legionari din guvernul de atunci au format bloc cu mine, cu exceptia Profesorului Ion Protopopescu. Nu stiu pentru care motive, aceasta nota disonanta. Ministrul Comunicatiilor si lucrarilor Publice, Profesorul Protopopescu, s-a sculat si a facut o declaratie de loialitate Generalului Antonescu, dându-i deplina dreptate în atitudinea lui. Aceasta n-ar fi fost prea mult, dar felul în care a vorbit, nuanțele ce le-a folosit în alocutiunea lui, aratau nu numai ca el este alaturi de General, dar ca face opinie separata fata de restul ministrilor legionari.

Declaratia Profesorului Protopopescu, în momentul culminant al crizei, a facut o impresie penibila asupra noastra si s-a raspândit ca fulgerul în întreaga organizatie a Capitalei. Nu stiu precis ce l-a calauzit pe Profesor în acel moment. Se gândea, probabil, ca Antonescu se va rupe de Miscare si el vroia sa se puna la adapost? Cert este ca dupa potolirea furtunii, Profesorul Protopopescu si-a pierdut mult din prestigiul sau în lumea noastra, spre dezolarea sotiei lui, Liliana Protopopescu, o adevarata legionara, care plângea când a aflat de isprava sotului sau în Consiliul de Ministri.

11. COMUNICATUL

Dupa plecarea Generalului, dezbaterile Consiliului de Ministri au continuat, concentrându-se asupra comunicatului ce trebuia dat publicitatii referitor la moartea violenta a asasinilor de la Jilava.

Comunicatul final a fost redactat de Colonelul Dragomir si a fost revizuit de mine si de Mihai Antonescu, având urmatorul continut:

Comunicatul Presedintiei Consiliului de Ministri

Presedintia Consiliului de Ministri comunica:

”În noaptea de 26-27 Noiembrie, cu ocazia deshumarii osemintelor de la Jilava, legionarii care lucrau la aceasta deshumare, au patruns în închisoare si i-au împuscat pe unii detinuti politici aflatii acolo, considerati ca autorii principali ai crimelor savârsite împotriva Capitanului si a legionarilor sub fostul regim.

Generalul Antonescu, Guvernul si Miscarea Legionara reprobă acest act.

Dintru început Generalul Antonescu a pus la baza noului regim ideea de legalitate si justitie, iar Miscarea Legionara s-a înscris în acelasi cadru de ordine si legalitate.

Se vor aplica sanctiuni severe.

Miscarea Legionara a hotărât încadrarea stricta si riguroasa în ordinea de Stat a tuturor membrilor ei si sanctionarea exemplara a acelora care se vor abate de la ordinea legala”.

Mihai Antonescu s-a dus la General, l-a informat de rezultatul dezbaterilor, i-a aratat

comunicatul si acesta l-a aprobat.

Trebuie sa adaug ca din comunicat, la publicarea lui, a fost eliminata o fraza prin care se mentiona starea de spirit a legionarilor care lucrau la mormânt. Nu stiu din interventia cui au disparut aceste rânduri când comunicatul s-a dat în ziare.

Din dezbaterile Consiliului de Ministri si din comunicatul dat se desprind urmatoarele concluzii aprobate de toti:

1. Nici Generalul Antonescu si nici unul dintre membrii nelegionari ai guvernului n-au încercat sa arunce raspunderea actelor de la Jilava asupra conducerii legionare sau asupra vreunui ministru legionar.
2. Toti au recunoscut ca suprimarea detinutilor de la Jilava a fost provocata de drama sufleteasca a celor ce lucrau la mormântul Capitanului.
3. Miscarea Legionara, ca organ de guvernământ, reprobă actul si este de acord cu Generalul ca trebuie sa se aplice sanctiuni celor vinovati.
4. Guvernul si Miscarea Legionara vor lua toate masurile necesare ca actele de razbunare sau dezordine sa nu se mai repete.

Desi era vorba de proprii nostri camarazi, ca elemente cu raspundere în Stat, nu puteam lua alta atitudine. Exigentele Statului nu tolerau o alta interpretare a pozitiei noastre. Nu puteam cruta nici pe acei care au suferit în lagare si închisori si care au participat la luptele de la 3 Septembrie, fara ca sa dam un vot de blam propriei noastre concepii despre justitie si legalitate.

12. ANTONESCU CERE SEFIA LEGIUNII

Cum spuneam, Generalul s-a retras din Consiliu si n-a mai aparut. Dupa redactarea comunicatului, speram ca partea grea a dezbaterilor trecuse si nu mai ramânea decât sa ne strângem mâna si sa ne despartim, cu atât mai mult cu cât Generalul citise comunicatul si îl aprobase. În acel moment, când lucrurile pareau ca merg spre limpezire, sa fi fost pe la orele unu, se ridica Mihai Antonescu si comunica guvernului ca conditia pusa de General pentru a continua colaborarea cu Miscarea este sa fie proclamat Sef al Legiunii. Pentru a se curma anarhia din tara si pentru a nu se mai repeta actele de violenta, trebuie sa existe o singura comanda în Stat. A evocat situatia existenta în Spania.

De-abia acum mi-am dat seama de tactica Generalului. Atât faptul ca nu ma primise în cursul noptii, cât si iesirea lui brusca din Consiliu, prin nimic justificata, erau mijloace de presiune si intimidare ca sa ma determine sa-i trec comanda Legiunii.

Am amutit cu totii. Pretentia era atât de extravaganta încât i-a uluit si pe partizanii Generalului. Era peste putinta unui legionar sa si-l imagineze pe Antonescu Sef al Legiunii. Un conducator de miscare nu poate fi impus din afara, ci trebuie sa se ridice din mediul ei natural de existenta. Consternarea a fost generala. Nimeni, nici chiar devotatii Generalului, n-au încercat sa sustina cererea comunicata de Ica Antonescu.

Vazând ca proiectul este întâmpinat cu raceala, Mihai Antonescu m-a luat deoparte si m-a rugat sa stau numai cu el de vorba. Am iesit pe coridor si mi-a dat explicatii suplimentare:

1. Daca Generalul nu primeste aceasta satisfactie, a hotarât sa se retraga si atunci vor veni la putere aceiasi oameni care ne-au împuscat pe timpul lui Carol.
2. Situatia mea personala nu va avea nimic de suferit. Voi continua sa fiu Vice-presedinte al guvernului si ma voi ocupa în continuare de afacerile Legiunii.
3. Toata chestiunea se reduce la o trecere de comanda pur formala, pentru a-l potoli pe General.
4. El ca prieten ma sfatuieste sa-i dam aceasta satisfactie Generalului, care a facut atâtea pentru Legiune, aducându-ne la putere.

I-am raspuns lui Mihai Antonescu în termenii pe care îi iau din broșura *Cazul Iorga Madgearu*.

”I-am aratat mai înainte situatia grea în care m-am aflat dupa 6 Septembrie; Revolutia a fost comprimata, a fost frânata brusc. Pentru a se încadra miscarea în mentalitatea de Stat, este nevoie de un timp oarecare de asezare. Nici o schimbare de regim din lume nu s-a produs fara convulsii. I-am amintit ca de la instaurarea regimului national-legionar si pâna astazi nu s-au produs decât incidente fara importanta. Daca este vorba de a se stabili responsabilitatile pentru cele întâmplute la Jilava, ele nu pot fi mai mari decât ale acelora care au îngaduit sa se dezvolte aceasta situatie exploziva. I-am amintit de conversatia , ce-am avut-o cu el, cu doua saptamâni înainte. Prelungirea anchetei fara a se sti exact unde duce, fara a se indica bazele procesului, a contribuit enorm la deznodamântul de la Jilava.

Cererea Generalului nu numai ca pentru mine ca persoana este inacceptabila, caci ar însemna ca schimbarea se face sub presiunea evenimentelor de la Jilava si m-ar indica pe mine responsabil, dar este si practic inoperanta. Sefia Miscarii nu-i o sefie militara. Legionarii nu asculta de sef, indiferent cine este, ci de un anumit sef, cu anumite caracteristici sufletesti. Legatura de disciplina este dublata de o legatura de dragoste si camaraderie. Generalul Antonescu, ca Sef al Legiunii, s-ar expune sa dea dispozitii pe care sa nu le asculte nimeni si atunci raporturile dintre noi s-ar fi înrautatit si mai mult. S-ar crea o sursa permanenta de conflict.”

Mihai Antonescu m-a ascultat în liniste, dar nu s-a lasat înduplecat de expunerea mea, ci a repetat din nou, la sfârșitul ei, ca proclamarea Generalului ca Sef al Legiunii este o conditie sine qua non a continuarii colaborarii.

13. CONVOCAREA FORULUI LEGIONAR

Chestiunea ridicata de cei doi Antonescu – predarea sefiei Legiunii – era mult prea grava ca sa o pot rezolva singur, fie cedând presiunilor, fie refuzând sa le fac pe plac. Si atunci m-am decis sa convoc la Presedintie Forul Legiunii – institutie creata în vara anului 1940 – cu scopul sa se pronunte asupra ultimatumului antonescian. Asa se face ca, paralel cu dezbaterile Consiliului de Ministri, a început si Forul sa delibereze.

N-au fost discutii sistematice în cadrul Forului, ci schimburi de pareri pe grupe. Până la urma membrii Forului s-au amestecat cu ministrii, formând un singur corp și discutând împreună. Între biroul meu și sala unde se țineau sedintele Consiliului de Miniștri era un continuu du-te-vino.

Starea de spirit era ostilă proiectului antonescian. Atât miniștrii legionari, cu excepția opiniei separate a Profesorului Protopopescu, cât și membrii Forului considerau inacceptabilă pretenția Generalului de a lua conducerea Legiunii. Totuși nu s-a ajuns la acel moment critic, când trebuia să i se spună răspicat lui Antonescu punctul de vedere al Forului. Se evita luarea unei poziții clare atât din partea noastră cât și din partea grupului antonescian, tocmai pentru a nu se ajunge la o ruptură. Discuțiile lăncezeau și metoda întrebuintată de unii și de alții era persuasiunea. Ica Antonescu, ca purtător de cuvânt al Generalului, mereu staruia pe lângă unul sau altul din For și din Guvern ca să i se dea Generalului satisfacția cerută. Ai noștri se angajau în discutii contradictorii cu Ica Antonescu, explicându-i de ce Mișcarea nu poate renunța la postulatul conducerii proprii. Trebuie reamintit că în timpul acestor tratative, Presedinția Consiliului de Miniștri era întesată de trupe, încât noi eram virtual prizonierii Generalului. În aceste condiții, opiniile nu se puteau exprima în toată libertatea și s-au produs chiar clatinări neexprimate în rândurile noastre. Nu ne aflam într-o situație comodă.

Trebuia să rezistăm pretențiilor antonesciene sub amenințarea baionetelor. Antonescu folosindu-se de teama ce ne-ar putea-o inspira o intervenție militară, conta pe masacrarea nervilor noștri, iar noi speram că prelungindu-se rezistența noastră, va renunța la proiectul său absurd. Criza se prelungea fără nici o perspectivă de a ieși ajunge la o soluție. Toată după amiaza de 27 Noiembrie s-a consumat în această hartuială. Nici una din părți n-a cedat.

Victor Silaghi, care se afla la Presedinție, mi-a semnalat mișcări de trupe în capitală. Atunci ne-am luat și noi anumite măsuri de pază. S-a dat alarmă în capitală și corpurile legionare au fost mobilizate pe la sediile lor. Un grup de 17 legionari înarmați din Corpul Razleți, sub conducerea lui Ilie Niculescu, au reușit să patrundă la Presedinție, stând de veghe în aripa rezervată birourilor mele. În modul acesta aveam impresia că nu suntem total la discreția Generalului, dacă acesta ar încerca să ne aresteze.

De fapt temerea noastră nu era justificată. Generalul în momentul acela nu se gândea la o lovitură de forță contra noastră, ci luase aceste măsuri pentru propria lui apărare. Anturajul lui îi cultiva sistematic teama că va fi ucis de legionari. După Jilava, lumea din jurul lui a reluat ofensiva cu și mai mare putere, convingându-l că viața i-ar fi în pericol. Și ca urmare, ocuparea militară a Presedinției. Era o armă cu două tăisuri, căci prezenta soldaților în incinta Presedinției constituia și un mijloc de intimidare a conducătorilor legionari concentrați aici.

14. INTERVENȚIA GERMANĂ

Pe la orele 7 seara, s-a petrecut un fapt neașteptat. Apare Neubacher la Presedinție – ministru pentru chestiuni economice la Legatia germană – într-o misiune de conciliere. A intrat mai întâi în biroul meu și a stat mai mult de vorbă cu mine. Teza lui era că executarea asasinilor de la Jilava nu trebuie să afecteze relațiile de colaborare dintre Conducătorul Statului și Mișcare. Situația nu trebuie dramatizată. A evocat întâmplări

analoge din istoria tuturor revolutiilor. Razbunările sunt la ordinea zilei când se produc schimbări de regim. Generalul ar trebui să înțeleagă și el situația. El, ca prieten al mîscării, se va duce la General și-i va vorbi în acest sens.

Sprijinul lui Neubacher era de o imensă importanță pentru depășirea crizei. Cum banuiam că el nu vine din proprie inițiativă, ci ca un trimis autorizat al Legatiei germane, mi-am dat seama cât de prețioasă este intervenția lui. Generalul Antonescu nu va întreprinde nimic înăuntrul țării care să supere Berlinul.

După înțelegerea cu mine, s-a dus la General și iarăși a revenit la mine. Conducătorul, mi-a spus, pare dispus la împacare, dar cerea din partea noastră garanții de ordine și legalitate. I-am răspuns lui Neubacher că sunt gata să iau toate măsurile necesare ca actele de violență să nu se mai repete. Din nou Neubacher a trecut în cabinetul Generalului și iarăși s-a întors la mine. Scena aceasta s-a repetat de câteva ori. Generalul se lăsa greu să accepte teza lui Neubacher.

În sfârșit, după ultima înțelegere, Neubacher a venit cu bună veste că Generalul renunță de a mai pretinde sefia Legiunii, cerând în schimb să garantez că actele de violență nu se vor mai produce. Ca urmare a acestei ultime convorbiri și a angajamentelor luate față de Neubacher, am redactat un apel de ordine către legionari și o declarație de reînnoire a legământului față de General, comunicate ce-au apărut în ziare abia în 29 Noiembrie 1940. Statu-quo-ul politic a fost salvat grație intervenției germane.

În sfârșit am putut să-l vad pe General și am avut cu el o discuție surprinzător de calmă. Așa zice, aproape cordială. Vorbea degajat și prietenos, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat între noi. Nu mi-a pomenit nimic de întâmplările de la Jilava. Nici un reproș și nici o acuzație. Dimpotrivă a împins amabilitatea atât de departe, încât m-a invitat să iau cina cu el. Am refuzat invitația, rugându-l să înțeleagă că trebuie să plec neîntârziat pe Valea Prahovei, fiind îngrijorat de soarta lui Iorga și Madgearu, care au fost ridicați de la casele lor.

Brusca schimbare la față a Conducătorului arată fluiditatea caracterului său. Era un actor consumat. Stapînea arta de a alterna furia și severitatea cu gesturile de blîndete și prietenie. Dar când era el sincer? Niciodată. Nu-l interesa decît puterea. Totdeauna se orienta după circumstanțe, după avantajele și dezavantajele jocului politic de moment. Tensiunea dintre General și Mîscare a scăzut brusc când a văzut că guvernul german nu agreează atitudinea lui. Și-a dat seama că Mîscarea nu poate fi dislocată din Stat, cel puțin pentru moment.

15. SECHESTRAREA LUI MADGEARU ȘI A LUI IORGA

Madgearu a fost ridicat de acasă pe la amiază. Alarma pentru arestarea lui s-a dat pe la orele două după-masă. Am fost informat pe două cai: prin Nicolae Petrascu, secretarul general al Mîscării, și prin familia lui Madgearu, care a telefonat la Presedinție.

Prima mea pornire a fost să las totul și să merg în căutarea lui, așa cum am procedat cu grupul celor arestați în cursul dimineții. Dar am fost reținut de gravă problema ce-o ridicase Generalul Antonescu pentru destinele Legiunii. La acea oră, două după amiază,

discutiile era aprinse si ne puteam astepta chiar la o rupere a tratativelor si o ciocnire.

Am fost indus în eroare si de faptul ca credeam ca rapitorii lui Madgearu vor repeta scena de dimineata, cu Tatarescu, Ghelmegeanu si ceilalti, adica îl vor conduce prizonier la Prefectura de Politie, de unde va putea fi eliberat.

În cursul dupa amiezii, sa fi fost pe la orele 6, am aflat si de ridicarea lui Iorga de la vila lui de la Sinaia. Ma aflu în aceeași situatie. Eram blocat, caci nu stiam cum va reactiona Antonescu în absenta mea de la Presedintie.

Ceea ce m-a surprins, a fost ca n-am remarcat la cei doi Antonescu nelinestea ce-o manifestasera când au aflat de arestarea lotului de dimineata. În cazul lui Madgearu si Iorga, trebuiau sa fie cu atât mai alarmati si sa-mi ceara imperativ sa ma interesez de soarta lor. În mod normal, ar fi trebuit sa fie întrerupte imediat discutiile referitoare la „sefie”, pentru ca toata lumea sa plece în cautarea celor disparuti. Nici pâna astazi nu înțeleg strania atitudine a celor doi Antonescu si daca n-a fost un act premeditat, pentru a mari panica în personalul politic al tarii. N-am putut face altceva decât sa telefonez în toate partile, semnalând disparitia lui Madgearu si Iorga si cerând tuturor sa le dea de urma si sa-i puna la adapost.

Sechestrarea lui Madgearu si Iorga, în acele momente de încordare, ne-a facut un mare rau. Daca împuscarea detinutilor de la Jilava își avea justificarile ei, daca arestarile de la Prefectura se terminasera, gratie interventiei mele grabnice, numai cu o sperietura pentru fostii demnitari, acum eram azvârliti din nou în defensiva. Focul care ardea mocnit în relatiile cu Antonescu fusese din nou rascolit. În loc de a ne concentra pe salvarea celor doi disparuti, cei doi Antonescu nu vazusera în acest act decât o noua oportunitate pentru a relua acuzatiile contra noastra cu si mai mare violenta. Acest lant de dezordini arata ca Miscarea Legionara este o miscare anarhica, care pune în pericol viata tuturor oamenilor politici. „Am avut dreptate, spuneau ei, când am cerut unificarea comenzii de Stat, prin proclamarea Generalului ca Sef al Legiunii!” Cu aceste speculatii si incriminari, a trecut timpul util pentru salvarea lui Madgearu si Iorga. N-am putut fi liber decât seara târziu ca sa pornesc în cautarea lor si în acest interval tragedia se consumase.

16. PE VALEA PRAHOVEI

Abia pe la orele 8,30-9 seara, am putut sa ma fac liber si sa plec în cautarea lui Madgearu si Iorga. Dupa misiunea de conciliere a lui Neubacher si dupa conversatia amabila ce-am avut-o cu Generalul, nimic nu ma mai retinea la Presedintie si am pornit pe Valea Prahovei, cu speranta sa-i pot salva pe cei doi disparuti.

Am plecat cu inima strânsa la drum, caci dupa ce iesisem de la General, bucuros ca relatiile cu Conducatorul Statului s-au normalizat, o alta caramida mi-a cazut în cap. Se anunta la telefon seful de post dintr-o comuna de pe Valea Prahovei, care vrea sa vorbeasca neaparat cu Vice-Presedintele Consiliului de Ministri. „Am onoarea a va raporta ca pe teritoriul comunei... s-a descoperit cadavrul Profesorului Nicolae Iorga”. Atât si nimic mai mult. Am ramas naucit. Mai încercam sa înnod o firava speranta. Dar daca totusi nu-i adevarat? De ce-mi telefoneaza seful de post direct mie si nu îi anunta pe superiorii lui, cum ar fi normal, Legiunea de Jandarmi din Prahova si Inspectoratul

General al Jandarmeriei? La Ministerul de Interne si la Presedintie nu se stia încă nimic, ceea ce indica clar ca organele subalterne nu erau informate de moartea lui Iorga. Cobor treptele si ma urc în masina, însoțit de Octavian Rosu, Dr. Biris si Constantin Stoicanescu. Traian Borobaru plecase undeva si n-am putut sa-l iau cu mine. În acel moment, apare jos, în curtea Presedintiei, Ilie Niculescu, seful Razletilor; cu o stire si mai proasta. Are informatii sigure ca Iorga nu mai este în viata. A aflat vestea de la un legionar care luase parte la expeditie si se întorsese de pe Valea Prahovei. În goana pornim cu masina spre sediul familiei de razleti careia apartinea legionarul întors în capitala. L-am chemat afara din sediu si am stat cu el de vorba. Se numea Atanasiu. Mi-a confirmat ca facuse parte din echipa care l-a ridicat de acasa pe Iorga si la pedepsit razbunându-l pe Capitan. De Madgearu nu stia nimic. Acesta fusese sechestrat de o alta echipa. Ce sa fac, Doamne? Poate ca Madgearu mai este în viata si poate fi salvat. L-am lasat pe Atanasiu în strada cu Ilie Niculescu si noi am pornit pe Valea Prahovei. Nici nu m-am gândit sa-l chestionez mai amanuntit pe Atanasiu cine este seful echipei si cine a mai facut parte din ea?

Starea mea sufleteasca era indescritibila. Abia se potolise mânia Generalului si acum se deschidea o alta prapastie înaintea mea. Astia sunt legionari sau niste imbecili care nu fac decât sa ne faca noua rau, pregatind cu „eroismul” lor propria noastra cadere? Ce splendida confirmare a teoriilor celor doi Antonescu, ca Legiunea este o miscare anarhica si trebuia pusa seaua Generalului pe ea? Nici nu stiam cine sunt autorii acestor ispravi demente. De unde vin? Cine le-a dat ordin sau sub sugestia cui au lucrat? Daca apartin corpului Razleti, atunci trebuia sa-l întrebe pe Seful acestui corp, Ilie Niculescu, un om ponderat si de o mare cultura, care, fara îndoiala, i-ar fi oprit de la aceasta fapta.

Eram atât de mâhnit de cele aflate încât am început sa lacrimez în masina, de oboseala si dezgust. Le-am spus însoțitorilor mei ca sunt întristat pâna la disperare de comportarea legionarilor, încât îmi vine sa las totul si sa plec. Eram cu nervii la capat. Atâtea zguduirii în 24 de ore; era prea mult. Stoicanescu mi-a sustinut moralul, spunându-mi ca daca eu plec de la conducerea Legiunii, miscarea se sfârâma în zeci de bucati. Atât ar astepta dusmanii. Trebuie sa ramânem uniti si sa înfruntam cu curaj si aceasta noua lovitura, ce ne-au dat-o din nefericire proprii nostri camarazi.

M-am mai linistit. Trebuie sa fi fost aproape de 11 noaptea când ne-am apropiat de Ploiesti. O calatorie anevoioasa. Generalul alarmase unitatile de pe Valea Prahovei si soseaua era controlata de patrute militare. Din loc în loc erau baraje. Vehiculele erau oprite, persoanele erau legitimate de ofiteri. S-a legitimat Dr. Biris, cu carnetul lui de Secretar General al Ministerului de Interne. Ofiterii salutau si masina pleca fara întârziere.

17. CE-AM GASIT LA PLOIESTI

Când am ajuns la Ploiesti, m-am îndreptat mai întâi spre sediul organizatiei de Prahova. Vroiam sa vorbesc în primul rând cu seful judetului, Profesorul Mihail Tase, de la care asteptam sa primesc informatii mai precise privitor la cele întâmplare pe Valea Prahovei. Sechestrarea Profesorului Iorga avusese loc la Sinaia, localitate ce cadea în raza organizatiei de Prahova. Echipa plecase de la Bucuresti, dupa declaratia lui Atanasiu, dar patrunsese în judetul condus de Tase. Cum si-au permis membrii acestei

echipe sa faca razii pe Valea Prahovei fara consimtamântul prealabil al sefului judetului?

Mare mi-a fost amaraciunea când la sediul organizatiei n-am gasit decât niste tineri care faceau de paza, între altii, fratele sefului de judet, Gheorghe Tase. Nimeni nu stia sa-mi spuna unde e seful de judet sau cum poate fi gasit. Asa ceva nu mai pomenisem. Stia ceva Profesorul Mihail Tase de raidul echipei de la Bucuresti si a preferat sa dispara ca sa nu fie implicat în actiunile ei? Nici pâna astazi n-am putut sa descifrez enigma. Este adevarat ca era aproape de miezul noptii si nu avizasem pe nimeni de precipitata mea sosire. Sau poate desfasurarea de forte militare pe Valea Prahovei l-a determinat pe Tase sa se ascunda ca sa nu cada victima unei arestari?

Atunci cu cine sa vorbesc? Hai, zic catre însotitorii mei, sa-l cautam pe seful politiei legionare. Aici m-a întâmpinat aceeasi enigma. Nici Gheorghe Cârciumar, seful politiei legionare, nu era de gasit. Ce se întâmpla cu acesti oameni? O organizatie cu sefi care se ascund. Stiau ceva de sechestrarea Profesorului Iorga si au preferat sa dispara, pâna se va limpezi situatia, pentru a nu fi implicati în raspunderile actului?

La sediul politiei legionare am fost condus de Ioan Boaca, Gheorghe Tase si Ioan Radulescu, aceiasi tineri pe care i-am gasit la sediul organizatiei. Ei îmi spun ca în cladirea politiei legionare s-ar gasi arestati un grup de evrei comunisti. Unde sunt? Vreau sa-i vad. M-a dus la un garaj din aceeasi cladire si acolo am descoperit vreo 20 de indivizi într-o stare jalnica. Erau întesati unul lângă altul, în picioare, pe un spatiu restrâns. Se vedea dupa mutra lor ca erau oameni mai simpli si îmbracati prost. Mi s-a facut mila de ei. Un om care a stat în închisoare si stie ce-i suferinta între gratii, nu are nici o placere sa vada astfel de spectacole. Le-am spus celor trei tineri sa-i puna în libertate chiar în noaptea aceea. A fi cineva de convingeri comuniste, nu îndrituieste arestarea lui, afara de cazul ca e prins în activitati subversive si atunci locul lui nu e aici, ci la Tribunal. Într-adevar, în scurta vreme dupa plecarea mea, au fost pusi în libertate.

Am plecat repede, caci eu venisem sa dau de urmele echipei care opera pe Valea Prahovei. Dar daca, dupa moartea lui Iorga, le-ar veni în gând sa savârseasca alte atentate? Cine stie din inspiratia cui lucreaza? Trebuie gasiti si imobilizati cât mai repede.

Unde sa ne informam? Hai sa mergem la Prefectura Judetului. Aici, un functionar somnoros ne-a spus ca Prefectul Judetului, Marin Stanescu, nu este la Ploiesti, ci se afla la o vila a lui, în oraselul Câmpina. Din sondajele facute la Ploiesti, am aflat de o alta nenorocire în perspectiva. Echipa implicata în cazul Iorga s-ar afla acum în drum spre Câmpina, unde ar avea de gând sa puna mâna pe Prefectul Judetului si sa-l ucida.

Alta groaza m-a cuprins. Am sarit în masina si cu cei trei însotitori, Rosu, Biris, si Stoicanescu, am pornit cu cea mai mare viteza spre Câmpina.

18. LA CÂMPINA

”O nenorocire nu vine niciodata singura”, zice proverbul. Atâta ar mai trebui acum sa fie ucis si Marin Stanescu, un bun prieten al lui Mihai Antonescu, coleg de Universitate cu el.

Am ajuns la Câmpina pe la unu noaptea. Locuinta Prefectului era pazita de jandarmi. Când a vazut Marin Stanescu ca o masina se opreste în fata casei lui, a crezut ca i-a sunat ceasul din urma. Fusesse si el informat ca se pregateste suprimarea lui si de aceea a cerut Legiunii de Jandarmi sa-i trimita câtiva soldati de paza. Acestia patrulau prin curte.

Cei din casa – Marin Stanescu cu sotia lui – nu vroiau sa ne lase sa intram. Abia dupa ce s-a legitimat Biris, au deschis usa. Vazându-ma si pe mine, s-a linistit. I-am explicat de ce ma gaseam pe Valea Prahovei, în speranta ca îi pot salva pe Iorga si Madgearu, care au fost sechestrati de legionari necunoscuti. Aflând la Ploiesti ca se gaseste si el în pericol, am pornit în goana spre Câmpina spre a-l lua sub ocrotire. M-am oferit sa dorm în noaptea aceea în casa lui, împreuna cu însotitorii mei, spre a nu se întâmpla ceva rau. A acceptat si ne-a gazduit cu toata bucuria. Ne-a dat ceva cald de baut si niste scaune pe care sa motaim. Nici el nu primise vreo stire pâna atunci despre soarta lui Iorga si Madgearu.

La scurt interval dupa intrarea noastra în vila Prefectului, jandarmii au semnalat o masina suspecta, care trecuse încet prin fata casei în directia Sinaia si apoi s-au întors si au luat-o spre Ploiesti. Sa fi fost aceasta echipa care ridicase pe Iorga? Nu puteam înțelege ce vroiau oamenii acestia si cu Prefectul? Este adevarat ca Marin Stanescu nu era legionar si chiar avusese oarecari frictiuni cu organizatia locala, dar de aici pâna a-l suprima, e o distanta. Numai niste descreierati sau agenti provocatori puteau sa planuiasca uciderea lui. Nu stiu nici pâna astazi în ce masura informatia era adevarata, dar în atmosfera de atunci, când echipa-fantoma circula pe Valea Prahovei, nimic nu-mi parea imposibil.

Abia ne asezasem la masa, pentru a gusta ceva, si suna telefonul. Era Legiunea de Jandarmi, care-l anunta pe Prefect ca s-a gasit cadavrul Profesorului Iorga pe teritoriul comunei... Probabil ca de abia acum se comunicase stirea si la Bucuresti, la Presedintie. Despre Virgil Madgearu lipsea înca orice urma.

Desi numai aveam nici o speranta sa fie Iorga în viata, totusi oficializarea mortii lui, stire ce se va afla mâine în toata tara, mi-a dat un nou soc.

Am petrecut restul noptii pe scaune, în asteptarea confirmarii celeilalte vesti cutremuratoare. N-am închis ochii, asteptând sa sune din nou telefonul. Când s-a facut bine ziua, Prefectul mi-a confirmat ca s-a gasit si cadavrul lui Madgearu.

Nu mai aveam nimic de facut pe Valea Prahovei. Misiunea mea de salvare a lui Iorga si Madgearu nu reusise din cauza unor circumstante adverse. Acuma nu mai ramânea altceva de facut decât sa ma întorc în Bucuresti, pentru a înfrunta un nou uragan de mânie al Generalului Antonescu.

19. ÎNTOARCEREA LA BUCURESTI

Noaptea de 27/28 Noiembrie, am petrecut-o la Câmpina. A doua zi dimineata, Joi, 28 Noiembrie, am luat calea întoarsa spre Bucuresti.

Marin Stanescu mi-a comunicat ca dupa cele întâmplate, își va da demisia. L-am rugat

staruitor sa ramâna în fruntea judetului, spunându-i ca se bucura de încrederea întregului guvern. A refuzat categoric. Nu poate sa-si riste viata si soarta întregii familii.

A avut amabilitatea sa ne însoteasca o buna postata, în drumul spre Bucuresti. La dorinta mea, ne-a condus la niste sonde de petrol si apoi am vizitat niste sate lovite de cutremur. De fapt vroiam sa întârzii cât mai mult pe drum, pentru a câstiga timp de reflectie, stiind ca la Bucuresti nu ma astepta nici o bucurie.

În timp ce ascultam explicatiile unui inginer de la o sonda la care ne oprisem, gândul îmi zbura la proxima întâlnire cu Generalul. Cum va reactiona, dupa ce aflase si el ca Iorga si Madgearu nu mai sunt în viata? Aceia care i-au ucis, au creat o teribila problema Miscarii. Avem atâtia dusmani încât acestia nu asteapta decât sa se produca o spartura în regim ca sa sara din nou pe noi. Toate sfortarile noastre de pâna acum, toate sacrificiile si toate bataliile câstigate sa fie zadarnice? Stam pe o muche de cutit. Am iesit din închisoare, am refacut unitatea miscarii, transformând-o într-un instrument eficace de lupta, am câstigat biruinta de la 6 Septembrie, am izbutit sa realizam Statul National Legionar si tara întreaga a înverzit plina de sperante. În mai putin de un an, un crescendo de victorii care ne-a ridicat pe culmile puterii si acum toata aceasta opera uriasa sa se darâme din cauza faptelor unor descreierati?

Executiile de la Jilava îsi au justificarile lor, legate de deshumarea Capitanului. Arestarile de dimineata s-au încheiat fara incidente, gratie interventiei mele prompte si repezi, dar în cazul Iorga-Madgearu, norocul ne-a parasit; Am fost blocat la Presedintie toata ziua, iar când am plecat era prea târziu.

M-am întors la Bucuresti pe la amiaza, cu inima strânsa de neliniste. Nu mai stiam nimic ce se petrecuse în capitala în lipsa mea. Nici ce masuri luase Generalul si nici daca nu rupsese colaborarea cu Miscarea, formând un alt guvern. Totul era posibil. Ocazia era excelenta. Putea sa explice tarii hotarârea luata. Avea argumente. Moartea lui Nicolae Iorga ne pusese în conflict eu oamenii de cultura ai natiunii, iar a lui Madgearu provocase ruptura raporturilor de buna vecinatate cu partidul national-taranesc. Doua puncte sensibile în politica tarii. Intelectualii nu erau destul de bine informati ce crime a facut Iorga. Pentru ei, Iorga era o statuie a natiunii, ce nu putea fi decât venerata.

Pentru întâia oara de când trebuia sa dau ochii cu Antonescu, ma aflam în stare de inferioritate fata de el. Ma simteam eu umilit, jignit, descurajat de fapta acestor zanateci care arunca umbre si suspiciuni asupra miscarii întregi. Ce sa-i spun?

20. O ATMOSFERA CALDA

Spre marea mea surprindere si nedumerire, am gasit la Presedintie o atmosfera neverosimil de calma. Era ceva greu de imaginat. Ma asteptam sa fiu întâmpinat de un Jupiter tonans, facându-mi amare reprosurile dupa ce descoperisera cadavrele lui Iorga si Madgearu. În loc de aceasta primire aspra, mai mult decât naturala dupa cele întâmplate, Generalul mi-a întins mâna cu bunavointa.

– Ei, Domnule Sima, dupa uciderea lui Iorga si Madgearu, putem fi rasturnati de opinia publica. Tara e indignata.

– Domnule General, am facut tot ce mi-a stat în putinta ca sa-i salvez. Toata noaptea am umblat pe Valea Prahovei. Dar a fost prea târziu. Sunt dezolat si-mi dau seama de consecintele acestor nelegiuiri pe plan politic.

– Stiu, Domnule Sima, acum trebuie sa mergem înainte si sa dam satisfactie opiniei publice, pedepsind vinovatii.

– Sunt de acord cu D-voastra. Pâna acuma nu stiu exact nici cine sunt faptuitorii. Cred ca în cursul zilei voi da ochii cu ei.

Iesind de la General, am aflat o veste îmbucuratoare. Generalul renuntase la ideea de a numi un militar în fruntea Prefecturii de Politie – pozitie ce-o dadusem pierduta în sinea mea, dupa moartea violenta a lui Iorga si Madgearu – si semnase decretul de numire al lui Radu Mironovici în locul Colonelului Zavoianu. Meritul de a fi salvat Prefectura de Politie revine în întregime lui Vasile Iasinschi. Acesta mi-a luat locul la Presedintie în timpul absentei mele, reprezentând Miscarea, si a avut mai multe convorbiri cu Generalul. În cursul lor, cu tact si energie, a reusit sa-l înduplece pe General sa-l numeasca pe Radu Mironovici în fruntea Prefecturii.

Analizând factorii care l-au determinat si chiar l-au obligat pe General sa renunte la o lovitura de forta contra noastra, în acele momente de maxima încordare, le putem rezuma în urmatoarele puncte:

I. Ceremonia reînhumarii Capitanului. Pentru 30 Noiembrie erau fixate funeraliile de la Casa Verde. Întreaga capitala traia într-o atmosfera de reculegere profunda, de comuniune mistica cu jertfa întemeietorului Legiunii. Bisericile erau pline de credinciosi. Numeroase delegatii legionare din provincie erau în drum spre Bucuresti. O bruscare a situatiei din partea lui Antonescu în acele momente ar fi aparut ca un ultragiu adus memoriei Capitanului si reactiile ar fi fost imprevizibile.

II. Generalul Antonescu nu obtinuse sprijinul Germaniei. Vizita lui Neubacher l-a convins ca guvernul german nu era dispus sa-i dea girul la o lovitura contra Miscarii, ci, dimpotriva, cerea reluarea colaborarii pe baza lui statu-quo-ante.

III. Se anuntase sosirea unei puternice delegatii germane pentru a participa la funeralii, formata din Baldur von Schirach si von Bohle, reprezentându-l pe Cancelarul Germaniei.

IV. Generalul nu primise nici sprijin suficient în Miscare pentru a-ti realiza planurile sale. Miscarea continua sa formeze un bloc de nezdruncinat în jurul persoanei mele.

V. Moartea lui Iorga nu impresionase prea mult guvernul german, cum își imagina Antonescu, deoarece disparuse un inamic declarat al Reichului. Acelasi lucru se poate spune si despre Madgearu.

VI. În sfârșit Antonescu fusese martor si stia din rapoartele ce le primise cât de mult m-am straduit ca sa evit lui Iorga si Madgearu sângerosul lor sfârșit.

Aceste consideratii eu le-am facut asa zicând „post festum”, adica dupa rezolvarea crizei. Ele nu contravin starii mele sufletesti din drumul spre Bucuresti. Am scris asa cum am

trait acel moment de angoisse. Ma asteptam la un sfârșit dramatic al relatiilor noastre cu Antonescu. Ca s-a întâmplat altfel, este o chestiune care nu ma îndreptătește să spun că n-am avut temerile mele.

21. FATA ÎN FATA CU FAPTUITORII

Chiar în seara acelei zile, Joi, 28 Noiembrie, am avut prilejul să cunosc echipa ce-a operat pe Valea Prahovei. Au fost aduși de Ilie Niculescu. Întâlnirea a avut loc în fosta reședință a Elenei Lupescu din Alea Vulpache. Erau opt inși în total. Șeful și purtătorul lor de cuvânt era Traian Boeru, Director la Institutul Național al Cooperatiei. ceilalți erau următorii: Ștefan Cojocaru, Ion Jurcan, Traian Iorga, Otto Schweninger, Tudor Dacu, Ștefan Iacobuta și Ion Atanasiu.

Starea mea sufletească, în momentul în care i-am întâlnit, în prezența lui Ilie Niculescu și Traian Borobaru, era crispată de mânie și durere. Nici nu le-am întins mâna, își dau oare seama de nenorocirea ce-au provocat-o mișcării? Cum se vor justifica? Vor avea remuscări și se vor căi?

N-a vorbit decât unul singur dintre ei, Traian Boeru, șeful echipei și purtătorul lor de cuvânt. Îl cunosteam vag. Știam că luase parte la revoluția legionară de la Constanța, în 3 Septembrie 1940, iar sub regimul legionar fusese numit Director la Institutul Național al Cooperatiei.

Nu numai că nu regreta faptul, dar îl exalta ca o valoare legionară supremă. Reproduc aici rândurile scrise în broșura *Cazul Iorga-Madgearu*, unde am notat cu cea mai mare precizie momentele traite atunci și declarațiile lui Traian Boeru:

”Erau transfigurați. Un fel de împacare supremă, de liniște, ca venind dintr-o altă lume, se citea pe fețele tuturor. În numele tuturor a luat cuvântul Traian Boeru. A vorbit în accente mistice de răzbunarea Capitanului, de ticalosia lui Iorga și Madgearu, de porunca lasată de Capitan să-l răzbunăm. A evocat cei 20 de ani de suferințe îndurate de legionari, nenumeratele închisori și lovituri primite”.

Sub impresia acestor efluvii de indignare și revoltă, mânia mea de la început s-a topit pe încetul și am început să-i privesc cu alți ochi:

”Am trait un moment de mare emoție. Banuiala că la mijloc ar fi o instigație străină, se risipise. Era o mâna de oameni exasperați de crimele și ticalosiile regimului anterior, care credeau că a sosit ceasul răzbunării supreme. Trei zile, afirmau ei, aveau dreptul să facă orice, fără să întrebe pe nimeni. Trei zile de răzbunare și după aceea Mișcarea va intra în ordine și legalitate.

”Când au aflat de împuscarea deținuților de la Jilava, au intrat și ei în fierbere. Vroiau să facă și ei ceva, să doboare pe vreunul din tiranii care ne-au chinat 20 de ani. A fost o goană să nu piardă acest moment unic. Complicațiile politice ce s-ar fi putut ivi de pe urma acțiunii lor, nu i-au interesat. Primul lor gând a fost să-i rapună pe Tatarescu și Argetoianu. S-au dus pe la casele lor, dar aceștia fuseseră ridicați de dimineață de o echipă de la Prefectură. În lipsa acestora, au pornit în căutarea lui Iorga și Madgearu”.

Trebuie să rectific declarația lui Boeru referitor la cele „trei zile de răzbunare”, după

biruinta legionara. Este falsa. Nu exista nici un text ramas de la Capitan care sa poata fi interpretat ca o dezlegare data legionarilor de a se razbuna pe asupritorii lor, timp de trei zile dupa proclamarea României Legionare. Dimpotriva, Corneliu Codreanu stabilise, în eventualitatea ca Legiunea ajunge la putere, „opera legala de pedepsire”. Se poate razbuna cineva când este în opozitie si acei ce detin frânele guvernarii nu respecta legea, savârsind abuzuri, violente si crime. Cum a fost cazul Duca. Atunci poti raspunde la violentele guvernantilor, când se trece o anumita masura, cu propria ta violenta, pentru a restaura dreptatea ce n-o poti gasi pe calea justitiei. Atunci acest act, când se întâmpla, se cheama razbunare. Dar un Stat nu se razbuna. Un Stat lasa justitiei sarcina de a-i pedepsi pe vinovati. Sentimentul razbunarii, care clocoteste în sufletul fiecarui om lovit pe nedreptul de autoritati, trebuie sa cedeze locul exigentelor de existenta ale Statului.

N-am luat nici o hotarâre în acel moment. Cazul lor apartinea masurilor generale ce se vor lua contra tuturor acelor legionari care neasteptând verdictul justitiei, si-au facut singuri dreptate, varsând sângele asupritorilor lor.

Problema aplicarii sanctiunilor n-am tratat-o înca cu Generalul. S-a dat numai un comunicat de principiu, ca vinovatii vor fi pedepsiti. N-am avut când. Abia dupa terminarea ceremoniei de reînhumare a Capitanului la Casa Verde si plecarea oaspetilor straini am avut timpul necesar sa examinez cu Conducatorul Statului aceasta problema si sa vedem cum o vom solutiona în concret.

La despartire le-am spus ca soarta lor depinde de înțelegerea ce o voi face cu Conducatorul Statului, referitor la recente fapte întâmplare atât la Jilava cat si pe Valea Prahovei. Abia atunci se va stabili cum va interveni Justitia si în ce conditii se va judeca si cazul lor.

22. MASURILE LUATE

Existau temeri justificate ca actele de violenta din capitala sa nu se propage si în provincie. De aceea am redactat în graba, chiar în cursul zilei de Miercuri, 27 Noiembrie, un apel la liniste si ordine catre legionari si o declaratie de reînnoire a legamântului de credinta fata de Conducatorul Statului. Aceste acte le-am predat Generalului, convins ca vor aparea a doua zi, Joi, 28 Noiembrie, în ziare.

Nu stiu din ce cauza s-a amânat publicarea lor cu o zi. Probabil nelinistea provocata de disparitia si moartea lui Iorga si Madgearu a întârziat aparitia lor. Apelurile mele au fost difuzate prin presa abia Vineri, 29 Noiembrie, odata cu Comunicatul Presedintiei Consiliului de Ministri, prin care se anunta împuscarea detinutilor de la Jilava (vezi capitolul 11).

În continuare, reproducem textul documentelor semnate de mine:

Apelul D-lui Horia Sima Comandantul Miscarii Legionare

Comandantul Miscarii Legionare face urmatorul apel:

În momentele de fata, trebuie sa avem o singura lege: Salvarea Tarii.

Orice initiativa, orice actiune în afara ordinii de Stat ameninta Patria.

Legiunea a facut sacrificii sfinte pentru salvarea Patriei.

Orice abatere de la disciplina Patriei, este astazi crima de tradare, iar vinovatii vor fi sanctionati cu severitate de legile Tarii si ale Miscarii Legionare.

Ordon tuturor legionarilor sa mearga pe linia Capitanului, de disciplina si ordine desavârsita.

Este legamântul nostru fata de Capitan.

Camarazi: ordine si disciplina.

Traiasca Legiunea si Capitanul

Horia Sima

27 Noiembrie 1940

Legamântul de credinta Generalului Antonescu

Întreaga Miscare Legionara reînnoieste Generalului Antonescu legamântul de totala credinta si-l asigura ca-l urmeaza cu neclintit devotament pe linia destinelor Neamului pe care Providenta i le-a încredintat.

De azi înainte orice abatere de pe dreapta linie legionara, a legionarilor izolati sau a formatiunilor de orice natura, linie care va fi fixata de Conducatorul Statului si de Comandantul Miscarii Legionare, va fi sanctionata fara crutare si conform cu legile speciale care se vor face în aceasta privinta, pentru asigurarea libertatii, proprietatii, inviolabilitatii domiciliului si ordinii.

Horia Sima

În aceeasi zi, Vineri, 29 Noiembrie, a aparut în ziare si Decretul-lege, semnat de Generalul Antonescu, prin care se fixeaza pedeapsa cu moartea pentru omorul cu premeditare, plus alte pedepse grele de închisoare, privind inviolabilitatea domiciliului si a proprietatii. E de remarcat ca Generalul Antonescu si devotatii lui s-au grabit sa decreteze pedeapsa cu moartea pentru legionarii care au atentat la viata fostilor criminali ai erei carliste, în timp ce era vorba sa aplice pedeapsa capitala pentru acesti asasini, a batut în retragere, ascunzându-se îndaratul formulei umanitare „ca nu vrea sa verse sânge”. Mai târziu a varsat râuri de sânge din trupul chinuit al tineretului tarii.

Tot pentru a contribui la întarirea disciplinei în cadrul Miscarii si pentru a da o noua dovada de devotament Conducatorului Statului, am luat hotarârea de a desfiinta politia legionara. A fost un act pornit din propria mea initiativa si nicidecum impus de Generalul Antonescu. Seful Statului nu mi-a facut nici cea mai usoara aluzie la aceasta masura. Am tras concluziile necesare din constatarile facute pe teren, ca personalul politiei legionare, în multe puncte ale tarii, nu-si înțelegea misiunea. Politia legionara nu putea opera independent, ci era un serviciu auxiliar al politiei de Stat si trebuia sa stea la ordinele acesteia. Abuzurile si neregulile ce le-am constatat în sânul politiei legionare

m-au determinat sa procedez la desfiintarea ei. Politia legionara a jucat un rol important la început, în faza de tranzitie de la regimul carlist la regimul legionar, când nu se putea avea încredere în vechile cadre. A luat nastere la dorinta expresa a Generalului Antonescu, îndata dupa schimbarea regimului, si a fost desfiintata de mine, fara nici o presiune din afara, în 2 Decembrie 1940. Comunicatul cu desfiintarea politiei legionare a aparut în ziarele din 4 Decembrie 1940:

Un important Comunicat al Comandantului Miscarii Legionare

Politia Legionara a fost desfiintata – Reglementarea portului camasilor verzi – Verificarea celor înscriși în ultimele trei luni în Miscarea Legionara.

Ordin catre toate organizatiile din tara

1. Politia legionara, îndeplinindu-si misiunea ei de a ajuta regimul legionar în faza de tranzitie spre consolidare, înceteaza sa mai existe. Membrii ei se vor încadra în organizatiile legionare, iar cei apti si capabili vor fi încadrati în politia de Stat.

Ramâne numai în capitala un serviciu interior de ordine al Miscarii Legionare, sub comanda legionarului Moiescu Gheorghe.

2. Toate organizatiile vor începe imediat verificarea severa a celor înscriși în ultimele trei luni si eliminarea acelor care au dovedit prin purtarea lor de pâna acum incapacitate de înțelegere a spiritului legionar. Sefii de organizatii sa fie atenti în special la acei care vor sa suplineasca lipsa de vechime cu un fals eroism.

3. Interzic purtarea camasii verzi, pâna la reglementarea portului ei, în capitala si în provincie, în afara de ocaziile solemne si în afara de legionarii de serviciu de la sedii.

2 Decembrie 1940.

Horia Sima

Serviciul de ordine din capitala exista mai de mult. Era urmasul vechii politii legionare din capitala, care a trecut sub comanda legionarului Ion Boian. Acesta era Gheorghe Moiescu, pomenit în comunicatul de mai sus.

În ce priveste judetul Prahova, dupa trista experienta din noaptea de 27/28 Noiembrie, l-am înlocuit de la conducerea organizatiei judetene pe Profesorul Mihail Tase cu Comandantul Legionar Victor Silaghi. Acesta locuia în capitala, unde îndeplinea functia de Director General la Ministerul Muncii. Victor Silaghi se deplasa des la Ploiesti si în scurta vreme a putut sa puna ordine în aceasta organizatie turbulenta.

Dupa demisia lui Marin Stanescu, Generalul n-a ridicat nici o obiectie când i l-am recomandat ca Prefect al Judetului Prahova pe avocatul legionar Mantaluta.

23. CONVENTIA FINALA CU ANTONESCU

Guvernul anuntase aplicarea de sanctiuni legionarilor implicati în actele de la Jilava si în împuscarea lui Iorga si Madgearu. Comunicatul, dat cu aprobarea ministrilor legionari, trebuia onorat.

Îndata după serbarea de la 1 Decembrie la Alba Iulia, am avut o întrevedere cu Generalul Antonescu, în care am tratat această chestiune:

”Domnule General, i-am spus, a sosit momentul să lamurim problema sancțiunilor. Vă rog să nu aveți nici o clipă îndoială că aș vrea să-i sustrag justiției pe legionarii responsabili de această varsare de sânge. Toti se vor preda până la unul organelor judiciare, pentru a răspunde de faptele lor. Îi cunosc pe legionari și știu că dacă le dau acest ordin, se vor prezenta în câteva ore parchetului, pentru a începe cuvenita anchetă, în vederea procesului ce-i așteaptă.

Dar problema nu e așa de simplă. Se pot ivi anumite complicații. D-voastră știți că mai sunt câteva sute de persoane în libertate, care n-au fost deranjate până acum, deși au varsat sângele unor oameni nevinovați, din lagare și închisori. Nu au fost arestați, pentru că am convenit – și aceasta din proprie inițiativă – să nu fie deferiți justiției decât marii criminali ai erei carliste. Din considerații de oportunitate politică și de interes național, am renunțat să tragem la răspundere pe toți vinovații fostului regim, în număr de aproximativ 500, limitându-ne numai la principalii criminali.

”Mai este o chestiune, Domnule General. Cei împușcați la Jilava nu reprezintă totalitatea marilor criminali. Mai sunt cel puțin 40 în aceeași situație și care, fie din lipsa de timp fie că nu s-a dat de urma lor, n-au fost anchetați de Comisia de Anchetă Criminală și nu li s-au emis mandate de arestare. Și atunci am început să-i însir Generalului pe feroșii asasini de legionari, din așa-zisa brigadă mobilă de la Siguranța: Chestorul Georgescu, comisarii Oprea, Manailă, Cristescu, Curelea și alții. Erau cel puțin zece. Apoi completul de judecată al Tribunalului Militar al Capitalei, în frunte cu Colonelul Magistrat Constantin Dumitru, plus o serie de ofițeri jandarmi care comandaseră execuțiile de legionari de la Vaslui, Miercurea-Ciuc, Râmnicul Sărat și Brașov.

– Ce facem cu aceștia, Domnule General? Dacă Guvernul țării, cu aprobarea ministrilor-legionari, hotărăște trimiterea în judecată a legionarilor vinovați de împușcarea deținuților de la Jilava, nici noi nu mai putem arăta această generozitate față de lotul sutelor de politisti, jandarmi și ofițeri care au varsat sângele unor oameni nevinovați. Ce facem cu ei? Și în special ce facem cu restul de cel puțin 40 de mari criminali, arestați sau ascunși? „Cum mă prezint în fața Legiunii? Pe de-o parte, ordon că legionarii care au participat la actele de la Jilava și la împușcarea lui Iorga și Madgearu să se prezinte în fața justiției, pentru a răspunde de faptele lor, iar de alta parte sutele de agenți ai forței publice care au savârșit acte ilegale, care au ucis din ordin, fără acoperirea unei instanțe judiciare, să continue să se bucure de protecția guvernului, în virtutea convenției noastre anterioare? Unde e dreptatea? E vorba mai mult decât de un principiu de justiție, de un principiu moral. Sigur că toată lumea o să ne sara în cap, zicând de ce nu lovește guvernul și în sutele de indivizi care au îndoliat harta întregii Românie? Ce sunt legionarii, un fel de vânat liber, pe care îi poate uide oricine, fără teama că vor fi trasi la răspundere pentru crimele lor? Cele două probleme, Domnule General, se împletesc și trebuie rezolvate împreună. Acțiunea justiției trebuie să se proiecteze cu egală energie în ambele direcții, dacă vrem să corespundă sentimentului unanim al țării. Crimele regimului carlist sunt prea proaspete ca să poată fi uitate.” Deci, înainte de a da ordinul ca legionarii implicați în aceste violențe să se

prezinte în fata justitiei, va rog sa-mi precizati, Domnule General, ce se întâmpla cu restul de mari criminali, cei arestati sau cei ascunsi? Va continua urmarirea lor? Ce se întâmpla cu marea masa a agentilor fortei publice, care au ucis pe nedrept câteva sute de legionari, numai pe baza unui ordin, fara a avea o justificare legala? Acestia nu intra în categoria marilor criminali, dar fapta lor criminala exista si nu poate fi ignorata. Daca guvernul cere ca legionarii vinovati de suprimarea detinutilor de la Jilava sa fie deferiti justitiei, atunci nu putem evita sa fie revizuita si situatia primilor, suferind si ei aceeasi soarta.” Ca sef de Miscare, nu pot face abstractie de culpabilitatea acestor jandarmi si comisari, în timp ce se procedeaza cu toata strasnicia contra legionarilor. În consecinta, Domnule General, sunteti dispusi ca odata cu împrădurarea legionarilor sa-i încredintati justitiei pe toti cei implicati în crimele regimului carlist? Si mai ales sunteti dispusi sa continuati urmarirea si pedepsirea restului de mari criminali, care n-au trecut prin fata Comisiei de Ancheta Criminala?” Generalul era vadit tulburat. Nu-i convenea sa mearga mai departe în sanctionarea uneltelor regimului carlist. A invocat greutatile ce s-ar ivi, nelinistea ce-ar provoca-o în opinia publica extensiunea represaliilor, dupa executia de la Jilava.

” Prevad si eu, i-am raspuns, dificultatile ce se ivesc. Ne aflam prinsi între doua categorii de complicatii. Daca îi vom sanctiona numai pe legionari, se nasc tulburari în miscare; daca fi tragem la raspundere pe cei vinovati de asasinarea legionarilor, între care si multi ofiteri, se vor produce tulburari în sectorul militar si administrativ. Ce este de facut? Avem o alternativa. Sa încheiem acest capitol sângeros în numele intereselor superioare ale tarii. Nici oamenii regimului carlist nu vor mai fi urmariti, aplicându-li-se numai sanctiuni administrative, si nici legionarii culpabili de recente delicta. Se va da o amnistie generala, care va cuprinde ambele categorii de vinovati.

Domnule General, aveti toata libertatea sa alegeti o cale sau alta. Eu ma supun hotarârîi D-voastra. Sanctionarea tuturor sau amnistiarea tuturor.”

Generalul a stat un moment, s-a gândit si s-a luminat la fata. Propunerea mea îi surâdea. Fara nici o sovaire, mi-a spus ca opteaza pentru încetarea urmaririi tuturor. El îl va însarcina pe Mihai Antonescu sa-i prezinte textul unei amnistii generale, care sa-i cuprinda atât pe legionari, cât si pe oamenii fostului regim. Cât priveste decretarea pedepsei cu moartea nu o poate desfiinta, dar nu o va aplica decât persoanelor care de acum înainte vor savârsi acte de violenta. Din partea noastra, conventia s-a realizat cu o loialitate desavârsta.

I. I-am dat dispozitii lui Alecu Ghica sa-i elibereze din arestul Sigurantei pe toti fostii comisari si agenti din Brigada Mobila.

II. Am dat dispozitii tuturor comisariatelor din tara sa înceteze orice urmarire contra elementelor carliste, implicate în asasinate contra legionarilor.

III. În urma unei conventii avute cu Mihai Antonescu, i-am cerut acestuia sa suspende activitatea Comisiei de Ancheta Criminala. În 8 Decembrie 1940, a aparut decretul, prin care s-a pus capat activitatii acestei Comisii.

IV. Aflând de la Titi Dumitrescu ca fostul comisar de la Prefectura de Politie, Jean Dumitrescu, s-ar afla internat într-un spital din capitala, grav ranit de pe urma

gloantelor ce le primise în noaptea de 26/27 Noiembrie, i-am dat ordin lui Cristescu sa nu se atinga nimeni de el si l-am facut personal responsabil daca i se întâmpla ceva.

Nu tot asa de prompt si constiincios a raspuns Antonescu la obligatiile ce si le luase. Conform conventiei încheiate, trebuia sa întocmeasca un decret de amnistie care sa fie supus M.S. Regelui. Am tot asteptat, am tot asteptat, i-am adus aminte din când în când si decretul nu mai iese. A tergiversat chestiunea pâna ce au intervenit evenimentele din Ianuarie. Aceasta nu se cheama nici cinste si nici omenie din partea unui General al Armatei Române, care mai e si Sef de Stat. Aceasta se numeste pur si simplu gangsterism politic, caci exploateaza buna noastra credinta, ca sa renuntam la orice urmarire contra asasinilor regimului carlist, iar el își rezerva dreptul sa-i urmareasca si sa-i sanctioneze cu moartea pe cei ce i-au sanctionat pe acesti asasini. Caci diferenta dintre o categorie si alta e enorma: detinutii de la Jilava apartineau aparatului de teroare al regimului carlist, care au varsat sângele unor oameni nevinovati si care dupa toate legile din lume trebuiau sa sufere pedeapsa cu moartea, în timp ce legionarii ce i-au împuscat, în împrejurările pe care le-am înfatisat, n-au facut decât sa anticipeze o sentinta, care si asa trebuia sa se produca. Vinovatia lor e ca n-au asteptat aceasta sentinta, în timp ce ceilalti au ucis oameni nevinovati de nici un delict sau crima, nesupusi nici unei judecati, doar pentru credinta lor legionara.

24. DA-MI-L PE BOERU!

Nici nu trecusera doua zile de la conventia încheiata cu Generalul, sa fi fost prin 5 Decembrie, si ma abordeaza Mihai Antonescu pe coridorul Presedintiei, într-o discutie strict personala si confidentiala.

– Domnule Sima, îmi spune el cu o voce tânguitoare, cunosc aranjamentul încheiat cu Generalul. Este bun si îl aprob si eu, dar exista un impediment grav în aplicarea lui integrala: cazul Iorga.

”Lumea înțelege executiile de la Jilava. Asasinarea lui Madgearu este grava, dar nu asa de grava cum este moartea lui Iorga. E un caz care trebuie tratat aparte. M-a trimis si Generalul sa vorbesc cu D-ta si sa te rog staruitor, în interesul colaborarii noastre, sa accepti ca seful echipei si principalul responsabil de asasinarea lui Iorga, Traian Boeru, sa fie trimis în judecata.

Dupa cum vezi am redus pretentiile justitiei la minimum, la unul singur. Sa cada un singur cap, pentru a potoli opinia publica. Generalul nu poate acoperi aceasta crima. Este prea mult si e hartuit din toate partile.

Deci, te rog, staruitor, în numele prieteniei ce ne leaga si în interesul regimului, da-mi-l pe Boeru. Va fi judecat cu toate garantiile judiciare, dar trebuie sa raspunda cineva de aceasta crima. Altminteri nu stiu ce se poate întâmpla.”

Mi-a repetat de câteva ori „da-mi-l pe Boeru”. Era ca un leit-motiv al dramaticei lui pledoarii. N-am stat nici o clipa la îndoiala ca sa-i raspund în termenii urmatori:

– Draga Ica si Domnule Ministru de Justitie, nu sunt insensibil la argumentele D-tale. Îmi dau seama de nelinistea Generalului, de reprosurile ce i se fac, de îngrijorarea lui ca

ar putea fi acuzat ca îi acopera cu autoritatea lui pe faptuitorii de pe Valea Prahovei. E logic. Îmi pare rau sa va spun, dar nu pot sa va satisfac aceasta dorinta. În conventia cu Generalul, am stabilit principiul: pedepsirea tuturor sau amnistierea tuturor. Daca ne abatem de la acest principiu, atunci se distruge întreg sensul conventiei noastre. Conventia nu se poate aplica „pe ici pe colea”, ci numai integral si fara exceptii.

E regretabil ca a fost ucis Iorga. Dar ce facem cu sutele de tineri care au fost ucisi în floarea vârstei? Vedeti ca atunci revenim la punctul de plecare. Daca se face a exceptie, una singura, de ce nu s-ar face mai târziu si cu altii din aceeasi echipa? Si de ce n-ar fi arestati si trasi la raspundere tot „exceptional” – am subliniat acest cuvânt – si alti criminali ai erei carliste? Procedura mi se pare primejdioasa, caci nu stim la ce consecinte poate sa duca.

Eu nu-l apar pe Boeru. Sunt primul care recunosc ca a creat grave probleme atât Miscarii, cât si regimului. D-ta ai fost martor ca am umblat toata noaptea pe Valea Prahovei ca sa-l pot salva pe Iorga. Cât as fi dat, Doamne, ca sa nu se întâmple! Dar nu ma pot abate de la principiul fixat. E ca un fir, care, odata iesit din tesatura lui, destrama toata stofa.

Ica își frângea mâinile cu disperare, cautând sa ma convinga sa-l predau pe Boeru.

Am ramas inflexibil. Nu pentru Boeru, ci pentru a apara un principiu. Nu-i puteam preda pe camarazii mei justitiei, în timp ce sutele de asasini ai legionarilor se bucurau de soare, aer si libertate.

25. SOARTA LUI IORGA

Scrisoarea adresata de Capitan lui Iorga se încheie cu cuvintele: „Dar de acum si pâna voi închide ochii, Domnule Iorga, si dupa aceea, te voi privi asa cum meriti”.

Finalul acesta dramatic da nastere la urmatoarele reflectii: întâi, Corneliu Codreanu prevedea ca va muri înaintea lui Iorga, rapus de dusmanii lui, desi era mult mai tânar decât el; în al doilea rând, îl considera un ticalos si de la aceasta judecata nu se va abate pâna va închide ochii.

Ultimele cuvinte ale Capitanului, privind valoarea politica si morala a Profesorului Iorga, au apasat greu asupra destinului acestuia. A fost ca o sabie a lui Damocles, care atârna deasupra capului sau în cei doi ani ce i-a mai trait, pâna ce s-a abatut asupra lui, în noaptea de 27/28 Noiembrie.

Cei ce l-au rapus, nu si-au dat seama sa sunt instrumentele unei justitii iminente. Caci faptele rele se platesc chiar în lumea aceasta. Ei au actionat exclusiv mânati de ideea razbunarii. Din punct de vedere politic, ne-au creat imense daune, dar din perspectiva unei dreptati meta-istorice, Iorga si-a meritat soarta.

Îndata dupa moartea lui, un cor interminabil de lamentatii, venite din cele mai felurite sectoare, considera disparitia lui Iorga ca o pierdere ireparabila pentru stiinta, ca un act salbatic al unor barbari, îndreptat contra culturii românesti si contra culturii universale. Nimic de zis din aceasta perspectiva. Si noi îl respectam pe marele istoric Nicolae Iorga si regretam sfârșitul lui tragic.

Dar animatorii acestei campanii, care nu se limiteaza la faptuitori, ci se extinde asupra întregii miscari, savârsesc în mod voit si constient o substituire de activitati în persoana Profesorului. Iorga n-a fost numai o glorie a stiintei românesti, în fata caruia ne închinam cu veneratie, ci si un om politic. Nu trebuie sa se confunde cele doua aspecte ale personalitatii lui. Ca om politic, Iorga a avut meritele lui si mari merite, sustinând rezistenta poporului roman în perioada critica a razboiului din anii 1916-1918, de pe urma caruia ne-am realizat unitatea nationala. Nimeni nu-i contesta acest trecut. Actiunea lui politica, dupa înfaptuirea României Mari, între cele doua razboaie a fost mai putin laudabila. A renegat nationalismul sau anterior, în care a debutat în 1906, si a intrat cu trup si suflet în mocirla politicianismului român. A prezidat catastrofala guvernare din anii 1931-1932, pentru a-si încheia cariera politica în uniforma de Consilier Regal al dictaturii carliste. Numit ministru, s-a pretat la odioasa înscenare, pusa la cale de Armand Calinescu, acceptând sa-l dea în judecata pe Corneliu Codreanu, pentru presupuse insulte aduse unui înalt functionar al Statului (Vezi procesul Capitanului).

În noaptea de 27/28 Noiembrie, trebuie clar precizat, n-a fost ucis marele istoric Nicolae Iorga, ci execrabila figura a omului politic Nicolae Iorga.

Nicolae Iorga a facut parte din galeria celor „trei mari ai crimei” contra Capitanului si a generatiei noastre. Au fost trei personaje sinistre care au prezidat asasinatele colective din 30 Noiembrie 1938 si 21 Septembrie 1939: Elena Lupescu, Armand Calinescu si Nicolae Iorga. În acest trio al crimei, Iorga si-a rezervat dreptul „sa prelucreze” opinia publica. Cu marele lui prestigiu în lumea intelectuala, prin gazeta Neamul Românesc, a dezlantuit o violenta campanie de presa, sub propria lui semnatura, contra lui Corneliu Codreanu, care n-a slabit nici o clipa pâna ce nu l-a vazut mort. Cu o perseverenta diabolica, cu o furie de om posedat, zi de zi, a împröscat cu venin nobila figura a lui Corneliu Codreanu, justificând represiunea regimului. Sigur ca intelectualitatea tarii, mai ales modestii oameni din provincie, avocati, medici, preoti, profesori si învatatori, au fost impresionati de acest torent de incriminari si invective, care ieseau din pana neodihnita a profesorului. Daca ataca Iorga si cu atât înversunare, „trebuie sa fie ceva la mijloc”. Si în timp ce Iorga se bucura de libertate si de protectia regimului, pentru a-si debita ineptiile si calomniile iesite din imaginatia lui fertila, biciuita de ura contra Capitanului, acesta zacea în închisoare, iar miscarea redusa la neputinta, cu capetenile în lagare, iar cei ramasi nearestatii, neputând raspunde sub nici o forma din cauza aparatului de teroare, care îi urmarea zi si noapte, si a cenzurii, care împiedica sa apara orice rând ce l-ar contrazice pe „marele” nostru istoric si apostol al neamului.

Iata cavalerismul lui Iorga, iata curajul lui, iata nobletea lui spirituala! Iata cu ce arme lupta el, nedemne, nu de cineva care pretinde ca apartine elitei intelectuale a tarii, ci de omul de pe strada, care mai are sentimentul omeniei. Nici o posibilitate de replica. Toata tara statea muta, cu calusul la gura. Odata angajat pe acest drum, nu s-a mai oprit pâna ce nu si-a vazut rivalul raps. Caci vedea în Capitan un obstacol în cariera lui politica, un individ care-i furase tineretul tarii. El care era învatat sa fie aplaudat de studentime, acum nu mai avea audienta în sânul ei din cauza acestui „demagog” si „criminal”.

Deci lucrurile trebuie puse la punct. Nicolae Iorga, ce-a cazut în noaptea de 27/28:

Noiembrie, trebuie proiectat în dimensiunea lui politica, si în dimensiunea lui politica reala, ca unealta odioasa a Regelui Carol si co-raspunzator la toate crimele acestuia si la nenorocirile ce s-au abatut asupra tarii.

Fireste ca Iorga mai putea da o contributie în cadrul istoriei nationale si universale, dar nu trebuie uitat ca avusese la dispozitie 50 de ani de creatie plenara. Îsi împlinise rostul vietii pamântesti, ca istoric si om de cultura. Specialistii în tânguirea lui Iorga ar trebui sa-si rezerve ceva din emotiile si indignarea lor si pentru a deplânge sutele de tineri, ucisi în floarea vârstei sub dictatura carlista si sub oblăduirea spirituala a maestrului. E o fatarnicie monstruoasa sa-l plângi numai pe Iorga si sa uiti o întreaga generatie, care, daca ar fi trait, cine stie câte personalitati de talia lui Iorga n-ar fi dat în toate domeniile culturii. Talente abia înmugurite au fost secerate fara mila de brutele de jandarmi si politisti. Problema trebuie judecata în ansamblul ei si nu limitata la Nicolae Iorga, care a fost un pisc al culturii dar si un pisc al miseliei omenesti. Trebuie sa ne gândim si la marii disparuti ai generatiei noastre, Polihroniade, Tell, Craja, Cotiga, Belgea, Puiu Gârniceanu, Iordache Nicoara si altii, carora li s-a umplut gura cu pamânt înainte de a împartasi lumii comoara sufletului lor.

În *Asasinatele de la Jilava*, carte aparuta în timpul dictaturii antonesciene, este o fotografie a lui Iorga, a cadavrului lui Iorga, prezentata în asa fel încât sa apara pe primul plan capul lui enorm cu barba însângerata. Când am vazut aceasta fotografie, m-a izbit asemanarea cu o alta fotografie, a unui alt istoric, Vasile Christescu, ucis în 26 Ianuarie 1939 de agentul de politie Otto Reiner. Ca sa sperie lumea, Armand Calinescu lasase sa apara aceasta fotografie în ziare. Vasile Christescu era fotografiat în aceeasi pozitie, eu capul atârnat în jos si doua pârlaiase de sânge se prelingeau din coltul gurii.

Oare contemplând aceasta fotografie, nu s-o fi gândit Iorga la pierderea ce-o sufera cultura româneasca prin asasinarea miseleasca a acestui stralucit elev al lui Pârvan, care se facuse cunoscut în lumea stiintifica printr-o serie de lucrari de mare valoare?

Referindu-ne la faimosul comentariu al lui Talleyrand, împuscarea lui Iorga n-a fost o crima, în sensul ordinar la cuvântului, ci o EROARE. Ceea ce fireste, e mai mult decât o crima. În mod normal, Iorga ar fi trebuit sa figureze în fruntea listei marilor criminali ai erei carliste si sa-si primeasca pedeapsa cuvenita. Am evitat sa-l asez acolo unde trebuia, tocmai pentru ca mi-am dat seama de complicatiile politice ce s-ar putea ivi de pe urma arestarii lui Iorga. Lumea avea prea mult în minte figura lui de savant ca sa-si poata da seama de raul ce l-a facut natiei. El avea o dubla fata: aceea ce mare istoric, si aceea, formata din umbrele si petele omului politic, mai putin cunoscuta.

Ceea ce eu am înteles de la început, n-au înteles Boeru si însotitorii lui. Uciderea lui Iorga a oferit dusmanilor nostri o arma de mare eficacitate, cu care au tras în Miscare si pe care n-au mai lasat-o din mâini nici pâna astazi.

26. O COMPLICITATE GERMANA

Exista categoria calomniatorilor din oficiu, recrutati atât din lagarul bolsevic cât si din asa zisele medii democratice, care nu vad în Miscare decât o sucursala a hitlerismului. Ori, Miscarea Legionara, prin persoana întemeietorului ei, Corneliu Zelea Codreanu, si-a luat primul ei avânt în anul 1919, când nu exista nici national-socialismul si nici

fascismul. Cum a explicat magistral Capitanul, în procesul din Mai 1938, originile Legiunii trebuie cautate în literatura nationalistă română a secolului XIX-lea, în Eminescu, Conta, Alecsandri și alți scriitori și gânditori.

Și atunci acești calomnatori de profesie, aflați în slujba comunismului și a altor interese nemarturisite, n-au văzut în manifestările și activitățile miscării decât un reflex al centralei hitleriste, de la care ar fi primit impulsuri și bani.

Ne-am războit adeseori cu aceste aberații istorice, arătând că ele n-au nimic comun cu realitatea. Legiunea a fost o mișcare pur românească, iese din aspirațiile cele mai înalte ale națiunii noastre și totdeauna atenta și hotărâtă să-i apere independența ei politică. Niciodată n-am acceptat să primim sugestii de peste hotare, venind chiar de la prieteni, tocmai pentru a nu deveni tributarii unei puteri străine. Dacă am aderat la Puterile Axei, aceasta se datorează exclusiv pericolului din Rasarit, care nu putea fi îndepărtat decât printr-o alianță cu Statele revoluțiilor naționale.

Adresându-ne, deci, istoricilor serioși, le putem dovedi că n-a existat o complicitate germană în cazul Iorga-Madgearu. Am tratat pe larg această chestiune în broșura cu acest nume. Acuma nu voi face decât să rezum pe puncte și într-o formă mai sistematică argumentele ce le-am expus în această carte, din care rezultă cu claritate diafană că ipoteza aceasta, atât de scumpă calomnatorilor de profesie, nu stă în picioare.

I. Germania se afla în culmea puterii când au fost uciși Iorga și Madgearu. Deși cunoscuți ca adversari ai Reichului, Berlinul nu avea nici un interes să-i suprimă, deoarece nu mai reprezentau nici un obstacol pentru expansiunea germană în sud-estul european.

II. În țară, nici Iorga și nici Madgearu nu mai dispuneau la acea dată de putere politică și nici cel puțin de o influență suficientă pentru a modifica orientarea externă a României. Cu proclamarea Statului Național-Legionar și cu intrarea trupelor germane în țara noastră, România se încadră definitiv în sistemul de alianțe al Puterilor Axei. Semnarea Pactului Tripartit de către Antonescu n-avusese decât valoarea unei pure formalități.

III. Inițial, Boeru nu s-a gândit la Iorga și Madgearu, ci a trecut cu echipa lui pe la domiciliul lui Tatarescu și Argetoianu. Acesta scapasera grație – faptului că fuseseră arestați cu puțin înainte și duși la Prefectura de Poliție. Faptul este riguros stabilit.

IV. S-a vânturat prezumția că la mijloc ar fi fost o mână germană în ciocnirea ce-a avut loc între echipa ce l-a ridicat pe Madgearu și Ilie Olteanu, președintele Institutului Național al Cooperatiei. Acesta aflând de planul lor, a cautat să-i convingă să nu-l ridice pe Madgearu până ce nu vor întreba Secretariatul Miscării. Dar truda lui a fost zadarnică. Acesta au refuzat cu încapățănare să-l asculte, s-au despartit de el și au plecat la domiciliul lui Madgearu. Ilie Olteanu n-a putut face altceva decât să-l anunțe pe Petrescu, care, la rândul lui, a venit în grabă la mine, la Presedinție ca să mă informeze.

Cercetările ulterioare au demonstrat că refuzul echipei Boeru de a se adresa Centrului se datorează temerii lor că vor fi opritți în acțiunea lor de răzbunare, că se va întâmpla cu Iorga și Madgearu exact ceea ce s-a întâmplat dimineața cu lotul celor arestați la

Prefectura.

”Daca treceam pe la sediu, spuneau ei, stiam ca vom fi opriti si Madgearu ne scapa din mâini. Legiunea în mod oficial nu putea participa la o actiune de pedepsire în afara legii.”

V. Ca un argument decisiv întrebuintat de acei care sustin teza ca moartea lui Iorga si Madgearu s-ar datora unei instigatii germane, este faptul ca întreaga echipa ce-a operat pe Valea Prahovei si-a gasit azil în Germania dupa evenimentele din Ianuarie. Guvernul Reichului, stiindu-se culpabil, i-ar fi luat sub ocrotirea lui, pentru a evita divulgatii de complicitate în cursul procesului lor.

Este adevarat acest lucru, dar prezenta lor pe teritoriul german are o alta explicatie. Berlinul luase o hotarâre globala. Oricarui refugiat legionar i se acorda azil politic în anumite conditii, nu tocmai avantajoase pentru noi, pentru a nu tulbura bunele raporturi cu Antonescu: domiciliul fortat, interdictia oricarei activitati politice, întreruperea oricarei legaturi cu tara, munca în fabrica etc. Nu se facea nici o discriminare, privind faptele pentru care a fost cineva urmarit în tara. Acolo apartineam unui angrenaj politic, aveam acelasi tratament, motivele pentru care cineva a parasit tara neajucând decât un rol secundar. De altminteri, guvernul Germaniei nu putea face vreo exceptie, extradând pe cineva, caci odata principiul calcat, generalul Antonescu ne putea reclama pe toti.

VI. Daca Boeru – caci numai de el e vorba – ar fi fost în slujba Gestapo-ului, s-ar fi bucurat în timpul sederii lui în Germania de anumite favoruri. Dar el a împartasit soarta tuturor celor aflati în prizonieratul german: internarea la Rostock în conditii de semi-libertate si apoi lagarul de concentrare de la Buchenwald. N-am auzit sa fi avut parte de cel mai mic semn de atentie din partea autoritatilor germane.

Când l-am vazut pe Boeru la Viena, în August 1944, dupa iesirea din lagar, mi-a spus cu ciuda:

”Ne-au mâncat rau nemtii acestia.”

Cine cunoaste întreg lantul întâmplarilor, îsi da seama ca uciderea lui Iorga si Madgearu se datoreaza ruperii unor zagazuri sufletesti, exploziei unor zacaminte de durere si revolta în sufletul acestor oameni. Cum spune Capitanul: „Orice organizatie omeneasca, orice grupare politica, sau de orice natura, are oameni cuminti, care trec filosofând peste aceste trecatoare bruscari, ingerinte, provocari, injustitii, dar mai are si nebuni, care nu stiu filosofie si care reactioneaza cum îi taie capul.”

(Comunicatul dat în legatura cu Rectorul Universitatii din Iasi, Traian Bratu.)

27. SI DACA N-AR FI FOST JILAVA...

Ce s-ar fi întâmplat? Cum s-ar fi desfasurat evenimentele în România cu clanul asasinilor de la Jilava intact? Supravietuirea lor ar fi apasat greu asupra destinului legionar si asupra întregii natiuni. Ce s-ar fi întâmplat, poate sa judece fiecare, dupa ce va citi rândurile de mai jos, în care se explica semnificatia si consecintele acestor executii.

Mai întâi, cuvintele testamentare ale Capitanului, ca „daca voi fi omorât, sa ma razbunati”, s-au împlinit aievea. Asasinii lui si-au primit pedeapsa cuvenita. Marii maestri ai crimei din era carlista au pierit în noaptea de 26/27 Noiembrie în cazematele Jilavei. Onoarea Legiunii a fost salvata. Am fi ramas cu o pata eterna pe existenta Legiunii, daca, fiind la putere, ar fi scapat cu viata, cum planuia Antonescu, acesti ucigasi ai generatiei noastre.

Dar Capitanul nu cerea razbunarea mortii lui, ca un act postum de satisfactie personala. O, nu! El era prea mare ca sa se gândeasca macar o clipa la propria lui viata. Ci cum spunea el mai departe, în aceeași circulara, pentru ca era convins ca se va face un mare bine neamului nostru. În ce a constatat acest bine? În cursul istoriei lui, poporul nostru a suferit nenumarate nedreptati si vexatiuni. Cate crime nestiute savârsite de conducatorii abuzivi, pe care le-a acoperit tacerea mormântului. Patura conducatoare, cu rare exceptii, s-a distins în toate timpurile printr-un dispret suveran fata de masele populare, iar cine se ridica în apararea lor, pierea fie în ocna, fie de sabie.

Pentru întâia oara în istorie exponentii cinici si nemilosii ai unui regim tiranic s-au întâlnit cu moartea, platind pentru crimele lor. A fost ca o razbunare milenara, plecata din strafundul veacurilor. A fost o lectie istorica adresata tuturor acelor care cred ca se pot bucura indefinit de roadele asupririi lor si al sângelui nevinovat ce l-au varsat.

Din perspectiva Legiunii, gloantele ce-au rasunat în noaptea de 26/27 Noiembrie la Jilava au fost de mare ajutor pentru a asigura supravietuirea miscarii. Generalul Antonescu a macelarit mii de tineri, dar trebuie sa ne imaginam ce s-ar fi întâmplat daca ar fi dispus si de aparatul de teroare faurit sub Regele Carol, daca dementa asasina a lui Antonescu s-ar fi coalizat cu „specialistii” pregatiti de Armand Calinescu, efectul ar fi fost devastator. Cu câta meticulozitate ar fi procedat acestia la urmarirea si distrugerea oricarei fibre de legionar. Ce placere sadica ar fi avut si cât zel ar fi depus ca sa lichideze si impunatoarea falanga de legionari, iesita ca din neant dupa 6 Septembrie. Si de asta data, neretinuti de nimic, cu ura ca-au acumulat-o în timpul captivitatii lor la Jilava, când au fost prizonierii acelor pe care i-au ucis fara mila în timpul dictaturii carliste. De asta data, trebuia sa curete terenul metodic, pentru a nu mai avea nici o grija ca ar mai putea reînvia.

Generalul Antonescu a avut accese de furie când a aflat ca la Jilava a pierit sleahta profesionistilor crimei. Unde mai putea gasi un manunchi de câtiva executanti, dispusi sa-si reia vechiul rol de calai, ucigând si ultimele vlastare ale generatiei legionare, daca ar fi primit ordin de la Conducator?

Generalul le-a simtit cumplit lipsa. Dupa expulzarea noastra de la putere, umbla cu lumânarea ca sa-i descopere pe cei ramasi în viata si sa-i reintegreze în aceleasi slujbe. Avea mare nevoie de ei, când a reluat prigoana contra legionarilor. Dar randamentul nu mai era acelasi. Nici unul din cei readusi la putere nu erau de talia lui Gabriel Marinescu, a lui Bengliu sau Moruzov. Acestia cunosteau miscarea ca în palma. Stiau cum sa procedeze si ce elemente sa aleaga din masele legionare pentru a le trece la crematoriu. Generalul a improvizat un nou aparat de represiune, dar nu se putea compara cu eficacitatea sistemului creat de Calinescu. În zadar dadea ordine Antonescu. Lipsea echipa de baza.

Mai mult decât atât. Asupra celor ramasi în viața și care și-au reluat funcțiile la Siguranța și Poliție apăsa temerea actului de la Jilava. Ce se întâmpla, se întrebau ei, dacă legionarii revin la putere? Cine ne poate garanta de contrariu? Ei și-au făcut datoria, dar au pus o surdina vigilentei lor, temându-se de ziua de mâine. Așa se face că mulți legionari întâlnindu-se cu foștii agenți, au scăpat de la arestare, făcându-le acestuia un semn de complicitate. De pe culmile istoriei, trebuie să ne închinăm cu venerație în fața acelor camarazi, care, cu prețul sacrificiului lor suprem, au făcut un nepretuit bine Legiunii și Neamului. Cretu Gheorghe, Marcu Octavian și ceilalți care au fost condamnați la moarte și apoi executați, puteau să fugă peste hotare, dar au preferat să urmeze pilda lui Miti Dumitrescu. S-au predat urgiei antonesciene, pentru a avea cine să dea raportul Capitanului în cer.

28.SFÂRSITUL DOMNIEI CARLISTE

Dictatura Regelui Carol II n-a luat sfârșit la 6 Septembrie 1940, cum înregistrează istoria, ci la 30 Noiembrie 1940, când osemintele Capitanului au fost depuse la Casa Verde. Pentru ce este necesară această rectificare de trei luni pentru a elibera certificatul de deces al regimului carlist? Nu e o afirmație gratuită, ci o recunoaștere a unui adevăr. Abia la această dată s-a coborât cortina istoriei peste acest capitol sângeros din viața neamului nostru. La sfârșitul acestei luni, în interval de câteva zile, s-au succedat trei mari acte care au pus capăt acestei epoci întunecate.

I. Pedepsirea asasinilor încarcerati la Jilava. Coloanele de susținere ale regimului carlist au căzut de pe pedestalul lor, ce li se părea inexpugnabil, dovedindu-se fragilitatea puterii lor în fața Vointei Divine.

II. Reabilitarea morala și juridica a Capitanului. Procesul său din Mai 1938, când a fost condamnat pentru trădare, a fost revizuit de Înalta Curte de Casație, care a pronunțat o sentință de achitare.

III. Deshumarea de la Jilava. Osemintele Capitanului și ale celorlalți martiri legionari au fost scoase din groapa în care zaceau sub lespedea de ciment și purtate pe strazile Capitalei, în evlavie multumitor, cutremurate de această jertfă. Nimic din ceea ce planuise Regele Carol și camarila lui nu rămăsese în picioare. Nici condamnarea nedreaptă a Capitanului, nici strangularea lui în noaptea de Sf. Andrei și nici îngroparea lui pe ascuns într-un colț îndepărtat al Jilavei n-au mai putut fi ținute sub lacat. S-a revarsat lumina de Sus și a intrat Capitanul în eternitate, în strălucirea de altă dată, iar fiorosii lui dușmani s-au prăbușit în bezna neantului. Trebuie să adăug, la sfârșitul acestei parti, că și atitudinea Profesorului Codreanu, după reînhumarea Capitanului, s-a schimbat radical. Nu mi-a mai făcut nici o greutate în guvernare. S-a retras în locuința lui și n-am mai auzit nimic de el.

IV. RESTABILIREA ECHILIBRULUI

Într-o scurtă perioadă, care n-a dăinuit mai mult decât două săptămâni, ne-am bucurat de relativa liniste în guvernare. Relațiile dintre Conducătorul Statului și Miscare s-au normalizat. Cauza principală trebuie căutată în faptul că Generalul n-a găsit sprijinul necesar la guvernul Reichului, fie pentru a ne aservi puterii lui, fie, în cauza de

nereusita, de a ne elimina total din Stat.

SCHIMBARE DE ATITUDINE

Dupa ceremoniile funebre – deshumarea osemintelor Capitanului si asezarea lor la Casa Verde – s-a produs un dezghet în relatiile noastre cu Antonescu. O atitudine neasteptata si binefacatoare. Nu îl mai recunosteam pe General. Atât de bun, de amabil, de prietenos, dispus sa dea curs cererilor noastre, în contrast cu „câinele rosu” care reînviase în el, dupa executiile de la Jilava.

Era o pura prefacatorie, pentru a ne induce în eroare asupra planurilor lui, la care nu renuntase, sau o schimbare sufleteasca de fond, sincera, loiala, dându-si seama ca a mers prea departe în bruscarea miscarii si risca sa piarda si ce are, titlul de Conducator al Statului?

Dupa experienta mea de atunci, înclin sa cred ca convertirea Generalului la sentimente mai bune fata de Miscare a fost reala, ca s-a datorat unei convingeri intime, determinata de complexul politic de atunci, intern si extern. De asta data nu facea teatru, ci voia în mod efectiv sa restabileasca bunele raporturi cu miscarea.

Factorii care l-au determinat de Antonescu la prudenta sunt aceia pe care i-am expus în partea anterioara si pe care îi regroupez acum într-o privire globala:

- lipsa de sprijin în miscare pentru a-si atinge si ultimul tel al vietii lui în escaladarea puterii: Sefia Legiunii;
- lipsa de sprijin din partea guvernului german, politic si militar, în actiunea ce-o pregatea contra Legiunii;
- participarea impunatoare a poporului la doliul pentru Capitan si pentru camarazii lui asasinati odata cu el.

Aceste reactii neprevazute l-au determinat pe Antonescu sa-si schimbe atitudinea, cautând sa repare raul ce l-a provocat în relatiile cu miscarea.

Fara îndoiala ca orgoliul lui suferise enorm sub presiunea evenimentelor. Fusese silit sa bea o cupa amara, recunoscându-si înfrângerea si dându-si seama ca singur, fara sprijinul german, nu se poate masura cu noi.

2. MAREA MANIFESTATIE DE LA ALBA IULIA

Abia s-au încheiat ceremoniile din capitala si a doua zi un tren special pornea de la Bucuresti spre Alba Iulia, ducând cu sine înaltele autoritati ale Statului, pentru a lua parte la aniversarea Unirii Ardealului cu Patria-Mama.

Trenul a intrat în gara Alba Iulia la ora 9 dimineata. Din vagoane au coborât Reprezentantul M.S. Regelui, Colonel Pastia, generalul Ion Antonescu, Conducatorul Statului, Horia Sima Vice-Presedintele Consiliului de Ministri, Generalul Ilie Steflea, atasat la Presedintie, si maiorul Elefterescu, secretar la Presedintie. Apoi urmasorii ministri: Mihail Sturdza, Ministrul de Externe, Gheorghe Cretianu, Ministrul

Finantelor, Constantin Papanace, Subsecretar de Stat la acelasi Minister, Rioseanu, Subsecretar de Stat la Interne, Corneliu Georgescu, Subsecretar de Stat la Economie, pentru Colonizari si Populatia Evacuata. Ministrul Presei si Propagandei a fost reprezentat de Emil Bulbuc, Secretar General al presei. Miscarea Legionara a fost reprezentata de Comandantii Bunei Vestiri, Ilie Gârneata si Mile Lefter. Printre participanti se afla si Constantin Stoicanescu, Seful Muncii Legionare.

Pe peronul garii, Generalul Ion Antonescu a fost întâmpinat de catre Aurel Bozdoc, Primarul Municipiului, cu traditionala pâine si sare. O companie de infanterie, cu muzica si drapel, a dat onorul, dupa care Conducatorul Statului si Comandantul Miscarii Legionare au trecut în revista compania de soldati si detasamentul de camasi verzi aflate pe peron. Apoi, Conducatorul Statului s-a întreținut câteva clipe cu Generalii Petre Dumitrescu, Corneliu Dragalina, Carol Schmidt, Tiberiu Petrescu, precum si cu toti ofiterii superiori din garnizoana Alba Iulia.

Conducatorul Statului a fost salutat apoi de autoritatile civile ale judetului si orasului: Grigore Baciuc, prefect al judetului, Avocat Ilie Colhon, Comisar al refugiatilor din Nordul Transilvaniei, Petre Pastiu, sef legionar al judetului.

De la gara, Conducatorul Statului si Comandantul Legiunii s-a îndreptat spre Poarta de la intrarea în Cetate, unde au vizitat celula în care a fost tinut în lanturi Horea pâna la moartea lui pe roata. De asemenea au vazut locul unde au suferit martiri eroii revolutiei de la 1784.

Generalul Antonescu a vizitat apoi garnizoana militara din localitate, în timp ce seful Legiunii a trecut pe la sediul legionar din localitate.

Dupa aceste vizite, înaltii oaspeti s-au reunit din nou si s-au îndreptat spre Catedrala Încoronarii, la ora 10 dimineata. Au fost întâmpinati sub portalul Catedralei de catre Prea Sfintia sa Partenie Ciopron, Episcop Militar, cu Sfânta Evanghelie, înconjurat de un impunator sobor de preoti în odajdii.

Dupa acest ceremonial, cortegiul a pornit spre Catedrala Încoronarii, unde s-a oficiat un Te-Deum. Raspunsurile au fost date de catre Corul Legionar din localitate.

Pe Câmpia Românilor din fata Catedralei

Înca din zorii zilei, numeroase trenuri venite din Ardeal si Banat au transportat la Alba Iulia zeci de mii de legionari, îmbracati în camasi verzi sau în frumoasele noastre costume nationale. În afara de legionari, alte mii si mii de români din toate satele noastre au tinut sa fie de fata la mareata manifestatie. Dupa o minima evaluare, cel putin o suta de mii de români au umplut platoul din fata Catedralei. Trebuie notat ca ordinul de concentrare al maselor legionare s-a restrâns la organizatiile din Ardeal si Banat. Celelalte parti ale tarii n-au fost mobilizate.

Organizarea manifestatiei a fost impecabila, sub conducerea avocatului Ilie Colhon, Comandant Legionar. În mijlocul Câmpiei Românilor din fata Catedralei Încoronarii, s-a ridicat o imensa tribuna, deasupra careia strajua un panou în forma de Cruce, înalt de aproape 20 de metri. Pe bratele acestei Cruci, erau fixate cinci icoane cu chipurile

eroilor neamului. Capitanul în centru, având de-o parte și de alta, figurile scrutatoare peste veacuri ale lui Horia, Closca, Crisan și Avram Iancu.

La ieșirea din Catedrala și până la urcarea la tribuna, Generalul Antonescu și Horia Sima au fost salutați cu urale prelungite, în fața tribunei s-a sfintit mai întâi steagul Uniunii Fostilor Luptatori din Garzile Nationale, din anii 1918-1919.

Cuvântările

Dupa actul sfintirii, seria cuvântărilor a fost deschisa de Generalul Vlad, Comandantul Garzilor Nationale din anii 1918-1919:

”Noi, membrii Garzilor Nationale din anii 1918- 1919, istoviti de suferintele îndurate pe toate fronturile razboiului mondial, de lipsurile îndurate pe toate fronturile razboiului mondial, de lipsurile îndurate în captivitate, și de povara anilor ce ne-au presarat capetele cu bruma batrânetii, nu ne mai putem lua angajamentul reabilitării. Suntem însa fericiți ca destinul ne-a învrednicit de norocul sa avem un tineret care sa continue lupta dusa de noi.

Garda Nationala Româna, Comandantul vostru de ieri, ordona transmiterea steagului vostru Uniunii Fostilor Luptatori din Garzile Nationale din 1918-1919, înmânându-l Primului Presedinte al vostru.

Iar voua, tinerilor, încălecati pe aripile soimilor de fier ai împlinirii tuturor nădejdlor românești, va zic cuvintele Marelui Mucenic: „Faceti o țara frumoasa și stralucita ca Soarele de pe Cer.”

Dr. Aurel Dumitrescu, Presedintele noii organizatii a Uniunii Fostilor Luptatori, care a luat în primire steagul predat de Generalul Vlad, a rostit următoarele cuvinte:

”A 22-a aniversare a alipirii Ardealului de Patria Mama gaseste hotarele țării ciuntite. Este poate totuși un semn fericit de la Dumnezeu, pentru ca de câte ori țara și Neamul sunt greu încercate, noi generații de eroi se nasc, care, cu bratele otelite, vor lupta pentru a da câștig cauzei românești.”

Se urca la Tribuna Ilie Colhon, avocat, Comandant Legionar și organizatorul serbarii de la Alba Iulia, care în esenta a spus următoarele:

”Cu toata jalea și durerea care ne-au strivit inimile, îngenunchem astăzi, ridicând imnuri de slava și marire lui Dumnezeu, pentru ca a harazit Neamului nostru un om care sa-l salveze de la pieirea fiintei lui.

Se cuvine sa ne legam în fața lui Dumnezeu și a Capitanului și în fața miilor de martiri ai neamului, ca îl vom urma cu sfîntenie pe Generalul Antonescu, care paseste astăzi biruitor în Cetatea Ardealului, pe urmele Marelui Mihai.

Sa ne legam în fața sutelor de morminte legionare ca îl vom urma pe Comandantul nostru, Horia Sima, până la moarte, pentru a împlini vrerea lui Ion Mota și dorinta Capitanului.

Sa facem o tara frumoasa, ca un soare, binecuvântata si ocrotita de Dumnezeu.”

Dupa Colhon am luat eu cuvântul, adresând maselor adunate pe Platoul Românilor urmatorul mesaj, pe care-l reproduc dupa cum a aparut în gazeta *Buna Vestire*.

Horia Sima, seful Miscarii Legionare, vorbeste Ardealului

”Domnule General, Marita Adunare Nationala,

Este pentru întâia oara când sufletul românesc de pretutindeni, dupa 22 de ani de Unirea de la Alba Iulia, se regaseste cu atâta însufletire în Cetatea lui Mihai Viteazul.

Aceasta sarbatoare aminteste, prin numarul ei mare si clocotul de viata care o stapâneste, ziua de 1 Decembrie 1918, când zecile de mii de romani din Ardeal si Banat, adunati aici, au hotarât sa darâme o stapânire nedreapta si sa-si uneasca destinul cu fratii de dincolo de munti.

Actul savârsit atunci la Alba Iulia a izvorât în chip nesilit din constiinta poporului nostru si din dreptul lui de a decide asupra teritoriului pe care îl stapâneste, atât ca numar, cât si ca vechime istorica.

El încheie o epoca nesfârsit de lunga a luptelor dintre noi si unguri si care trebuia sa însemne un veac nou în istoria poporului nostru.

Ceea ce a lipsit din clipa unitatii teritoriale si pâna astazi, pentru ca viata poporului nostru sa se desfasoare pe o linie de ascendenta, au fost oamenii de mare raspundere la cârma tarii. Nici unul n-a vrut sa înțeleaga ca numai o puternica închegare sufleteasca a tuturor, în serviciul ideii de permanenta a neamului nostru, numai o mobilizare a tuturor sfortarilor unei natiuni, poate sa-i asigure trainicia hotarârilor sale.

Dupa ce poporului nostru i s-au dat prin legi si constitutii toate drepturile, prin metodele de guvernare i s-au risipit toate puterile si libertatile, pâna când i s-a nimicit credinta în viitor si pâna când a ajuns sa se simta asuprit în propria lui tara si sa priveasca cu deznadejde ziua de mâine.

Sub aceasta gresita orientare a conducatorilor tarii, sufletul de luptator al Ardealului a fost nesocotit. Sufletul acesta smuls în chinurile pe roata ale Balgradului si în spânzuratoriile de pe întreg cuprinsul Transilvaniei, sufletul Ardealului, ravasit de durerea nedreptatilor care au pustiit inima Iancului, sufletul zbuciumului prin închisorile Vatului si Seghedinului, sufletul care si-a cautat aparatori pâna pe câmpiile din Majadohonda Spaniei sau care a ars ca jarul în inima lui Siancu si Banea, n-a fost înteles.

Acest suflet ardelenesc de luptator permanent, singurul care a asigurat trainicia aspiratiilor si hotarârilor poporului nostru, nu a aflat ascultare nici chiar de multe ori la multi dintre conducatorii politici ardeleni în ultima vreme, care în loc sa cultive acest spirit de lupta, au luptat contra lui.

Dar noi, Ardealule schingiuit, nu te-am uitat. Sufletul tau urias cât un munte si mare cât o furtuna rascolitoare, si-a gasit împlinirea în Legiune. La chemarea Capitanului, mii de

flacai din Ardeal au pornit sa se însiruie sub comanda lui si multi dintre ei n-au mai prins rasaritul soarelui.

Ardealule, leagan al neamului, tulnicul durerilor tale razbate peste tot. Din cetatea aceasta, a suferintelor si nadejdilor noastre, unde am venit sa slavim împlinirea unui act de dreptate, astazi, când în fruntea tarii se afla un ostas care traieste si conduce în spiritul marilor tai luptatori, Ardealule, sufletul tau ne vesteste biruinta.

Traiasca Ardealul Legionar!

Traiasca Generalul Antonescu, Conducatorul Statului!

Traiasca România Legionara!” (urale prelungite)

Discursul D-lui General Ion Antonescu

”Romani,

Frati ardeleni,

Legionari!

1 Decembrie nu este anul acesta ziua bucuriei nationale.

1 Decembrie este ziua durerii Neamului.

1 Decembrie este astazi pentru noi ziua martirilor care au suferit si au murit, s-au jertfit si au cazut odata cu granitele noastre sfinte.

1 Decembrie este anul acesta ziua judecatii trecutului, este ziua muștrarii si a pocaintelor, dar este, fratilor, si ziua care ne deschide calea drepturilor viitorului. Sa pasim pe aceasta cale cu încredere în biruinta.

Am pus doua mii de ani ca sa ne întemeiem hotarele vietii si drepturile românești, hotarele lui Traian, ale lui Mihai-Bravul si ale lui Ferdinand; am umplut de rusine si paginile de glorie milenara ale istoriei noastre si slovele biruintei românești, lasând sa se pravaleasca în prapastia robiei ceea ce zidisem cu sângele atâtor martiri si sângele ultimilor 800.000 de morti.

Se platesc greselile

Douazeci de ani ne-am frânt puterea, ne-am slabit cugetul si ne-am slabit mintile în lupte fratricide pentru ideologii. În deosebi stupide. În bârfeli odioase. În vrajbe dureroase si în apucaturi neomenoase.

Greselile au venit la scadenta. Teribila scadenta!

Granitele s-au prabusit rând pe rând, fara ca sa încercam sa le aparam, fiindca România a fost surprinsa de furtuna, total slabita înauntru si fara nici un sprijin dinafara.

A fost pedepsita o natiune care va fi eterna, pentru pacatele unei generatii care este trecatoare. Dar sa nu ne robim durerii. Durerea si înfrângerea închid în mormântul

istoriei neamurile sortite pieirii, dar redesteapta si înalta adevaratele popoare. Si Neamul Românesc nu piere.

Din îndepărtate veacuri si până azi a reînviat de nenumarate ori triumfator si înviorat din cenusa suferintelor si umilintelor sale.

Catre fratii ardeleni

De aceea, din aceasta cetate a Unirii, a drepturilor noastre vesnice si încercate, ma adresez cu încredere tuturor. Îmi îndrept gândul plin de nadejde spre ardeleni, spre ostasi, spre legionari si spre toti romanii.

Frati ardeleni!

Voi care v-ati sfâsiat sufletul si trupul!

Voi care v-ati parasit înca odata vetrele vietii si crucile mormintelor.

Voi care ati adaugat dureri noi la hrisovul suferintelor de veacuri.

Nu descurajati!

Pe umerii vostri sta apasarea sfânta a datoriilor stramosesti.

În aceasta clipa de îngenunchere, îngenuncheati ca sa auziti trosnetul de trupuri pe roata ale lui Horia si Closca; simtiti în sânge clocotul de viata ardelenasca al lui Avram Iancu si ritmul de redesteptare nationala al lui Muresan. Plecati urechea la brazda stramoseasca si purtati în cuget icoana gândurilor lui Lazar, Sincai si Saguna, si cutremurati-va de biruinta mareata si vesnica a lui Mihai Viteazul.

Ne-am nascut aici, suntem cei dintâi asezati aici si vom pleca cei din urma. Vom muri aici, frati ardeleni, pentru ca nu putem parasi, ceea ce nu se poate parasi. Nici furtunile, nici trufile si nici tradarile nu ne vor clinti. În fata noastra viitorul sta aspru si greu, dar plin de nadejde.

Pentru alinarea suferintelor celor în pribegie

Am facut totul pentru a mângâia suferintele pribegilor. Credinta lor este nesfârșita, durerea lor este nemarginita, ura lor este fara limita.

Desi am gasit o tara secatuïta, am dat totusi multe ajutoare si vom face toate jertfele pentru a le da putinta sa înceapa, prin munca, viata lor de la capat. Am expropriat pentru ei toate proprietatile rurale evreïesti; pe ele am asezat mare parte din pribegii neamului.

A vrut Dumnezeu, ca eu, care am luptat în tinerete pentru granitele neamului si m-am straduit pentru onoarea si puterea armatei, sa am la batrânete dureroasa soarta de a-i aduna pe risipitii granitelor sfârâmăte, fara sa am putinta de a le mângâia ranile si suferintele atât cât sufletul meu si al D-voastra ar fi dorit.” (În continuare, Generalul Antonescu arata ca în calatoriile lui la Roma si Berlin a pledat cauza Ardealului si a gasit înțelegere deplina la cei doi conducatori ai Puterilor Axei)

Catre legionari

Legionari, România national-legionara si viitorul întreg al neamului depinde astazi de fapta voastra de mâine.

De atâtea ori mi-am deschis sufletul pentru voi, de atâtea ori mi-am îndreptat gândul spre voi. Astazi, în aceasta zi sfânta si trista, din aceasta cetate de biruinta româneasca, va trimit din nou sfatul si nadejdea mea.

Mistica nationala înseamna convingerea si dreptatea în puterea unui neam. În aceasta cetate s-a zamislit întâia oara mistica nationala, prin lupta si prin jertfa. Aici s-a zamislit prima ctitorie a drepturilor si a afirmarii românesti.

Legiune a Arhanghelului Mihail, tu trebuie sa slujesti crezul în puterile neamului. Pentru aceasta, fiecare fapta a fiecarui legionar trebuie sa fie o închinare si o îngenunchere la drepturile si la datoriile fata de patrie. Daca tara este astazi a Legiunii, si Legiunea trebuie sa fie a tarii. Adevaratul legionar, legionarul legendar, serveste însa tara sa numai prin munca, numai prin ordine, numai prin supunere oarba la legile si chemarile tarii. Numai facând astfel, va veti împlini datoria fata de neam, fata de istorie, fata de voi însiva si fata de jertfa Capitanului.

Am suferit pentru voi, am luptat pentru voi, mi-am sfârâmat în tandari o cariera stralucita, pentru voi, si am patimit pentru voi. Am nu numai dreptul, dar si datoria sa va cer ascultare nesovaitoare si daruire completa. V-o cer eu, pentru ca prin mine o cere tara. Ascultati-o. Lucrati în ordine, în liniste, în înfratire si armonie. Numai asa vom putea scoate tara din zbucium si restriste, numai asa îi vom dura viitorul si îi vom asigura biruinta.

Ati luptat, ati suferit, ati învins. Întindeti frateasca mâna la toti si construiti cu totii.”

(Dupa acest mesaj adresat legionarilor, Generalul se îndreapta spre toti Românii, cerând sprijin si încredere din partea lor.)

”Români!

De aceea din Alba Iulia, unde gloria celui dintâi întregitor a adus peste veacuri afirmarea de vointa si unire a Ardealului, pentru ca în sunetul de clopote al credintei stramosesti, sa dea coroana unirii celui din urma rege întregitor, în numele trecutului, pentru apararea prezentului si pentru gloria viitorului, cer azi unirea românilor într-un singur suflet.

Traiasca România!

Traiasca Regele!

Traiasca Legiunea!

Traiasca Unirea Româneasca!

Traiasca biruinta ce va veni!”

La sfârșitul cuvântării Generalului, valurile imense ale legionarilor au izbucnit în urale.

Dupa manifestatie, înalții oaspeti, Colonelul Pastia, Reprezentantul M.S. Regelui, Generalul Antonescu, Horia Sima, ministrii si suita lor, s-au îndreptat spre Palatul Episcopiei, unde au luat masa în sala de festivitati. Fete tinere, în costume nationale au servit bucatele la masa. În tot timpul prânzului s-au cântat cântece românești si a domnit o mare însufletire.

Dupa receptia de la Palatul Episcopiei, înaltele autoritati s-au îndreptat spre Piata Mihai Viteazul, unde, de la o tribuna, au primit defilarea armatei si a detasamentelor legionare din Ardeal si Banat.

La orele 5 dupa masa, Generalul Antonescu cu toti membrii guvernului au reluat drumul spre capitala, în trenul special cu care au venit.

O singura nota discordanta în aceasta zi mareata. Ne aflam spre sfârșitul mesei, când, în fata Palatului Episcopiei, s-a adunat o mare multime de legionari, care au început sa-mi strige numele. Generalul vadit nemulțumit, mi-a spus: „Du-te afara ca te cheama legionarii”. Am iesit si am multumit pentru manifestatie. Dându-mi seama ca Generalul suferise în orgoliul sau, l-am chemat pe Victor Silaghi si i-am spus sa organizeze în graba o concentrare asemanatoare de legionari, în cinstea lui Antonescu. Într-adevar în câteva minute, în fata Palatului Episcopiei, au izbucnit urale furtunoase pentru Conducatorul Statului. Antonescu a iesit în cerdac si extrem de fericit, i-a salutat cu bratul în sus pe manifestanti.

Serviciul de ordine al Miscarii, creat dupa dizolvarea politiei legionare, a dat întâiul examen al eficientei lui. Membrii acestui serviciu, în uniforma si cu pistoalele la brâu, erau permanent în jurul nostru, ocrotindu-ne. Generalul a fost multumit de modul discret în care si-au îndeplinit datoria membrii acestui serviciu si a adresat felicitari sefului lor, Boian-Moiescu.

3. PARADA TRUPELOR GERMANE

Abia ne-am întors de la Alba Iulia si la București ne-a asteptat un nou eveniment important: parada militara a trupelor germane.

Ca urmare a intrarii României în Pactul Tripartit, Misiunea Militara Germana a organizat în capitala o defilare a trupelor germane de instructie, atât ca omagiu pentru adeziunea tarii noastre la acest pact, cât si ca o demonstratie a fortei combative a Reichului.

Defilarea a avut loc în ziua de 3 Decembrie si s-a desfasurat pe Soseaua Jianu, începând de la Statuia Aviatorilor.

S-a construit o tribuna destinata înaltelor autoritati ale Statului si alaturi de ea alte tribune, rezervate celorlalti invitati. În tribuna principala, în centru, a luat loc M.S. Regele Mihai I. La dreapta Regelui, în linie, protocolul german l-a asezat pe Generalul Ion Antonescu, pe Horia Sima si pe Fabricius, Ministrul Germaniei la București. În stânga Regelui, erau Generalul Hansen, Comandantul Misiunii Militare Germane si Generalul Speidel, Comandantul Misiunii Germane de Aviatie.

În aceeași tribună, în al doilea rând, se aflau înaltele autorități militare ale Statului: Colonelul Râmniceanu, adjutant al M.S. Regelui, Generalul Pantazi, Subsecretar de Stat la Apararea Națională, Comandorul Jienescu, Subsecretar de Stat pentru Aviație, Amiralul Koslinski, Subsecretar de Stat pentru Marina, Generalul Dobre, Subsecretar de Stat pentru Aprovizionarea Armatei, Generalul Ioanitiu, Șeful Marelui Stat Major, Generalii Tataranu și Iacobici.

O altă tribună era rezervată membrilor din guvern: Sturdza, Petrovicescu, Mares, Mihai Antonescu, Vasile Iasinschi, Alexandru Constant. În tribuna guvernului se mai afla și D. Lupu, Primul Președinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Corpul Diplomatic a fost reprezentat de Merry del Val, Ministrul Spaniei la București, Macici, Ministrul Slovaciei, și atașatii militari ai Germaniei, Italiei și Japoniei. Au mai fost prezenți la defilare reprezentanții presei străine: germane, italiene și japoneze, între care Costa Trandafilo, atașatul de presă al Italiei, Dr. Schikert, Dr. Voss, Karl Hermann Theil, acreditați pe lângă diferite agenții și organe de presă ale Reichului.

Pe întreg parcursul Soselei Jianu, de-o parte și de alta, s-a înșiruit un numeros public. Se distingeau detașamentele de camăși verzi, batalioanele tineretului german din România, precum și numeroși funcționari de la marile ministere și muncitori de la întreprinderile din capitală.

Defilarea a început la orele 12. O formație de avioane de vânătoare germane a străbătut cerul ca niște săgeți, urmate de alte grupuri de avioane, de alt tip. Defilarea este deschisă de o echipă de vânători români în accentele muzicii lor militare, care intonează arii patriotice. Defilarea vânătorilor este impecabilă. Toți ostasii sunt patrunși de solemnitatea momentului. Odată defilarea încheiată, muzica românească se încolonează după unitatea de vânători și o muzică germană îi ia locul.

Trec mai întâi prin fața tribunei, trupele motorizate germane, cu statele lor majore: infanterie motorizată, formațiuni de tancuri și artilerie antiaeriană.

Urmează trupele pedestre: un batalion de aviație și un batalion de infanterie.

Impresia a fost de neuitat pentru toată asistenta, atât prin tinuta martială a unităților germane cât și prin calitatea armelor cu care erau înzestrate. Până atunci armata germană nu suferise nici o înfrângere și în mintea tuturor părea să fie o formidabilă forță militară, necunoscută în istorie, careia nu-i va putea rezista nici o putere de pe glob.

Parada a luat sfârșit aproape de orele două. M.S. Regele, Generalul Antonescu și Horia Sima i-au felicitat pe comandanții misiunii militare germane și și-au luat rămas bun de la membrii guvernului și de la corpul diplomatic.

4. AM AVUT NOROC...

Înainte de a pleca spre Alba Iulia, anturajul feminin din jurul lui Antonescu, în frunte cu Doamna Goga, l-a sfătuit pe General să nu meargă la manifestația de 1 Decembrie, deoarece „legionarii ar putea să-l omoare”, după cele întâmplate la Jilava.

Teama lui sa nu aiba parte de un glonte mi-a destainuit-o Generalul la întoarcerea de la Alba Iulia, în trenul ce ne aducea spre Bucuresti:

– Auzi, Domnule Sima, cu ce umbla lumea: ca legionarii vor sa ma împuste, pe mine, care am facut atâtea pentru ei. Si ai vazut ce entuziasm, ce manifestatie mi s-a facut la fiecare pas. Sunt fericit ca am trait aceste clipe de neuitat în mijlocul legionarilor din Ardeal.

Conducatorul era într-o stare sufleteasca euforica.

La manifestatia de la Alba Iulia, îmbracase peste hainele militare un suman moldovenesc, din acelea purtate si de Capitan, iar pe cap, nu stiu de la cine luase, avea un bicorn ca Mussolini, cu semnul Garzii de Fier în partea dreapta. Aparea în fata maselor populare ca un legionar, desi nu avea camasa verde. În tot timpul nesfârsitei defilari, cu mine alaturi, saluta cu mâna în sus. Disparusera de pe fata lui acele manii si încruntari de mai înainte si acuma parea iluminat de o mare bucurie interioara. Atmosfera de sarbatoare de la Alba Iulia, entuziasmul cu care era întâmpinat de multime, l-au convins ca nimeni nu-i vrea raul. Dimpotriva, priveste la el ca la parintele patriei, chemat de Providenta sa salveze România din nenorocirea în care cazuse.

Dupa ce a trecut si ziua defilarii trupelor germane, mi-a spus îngândurat:

– Domnule Sima, am avut noroc cu ultimele evenimente: înmormântarea lui Codreanu, serbarea de la Alba Iulia si parada trupelor germane. Aceasta succesiune de acte memorabile, ne-a salvat popularitatea. Altminteri, dupa Jilava si mai ales dupa asasinarea lui Iorga si Madgearu, opinia publica ne-ar fi dat peste cap.

– Domnule General, i-am raspuns, câta vreme ramânem împreuna, nu ne poate nimeni da peste cap. Suntem prea tari. Opinia publica este cu noi. Cele trei evenimente au demonstrat înca odata reactia favorabila a poporului la guvernarea noastra. Pentru cei de la Jilava nu plânge nimeni. Cât priveste moartea lui Iorga si Madgearu, eu sunt primul care o regret, stiind ce necazuri ne-a adus. E o întâmplare nefericita, dar nu aveam ce face. Trebuie sa mergem înainte, suportând aceasta lovitura.

Acuma, daca D-voastra credeti ca opinia publica ar fi contra noastra avem un mijloc infailibil sa ne convingem: alegerile.

Pentru a treia oara ma adresez D-voastra, rugându-va sa procedati la consultarea poporului, invitând toate partidele sa participe. Eu sunt gata oricând sa ma supun unui verdict popular.

Sunt convins ca poporul este cu noi si vom obtine majoritati zdrobitoare, în caz de alegeri. În modul acesta nu va mai putea sustine nimeni ca guvernăm contra vointei poporului”.

Propunerea mea, clara si categorica, oferita pentru a treia oara Generalului, ca alternativa politica la sistemul existent, nu i-a convenit nici de asta data, desi el deschisese discutia, spunând îngândurat ca „ne-ar fi putut rasturna opinia publica”.

– Bine, sa ma gândesc.

Generalul s-a consultat, cum îi era obiceiul, cu anturajul sau și apoi cu oamenii partidelor. Acestia l-au sfatuit din nou să nu se avânte pe această cale, deoarece Mișcarea Legionară este la zenitul popularității ei și rezultatele alegerilor ar putea să afecteze și poziția lui.

5. SEMNE DE BUNAVOINTA

În zilele următoare, Generalul ne-a copleșit de atenții și dragoste. Nici nu deschideam bine gura să ridic o problemă și era dispus să o rezolve, fără prea multe explicații, în sensul vederilor noastre. A fost, a doua lună de miere în relațiile noastre cu Conducătorul Statului. Însir câteva din binefacerile de care ne-am bucurat din partea Generalului în această scurtă perioadă:

I. După ce s-a întors de la Alba Iulia, încântat de ceea ce văzuse acolo, de splendida defilare a camasilor verzi, de frumoasele costume naționale din Ardeal, mi-a spus că va aloca o sumă de 100 milioane lei pentru înzestrarea legionarilor cu uniforme.

”Trebuie să ne prezentăm și noi în condiții demne față de membrii partidelor din Italia și Germania”. Banii trebuiau să fie versați atelierului de confecții de uniforme legionare, de sub conducerea lui Vasile Iovin.

II. Într-un Consiliu de Miniștri, ținut la scurtă vreme, Generalul Antonescu aproba ca să se acorde din bugetul Statului „pensii de onoare” familiilor legionarilor uciși în era carlistă. Erau aproape 300 de familii în această situație. Când s-a dat comunicatul presei, nu știu din intervenția cui, a fost sters cuvântul „onoare”, cum fusese stabilit în Consiliul de Miniștri și a apărut numai „pensii”.

III. S-a luat în cercetare cazul special al Doamnelor Iridenta Mota și Elena Codreanu, soția Capitanului. Conducătorul a aprobat ca acestor două văduve să li se acorde o pensie de 50.000 lei lunar, ținându-se seama de jertfa cutremurătoare a sotilor lor pentru Neam și Țară.

IV. Pentru a veni în ajutorul studentimii, Generalul Antonescu a alocat un ajutor substanțial din partea Statului în valoare de 100 milioane lei. Acest fond trebuia să servească la repararea și amenajarea căminelor existente și la îmbunătățirea hranei studenților.

Era vadită dorința Generalului de a ne capta bunăvoința, pentru a șterge urmele asprei atitudini după întâmplările de la Jilava. Pretentia lui de a lua sefia Legiunii nu mai fusese ridicată și nimic nu părea să mai stea în calea unei colaborări loiale și rodnice pentru țară.

6. MIHAI ANTONESCU INTRA ÎN CUIB

Tot în această scurtă perioadă de pace și destindere în sânul guvernării a căzut și senzationala cerere a lui Mihai Antonescu de a intra în cuib.

Într-o zi, trebuie să fi fost prin 4-5 Decembrie, vine Mihai Antonescu în biroul meu și-mi spune că el se simte legionar, că gândește ca un legionar și vrea să facă parte formal din Mișcare, dar nu ca o simplă declarație de adeziune în fața mea, ci vrea să fie încadrat

într-un cuib, ca sa cunoasca comunitatea noastra si sa traiasca în mijlocul ei.

Evident, m-a bucurat convertirea lui Mihai Antonescu la idealurile Miscarii, dar am ramas putin încurcat, nestiind unde sa-l trimit ca sa-si faca educatia de legionar. El era umbra Generalului si cel mai intim sfatuitor al acestuia. Nu-l puteam repartiza într-o unitate oarecare de „Razleti”, ca pe orice începator, pentru a nu suferi în orgoliul sau. Trebuia sa-l introduc într-un mediu potrivit personalitatii lui. Si atunci am gasit o alta solutie.

I-am comunicat ca voi reconstitui cel dintâi cuib legionar din capitala, care a luat fiinta în toamna anului 1927, si, în cadrul acestui cuib istoric, îl voi invita si pe el sa intre. A fost foarte magulit de propunerea mea si mi-a spus ca asteapta cu nerabdare ziua când va putea lua parte la cea dintâi sedinta a acestui cuib memorabil.

Din primul cuib întemeiat la Bucuresti în 1927, mai erau câtiva legionari în viata. Unii dintre ei, între care Belgea si Iordache Nicoara, fusesera ucisi în timpul prigoanei carliste. Traia seful acestuia si întemeietorul lui, Andrei C. Ionescu, apoi Victor Chirulescu si Dr. Iosif Dumitru. Noi patru am format baza istorica a acestui cuib reînviat, la care l-am adaugat pe Horia Cosmovici si pe Alexandru Vergatti, doua elemente de aleasa formatie juridica si culturala, cunoscute de Mihai Antonescu, tocmai pentru a nu se simti strain în mijlocul nostru.

Sedintele le tineam seara în casa lui Horia Cosmovici. Eu deschideam sedinta cu ritualul obisnuit, iar Mihai Antonescu repeta în cor cu toti ceilalti legamântul legionar, jurând ca nici el nu va trada niciodata Legiunea si nici pe Capitan. Apoi ne asezam la o masa, unde discutam diferite chestiuni, cele mai multe de politica externa, ferindu-ne sa ne atingem de problemele guvernarii. Mihai Antonescu parea ca se simte bine în mijlocul nostru. Vorbea degajat si afectuos.

La a treia sedinta, Mihai Antonescu ne comunica ca Generalul aflând de existenta acestui cuib, vrea sa-i cunoasca pe toti membrii lui si în acest scop ne invita, dupa sedinta, sa luam masa cu el la Presedintie. A fost o masa de barbati, membrii cuibului si Generalul.

Conversatia s-a desfasurat mai mult în domeniul amintirilor. A început Generalul sa povesteasca din viata lui de militar din timpul primului razboi mondial, când a condus operatiile armatei care apara Moldova, sub conducerea lui Prezan. Apoi a trecut la ultimele luni din domnia Regelui Carol II. Ca urmare a asprei scrisori ce i-a trimis-o lui Carol, dupa evacuarea Basarabiei si Bucovinei de Nord, a fost ridicat de acasa de la Predeal si arestat. Nu stia ce i se putea întâmpla. Avea senzatia ca ar putea sa fie lichidat. A fost tinut un timp oarecare la Predeal si apoi internat la Mânastirea Bistrita, de unde a fost eliberat abia la 1 Septembrie, în ajunul catastrofei.

Vorbea cu o mânie abia retinuta de agentii care l-au ridicat si de patronii lor de la Siguranta, Moruzov si Niki Stefanescu. Alunecând discutia la executiile de la Jilava, a zis numai atâta: „Acuma...” si a facut un semn al crucii pe pamânt, ca si cum ar fi voit sa spuna ca si-au meritat soarta.

V. FAZA PROVOCARILOR

Perioada de bune raporturi între General si Miscare n-a dăinuit mai mult decât doua săptămâni. Faptul care a provocat deschiderea unei noi crize în guvernarea noastră a fost rechemarea lui Fabricius din postul de Ministru al Germaniei la Bucuresti. Din acest moment, Generalul era de nerecunoscut. Multiplica motivele de conflict, atât prin interventii abuzive în guvernare, nejustificate din punct de vedere al legalitatii Statului National-Legionar, cât si prin virulenta cu care denunta si condamna orice greseala a functionarilor legionari.

1. FATALA DECIZIE A BERLINULUI

Fara sa fi fost noi cu ceva amestecati în rechemarea lui Fabricius si înlocuirea acestuia cu baronul Manfred von Killinger, decizia Berlinului a avut consecinte grave asupra cursului guvernării noastre, distrugând în cele din urma însasi existenta Statului National-Legionar.

Pentru a înțelege furia ce l-a apucat pe General când a aflat de rechemarea lui Fabricius din postul sau de la Bucuresti, trebuie sa ne reamintim conexiunea intima dintre cele doua personaje. Între ele existau mai mult decât relatii oficiale cordiale. Fabricius devenise un alter-ego al Generalului în domeniul politicii externe. Acesta transmitea la Berlin toate informatiile auzite din gura Generalului, tot ce-i destainuia acesta, având loc cu precadere neînțelegerile cu Miscarea. Magulit de atentia ce i-o acorda Generalul, fiind Duminica de Duminica oaspetele lui la Predeal, Fabricius nu se mai ostenea sa verifice daca „plângerile” Generalului corespundeau realitatii. Generalul era un fel de „tabu” pentru Fabricius, „der beste Man der Nation”, care, dupa ce i-a adus la putere pe legionari, își vedea amenintata însasi opera lui de salvare a Statului de ingratitudinea legionarilor si de apucaturile lor anarhice.

Ce se întâmpla în tara noastră, interesa foarte mult Berlinul, deoarece România devenise pozitie-cheie în strategia generala a celui de-al Treilea Reich, Hitler avea nevoie de liniste în România, pentru a-si pregati viitoarele operatii militare, atât în Balcani cât si contra Rusiei. Antonescu a speculat fara scrupul, în dauna miscării, aceste necesitati de razboi ale Germaniei national-socialiste, prezentându-se la Berlin ca omul ordinii în România, care se vede înfruntat de valul anarhiei legionare.

În aceasta faza de discreditare sistematica a Miscării, Fabricius a jucat un rol capital, secundându-l pe General cu o loialitate care depasea rolul sau de ministru al Germaniei la Bucuresti si propriile lui atributii.

Hitler însusi suferea de o imagine deformata a realitatilor din România, de pe urma amintirilor ce le avea din Iunie 1934, când a trebuit sa procedeze cu cea mai mare brutalitate contra propriilor lui trupe de asalt (SA), pentru a salva relatiile cu armata. Ori, comparatia nu era exacta. Antonescu nu era sef de miscare, ci un general oarecare, care, ajutat de împrejurari, ajunsese Sef de Stat. Generalul nu avea nimic comun cu miscarea decât faptul ca se gasea în alianta cu ea, în sânul aceleiasi guvernari. Generalul Antonescu putea fi mai degraba comparat cu Generalul Schleicher, care încercase în 1932 sa împiedice ascensiunea la putere a national-socialistilor. Dar nu exista nimeni în anturajul lui Hitler care sa-i aduca aminte de acest episod din propria lui viata politica, pentru ca sa-si corecteze cu ajutorul lui imaginea ce-o avea despre situatia din România.

În fata rapoartelor lui Fabricius, care coincideau cu a altor organe informative de la București (Misiunea Militara Germana si Abwehr-ul) si care confirmau tensiunea crescândă între General si Miscare, a fost convins ca în România se petrece ceva asemanator cu ce-a trait el în 1934. Si atunci a transat conflictul în favoarea lui Antonescu, fara sa mai cerceteze cine are dreptate. De fapt Antonescu era promotorul dezordinilor, iar noi victimele setei lui de dominatie absoluta.

Rechemarea lui Fabricius a fost interpretata de General ca un atentat politic contra propriei lui persoane, de care legionarii nu sunt straini. Omul de care se considera intim legat, si care l-a ajutat de atâtea ori la Berlin, acum era îndepartat si tocmai într-un moment când avea mai mare nevoie de el. Cine putea profita de acest act? Evident, numai legionarii. De acum înainte nu se mai simtea sigur nici pe pozitia lui de Sef de Stat. S-a petrecut ceva la Berlin, care îl nelinistea si îl punea în garda.

De alta parte, Fabricius suferise aceeasi trauma politica. Din postul exceptional la care se ridicase, de prim confident al Generalului, se vedea azvârlit într-o functie minora, la Ministerul de Externe German! Fusese Ministru multi ani în sir la Bucuresti, se obisnuise cu mediul de viata de aici, se considera insubstituibil în aceasta capitala din Balcani, mai ales în aceasta faza de fulgeratoare ascensiune a Reichului. El, care facuse atâtea eforturi ca sa stabileasca bune raporturi între România si Germania, se vedea acum frustrat de roadele întregii lui cariere. La Bucuresti, personalitatea lui Fabricius luase proportii. Când intervenea în politica interna, se cutremura capitala. Si acum, dupa atâta ani de serviciu loial natiunii germane, sa cada în rolul obscur al unui functionar la Wilhelmstrasse!

Era prea mult, era insuportabil! Si aceasta, credea el, din cauza intrigilor legionare la Berlin! Aveam noi, în acel moment, vreun interes sa fie îndepartat Fabricius? Nici unul! Asa cum era, reprezenta o continuitate, o garantie ca politica interna a României nu va suferi cutremure, nu va merge spre o ruptura. Era un diplomat. Nu ne simpatiza si ne-a facut mult rau, dar tocmai natura lui de diplomat si experienta în capitala României îl vor determina sa nu împinga lucrurile la extrem. Daca criza anterioara, dupa Jilava, a fost depasita, se datoreaza si eforturilor lui Fabricius, care l-a consiliat pe General la moderatie.

Iata paradoxul diplomatiei lui Fabricius! De-o parte era portavocea fidela Generalului la Berlin, dar, de alta parte, spera ca va putea ajunge la un acord trainic de guvernare, rezolvându-se neînțelegerile în favoarea lui Antonescu, asigurându-i acestuia suprematia necontestata în Stat.

Prin decizia de la Berlin, ne aflam în fata a doi indivizi rabiati. De-o parte, Antonescu, care vedea în înlocuirea lui Fabricius o lovitura a legionarilor, prin legaturile lor la Berlin; de alta, Fabricius, care, datorita tot legionarilor, își vedea cariera lui zdrobita. Tocmai în apogeul ei, trebuia sa paraseasca viata somptuoasa cu care se obisnuise la Bucuresti.

Între cei doi oameni se legase o strânsa tovarasie, având ca obiectiv razbunarea contra legionarilor, presupusii autori ai acestei lovituri cu dublu efect.

Aici zace cauza, care, în final, a dus la 21 Ianuarie 1941 si apoi la rezultatele care se

cunosc.

2. MISIUNEA LUI KILLINGER

Asupra tâlcului schimbării Ministrului Germaniei la București, ne-am înșelat profund. Când am aflat că e un membru al partidului și încă o capetenie SA, am avut o tresărire de bucurie de la mic la mare. În sfârșit, Ribbentrop trimite la București un om care ne poate înțelege, un camarad de ideologie, care nu va apleca urechea numai la acuzațiile lui Antonescu, ci ne va asculta și pe noi.

Cum am scris în volumul precedent, o știre culeasă din gura lui Maniu ne-a provocat o oarecare tulburare. În această notă informativă, se spunea că „Killinger vine la București ca să facă ce-a făcut în Slovacia, unde a eliminat influența Garzilor Hlinka și a dat toată puterea Monseniorului Tiso, Președintele Republicii”.

Într-adevăr, Killinger, înainte de a veni la București, fusese Ministru al Reichului la Bratislava. Nota adăuga că „Killinger vine la București pentru a lichida Garda de Fier”. Sfârșitul ni s-a părut atât de hazliu încât ne-am distrat pe tema seriozității lui Maniu și a surselor lui informative. Cum o să-i elimine Hitler de la putere tocmai pe prietenii cei mai loiali ai Germaniei? Cine poate avea motive de îngrijorare este Antonescu, dar nu noi.

Cu această părere am rămas până ce anumite evenimente ulterioare ne-au pus pe gânduri, începând să banuim că nota culeasă de la Maniu nu e tocmai așa de neverosimilă.

Ceea ce ne-a neliniștit în săptămânile ulterioare, a fost că Killinger, deși numit pe ziua de 13 Decembrie, nu apărea la București, pentru a-și lua postul în primire. O situație anormală și o amânare suspectă. A trecut Crăciunul, a trecut Anul și Boboteaza, și Fabricius continua să conducă afacerile Reichului la București. Killinger și-a luat postul în primire abia după terminarea așa-zisei rebeliuni legionare, în 24 Ianuarie 1941, când a apărut fotografiat în ziare pe treptele Președinției, alături de General, salutând amândoi cu mâna în sus. Dar noi, în acel moment, eram fugari sau arestați. Tabloul politic al României se schimbă radical. Killinger nu mai putea trata cu o forță politică constituită și recunoscută de lege în vigoare. Nu mai exista de fapt Statul Național-Legionar și nici miniștri legionari în guvern. Aparând în acel moment crucial alături de Antonescu, Killinger vroia să arate poporului român că Hitler este de acord cu măsurile luate de Conducător pentru reprimarea „rebeliunii legionare”.

Informația lui Maniu era justă. Killinger a fost trimis la București cu misiunea să acorde Generalului Antonescu tot sprijinul posibil, politic și militar, pentru a restaura ordinea în România, „grav tulburată de excesele Garzii de Fier”. Până în acel moment se mentinea echivocul că simpatiiile Berlinului sunt împartite între General și Măscare și acest joc între cele două forte nu permitea Generalului să procedeze cu toată energia contra actelor „anarhice” ale legionarilor, temându-se de reacția Berlinului. Echivocul era sortit să înceteze odată cu venirea lui Killinger la București și legionarii trebuiau să înțeleagă că au de ales între a se supune total voinței Generalului sau a risca să fie eliminați din guvern.

Cu numirea lui Killinger, situatia noastra politica se înrautatisese si mai mult. N-aveam destul ca ne-am atras dusmania implacabila a Generalului si a lui Fabricius, care formau acum un fel de sacra alianta contra noastra, dar, cum au dovedit evenimentele din Ianuarie, n-am câstigat în schimb nici prietenia lui Killinger nici sprijinul noului ministru al Germaniei la Bucuresti, asa cum ne-am imaginat la început. Atitudinea noului ministru a ramas pentru noi multa vreme o enigma. Nu aparea nicaieri si nu stiam ce gândeste si cu ce misiune a venit la Bucuresti. La un moment dat, dupa Boboteaza, se zvonise ca ar fi descins în capitala, dar nimeni dintre noi nu luase contact cu el si schimbarea oficiala nu se facuse. Killinger n-a aparut decât dupa consumarea miseliei de la 21 Ianuarie 1941, dupa lovitura de Stat a Generalului Antonescu si expulzarea noastra din guvern, asa cum am scris mai înainte.

Killinger a fost o catastrofa pentru Legiune, pentru România, dar si pentru propria lui tara. Nu numai ca primise de la Ribbentrop si Hitler puteri depline pentru a asigura biruinta alternativei militare în România, dar modul în care, în cursul anilor, si-a exercitat acest mandat, dovedeste ca era un idiot dublat de o bruta. Era incapabil sa distinga liniile de forta ale politicii interne românești, pentru a putea servi cu loialitate propriului sau guvern, care-l trimisese în acest post de înalta raspundere. Asa se face ca a devenit prizonierul intrigilor, vicleniilor si lingusirilor anturajului lui Antonescu, nemaivazând nimic dincolo de acest cerc vicios, constituit din farsori si agenti. Majoritatea rapoartelor ce le facea Killinger la Bucuresti erau false, inspirate din aceasta atmosfera otravita, si nu putin au contribuit la prabusirea de la 23 August 1944, când si-a gasit si el sfârșitul.

Generalul Antonescu, nici el nu si-a dat seama la început cine e Killinger si cu ce misiune venise la Bucuresti. El îl credea „omul nostru”, când în realitate era „omul lui”. Nu peste mult timp a fost pus în cunostinta despre adevaratul rost al lui Killinger la Bucuresti si atunci s-a pus cu vrednicie pe treaba pentru a ne ataca în toate sectoarele. Frontul antilegionar de doi, s-a marit cu un al treilea membru, noul ministru al Germaniei la Bucuresti, iar noi am ramas total descoperiti la Berlin.

Din acest moment, Generalul Antonescu nu mai era de oprit de la planul sau. Stiindu-se acoperit de Berlin, ca un apucat multiplica loviturile contra noastra, pentru ca în final, având toate frânele de comanda în mana, sa faca pasul decisiv, desprinzându-se de Miscare.

3. DEBARCAREA MINISTRULUI DE EXTERNE

Hotărându-se sa se rupe de Miscare, Generalul Antonescu, ca bun strateg, s-a gândit sa procedeze pe etape si, în primul rând, sa smulga Ministerul de Externe din mâna legionarilor. Socotea el, si pe buna dreptate, ca pe aceasta filiera se putea influenta politica Berlinului în sensul vederilor noastre, slabind efectul interventiilor lui antilegionare.

Generalul planuia de mai multa vreme sa se „lipseasca de serviciile lui Sturdza”, dar, dupa înlocuirea lui Fabricius, pe care o atribuia intrigilor Ministrului de Externe la Berlin, s-a hotărât sa precipite debarcarea acestuia. Cum nu-l putea destitui pe Sturdza îndata dupa rechemarea lui Fabricius, caci s-ar fi facut legatura între cele doua acte, a mai amânat rafiiala câteva zile. Dar a folosit acest scurt interval, 14-19 Decembrie,

pentru a-l hartui pe Ministrul de Externe cu tot felul de învinuiri nedrepte, privind activitatea lui în fruntea acestui minister, pentru a-i face viața imposibilă. Era pregătirea psihologica a terenului și în același timp justificarea deciziei lui de a-l concedia. Într-adevăr și-a atins telul. Sturdza, exasperat de reaua credință a Generalului și de moșia cu care îl trata, pe el, vechi diplomat și coborâtor dintr-o familie princiară a țării, i-a scris Generalului să aleagă între demisia lui sau promisiunea că va fi lăsat să lucreze în pace la ministerul său.

Generalul a fost extrem de bucuros de acest deznodământ. În 19 Decembrie apare în Monitorul Oficial decretul prin care se anunță încetarea lui Mihail Sturdza din postul de Ministru de externe. Îi primise demisia.

Pentru mine lovitura era gravă din două motive:

– parasea Afacerile Straine un profund cunoscător al diplomatiei europene și un colaborator loial, care putea aduce mari servicii țării. Îndepartarea lui Sturdza se făcuse de Conducătorul Statului într-o formă care contrazicea convenția de bază încheiată cu Generalul Antonescu la constituirea guvernului. Conform acestei convenții, Ministerul de Externe cadea în lotul Măscării și atunci nici o schimbare la acest minister nu se putea face fără a fi și eu consultat.

Prin modul cum a rezolvat cererea lui Sturdza, Antonescu bruscă relațiile cu mișcarea, provocând o nouă criză în guvern.

Cum am scris în volumul precedent, îndată ce-am aflat de demisia lui Sturdza, m-am prezentat Generalului cerându-i explicații asupra neașteptatei lui decizii. I-am reamintit Generalului că trebuia să mă consulte și pe mine, conform convenției noastre inițiale de guvernare. Am avut un schimb de cuvinte destul de aspre cu Generalul, cu atât mai mult cu cât nu-mi dădea nici o explicație valabilă asupra îndepărtării lui Sturdza, mulțumindu-se să-mi repete „că nu se putea înțelege cu el”.

– Bine; i-am răspuns, dacă nu vă puteți înțelege cu Sturdza, vă rog să numiți în locul lui pe un alt legionar, pentru a respecta convenția noastră de bază.

La propunerea mea, după câteva ezitări, l-a acceptat pe Ministrul nostru de la Berlin, Constantin Greceanu, ca să ia locul lui Sturdza. M-a autorizat chiar să difuzez știrea prin presă și radio. Va face numirea lui Greceanu de îndată ce acesta se va întoarce la București.

Greceanu a mai întârziat câteva zile până ce-a ajuns în capitală. Deși i-am telefonat să-și facă bagajele și cu cea mai mare urgență să se întoarcă, n-a apărut la București decât între Crăciun și Anul Nou. Până atunci Ministerul de Externe a fost girat direct de General.

Sosit în capitală, Greceanu a cerut audiența Conducătorului Statului. În convorbirea avută, au vorbit de toate, în afară de esențial: numirea lui în postul de Ministru de Externe. Generalul n-a suflat nici o vorbă, iar Greceanu n-a cautat să schimbe discuția, crezând că s-a produs vreo schimbare din partea noastră. Îndată după aceea, în convorbirile mele cu Generalul, de mai multe ori ridicând chestiunea numirii lui

Greceanu, nu mi-a raspuns niciodata ca un „non possumus”, ci întotdeauna ca „sa mai asteptam putin si va face numirea”.

Dupa Boboteaza mi-am dat seama ca Generalul nu avea de gând sa-l numeasca pe Greceanu. A acceptat propunerea mea doar ca sa câstige timp, ca o chestiune tactica. Ministerul de Externe era o pozitie câstigata si vroia sa-l pastreze pentru sine sau pentru cineva din apropierea lui (MihaiAntonescu). Generalul îsi urma planul sau de a se desprinde total de miscare. Era în asteptare. Un nou semn de la Berlin, pentru a proceda la alte înlocuiri din guvern. Pâna atunci tergiversa numirea lui Greceanu, pentru a nu trezi banuieli premature în rândurile noastre.

4. „BERBECUL DE CODREANU”

Nu odata, ci de mai multe ori am auzit expresia aceasta impietate din gura Generalului, când îmi vorbea de Capitan. Bineînteles, fara martori, când eram numai noi doi, la Predeal sau la Presedintie. Fara îndoiala ca, în modul acesta urât si dispretuitor pentru Capitan, se pronunta si fata de oamenii din anturajul sau.

”– Vezi, Domnule Sima, Codreanu nu m-a ascultat. Când l-am întrebat, în întâlnirile noastre la Predeal, „Domnule Codreanu, cum vrei D-ta sa ajungi la putere”, mi-a raspuns „cu sabia”, făcând gestul unei sabii în mâna lui, gata sa doboare un adversar.

Berbecul de Codreanu nu m-a ascultat si acum uite unde a ajuns.”

Vroia sa spuna ca numai datorita faptului ca nu i-a dat lui ascultare, Capitanul a ajuns unde a ajuns, adica în mormânt.

Rostea cuvântul „berbecul de Codreanu”, cu scaparari de ura în ochi. Nici mort nu-l ierta ca nu i-a facut pe plac, ascultându-l.

Dar ce vroia Antonescu de la Codreanu? Nici mai mult nici mai putin decât sa-i treaca lui sefia Legiunii. Nu era vorba de a prelua o functie asemanatoare cu a Generalului Cantacuzino, ci Capitanul sa se dea pur si simplu la o parte, făcându-i lui loc la conducerea Miscarii. El, omul predestinat sa salveze a doua oara România (o mai salvase în primul razboi mondial), în fruntea tineretului, va duce la victorie Legiunea. Fara îndoiala, Generalul Antonescu, ca si Iorga, sau Regele Carol, era gelos pe popularitatea de care se bucura Capitanul în rândurile tineretului. Cum mii de tineri, se încoloneaza la ordinele unui om mediocru si nu-l descopera pe el, marele general, ales de destin sa refaca gloria strabuna?

Prin prietenul lui, Mares, fost apoi Ministru al Agriculturii în timpul guvernarii noastre, Antonescu sondase posibilitatea unei înțelegeri cu Codreanu. Nu s-a ajuns la nici un rezultat, deoarece ceea ce sugera Mares, sefia Legiunii pentru General, nu putea sa accepte Capitanul. Neputând obtine de la Codreanu satisfactia ce-o dorea, Antonescu s-a orientat spre Rege. El vroia puterea, o putere cât mai mare, daca se poate a Statului întreg, pe masura orgoliului sau nemasurat. Prin ce cai, prin ce aliante, chiar în detrimentul natiunii, nu-l interesa! Momentul lui se apropia. Dupa rezultatul dezastruos al alegerilor din 1937, când Tatarescu n-a putut obtine prima majoritara si a fost silit sa demisioneze, Antonescu a fost consultat de Rege, cum sa rezolve criza politica.

– Maiestate, i-a raspuns Generalul, sau chemati-l pe Maniu, ca exponent maxim al opozitiei, sau va alegeti un barbat de prestigiu si clarvazator, care sa conduca Destinile natiunii, renuntând la actualul sistem.

Aluzia era transparenta. Generalul Antonescu se oferea sa ajunga prim-ministru din gratia Regelui, fara a mai fi consultat poporul. Partidele trebuiau eliminate si introdus un regim de dictatura.

Regele urmarea acelasi tel: dictatura. Dar dictatura pentru sine neîmpartita cu nimeni, pastrând controlul absolut al puterilor Statului. Regele Carol i-a dat o satisfactie partiala lui Antonescu, numindu-l Ministru al Armatei, în scurta perioada a guvernului Goga. A figurat în acelasi post si în primul guvern al Patriarhului Miron, când se proclamase dictatura regala. Ca Ministru al Armatei, avea misiunea sa asigure triumful plebiscitului pentru Noua Constitutie, ocrotita de Rege, Prefectii militari, care guvernau pe atunci în tara, promisera de la Antonescu faimosul ordin „sa scoata 200 din urne”. Rezultatul nu putea constitui o surpriza. Cum votul era pe fata, controlat de autoritati în momentul în care se emitea, plebiscitul pentru Noua Constitutie s-a încheiat cu o majoritate zdrobitoare.

Antonescu a mai adus un serviciu Regelui. Indignati de procedura Regelui, Maniu si Codreanu s-au pus de acord pentru a organiza o mare întrunire de protest în Capitala contra Noii Constitutii. Atunci Generalul Antonescu a trimis vorba Capitanului sa nu faca manifestatia de protest, caci „armata va trage”. Cum de alta parte si Maniu, sfatuit de Madgearu, a dat înapoi, Capitanul ramas singur, a fost silit si el sa renunte la actiunea de protest.

Odata terminata operatia plebiscitara, Antonescu astepta de la Rege un alt semn de recunostinta. El spera ca sa fie saltat prim-ministru, luând locul Patriarhului Miron. În loc de aceasta recompensa, în al doilea guvern Miron Cristea n-a mai figurat nici ca Ministru al Armatei. Regele nu mai avea nevoie de Generalul Antonescu. Caracterul autoritar al Generalului reprezenta o primejdie potentiala pentru dictatura monarhului. Antonescu a declarat dupa aceea ca a fost concediat, pentru ca s-a opus arestarii lui Codreanu si trimerii lui în judecata. Aceasta declaratie poate continea un sâmbure de adevar; dar judecând traiectoria lui politica de mai târziu – un om ahtiat dupa putere si nimic mai mult – este mai probabil ca Generalul ar fi ramas cu Regele pâna la capat, daca i-ar fi dat satisfactia la care râvnea: postul de prim-ministru. Cunosându-i ambitiile lui nemasurate, Regele a preferat sa se debaraseze de un colaborator incomod, dupa ce-l ajutase la înșcaunarea dictaturii lui. El avea nevoie de instrumente docile la guvern si nu de persoane care sa-i faca concurenta autoritatii lui.

Generalul a plecat din guvern cu o ura mortala contra Regelui si anturajului sau. Tocmai când, gândea el, era pe punctul sa atinga treapta superioara a puterii, a fost azvârlit pe treptele Palatului, ca un politician oarecare. Aceasta injurie nu o putea ierta. Atunci din nou a început manevrele de apropiere de Miscare, ca sa nu ramâna singur în panorama politica a României. A aparut ca martor în procesul Capitanului din 1938, unde a depus favorabil si a avut chiar un gest semnificativ de fraternizare cu Capitanul, întinzându-i mâna la plecare. Era însa prea târziu, caci el însusi, prin participarea lui în guvernul dictaturii regale, care nu era decât preludiul unei noi prigoane contra legionarilor, se

facuse vinovat de grava acuzatie de „sperjur”, de care vorbește Capitanul în scrisoarea catre Vaida.

Dupa depozitia de la proces, fiind considerat primejdios în capitala, generalul Antonescu a fost trimis la Chisinau, în calitate de Comandant al Corpului de Armata din Basarabia. Aici, iarasi s-a remarcat printr-o interventie în favoarea legionarilor închisi în penitenciarul din Chisinau. A dispus sa fie tratati conform regimului prescris pentru detinutii politici. Interventia Generalului s-a raspândit ca fulgerul în toata tara, adaugându-se comentariul ca Generalul Antonescu ar fi aliat cu Miscarea. Guvernul de la Bucuresti n-a putut suporta nici aceste zvonuri. Temându-se de vreo înțelegere secreta cu Miscarea, l-a scos si de la Comanda Corpului de Armata din Chisinau. A venit la Bucuresti, ca General de rezerva, fara sa i se mai fi încredintat vreo noua functie.

A revenit în viata politica în vara anului 1940 cu scrisoarea ce i-a trimis-o Regelui, dupa pierderea Basarabiei si a Bucovinei de Nord. Ca urmare, a fost internat la Mânastirea Bistrita, unde a fost detinut pâna la 1 Septembrie 1940.

Trebuie asadar precizat ca Generalul Antonescu s-a atasat de Miscare numai dupa ce a fost mazilit de Rege. S-a hotarât sa joace cartea aceasta ca o platforma politica a viitoareii lui ascensiuni. De-o parte Miscarea, de alta Germania. Desi în politica externa, orientarea lui era filo-ingleza, în conjunctura internationala de atunci, când Germania domina pe continent, dorea sa-si atinga telul suprem al vietii lui cu sprijinul Reichului. Generalul Antonescu n-a avut nici o înțelegere pentru idealurile Miscarii, desi adeseori a facut declaratii de atasament pentru noi. Considera miscarea o simpla oportunitate în calculul lui de a acapara toate puterile Statului.

Aprecierile Generalului despre Capitan nu erau numai simple reminiscente istorice, descarcate într-un moment de manie necontrolata. Erau ceva mai mult: un avertisment, o lectie de învatat pentru succesorul Capitanului.

5. "EU NU VOI FI UN KERENSKI AL ROMÂNIEI"

Adeseori, în momente de nemultumire pentru felul cum merge colaborarea cu legionarii, se exprima fata de mine si fata de alti membri din guvern (vezi si cartea lui Sturdza): „Eu nu voi fi un Kerenski al României”.

Povestea cu Kerenski e mai veche. Îl învinuia si pe Capitan ca ar putea sa joace, fara sa vrea, rolul lui Kerenski în România. În iarna anului 1936, Corneliu Codreanu a avut mai multe întâlniri cu Generalul. Într-una din acestea, Antonescu i-a cerut lamuriri asupra modului în care înțelege sa ajunga la conducerea Statului. Acest schimb de cuvinte este redat în cartea *Pe Marginea Prapastiei*, capitolul I, în care se explica relatiile Generalului cu Garda.

”Între altele, este interesant de revelat urmatorul dialog dintre General si Codreanu:

- Domnule Codreanu, esti pregatit D-ta sa vii la putere”?
- Nu doresc acest lucru acum.
- Atunci de ce agiti masele? Cine sa ia puterea? Daca împingi tara în revolutie, vei avea

roadele culese de Kerenski, fara ca D-ta sa fii un Kerenski; nu ai nici cultura si nici talentul lui oratoric.”

E clara aluzia ce-o facea Generalul asupra unei eventuale revolutii legionare în România, ale carei roade ar putea sa le culeaga bolsevismul. Mai întâi Corneliu Codreanu nu se gândea la revolutie. El era contra actiunilor de forta si a loviturilor de Stat. Si apoi Miscarea Legionara, de la cele mai îndepartate începuturi ale ei, a fost educata si antrenata sa lupte contra comunismului, inamicul principal al tarii noastre. Chiar daca ar fi izbucnit o revolutie legionara în România, aceasta n-ar fi putut avea niciodata urmarile din Rusia. Partidul comunist din România era inexistent, reducându-se la un pumn de agitatori. Pericolul venea din alta parte: o invazie sovietica de peste Nistru. Capitanul era prea constient de situatia externa precara a tarii noastre, pentru a azvârli tara într-un razboi civil si de aceea el s-a mentinut permanent în cadrul strict al legalitatii constitutionale. Altii au dat lovituri de Stat.

În perioada guvernarii noastre, aluzia lui Kerenski a revenit pe buzele Generalului, dar într-o alta varianta: el, Generalul Antonescu, nu va fi niciodata Kerenski al României. Dar contra cui își ascutea el vigilenta de Sef de Stat? Contra comunistilor? Nu, nicidecum, ci contra noastra, a Miscarii Legionare. El vedea în noi un fel de partid anarhic, puternic subplantat de comunisti. Si daca ar arata slabiciune în guvernare, statul ar cadea în mâna bolșevicilor, prin intermediul miscarii legionare, care ar servi de vehicul al revolutiei rusesti. La aceasta periculoasa evolutie, Generalul se va opune cu toate puterile ce-i stateau la dispozitie.

Si de asta data, avertismentul Generalului nu concorda cu relatiile politice din România. Era o insinuatie perfida, pentru a fi auzita probabil la Berlin, în vederea loviturii de Stat de mai târziu. Miscarea putea fi acuzata de multe greseli, în afara de aceea de a-si fi pierdut linia politica anticomunista. Acest bloc de 500.000 de legionari era o garantie ca la noi comunismul nu va putea patrunde niciodata, nici prin alegeri si nici prin revolutie.

Si pâna la urma ce-a iesit din obsesia politica a Generalului? El, care ne acuza pe noi de o presupusa alunecare spre comunism, laudându-se ca nu va deveni niciodata un Kerenski al României, tocmai el a fost principalul responsabil de instaurarea bolsevismului la noi. Prin Lovitura de Stat din 21 Ianuarie 1941, Antonescu a sfârâmat coloana vertebrala a natiunii, Miscarea Legionara, iar Statul, lipsit de ocrotirea ei, a cazut prada fortelor conspirative, care au pregatit actul de la 23 August, România, devenind o colonie a imperiului moscovit.

Antonescu a fost Kerenski al României, cu toate protestele lui ca nu va accepta niciodata sa joace rolul acestui personaj sinistru.

6. SCOATEREA JANDARMERIEI SE SUB AUTORITATEA MINISTERULUI DE INTERNE

Paralel cu manevrele pentru debarcarea lui Sturdza, si-a fixat ca proxim obiectiv „cucerirea” Ministerului de Interne, care, dupa cum stim, conform conventiei initiale, încheiate cu Antonescu, apartineau lotului legionar de ministere. La Inteme, Generalul implantase, înca înainte de formarea guvernului de colaborare cu miscarea, ca

Subsecretar de Stat pe Colonelul Alexandru Rioseanu, un om de încredere al sau. După numirea lui Petrovicescu, evident că sfera de autoritate a lui Rioseanu se redusese simțitor, rămânând în final exclusiv cu Serviciul Secret al Armatei, fostul domeniu al lui Moruzov. Siguranța, Polițiile din țară și Jandarmeria erau dependente de Generalul Petrovicescu, noul Ministru de Interne.

Generalul Antonescu, ca un prim pas pentru înlocuirea lui Petrovicescu, i-a ridicat acestuia comanda asupra jandarmeriei.

Un Decret al Conducătorului Statului dispune trecerea Corpului Jandarmeriei de la Interne sub autoritatea directă a Sefului Statului. Cu această schimbare, postul cel mai important pentru menținerea ordinii interne, Jandarmeria, ieșea de sub ordinele lui Petrovicescu, fără ca nici Ministrul de Interne și nici eu să fi fost informați în prealabil de această gravă decizie. Totul s-a făcut oarecum pe sub mână, realizându-se fără comentarii și cât mai puțin zgomot, ca un fapt divers.

Situația era anormală, căci în toate guvernele din lume Jandarmeria cade sub competența Ministrului de Interne. Lovitura dată Generalului Petrovicescu era un preaviz că în scurtă vreme va urma înlocuirea acestuia de la Ministerul de Interne. Am aflat mai târziu de această schimbare, dintr-o notă din ziare, după ce faptul se consumase și alte preocupări mi-au acaparat atenția.

7. „TRAGETI ÎN EI...”

În dimineața de 14 Decembrie îmi telefonează Papanace, comunicându-mi, cu mare îngrijorare în glas, o știre foarte gravă primită din Dobrogea. În plasa Cogealac, unde erau sate colonizate cu refugiați macedo-români din Cadrilater, ar fi izbucnit conflicte între aceștia și vechea populație românească. Conducătorul Statului a dat ordin, prin Comandantul Jandarmeriei, ca jandarmii din localitățile unde s-au produs aceste tulburări să traga în coloniștii macedoneni, pentru a restabili ordinea. Posturile de jandarmi erau în mare încurcatură și ele, deoarece știau că macedo-românii refugiați din Cadrilater se bucurau de ocrotirea autorităților administrative ale județului, formate din legionari. Nicolae Seitan, Prefectul Județului, aflând de existența acestui ordin, s-a adresat lui Papanace, cerându-i să lamurească lucrurile la București.

Papanace a venit la mine la Presedinție, și, după convorbirea avută cu el, m-am dus la General pentru a-i cere lamuriri. Mi se părea peste putință să existe un astfel de ordin. Faptul era de o gravitate excepțională, dacă jandarmii, dând curs ordinului venit de la Conducătorul Statului, ar fi tras în frații macedoneni, nu știu ce s-ar fi întâmplat. Era de neconceput că într-un regim legionar, acești români din Pind și din alte părți ale Peninsulei Balcanice, care au făcut uriașe sacrificii pentru cauza națională, să fie împușcați ca niște inamici ai Statului.

– Domnule Sima, mi-a spus Generalul, am informații precise că în satele colonizate cu macedoneni din Cadrilater se petrec grave conflicte cu populația locală. Acestea pot să degenereze, ca... în 1907, într-o răscoală. Trebuie restabilită ordinea, înainte de a fi prea târziu. Am dat dispoziții jandarmilor să utilizeze și armele dacă va fi nevoie.

– Domnule General, i-am răspuns, mă ofer eu să mă duc la Constanța, pentru a ancheta

personal cazul semnalat de D-voastra, la fata locului. Ar fi tragic ca acesti oameni, de doua ori fugariti de la vetrele lor, sa nu-si gaseasca liniste nici într-o Românie Legionara, pentru a carei biruinta au facut mari sacrificii. La Constanta au cazut doi legionari macedoneni în luptele de la 3 Septembrie si participarea lor a fost foarte importanta la rasturnarea Regelui Carol. Plec chiar asta seara la Constanta si ma întorc poimâine cu rezultatul.

Împreuna cu Papanace si alti însotitori am luat acceleratul de seara si a doua zi dimineata, Duminica, am coborât pe peronul garii Constanta. Aici am fost întâmpinati de Prefectul Judetului, Nicolae Seitan, Seful Regiunii, Eugen Teodorescu, Primarul Orasului, Traian Puiu, si alte autoritati. Îndata am pornit cu masinile spre comunele împricinate, unde s-au semnalat tulburari în care jandarmii primisera ordin de la General sa traga în colonisti. Ajunsi aici, am strabatut mai multe sate, am întrebat prin casele oamenilor si ne-am informat asupra „razmeritei”. Vestile transmise la Bucuresti erau total deformate. Niste incidente banale, inevitabile când alte valuri de populatie se aseaza în satele bastinasilor. Acestia își vedeau spatiul lor vital restrâns, mai ales ca românii veniti din Cadrilater aveau un gen de viata diferit de-al lor, bazat precumpanitor pe cresterea oilor si vitelor. Nici pe departe nu ma aflu în fata acelor conflicte amenintatoare, pe care le zugravisera Antonescu. Era iarna si frig. Oamenii, cu femei si copii, stateau unghiuriti în casele lor, la gura unui foc. Se bucurau de vizita noastra si ne-au primit cu multa caldura.

Ne-am întors la Constanta, unde a avut loc o mare întrunire legionara. Dupa cuvântul de deschidere al sefilor localnici, le-am vorbit eu explicându-le momentul politic în care ne aflu. Am accentuat necesitatea ordinii si a disciplinei în toate sectoarele.

Cu acest prilej, am mai vazut o serie de institutii: sediul legionar, redactia gazetei Biruinta, mai multe cantine ale „Ajutorului Legionar”, statiunea Mamaia cu instalatiile ei, unde am admirat valurile înghetate ale marii.

Seara, cu un alt tren, ne-am întors în capitala.

A doua zi, Luni, m-am prezentat Generalului, informându-l asupra celor constatate în judetul Constanta. Au fost anumite incidente, dar acestea n-au luat niciodata proportii amenintatoare, încât sa faca necesara interventia fortelor de ordine publica. Sunt frictiuni inerente când se produc deplasari de populatie dintr-o regiune într-alta.

Generalul n-a fost multumit cu rezultatele anchetei mele. El vroia sa-si arate strasnicia. Sa curga sânge, sa fie moarte si cadavre, pentru a justifica, în fata autoritatilor germane, masurile ce le va lua mai târziu, când va încerca sa ne disloce de la putere.

8. MAREA PROVOCARE

Era în Ajunul Anului Nou. Zi de bucurie pentru toti Românii, zi de speranta în restaurarea patriei în vechile ei hotare. Numai cugetul negru al lui Antonescu gândea altfel. Pentru el, Anul Nou nu era decât un nou prilej ce i se oferea pentru a defaima Miscarea, întristând inimile tineretului legionar.

Generalul a imaginat pentru Anul Nou o dubla actiune contra Miscarii, la nivele diferite,

dar cu acelasi obiectiv: sa creeze în jurul ei o atmosfera de neliniste si teama, pentru a justifica lovitura de Stat de mai târziu. Miscarea ar pregati noi acte de teroare, de asta data la scara nationala, în toate orasele si judetele tarii, iar el, Conducatorul Statului, responsabil de ordinea interna, da semnalul de alarma, neputând tolera la infinit dezmatul unei grupari catilinare.

Miscarea trebuia stigmatizata chiar în Sfânta Noapte a Noului An, prin interventia omului sau de încredere, Alexandru Rioseanu, Subsecretar de Stat la Interne; de alta parte, el însusi, Antonescu, îl va confirma. Folosindu-se de proclamatia de Anul nou, va adresa un aspru avertisment legionarilor, facându-i responsabili de „anarhia” din tara.

Eram în Bucuresti, în Ajunul Anului Nou 1941, când mi se aduce la cunostinta un straniu ordin semnat de Rioseanu, Subsecretar la Interne. Nu era numai grav prin continutul lui, dar si prin procedeul folosit pentru a-l transmite organelor subalterne. Rioseanu, fara sa-l întrebe pe superiorul lui, Generalul Petrovicescu, si fara ca acesta sa stie macar ceva, si-a permis sa se adreseze direct prefectilor si Legiunilor de Jandarmi, pentru a-i face raspunzatori de mentinerea linistii si ordinii în judetele lor.

La ce se referea acest ordin? La o fapta cumplita ce-o pregateau legionarii: ei planuisera ca în noaptea de Anul nou sa lichideze uneltele regimului carlist care mai ramasesera nepedepsiti la Jilava. Dar nu numai atât. Amenintarea unui masacru se întindea asupra tuturor oamenilor politici de toate culorile. Miscarea ar fi vrut ca printr-o singura lovitura sa termine cu toti adversarii ei politici, raspunzatori de prigoanele suferite. Deci, conform acestui ordin, un Maniu, un Bratianu, nici ei nu ar fi fost crutati! Mi-a stat mintea în loc când am citit ce-a scris Rioseanu. Ce intriga diabolica! Si acum sa reproducem continutul acestui ordin scelerat:

”Ministerul având informatii ca în ajunul si noaptea Anului Nou s-a hotarât executarea oamenilor politici ai vechiului regim din judetul dv. va invit ca de urgenta, împreuna cu comandantul garnizoanei si comandantul legiunii de jandarmi, sa luati cele mai severe masuri pentru garantarea vietii tuturor acestor oameni politici ce sunt în acest judet.

Se vor supraveghea locuintele lor în asa fel ca la prima tentativa de dezordine sa se ia masurile convenite.

Va invit ca prin masurile ce veti lua sa asigurati linistea si ordinea cea mai perfecta în judetul dv. Toti cei ce se vor abate de la ordinele si dispozitiile în vigoare vor fi imediat arestati si deferiti instantelor judecatoresti. În caz ca se vor opune cu focuri de arma, sa se traga în ei.”

Informatiile, pe baza caruia s-a alcatuit acest ordin, n-aveau nici o baza reala. Toata lumea legionara si întreg poporul se pregateau sa petreaca Anul Nou în voie buna, nadajduind ca va fi mai bun decât cel precedent, când tara a suferit atâtea dezastre. Nicaieri nu s-au semnalat dezordini. Nici urma de acele planuri si proiecte ale legionarilor de a-i ucide pe oamenii politici. Ordinul lui Rioseanu era fals si mincinos de la un capat la altul. Presupusa noapte a Sf. Bartolomeu în România era o inventie criminala a lui Rioseanu, care, la rândul lui, a actionat cu acoperirea si la instigatia Generalului. Conducatorul avea nevoie de noi piese de acuzatie contra Miscarii, pentru a le servi prompt si constiincios Berlinului.

Când am citit ordinul lui Rîoseanu, m-am înfiorat de miselia acestui om. Eu nu primisem nici cea mai neînsemnata informație ca s-ar pregăti ceva contra oamenilor politici: dimpotriva, tensiunea scăzuse în țară după agitațiile din luna Noiembrie, și toată lumea respira ușurată ca s-au normalizat relațiile cu Conducătorul Statului.

Nu puteam lăsa ordinul lui Rîoseanu fără replică. Dacă nu mi-aș fi spus cuvântul, ar fi însemnat ca-l aprob, fiind de acord cu dispozițiile luate. Putea avea urmări incalculabile. În afara de prefecti, Legiunile de jandarmi și garnizoanele militare au fost alarmate pentru a lua măsuri de protecție a foștilor oameni politici. Dacă s-ar fi pus în aplicare, se ajungea inevitabil la conflicte între autoritățile militare și civile, dominate de legionari. Prefecții cunoșteau situația din județul lor și nu ar fi permis să se organizeze expediții de apărare a celor presupuși a fi amenințați de legionari. De altă parte, ordinul emanat de la Rîoseanu nu era nici cel puțin legal. Constituia un abuz de putere, căci nu purta semnătura Generalului Petrovicescu. Un ordin atât de grav, care tulbura toată țara, nu putea fi trimis de un Subsecretar de Stat, ignorând autoritatea superiorului său.

Am redactat în grabă un alt ordin, scurt și concis, adresat prefectilor, prin care anulam intervenția criminală a lui Rîoseanu. În toată țara, spuneam eu, domnește perfectă liniște, și nici unui om politic nu-i este amenințată viața. A trecut „Anul Nou” și temuta baie de sânge, anunțată de Rîoseanu, s-a rezumat la jocuri și cântece. Lumea petrecea...

După Anul Nou, în prima mea convorbire cu Antonescu, i-am atras atenția asupra gravității ordinului dat de Rîoseanu și i-am cerut îndepărtarea lui din guvern. S-a făcut vinovat de o provocare a Mîscării și de o gravă încălcare a autorității superiorului său, Generalul Petrovicescu. După cum poate constata singur, nu s-a petrecut nici cel mai mic act de violență de Anul Nou, nicaieri în țară, nici în cel mai îndepărtat colț. Generalul mi-a răspuns vadiț încurcat, când i-am spus că incidentele profetizate nu se produsese, cu niște fraze inteligibile. Cum era să-l dea afară pe Rîoseanu, când erau complici la săvârșirea acestui atentat contra Legiunii?

Într-adevăr, atacul lui Rîoseanu era combinat cu un alt atac, care venea direct de la Conducătorul Statului. În noaptea de Anul Nou, cum e obiceiul, Antonescu a adresat o proclamație către țară. Mare mi-a fost mirarea când, în mesajul său, reia tema dezordinilor din țară, adresând un sever avertisment legionarilor. De Anul Nou, un Conducător de Stat, chiar de cea mai joasă speță, trece peste neajunsurile guvernării și adresează cuvinte de încurajare, pace și frățietate cetățenilor. Numai în discursul lui Antonescu se auzea un alt ton, cu vociferări și amenințări la adresa legionarilor.

M-am adresat și eu în noaptea de Anul Nou poporului, cu o cuvântare radio-difuzată. Nu am atacat pe nimeni, ci am exaltat roadele guvernării noastre, sub conducerea Generalului Antonescu. Am prezis un an de grandioase realizări în România, cum n-a mai cunoscut istoria noastră modernă. Așa ar fi fost, dacă nu pândeau fiarele de la Presedinție...

9. ANTONESCU STRÂNGE DOCUMENTE

Era pe la începutul lui Ianuarie, nu știu în care zi, când sunt chemat de General pentru a trata din nou chestiunea ordinii interne. Lăsând la o parte întâmplările de la Jilava, când au fost pedepsiți asasinii Capitanului, sezând amândoi pe o canapea în cabinetul său, a

redeschis pe un ton mânios discutia asupra dezordinilor provocate de legionari.

– Ce facem, ca daca mergem tot asa si nu ne opunem faradelegilor, statul sare în aer. Vom fi înghititi noi însine de valul anarhiei si România va sfârsi împartita între vecinii ei.

– Domnule General, i-am raspuns, situatia nu e atât de dramatica cum o înfatisati. Sunt multe informatii exagerate sau chiar false, venite de la rauvoitori, care nu vor altceva decât o ruptura între noi. Am si eu informatiile mele si pot sa va asigur ca tara este calma si lumea își vede de treaba, muncind de zor pentru biruinta zilei de mâine.

Pe ici, pe colea, se mai întâmpla incidente si nereguli, dar nu trebuia sa le exageram, dându-le proportii. Ele sunt inerente, chiar sub cel mai bun guvern din lume, dar la noi unde o revolutie a ajuns la putere?

Va rog sa aveti rabdare, caci apele se vor linisti. Pâna la primavara vom avea o miscare perfect disciplinata, care va va secunda în greaua D-voastra misiune, cu loialitate si corectitudine.

Daca pentru fiecare incident, ne punem mâinile în cap, strigând ca e anarhie, atunci se creaza o stare de isterie politica, daunatoare colaborarii noastre. Va aduceti aminte ce s-a întâmplat de Anul Nou, cu ordinul dat de Rioseanu. Nici un om politic n-a fost deranjat de legionari. Era o falsa alarma. Toti legionarii au înteles ca a trecut faza Jilavei si acum intram în faza muncii constructive.”

Ceea ce îi declaram eu, era o pledoarie logica, întemeiata pe o înlantuire de fapte. O revolutie nu poate fi comprimata brusc, printr-un ordin. Trebuie lasata un timp de, pâna își gaseste albia ei.

În loc de a raspunde explicatiilor mele, bazate pe o considerare de ansamblu a întâmplarilor din ultimele luni, Generalul îmi raspunde furios:

– Domnule Sima, afirmi ca acum este liniste în tara. Îti voi dovedi contrariul.

Se scoala, se duce la usa si îl cheama pe Ovidiu Vladescu, secretarul sau pentru afacerile civile. Îi spune ceva si Vladescu se întoarce cu un dosar voluminos, organizat si catalogat. Dosarul cuprindea seria de ilegalitati si abuzuri savârsite de legionari, înca de la începutul guvernarii noastre, din care nu lipseau nici ultimele întâmplari de acest gen. Era, cum s-ar spune, dosarul pus la zi. Si începe Generalul sa citeasca ultimele cazuri de dezordine, savârsite de legionari, în orasul cutare, în judetul cutare, etc. Trebuie sa adaug ca piesele din acest dosar le-am regasit apoi în lucrarea editata de Presedintie, sub numele *Pe Marginea Prapastiei*, al carei autor a fost acelasi, Ovidiu Vladescu, om de casa al lui Ica Antonescu.

Când a terminat cu lectura, Generalul îmi spune pe un ton rastit:

– Ce facem, Domnule Sima? Asta e tara? Eu nu pot suporta la infinit aceste dezordini.

– Domnule General, i-am raspuns, examinând cazurile citite de D-voastra, nu vad nici o ilegalitate care ar ameninta ordinea interna sau Siguranta Statului. Sunt abuzuri, le

recunosc, dar de când exista România s-au savârsit abuzuri. Noi n-am excelat printr-o administratie corecta. Fiecare detinator al puterii își exercita functia ca o satrapie. Pe timpul lui Carol, s-au petrecut monstruozi. Atâta legionari ucisi, atâtea case devastate. Dar niciodata guvernul de atunci nu le-a dat publicitatii, autoacuzându-se, ci le-a tainuit, pentru a-si ascunde crimele.

Acum, eu nu va cer acest lucru, nu vreau sa acopar pe nimeni, ci doar putina îngaduinta pentru a ma putea ocupa intensiv de miscare, a o reorganiza si a elimina elementele turbulente.

N-am vazut nici o revolutie din lume care sa nu debuteze prin acte în marginea legii. Avem atâtea exemple elocvente. Daca ma bucur de înțelegerea D-voastra si de sprijinul D-voastra ferm, va asigur ca pâna la primavara, veti avea o miscare care nu va crea nici cea mai mica suparare.”

Generalul n-a fost multumit cu explicatiile mele. El urmarea un alt scop. Orice abuz savârsit de legionari lui îi cadea bine, îl saluta cu bucurie, caci servea de minune planurilor lui de a ne expulza din Stat. Eu cerusem înțelegere si ragaz. El era avid dupa stiri defavorabile miscarii, pentru a le specula apoi contra noastra, transmitându-le, prin intermediul lui Fabricius, la Berlin.

Chestiunea cu dosarul întocmit de Vladescu, m-a pus pe gânduri. Generalul strânga documente pentru a le folosi contra noastra.

10. O CONFRUNTARE DRAMATICA

În dimineata de 7 Ianuarie, ziua Sf. Ioan, Forul Legiunii s-a prezentat Generalului Antonescu pentru a-l felicita de ziua numelui sau si a-i reînnoi omagiul de credinta si loialitate al Legiunii.

Am asistat la ceremonie, care s-a desfasurat într-o sala a Presedintiei. Luând cuvântul Vasile Iasinski, i-a facut urările cuvenite si la urma i-a oferit din partea Forului un splendid costum national din Bucovina, asemanator acelora ce le purta si Capitanul.

Generalul a primit cu aparenta emotie darul facut, a multumit si a adaugat la urma ca „niciodata Generalul Antonescu nu va ridica mâna contra Miscarii Legionare”.

Am fost cu totii bucurosi de aceasta declaratie, cu atât mai mult cu cât în ultimele saptamâni se multiplicasera exploziile de nemultumire ale Generalului.

Ce-am observat în atitudinea Generalului si m-a nelinistit, era ca în timp ce ne vorbea, dându-ne asigurari de loialitatea lui, nu ne privea în ochi, ci își plimba privirile undeva pe pereti. Avea ceva pe constiinta, îmi ziceam.

În aceeasi zi, cam pe la orele 8 seara, profitând de buna dispozitie a Generalului, m-am gândit ca ar fi momentul sa am cu el o explicatie decisiva asupra colaborarii noastre. Vroiam sa-l rog sa-si clarifice pozitia fata de Miscare. Înca nu realizase cele doua promisiuni ce mi le facuse: amnistia generala si numirea lui Greceanu la Ministerul de Externe. Vroiam sa aflu ce vrea cu Miscarea, care-i sunt telurile imediate Si de ce suntem acoperiti cu toate invectivele si acuzatiile, pentru cel mai banal incident ce se

întâmpla în țara. Există o campanie de denigrare a Miscării, nejustificată în raport cu faptele savârșite, care creează o stare de continuă tensiune.

În întrevădarea noastră nu l-am crutat deloc. I-am spus pe sleau toate nemulțumirile noastre, pe un ton cuviincios, dar fără ocolisuri. N-am sezut pe scaun, ci am stat în picioare în fața biroului său, mai plimbându-mă din când în când sau făcând gesturi la nevoie.

Am început cu un istoric al relațiilor noastre, pentru a-i aminti că a avut și el nevoie de Miscare în ceasuri grele. I-am vorbit de începuturile colaborării noastre, de întâlnirea ce-am avut-o în casa lui Alexandru Popovici, în Iunie 1940, când ne-am făcut un fel de plan comun de batalie. Am continuat cu intervențiile mele la Palat, după arestarea și internarea lui la Mănăstirea Bistrita, ca să fie pus în libertate. Apoi am trecut în revistă evenimentele de la 6 Septembrie 1940, care au fost un model de colaborare loială și eficientă, cu rezultate rodnice atât pentru noi cât și pentru țară. Fără sângele varsat de legionari la 3 Septembrie, Generalul nu ar fi ajuns niciodată la putere și nu ar fi unde se găsește astăzi.

Rezultatele guvernării noastre comune nu pot fi tagaduite de nimeni, țara e în picioare, după prăbusirile suferite în vara anului 1940. Avem trupe germane în România, care ne garantează independența. Am intrat în Pactul Tripartit și suntem la adăpost de orice surpriză din partea Sovietelor. Apropierea de Puterile Axei, formula preconizată de Capitan, s-a adevărat justă. Fără integrarea în Axa, România ar fi dispărut de pe harta Europei.

În domeniul economic, cu toate pierderile teritoriale suferite, în trei luni am avut un excedent bugetar de cinci miliarde cinci sute de milioane lei, fapt recunoscut chiar de General într-un comunicat oficial. Putem privi cu încredere viitorul. Noi nu tagaduim meritele Generalului în această operă de redresare națională, dar nu e mai puțin adevărat că fără colaborarea Miscării nu s-ar fi ajuns la aceste rezultate spectaculare.

Execuțiile de la Jilava au tulburat relațiile dintre noi, deși nu le-am ordonat nici eu și nici un alt membru al conducerii legionare. Dar nu e mai puțin adevărat că pedepsirea asasinilor erei carliste era un imperativ național. Fără acest act de ispășire a unor crime abominabile, colaborarea noastră nu ar fi putut merge înainte. Acest moment critic a fost depășit prin soluția propusă de mine și acceptată de General, a unei amnistii generale, care să îmbrățișeze toate categoriile de vinovați. Se elimină, credeam noi, ultima divergență, ultimul obstacol, în calea unei colaborări rodnice și de lungă durată.

De aici înainte reproduc cât mai fidel ce i-am spus atunci, pentru că îi făcusem un adevărat rechizitoriu al politicii Generalului față de Miscare:

”Dar iată că din a doua jumătate a lunii Decembrie, în special, relațiile dintre noi s-au întunecat iarăși. Orice calcare a legii de un legionar este speculată și exploatată la maximum. Eu nu tagaduiască s-au produs anumite nereguli în administrația noastră și se vor mai produce, dar ele trebuie reduse la proporțiile cuvenite, fără a provoca din fiecare caz o criză de guvern. V-am comunicat că sunt gata să mă ocup direct de toate cazurile de ilegalitate, pentru a da de urmele faptuitorilor și a elimina elementele turbulente, dar cu condiția expresă să fiu sprijinit de D-voastră.

Ritmul actual al guvernării noastre este sacadat, zguduit aproape zilnic de denunturile ce vin pe filiera serviciilor D-voastră de informații. Ne aflăm în fața unui crescendo de intrigă, de acuzații contra Măscării, care își găsesc ecou în cabinetul D-voastră. Mereu îmi imputați fapte, petrecute în cine știe ce colț de țară, ca și cum eu le-aș fi patronat.

Dar există și un revers, care va priveste pe D-voastră. De la legionarii din provincie îmi vin știri alarmante, care reclama o explicație. Din diverse sfere militare din provincie a transpirat că s-ar pregăti ceva împotriva noastră, că Generalul Antonescu va termina în curând cu „anarhia” legionară. Regimul actual va fi îndepărtat și substituit cu o dictatură militară, ca pe timpul lui Carol. Aceste intenții și planuri vi se atribuie D-voastră direct. Mai mult decât atât: s-ar fi transmis deja ordine secrete garnizoanelor militare, pentru a se pregăti pentru momentul H. Eu nu cred lucrul acesta, dar sunt silit să vi le aduc la cunoștință, pentru a clarifica relațiile dintre noi. Noi nu ne vom ridica niciodată contra Generalului Antonescu, dar așteptăm din partea D-voastră să nu dezamăgiți încă odată tineretul țării.

Mi-am încheiat pledoaria cu un avertisment:

”- Domnule General, mi-ați spus pe vremuri că atunci când Regele Carol v-a numit Ministrul Armatei în Guvernul Goga și apoi în primul guvern al dictaturii regale, „Regele Carol v-a înșelat”.

Va rog să fii atent la anumite cercuri din jurul D-voastră, de aceeași origine dubioasă, ca să nu vă înșele din nou, împingându-vă la acte ireparabile față de Măscare”.

Până în acest moment, Generalul n-a scos o vorbă. M-a ascultat cu capul plecat pe masa lui de lucru, fără să-mi răspundă ceva. Dar când am atins acest punct delicat, descoperindu-i probabil intențiile, atunci a reactionat. Dar într-un mod cu totul neașteptat. Nu-i convenea să se apere, să-mi declare că nu-i adevărat, că cele aflate de mine sunt o scornitură a dușmanilor noștri. Explicația ar fi fost penibilă și daunătoare prestigiului său, căci aveam și eu informații precise tocmai din cercuri militare, pe care i le puteam servi oricând. Și atunci a ales o cale mai comodă: a întrerupt brusc discuția, concedindu-mă:

– Domnule Sima, sunt om bătrân, ceasul este înaintat (era aproape zece) și trebuie să mă duc să mă culc.

Am înțeles. I-am zis „noapte bună” și m-am îndreptat spre biroul meu.

Mai târziu s-a scornit versiunea că aș fi fost dat afară din cabinetul Generalului. În afara de cuvintele de mâi sus, nu mi-a rostit nici un cuvânt greu. Cum îi cunoșteam manierele, nu m-am simțit jignit personal. Știam că și cu Regele se poartă ca un plutonier major. Ceea ce mă neliniștea mai mult, era o confirmare a presupunerilor mele. Antonescu se pregătea să ne elimine de la putere, probabil după modelul Regelui Carol. L-am atacat în punctul vulnerabil și aceasta n-a mai putut-o suporta. Tactic era mult mai avantajos să se considere ofensat și să curme brusc discuția.

La câteva minute, intra în biroul meu Ica Antonescu și mă întreaba speriat ce s-a întâmplat între mine și General. El, de fapt, fusese informat de General și venise să

dreaga lucrurile. Ica Antonescu si-a dat seama ca Generalul, cu atitudinea lui de bruscare, facuse o gafa. Le era teama sa nu întreprind eu ceva, înainte ca planul lor de rasturnare a Miscarii sa nu fie pus la punct. Încă nu obtinusera aprobarea Berlinului pentru îndepartarea noastră din Stat. I-am spus vag, în câteva cuvinte, ce s-a întâmplat între noi. Ica m-a rugat sa nu iau în considerare vorbele Generalului. E într-adevar om batrân si câteodata își pierde rabdarea. L-am asigurat pe Mihai Antonescu ca nu ma simt ofensat. Îi cunosc caracterul dificil al Generalului. Regret însă ca n-am putut avea cu el nici macar o explicatie sincera si exhaustiva asupra problemelor guvernării noastre.

11. DECORAT DE REGE

Maiorul Mircea Tomescu, aghiotant Regal, îmi telefoneaza sa ma prezint în dimineata de 8 Ianuarie la Palat, fiind invitat de Maiestatea sa Regele.

Nu stiam pentru ce sunt chemat. De alta parte îl cunosteam pe Mircea Tomescu ca un prieten al Miscarii. O criza politica era exclusa. Regele era prea izolat ca sa întreprinda ceva. Antonescu îl tinea din scurt, îi supraveghea toate miscarile si nu-i permitea sa se ridice peste rolul lui pur decorativ.

Ajungând cu masina în curtea Palatului, am fost primit la scara de mai multi ofiteri si apoi condus imediat în cabinetul de lucru al Regelui. Regele Mihai era vadit stânjenit, iar eu nu mai putin, când a deschis discutia. Ne-am vazut la diferite manifestatii, dar pentru întâia oara stateam singuri fata în fata. Am schimbat câteva cuvinte protocolare si apoi Regele a trecut la subiectul audientei mele.

–V-am chemat pentru a va oferi aceasta decoratie.

Mi-a întins o cutie deschisa, în care se afla o înalta decoratie, „Steaua României”. M-am uitat îndelung la ea. Nu-mi venea sa cred. I-am multumit calduros, spunându-i ca nu m-am asteptat la aceasta distinctie. L-am asigurat de devotamentul meu personal si al Legiunii pentru Monarhie si Dinastie.

M-a invitat apoi într-o camera alaturata, unde am fumat o tigara. În cursul scurtei conversatii, mi-a pus câteva întrebări:

Ce sunt gradele legionare si ce semnificatie au ele?

I-am enumerat gradele legionare de la instructor legionar pâna la Comandant Legionar si apoi Comandant al Bunei Vestiri, rezervat întemeietorilor Legiunii. I-am explicat ca aceste grade n-au nimic comun cu gradele militare, ca reprezinta etapele de realizare spirituala ale legionarului. Cel ce se distingea prin tinuta lui, în luptele si actiunile Miscarii, Capitanul îi conferea un grad, pentru a-i întări autoritatea lui asupra oamenilor si a-l da ca exemplu.

A doua chestiune pe care mi-a pus-o Suveranul a fost daca sunt infiltratii comuniste în Miscare si daca lor li se datoreaza anumite dezordini întâmplate.

Mi-am dat seama ca a fost îndoctrinat de General. I-am raspuns ca la periferia Miscarii s-ar putea sa se fi strecurat si vreun militant comunist. Noi suntem o miscare de o

jumatate de milion de oameni încadrati. Dar chiar daca ar fi adevarat, nu reprezinta nici un pericol, deoarece nu ating centrul de comanda al Legiunii si nu pot influenta politica ei.

În ceea ce priveste dezordinile savârsite de anumiți legionari, ele sunt minime în raport cu masa enorma a acelor care își fac datoria conștiincios, în liniste si ordine. Aceste deficiente inerente starii de tranzitie de la revolutie la mentalitatea de Stat, se vor corecta în scurta vreme. Am nevoie de un timp oarecare pâna ce voi putea reorganiza si disciplina Miscarea.

M-am abtinut sa ating sub vreo forma problema relatiilor noastre cu Generalul Antonescu. Nu m-am plâns de iesirile Generalului, de elementele dubioase care-l înconjoara si de presiunile la care suntem zilnic supusi. Am pastrat o atitudine loiala fata de Conducatorul Statului, desi mi-am dat seama ca încercase sa-l otraveasca si pe Rege, pentru a-l atâta contra noastra.

Când a aflat Antonescu de decorarea mea – stirea se publicase în ziare – l-a apucat o furie oarba. Actul de la Palat cadea cum nu se poate mai rau pentru planurile lui. Era în plina pregatire pentru eliminarea noastra de la putere. Si acum vine Regele si îi strica toata combinatia. Ce va zice armata? Va mai putea conta pe armata ca pe un bloc unitar, în momentul loviturii de Stat?

Nu s-a mai putut stapâni. Nu sunt sigur daca s-a dus în persoana la Palat sau i-a telefonat numai Regelui. I-a facut un scandal imens, cum de-a cutezat sa ma decoreze fara sa-l întrebe, aducându-i aminte ca el îl tine pe tron.

Gestul Regelui, conferirea de decoratii, apartinea putinelor prerogative ce-i mai ramasesera, dupa ce fusese despuiat de Antonescu de toate puterile Statului. Era în dreptul lui sa o faca. Iar în ceea ce priveste alegerea persoanei mele, nimic mai normal, având în vedere functia ce-o îndeplineam în acel moment, de al doilea mandatar al guvernului.

12. NUMIREA LUI EUGEN CRISTESCU

Într-o dimineata, tot în aceste zile tulburi când Antonescu se pregatea si ne dea lovitura de Stat, intra în biroul meu la Presedintie un tip înalt, voinic, bine cladit, si se recomanda „Eugen Cristescu, noul sef al Serviciului Secret, numit de Conducatorul Statului...”.

Nu-l cunosteam personal, dar auzisem de el. Îsi facuse o trista faima printre noi în prigoana din 1933- 1934. Sub guvernul Duca si cel urmator, fusese Directorul Sigurantei Statului si s-a distins prin ura si ferocitatea cu care îi urmarea pe legionari. Numele lui era pomenit si în circularile Capitanului, printre prigonitorii de atunci ai Legiunii. Apoi s-a eclipsat de la suprafata vietii publice. A fost subplantat de Moruzov, care reusise sa câstige încrederea Regelui si sa-i ia locul. A trait în penumbra în perioada 1935-1940, pâna ce l-a descoperit din nou Generalul Antonescu si i-a încredintat conducerea Serviciului Secret al Armatei, fostul fief al lui Moruzov.

Cum Eugen Cristescu nu fusese amestecat în salbatica prigoana a anilor 1938-1940,

numirea lui nu m-a îngrijorat prea mult.

Nu-mi placea, dar nu i-am dat o interpretare specială. În definitiv, sectorul militar al guvernării aparținea Generalului Antonescu. Raspunderea numirii cadea asupra lui și, probabil, știa el ce face, de vreme ce l-a ales pe Eugen Cristescu. Probabil are nevoie de un specialist în fruntea acestui serviciu cu ramificații externe. Ministerul de Interne nu era afectat prin această numire. Serviciul Secret al Armatei era un fel de Biroul II, de care depindeau operațiile de spionaj și contra-spionaj.

Asa gândeam atunci. Convorbirea n-a durat mai mult decât un sfert de oră. Am stat în picioare amândoi. I-am spus că știu că n-a fost amestecat în prigoana anilor 1938-1940, ceea ce reprezintă o prezumție favorabilă asupra persoanei sale. I-am explicat momentul politic în care ne aflăm. Există anumite tensiuni în guvern provocate atât de elemente legionare, nefamiliarizate cu mentalitatea de Stat, cât și persoane din lumea veche, care încearcă să provoace o criză de sistem. Dar cred că Generalul înțelege jocul lor interesat. I-am cerut să-și exercite funcția cu obiectivitate și imparțialitate. La urmă l-am întrebat;

– Crezi D-ta, că se poate guverna în actualele împrejurări fără de legionari? Există o altă soluție politică?

Surâzând enigmatic, mi-a spus că nici el nu vede o altă soluție politică.

Mai târziu s-a dovedit că Eugen Cristescu n-a fost ales de General pentru priceperea lui în combaterea inamicilor externi ai patriei, ci pentru experiența lui în materie de legionarism, reminiscența a anilor când a fost în fruntea Direcției Generale a Siguranței Statului. Antonescu vedea în Cristescu un demn urmaș al lui Moruzov și a jucat sub dictatura lui același rol nefast intereselor naționale. Toată abilitatea lui de politist s-a concentrat spre Măscare, iar când privește protecția Statului de agenți și infiltrații străine, a arătat mai puțină vigilență. Faptul a fost cu atât mai grav cu cât ne aflăm în război și orice informație transmisă inamicului se solda cu mii de morți pe câmpul de bătaie.

Ambiguitatea în care și-a exercitat funcția lui – implacabil cu legionarii și tolerant cu adevărații inamici ai patriei – corespundea de altfel instrucțiunilor primite de la Conducătorul Statului. Antonescu ducea aceeași politică de duplicitate, urmărind că, la momentul oportun, să se desprindă de colaborarea germană și să treacă în tabăra victorioasă a aliaților. Nemții n-au priceput nimic din acest joc sinistru, patronat de Antonescu, până ce nu le-a căzut caramida în cap.

13. ISPRAVILE LUI STÂNGA

Cu toate că Stânga, șeful Serviciului Social de la Prefectura de Poliție, se compromisese grav în evenimentele din 26/27 Noiembrie 1940 (el dăduse ordin să fie arestați și duși la Prefectura Țărarescu, Argețoianu, Ghelmegeanu și Gigurtu), sub urmașul lui Zăvoianu, Radu Mironovici, a continuat să funcționeze în fruntea acestui serviciu. N-am înțeles de ce Radu Mironovici nu l-a înlocuit, ci, dimpotrivă, i-a reînnoit încrederea, fără că Stânga să arate cel puțin o îndreptare a conduitei sale.

Stânga a continuat în același ritm delirant să opereze în raza lui de acțiune. În timp ce tulburările se potoliseră în celelalte două focare de agitație, Valea Prahovei și Corpul

Muncitorilor legionari, ele au continuat si chiar s-au intensificat la Prefectura de Politie. Serviciul Social era responsabil de linistea Capitalei, de urmarirea elementelor periculoase Statului sau regimului politic existent. În cursul lunii Ianuarie, mereu am fost asaltat de interventiile brutale ale lui Antonescu pentru neregulile de la Prefectura de Politie. Perchezitiile ilegale se tineau lant si la persoane care nu puteau fi nici macar banuite de actiuni dusmanoase contra regimului. Stânga, cu de la sine putere si fara sa întrebe pe nimeni, își trimitea agenti pe teren, care intrau în casele oamenilor fara sa aiba un mandat de la procuror sau o împuternicire de la superiorii lui.

Antonescu viza capul lui Petrovicescu. Toate ilegalitatile savârsite de Serviciul Social al lui Stânga erau argumente binevenite ca sa demonstreze ca Ministerul de Interne nu domina situatia. În cursul lui Ianuarie, Petrovicescu a fost victima unor scene violente si repetate din partea Conducatorului Statului din cauza celui întâmplat la Prefectura. Acest om de o rara noblete si corectitudine a suferit mult si mi-a exprimat de câteva ori dorinta sa-si dea demisia. N-am vrut sa se repete cazul cu Sturdza si de aceea l-am rugat sa ramâna în postul sau.

Nu pot enumera aici toate abuzurile savârsite de Stânga, stiute si nestiute. Aleg doar un simplu exemplu, ca sa arat pâna unde a mers inconstienta acestui om. În 6 Ianuarie, agenti trimisi de Stânga invadeaza casa lui Voicu Nitescu din Bucuresti si, sub amenintarea revolverelor, îi fac o perchezitie. Motivul, inexistent. La perchezitie nu s-a gasit nimic compromitator, Antonescu fierbea de mânie, iar eu, nu mai putin, eram consternat. Nu-mi venea sa cred. Ce cautau agentii de la Prefectura în casa lui Voicu Nitescu? Un vechi patriot ardelean, care jucase un rol important în lupta contra ungurilor si își câstigase merite nepieritoare în Actul Unirii Ardealului cu Patria-Mama? Fusesse director al ziarului Gazeta Transilvaniei de la Brasov si apoi ministru în cabinetul lui Maniu. Era o personalitate cu rezonanta în întreaga tara. A face perchezitii unui astfel de om, era mai mult decât un abuz, o ranire a sentimentului national al tuturor Românilor.

Antonescu i-a trimis o drastica scrisoare Generalului Petrovicescu si l-a îndrumat sa-i ceara scuze lui Voicu Nitescu. S-a tinut apoi o Conferinta, sub presedintia Generalului, dedicata ordinii interne, la care am participat si eu. Au fost de fata în afara de Petrovicescu, toti subalternii Ministerului de Interne: Rioseanu, Ghica, Radu Mironovici si Boian-Moisescu, seful serviciului de ordine al Miscarii. S-a tratat chestiunea incidentelor din ultimele zile si toti cei de fata si-au luat angajamentul sa vegheze cu cea mai mare severitate la mentinerea ordinii interne. Toti, în afara de Stânga, care a continuat cu sistemul lui de lucru.

Târziu de tot, dupa expulzarea noastra de la putere, am aflat carui hram servea Stânga. Intrase în serviciul lui Rioseanu si de la acesta primise ordine sa savârseasca cât mai multe abuzuri si ilegalitati, pentru a-i furniza Generalului argumente contra Miscarii, asigurându-l ca orice se va întâmpla mai târziu, se va bucura de impunitate. Stânga abuza de încrederea ce i-a aratat-o Zavoianu si apoi Radu Mironovici, pentru a servi inamicilor miscarii. Altminteri temeritatea cu care opera nu putea fi decât opera unui dement.

Dupa evenimentele din Ianuarie, Stânga nici n-a încercat sa se ascunda. Stia ca se

bucura de ocrotirea lui Rioseanu. A fost arestat de forma vreo doua saptamâni si apoi i s-a dat drumul... Zavoianu a fost condamnat la moarte si executat. Stânga, din perspectiva antonesciana si dupa ispravile savârsite de el, trebuia sa i se aplice de zece ori aceeasi pedeapsa.

14. DESCINDEREA LA LOJA MASONICA

În aceasta atmosfera tulbure de la începutul lunii Ianuarie tot din initiativa lui Stânga si fara vreun ordin de la superiorii lui, agentii de la Prefectura de Politie au facut o descindere la loja masonica centrala din Bucuresti, unde au confiscat arhiva si actele ce le-au gasit.

Stânga a venit la mine, la Presedintie, cu materialul gasit la perchezitie. Documentul cel mai important era „Cartea de Aur” a lojii masonice, cu semnaturile tuturor membrilor. Venerabilul acestei loji era Jean Pangal, cunoscut ca figura cea mai reprezentativa a ordinului masonic din România.

Am început sa rasfoiesc „Cartea de Aur”, pentru a descifra iscaliturile. Cei mai multi semnatori erau persoane necunoscute, în sensul ca nu auzisem de ele sa se manifeste în viata publica. În schimb, printre membrii lojii masonice figurau mari personalitati ale vietii politice românești. Am întâlnit numele lui Dr. Alexandru Vaida Voevod, Dr. Constantin Angelescu, Octavian Goga, C. Argetoianu si altii. Nu apareau numele lui Ionel Bratianu si nici al lui Iuliu Maniu.

Acum, revelatiile acestea nu aduceau nimic nou. Apartenenta acestor fruntasi politici la masonerie era bine cunoscuta, înca din decada anilor '30. Dr. V. Trifu scotea un buletin anti-iudeo-masonic si în paginile lui au aparut si numele celor mai sus citati, toti cu gradul 33.

Gradul ce-l aveau un Goga, un Angelescu, etc., nu era reglementar. Au fost ridicati direct la rangul superior masonic, fara sa mai faca ucenicia gradelor inferioare. Nu erau masoni autentici, formati conform catehismului secret al acestei secte, ci creati ad-hoc, pentru anumite interese. De Vaida Voevod se stia ca a intrat în masonerie în 1919, pentru a avea o carte de vizita la Conferinta de Pace de la Paris, unde fusese trimis ca delegat al României.

Adevarata valoare a „Cartii de Aur” consta în identificarea celorlalte persoane, mai putin cunoscute, destul de numeroase. Acestia formau baza masoneriei românești, sau, cum se zice în alti termeni, infrastructura ei. Pe filiera lor se putea urmari influenta ce-o exercita masoneria în mediile politice ale României.

Ce sa fac acum cu acest material masonic care, fara sa vreau, ajunsese în posesia mea? Nu-mi placea descinderea facuta de Stânga, ale carui apucaturi de politist îmi pareau suspecte. Dar, de alta parte, nici nu puteam admonesta public Prefectura de Politie pentru actiunea întreprinsa. Noi, cei care de la originile miscarii studentesti, combatusem masoneria, nu puteam acum sa venim sa-i luam apararea într-o Europa dominata de puterile Axei. Îmi dadeam seama ca ne-am creat o noua problema, provocând masoneria, care-si avea ramificatii în toate partidele. Dar acum ma aflam în aceasta situatie si trebuia sa plec de la realitatea ei.

Faptul se consumase. M-am dus imediat cu „Cartea de Aur” la Generalul Antonescu, asa cum cereau relatiile dintre noi, si i-am aratat-o. Era si Mihai Antonescu în cabinetul sau. I-am explicat ce s-a întâmplat si am început sa o frunzarim împreuna. Am observat ca Mihai Antonescu era agitat si nervos. La fiecare pagina tresarea. Astepta sa-i citim numele în „Cartea de Aur”?

Când s-a pus problema ce facem cu ea, eu am vrut sa o retin câtva timp, pentru a o examina mai cu de-amanuntul. Mihai Antonescu s-a opus, spunând ca el fiind Ministrul Justitiei, este de resortul lui sa cerceteze documentul si sa-si puna concluziile. Generalul Antonescu s-a atasat parerii lui si neavând încotro, le-am lasat „Cartea de Aur”. Ma gaseam în Germania pe atunci si citind-o în ziare, mi-am dat seama ca lista fusese în prealabil epurata. Multe nume nu figurau.

De ce au consimtit cei doi Antonescu sa dea publicitatii listele cu membrii lojii masonice din capitala? Nu pentru a feri Statul de influenta lor daunatoare, ci pentru a demonstra Nemtilor ca si ei sunt contra masoneriei, nu numai legionarii. Asa cum mai târziu s-au declarat anti-evrei si chiar rasisti. Din spirit de concurenta. Pentru putere. Pentru a-si asigura mai departe gratiile Berlinului.

Mai târziu mi-am dat seama ca si descinderea de la loja masonica facea parte din lantul de provocari ale lui Stânga, inspirate de Rioseanu, pentru a crea panica între adversarii politici si a grabi decizia Generalului de a ne înlatura de la putere.

La Iasi, cu vreo doua luni înainte, s-a petrecut un caz asemanator. Un grup de tineri legionari au patruns în loja masonica, doar din curiozitate, ca sa vada cum arata un templu masonic. Dupa ce l-au vizitat, au cântat un cântec legionar si s-au retras în ordine, fara sa se atinga de nici un obiect. Totusi aflând de isprava lor, l-am chemat la Presedintie pe seful de judet, Ilie Vlad Sturdza, si l-am admonestat sever.

15. CUM A FOST TORPILATA AUDIENTA MEA LA HESS

În volumul precedent am aratat ca delegatii Reichului, Baldur von Schirach si von Bohlen, cu prilejul reînhumarii Capitanului, mi-au transmis din partea lui Rudolf Hess invitatia sa-l vizitez la Berlin. Mi-au comunicat si data întâlnirii, 15 Ianuarie 1941.

În vederea acestui important eveniment, îmi faceam pregatirile necesare si asteptam dintr-un moment într-altul sa mi se indice modalitatea plecarii. Dar 15 Ianuarie se apropia si din partea Legatiei Germane nu se observa nici o miscare.

Chestiunea a luat o alta întorsatura si s-a lamurit mai târziu. Cei doi complici, Fabricius si Antonescu, erau nelinistiti de perspectiva întâlnirii mele cu Hess, a carei scadenta se apropia. Toate planurile lor conspirative contra Legiunii puteau fi date peste cap.

Invitatie nu putea fi anulata. Era vorba de Rudolf Hess, a doua personalitate a Reichului, desemnat de Führer sa-i ia locul, în cazul disparitiei lui. Si atunci au urzit intriga ca sa torpileze audienta mea la Hess într-o forma aparent nevinovata, ca si cum n-ar fi opozitie contra ei. În ce a constat masinatia? Fabricius i-a trimis lui Ribbentrop cererea lui Antonescu de a fi primit urgent în audienta de Führer, într-o chestiune de „ordine interna”, care, daca nu e rezolvata, ar putea periclita colaborarea militara între

România și Germania. Sensibil la această chestiune, temându-se de complicații cu România, destinată să joace un rol important în viitoarea încaierare cu Rusia, Hitler a dat curs cererii lui Antonescu și a fixat data audienței pe ziua de 14 Ianuarie 1941. Eo ipso, cealaltă audiență a mea, la Rudolf Hess, cazuse sau se amânase, prin apropierea celor două date.

Dar o decizie neprevăzută a lui Hitler crease o nouă complicație în planurile celor doi complici. Antonescu vroia să meargă singur la Hitler, pentru a obține mâna liberă de la acesta în acțiunea de represiune a mișcării, în curs de pregătire. Ori Hitler, vrând să transeze definitiv conflictul dintre Antonescu și Mișcare, în vederea războiului de rasă, a luat hotărârea să mă invite și pe mine.

Ce era de făcut? Antonescu, după câteva ezitări, a acceptat să meargă cu mine la Berchtesgaden. Dar, de acord cu Fabricius, a imaginat o altă stratagemă pentru a diminua rolul meu în această audiență. În loc ca Fabricius să vină direct la mine pentru a-mi comunica invitația Führerului să se facă prin general, ca și cum ar fi fost obținută prin intermediul acestuia și era o favoare ce mi se făcea.

Generalul Antonescu a dat invitației mele sensul dorit de el: nu eram invitatul direct al Führerului, ci Conducătorul Statului era primit în audiență de Hitler, în 14 Ianuarie, și a considerat oportun să-l însoțesc și eu, intervenind în acest sens la Berlin. Eu eram o anexă în cadrul acestei audiențe, un subsidiar, și nu un invitat direct, cum era cazul în realitate.

Manipularea invitației mele a mers și mai departe: nu mi-a pomenit nimic de „ordinea internă”, motivul pentru care se ducea Antonescu la Berchtesgaden și mi s-a spus că în audiență la Hitler, „se vor trata probleme de ordin militar”.

În seara de 12 ianuarie mă aflam la Presedinție. Generalul Antonescu se afla la Predeal. Sunt chemat la secretariatul lui Antonescu, cu rugămintea să aștept o comunicare importantă venită de la Conducătorul Statului, prin teletip. Am așteptat și în câteva minute a venit pe bandă un mesaj, dar nu din partea Generalului, ci a lui Mihai Antonescu! Acesta îmi comunica că Führerul l-a invitat pe Generalul Antonescu la Berchtesgaden, pe data de 14 Ianuarie 1941, pentru a trata chestiuni de ordin militar. Generalul s-a gândit că ar fi bine să-l însoțesc și eu și a făcut demersul necesar la Berlin. În comunicarea trimisă de Mihai Antonescu nu se pomenea nimic de audiența mea la Hess, a cărei dată era iminentă. Normal ar fi fost ca să mi se comunice când va avea loc această audiență, eventual după întâlnirea cu Hitler.

I-am răspuns, tot prin teletip, că nu înțeleg ce să caut eu într-o conferință de ordin militar, dacă merge Generalul la Berchtesgaden. Trebuie să mă consult cu prietenii mei și mâine îi voi da răspunsul.

În dimineața de 13 Ianuarie s-a desfășurat ceremonia de la „Casa Verde”, închinată eroilor Mota și Marin, căzuți în Majadahonda. După ceremonie, a venit la mine Stelzer, primul consilier al Legatiei Germane la mine, pentru a mă întreba dacă merg la Berchtesgaden. I-am comunicat că nu am luat nici o decizie și că încă nu știu precis dacă este o invitație a Führerului sau o invitație a generalului Antonescu, ca să-l însoțesc la Berchtesgaden.

Îndata m-am sfatuit cu o serie de fruntasi ai Legiunii (Petrascu, Stoicanescu, Iasinski, Corneliu Georgescu etc.). Le-am expus situatia si cu totii au fost de acord sa nu ma duc, pentru ca, cu certitudine este o cursa la mijloc.

Dupa masa a venit la mine, la Presedintie, Fabricius, asigurându-ma ca invitatie vine direct de la Hitler. I-am raspuns ca conditiile în care mi s-a transmis aceasta invitatie ma împiedica sa ma duc. Iar apoi, obiectul ei, chestiuni militare, ies din competenta mea. I-am amintit de audienta mea la Rudolf Hess, fixata pentru 15 Ianuarie, care nici pâna acum n-a fost programata.

Mai aveam un motiv grav sa nu ma duc la Berchtesgaden în acel moment: Ciordas, fiul cunoscutului martir ardelean, ucis de unguri în 1919, era Consilier la Legatia Româna din Berlin în 1940. Se împrietenise cu Greceanu, Ministrul nostru în Germania, si cu [Mircea Dimitriu](#) seful garnizoanei legionare din Berlin. Ciordas juca bridge cu Schmidt, traducatorul oficial al Reichului. În cursul unui joc, Schmidt i-a spus lui Ciordas ca „daca legionarii nu se cumintesc, vor fi eliminati de la putere. Führerul s-a decis definitiv pentru Antonescu”. Ciordas le-a comunicat confidential aceasta convorbire lui Greceanu si lui Mircea Dimitriu, care, la rândul lor, mi-au transmis informatia la Bucuresti, tot cam pe la începutul lui Ianuarie.

Asadar în acel moment, jocul conspirativ Antonescu-Fabricius-Ribbentrop era destul de înaintat. Nu stiu daca mergând s-ar mai fi putut îndrepta ceva. Nu ar fi fost o masa rotunda, la care fiecare sa-si exprime parerile în toata libertatea. Hitler, cu brutalitatea lui caracteristica, mi-ar fi cerut sa trec comanda Legiunii lui Antonescu... Nu stiu ce s-ar fi întâmplat...

VI. LOVITURA DE STAT A GENERALULUI ANTONESCU

N-a existat o rebeliune legionara, cum au difuzat „urbi et orbi” sursele antonesciene. A fost o lovitura de Stat a Generalului Antonescu contra Actului Constitutional din 14 Septembrie 1940. Ce-a urmat dupa aceea, rezistenta maselor populare, n-a fost decât reactia natiunii la lovitura de Stat a Generalului Antonescu. Poporul, neîndemnat de nimeni, a sarit în ajutorul Legiunii, pentru a apara fiinta Statului National-Legionar.

I. ORIGINILE LOVITURII DE STAT

Cauzele care l-au determinat pe Generalul Antonescu sa recurga la forta pentru a-i expulza pe legionari din incinta Statului, calcând ordinea constitutionala în vigoare, sunt multiple si variate. Enumeram cele mai importante:

1. Firea lui orgolioasa. Nu putea suporta pe nimeni lângă el care sa-i îngradeasca exercitiul puterii lui. Nu era capabil de o colaborare loiala, de o împartire a raspunderilor, caci odata ajuns la un rang în Stat, tintea la o pozitie mai înalta. Pentru a-si atinge telul, n-avea nici un scrupul. Era capabil de toate crimele si tradarile. Pactul cu Miscarea era o solutie provizorie, impusa de necesitatea de a-si consolida puterea, dar, din primul moment, s-a gândit sa depaseasca aceasta faza, fie aservind Miscarea, fie înlăturând-o.

2. O cruzime înnascută. Nu iubea poporul și varsa sângele lui cu usurință. El credea numai în stat, iar poporul nu era altceva decât un fel de materie primă, destinată să întretină Statul cu sacrificiile lui. Era un patriot sui-generis, înțelegând prin patriotism supunerea celorlalți propriei lui persoane.

3. Bun militar, dar nu om politic. Nu era capabil să se orienteze în timp, să vadă dincolo de interesele imediate, care se confundau cu propriile lui interese de dominație personală. A mers în 1940 cu Axa, pentru că numai cu sprijinul german putea să ajungă la putere și să se mențină. Dar când frontul din răsărit a început să se clatine, și-a uitat de vechile lui declarații de loialitate față de Hitler și a început să sondeze partea cealaltă, pentru a se desprinde de Axa la momentul oportun.

4. O nouă camarilă. În jurul Generalului Antonescu s-a constituit un alt anturaj, de aceeași extracție infamă ca și a Regelui Carol II. Camarila îl împingea la o ruptură cu Mișcarea. Setea de putere, banii și alte interese s-au întretesut, formând platforma politică a noii camarile. Între anturajul antonescian și Mișcare s-a produs o rivalitate crescândă, care nu putea duce decât la otrăvirea relațiilor noastre cu Conducătorul.

5. O camarilă înstrăinată de neam. Anturajul Generalului Antonescu nu era animat de sentimente naționale ca să-și dea seama de raul ce-l poate face țării. Era o camarilă deschisă infiltrațiilor străine, din care n-au lipsit nici agenții puterilor ostile Axei: englezi, americani, bolșevici. Obiectivul acestor infiltrații din imediată apropiere a Generalului era să provoace ruptura Generalului de Mișcare, căci odată rămas singur în fruntea Statului, ușor putea fi manevrat.

2. O FORMIDABILĂ COALITIE

Pentru a patrunde în esența evenimentelor de la 21-23 Ianuarie 1941, trebuie să luăm în considerare forțele care în acel moment s-au coalizat, pentru a provoca dărâmarea Statului Național-Legionar.

Un front anti-legionar, întins și puternic, s-a încheiat în săptămânile care au precedat loviturii de Stat. România nu putea fi scoasă în acel moment din Axa – armata germană era în România, iar Antonescu semnase Pactul Tripartit – dar se putea slăbi baza operativă a Axei la București, prin ruptura Generalului de Mișcare. Odată acest succes inițial obținut, Generalul putea fi ușor manevrat mai târziu de aceleași forțe, din motivele pe care le-am expus în capitolul precedent.

Formidabila coaliție își avea centrul de greutate în străinătate, sprijinindu-se în interiorul țării pe serviciile secrete ale Angliei, Statelor Unite și Uniunii Sovietice. Îngloba apoi partidele politice, resturile cadrelor carliste și puternicele organizații evreiești. Liderii partidelor național-tărănesc și liberal, surprinși de amploarea biruinței legionare și speriați de moartea violentă a lui Iorga și Madgearu, cereau Generalului să pună capăt anarhiei din țară, plângându-se că le amenința propria lor viață. Resturile cadrelor carliste stateau la pândă, așteptând momentul să-și ia revanșa. Cât îi privește pe evrei, aceștia își vedeau zguduită dominația lor economică din România, dar mai ales se temeau de represalii sângeroase din partea legionarilor, ca răzbunare pentru participarea lor – via Elena Lupescu – la asasinarea lui Corneliu Codreanu și apoi la baia de sânge din noaptea de 21-22 Septembrie 1939. Președintele Comunității

Evreiesti, Filderman, era adeseori primit în audienta de Antonescu, cerându-i acestuia masuri de protecție a populației evreiesti contra „exceselor” legionare. Am aratat în capitolul anterior cât de puțin întemeiate erau reclamațiile acestuia, iar cât privește varsări de sânge în populația evreiască, ele n-au existat în perioada guvernării noastre.

Arcul monstruoasei coaliții mergea mai departe acaparând și anturajul lui Antonescu, unde a găsit un mediu favorabil, din cauza manunchiului de intriganti din jurul Presedintiei. Elementele agreeate de Antonescu îl atâtau din toate puterile pe acesta ca să se separe de Miscare „caci toată țara e cu el”.

Mai rămânea să fie captată și piesa principală, Conducătorul Statului, pentru ca să se producă ciocnirea cu Miscarea.

5. OPACITATEA GERMANA

Toată această formidabilă coaliție anti-legionară ar fi fost sortită înfrângerii, dacă nu i-ar fi venit într-ajutor un aliat nesperat, însăși Germania național-socialistă.

Ca să înțelegem comportamentul uluitor al lui Hitler în conflictul dintre Antonescu și Miscare, trebuie să examinăm încă odată tendințele politice fundamentale ale celui de-al Treilea Reich și apoi să luăm în considerare și mecanismul de guvernare al acestui Stat, adică prin ce filieră treceau și se rezolvau toate problemele lui de ordin intern și extern.

Hitler se găsea în acel moment în apogeul puterii lui. Succesele neîntrerupte ce le-a obținut până atunci, în special scoaterea din luptă a Franței în șase săptămâni, i-a întărit convingerea în misiunea lui istorică providențială. Mașinile de război germane nu-i poate rezista nici o putere. Chiar în ce privește Rusia, el credea că va fi suficientă o campanie de trei luni ca să o pună în genunchi. Dacă și înainte Hitler era greu de abordat pentru a accepta dialogul și a ajunge la soluții de compromis în fața unui litigiu, acum devenise intratabil. El dicta soluțiile și nu le negocia. Stăpânit de această mentalitate de satrap, micile puteri europene nu mai reprezentau decât o importanță secundară pentru planurile lui de reorganizare a Europei. Orice soluție ar fi dat conflictelor de interes ce se iveau între națiunile europene, ele nu puteau să altereze finalul victorios al războiului purtat de Germania și atunci va triumfa și ideea unei noi ordini pe continent, dominate de cel de-al Treilea Reich. Din această perspectivă, nici România nu putea fi tratată altfel. Cauza ei aparținea ansamblului de probleme și interese pe care le va rezolva Hitler în conformitate cu Weltanschauung-ul său, la momentul oportun.

Trecând la mecanismul de guvernare al celui de-al Treilea Reich, constatăm că el se baza exclusiv pe voința lui Hitler, care lua în ultima instanță toate deciziile importante. Dar ca să rezolve problemele ce se iveau în cursul guvernării, era avizat și el la informațiile ce le primea. Și în acest punct constatăm un alt aspect negativ al puternicului Reich German. Serviciile informative germane nu erau la înălțimea celor străine. Erau enorm diversificate, dar lipsea o oficiu centrală care să le coordoneze. Hitler se pierdea în hatisu1 de informații ce le primea din toate părțile și lua hotărâri gresite. Nu trebuie uitată apoi profundele infiltrații anglo-americane și sovietice în sânul acestor servicii, care atingeau chiar centrul vital al Statului. Este astăzi un fapt bine verificat că nu numai Abwehr-ul, ci și Marele Stat Major și chiar Ministerul de Externe și aveau agenții lor străine, bine plasate chiar în vârful acestor instituții.

Primind din România informații ostile Miscării, pe diferitele canale informative, dintre care unele erau corupte de inamic, Hitler începuse să creadă în ele. Pe de-o parte îl vedea pe Antonescu omul ordinii; pe de altă parte, Miscarea, o adunătură de elemente anarhice, de speta SA, din perioada Rohm. Amintirile sumbre din 1934 îl obsedau și-l împiedicau să vadă realitatea din România, o conspirație inversă, care urmărea să slăbească pozițiile germane din sud-estul european.

Dar cu toate aceste deficiente de guvernare, e greu de înțeles decizia lui Hitler de a se asocia cu Antonescu la acțiunea de nimicire a Miscării. Căci prigoana îndurată de noi sub Antonescu n-a durat o lună, două, trei, ci ani de zile. Practic n-a încetat niciodată. E imposibil ca în atâția ani Hitler să nu fi aflat adevărul, să nu fi descoperit cine e agresorul și cine sunt victimele.

Si atunci trebuie să presupunem că a fost ceva mai mult din partea lui Hitler, un gând mai ascuns. N-a fost nici persoana lui Antonescu care l-a impresionat, nici eventualele noastre greseli, nici ostilitatea lui Fabricius, nici multimea de informații deformate prin prisma agenților străini... Era ceva mai mult. Probabil că îi convenea lui Hitler ca Miscarea Legionară să fie îndepărtată de pe scenariul politic al României, pentru că să nu împietzească cu exuberanța ei naționalistă asupra rolului ce trebuie să-l joace Germania în sud-estul european. Legiunea era un partener incomod, în timp ce Antonescu o figură tranzitorie, care putea fi ușor dominat la sfârșitul războiului.

4. ÎNTOARCEREA LA OBERSLZBURG

N-am fost înștiințat nici când a plecat Generalul Antonescu să-l vadă pe Hitler la Obersalzberg și nici la întoarcerea lui la București. Mai târziu s-a spus că nu m-am prezentat să-l salut pe Conducătorul statului, cum cerea protocolul, nici când s-a urcat în avion și nici la sosire. În realitate, am fost ținut într-o ignoranță totală asupra acelor două date. Antonescu n-a binevoit nici să-mi treacă conducerea guvernului, în timpul absenței lui din țară, cum a procedat altă dată.

Am aflat că vizita generalului la Hitler s-a desfășurat într-o singură zi, 14 Ianuarie, și că a doua zi Antonescu revenise la București.

L-am văzut pe General îndată după sosirea lui. Era însoțit de Fabricius. Amândoi mă priveau scrutător, dar fără vreun semn de neliniște. L-am întrebat pe General cum a decurs audiența „militară” la Führer. Mi-a răspuns scurt: „bine și cu rezultate pozitive, pentru țară”. Fabricius a dat și el din cap afirmativ. Mă priveau amândoi cu un surâs enigmatic. Simteam că era ceva necurat la mijloc. Întrebând pe Fabricius de sosirea lui Killinger, mi-a răspuns evaziv că încă nu s-a stabilit ziua când își va prezenta scrisorile de acreditare. Era ceva anormal.

Banuielile mele s-au risipit când am aflat că Generalul Antonescu semnase o decizie prin care lărgea atribuțiile Secretarului de la Interne, Dr. Victor Biris. Acest gest de atenție mi s-a părut de bun augur. Tocmai la Interne, unde Generalul s-a arătat întotdeauna nemulțumit și nu înceta cu admonestările! Asta însemna că a găsit la Hitler o atmosferă favorabilă Miscării și vrea să dreage lucrurile.

În realitate, cum s-a adevărit mai târziu, recompensa oferită lui Biris era cu tâlc, o

masura de ordin tactic, destinata sa ne însele vigilenta, acoperind lovitura ce-o va da peste câteva zile.

Nici în zilele urmatoare, pâna la 20 Ianuarie, nu s-a petrecut nimic deosebit în relatiile mele cu Antonescu. Se parea ca vechile animozitati au intrat ca prin farmec în adormire. Dar nu era asa. Aparentele înselau. Pregatirile erau în toi ca sa ne atace cu armata.

5. MARI ADUNARI LEGIONARE ÎN TOATA TARA

Pentru Duminica, 19 Ianuarie 1941, am convocat publicul sa participe la o serie de întruniri, atât în capitala, cât si în provincie, pentru a-i asculta pe oratorii trimisi de la Centru, carora le-am fixat sa trateze acelasi subiect: „Lupta Germaniei si Italiei pentru a instaura o noua ordine europeana”.

Aceste conferinte n-au fost improvizate. Îsi au o istorie mai veche. Ideea lor s-a zamislit într-o convorbire avuta cu Generalul Antonescu, cam pe la începutul lunii Decembrie, dupa ce a trecut valul Jilavei si apele s-au potolit.

– Domnule Sima, Guvernul si Legiunea savârsesc o multime de lucruri bune pentru tara, dar mi se pare cp aceste fapte nu se cunosc suficient în public.

– Aveti dreptate, Domnule General, dar cum credeti D-voastra ca s-ar putea mari eficacitatea propagandei noastre?

– Ar trebui ca oameni instruiti de-ai D-voastra sa mearga în provincie si sa explice poporului efortul ce-l facem zi de zi ca sa-i vindecam ranile trecutului.

– Bine, Domnule General. Urmarind sugestia D-voastra, voi face în asa fel încât cel putin odata pe luna personalitati de la Centru sa viziteze capitalele de provincie si sa explice lumii politica guvernului.

Cum aceasta discutie s-a petrecut în Decembrie si nu mai era timp suficient pentru a convoca lumea la adunari, din cauza apropierii Sarbatorilor, am amânat proiectul pâna în Ianuarie. Convocarea de la 19 Ianuarie nu era decât punerea în aplicare a unei dorinte exprese a Sefului Statului, formulata de el cu o luna si mai bine înainte.

Cu aprobarea lui Antonescu, asadar, am organizat aceasta serie de întruniri, fara ca sa ridic nici în acel moment vreo obiectie. Am ales ca subiect al acestor conferinte „Lupta Germaniei si Italiei pentru a instaura o noua ordine europeana”, deoarece România intrase într-o noua faza de politica externa, aderase la sistemul de aliante al Puterilor Axei, si era necesar ca poporul sa afle ratiunea acestei schimbari si perspective ce ni se deschid într-o Europa nationalista. Era un prim subiect ce trebuia tratat, urmând ca, luna de luna, sa abordam alte probleme care sa reflecte politica guvernului si realizarile lui. Ideea lui Antonescu era excelenta si am adoptat-o cu toata convingerea.

Oratorii alesi sa vorbeasca publicului în diferite puncte ale tarii erau de prima linie: ministrii legionari si toate figurile marcante ale Legiunii au fost mobilizate si au plecat în orasele unde s-au anuntat adunari: Constantin Papanace la Timisoara, Traian Braileanu la Sibiu, Alexandru Constant la Brasov, P.P. Panaitescu la Galati, Victor Biris la Constanta, si altii... În capitala, trei oratori în trei locuri diferite, au vorbit în sali

arhipline: Vasile Iasinski, profesorul Eugen Chimoaga si Viorel Trifa.

Succesul întrunirilor a fost impunator. Zeci de mii de oameni au umplut salile unde s-au ținut aceste conferințe, aplaudându-i frenetic pe oratori, izbucnind în urale când se rostea numele lui Hitler, lui Mussolini si al Conducătorului Statului.

Deși participarea publicului a fost masivă în toate orasele, nu s-a înregistrat nici cel mai mic incident. Multumile, după ce au intonat Sfânta Tinerete Legionară, s-au împrăștiat în perfecta liniste la casele lor.

Si acum comentariile rauvoitorilor care ne-au dat lovitura la 21-23 Ianuarie 1941: „Aceste adunări au fost convocate de mine în vederea pregătirii rebeliunii”. Iată cum o inițiativa a lui Antonescu, realizată conform dorinței lui, s-a întors împotriva noastră, devenind cap de acuzatie în *Pe Marginea Prapastiei* si în alte scrieri si articole de aceeași speta infamă. În timp ce publicul ce umplea salile acestor conferințe si-l aplauda pe Antonescu, el își scotea pe ascuns pumnalul din teacă sa ne loveasca miseleste pe la spate...

Si un alt aspect deșănțat, pe care l-am descoperit mai târziu. În timp ce noi copleșeam cu elogii Puterile Axei, conducătorii ei ne aratau într-un mod cu totul neașteptat ce înseamnă „noua ordine europeană”: închisori si lagare de concentrare. Noua ordine europeană era pentru Miscare tot vechea ordine, cunoscută de pe timpul lui Carol, cu deosebire ca se schimbăse calaul...

6. ASASINAREA MAIORULUI DÖRING

Astăzi este un fapt bine stabilit ca asasinarea maiorului german Döring la București a fost organizată de serviciile aliate, cu scopul sa provoace tulburările care au urmat apoi în România si care sunt fals cunoscute sub numele de „rebeliune legionară”. Cum s-a exprimat just un istoric din exil, acest atentat a servit ca detonatorul loviturii de Stat a Generalului Antonescu. Dar eu nu fac istorie după documente, ci povestesc ce-am trăit atunci, cum am reactionat fata de aceasta tragică întâmplare, care ne-a zguduit profund.

Cum am scris în capitolul anterior, Duminică, 19 Ianuarie, s-au desfășurat mari manifestatii legionare în toată țara, pentru a ne arata atasamentul fata de Puterile Axei si de lupta ce-o poartă pentru instaurarea unei noi ordini europene. Aceste manifestatii înaltătoare au fost întinse de vestea asasinării unui ofiter german de către un agent străin pe strazile Capitalei. Ministerul de Interne a dat un comunicat cu următorul continut:

”Atentatorul a încercat sa fugă, dar a fost prins.

Ofiterul german a murit imediat.

Guvernul a ordonat cele mai aspre masuri.

Ancheta asupra motivelor atentatului continua.”

Cine era ofiterul german asasinat? Maiorul Döring, seful transporturilor Misiunii Militare Germane. A fost împuscat în mijlocul unui grup de ofiteri germani care se

întorceau de la o masa comuna spre Hotel Ambasador, unde-si aveau resedinta. Maiorul Döring avea o misiune importanta în cadrul programului de deplasari de trupe din Germania spre România. Dar nu era un sef de primul rang. Prin uciderea lui, armata germana n-a suferit decât o pierdere accidentala. Atunci de ce s-a tras în el? Nu era vizata armata germana si nici vreun-sef de-al ei, ci scopul atentatului era sa cada un ofiter german, oricare, pentru a procura Generalului Antonescu. prilejul sa-si puna în aplicare planul de a alunga Legiunea de la putere. Era un fitil, o materie incendiara, destinata sa demonstreze nemtilor incapacitatea guvernului national-legionar sa mentina ordinea în tara. Între împuscarea Maiorului Döring si declansarea loviturii de Stat a Generalului Antonescu exista o conexiune clara, imediata si inechivoca.

Atentatorul intrase în tara cu un pasaport turcesc pe numele de Sarandos, dar, la perchezitia domiciliara, s-a gasit la el un al doilea pasaport, emis de autoritatile grecesti, de asta data pe numele lui adevarat, Dimitrie Sarantopoulos. Cu un pasaport turcesc, agentul putea sa intre si sa ramâna mai usor în tara, fara sa trezeasca banuieli, în timp ce pastrând identitatea de grec, dat fiind conflictul dintre Grecia si Puterile Axei, putea fi suspectat.

Mi-am dat seama de gravitatea faptului si de complicatiile ce se pot ivi. Ma temeam de reactia din partea nemtilor. În ceea ce ne priveste, eram linistit. Atentatul nu putea avea consecinte asupra Miscarii sau asupra ministrilor legionari, deoarece Serviciul Secret al Armatei, de care depindea urmarirea agentilor straini pe teritoriul României, era sub controlul lui Rioseanu.

Generalul Petrovicescu nu putea fi pus în cauza, deoarece nu avea atributii în Serviciile Armatei.

A doua zi, 20 Ianuarie, Luni dupa amiaza, însoțit de Biris, care vorbea o germana impecabila, m-am prezentat Sefului Misiunii Germane, Generalul Hansen, pentru a-i exprima indignarea si durerea noastra pentru pierderea suferita de armata germana, asigurându-l de loialitatea nezdruccinata a Miscarii fata de Führer si de Reich.

7. DESTITUIREA GENERALULUI PETROVICESCU

Luni, 20 Ianuarie, pe la orele 11, intra în biroul meu de la Presedintie un general de statura mijlocie, putin congestionat la fata si, cu un aer stângaci, îmi spune ca este noul Ministru de Interne, numit chiar acum de Conducatorul Statului, pentru a lua locul Generalului Petrovicescu. A venit sa se prezinte Vice-Presedintelui Consiliului de Ministri si s-a recomandat Generalul Dimitrie Popescu. I-am raspuns ca nu stiu nimic de aceasta schimbare si sunt surprins de ea. Un zâmbet siret i-a aparut pe fata, ca si cum ar fi zis „daca ati sti voi ce va mai asteapta”. I-am întins mâna, am schimbat câteva cuvinte de circumstanta si ne-am despartit.

Fulgerator mi-am dat seama ca ma aflu în fata unei situatii ireversibile. Generalul Antonescu, cum s-ar zice, trecuse Rubiconul. Destituirea lui Petrovicescu era semnalul loviturii de Stat. Cu aceasta hotarâre atât de grava, Generalul distrugea însasi ordinea legala a Statului National-Legionar. Caci el nu putea sa-i înlocuiasca pe Generalul Petrovicescu fara sa ma consulte, iar daca as fi consimtit, ar fi trebuit sa-i ia locul tot un legionar indicat de mine. Era inutil sa ma mai duc la el si sa-i cer explicatii. Savârsise un

act de flagranta încălcare a Actului Constitutional de la 14 Septembrie. De pe o pozitie de drept, cum spunea Capitanul în 1938, când Regele Carol suprimase Constitutia, ne-a azvârlit pe o pozitie de forta. De acum ne putem astepta la orice. Chiar la arestarea mea si a celorlalti fruntasi legionari.

Primul lucru de facut era sa plec de la Presedintie, unde nu ma mai simteam sigur. Cladirea aceasta devenise o fortareata inamica, cu trupa si ofiteri înăuntru. Antonescu instalase chiar cuiburi de mitraliera. Mi-am luat hârtiile de pe birouri, însoțit de secretarul meu Borobaru, am parasit în graba Presedintia, uitându-ma în urma sa nu vina cineva dupa mine.

Ajuns acasa, îi spun sotiei mele cele întâmplare si o previn ca ar putea fi si mai grav, ca pe timpul lui Carol. Tocmai atunci soseste si un sol de la Prefectura de Politie cu o stare senzationala: grecul care a intrat în tara cu un pasaport turcesc si l-a ucis pe Maiorul Döring era un protejat de-al lui Rioseanu! Viza de sedere în tara îi expirase înainte de savârsirea atentatului si s-a prelungit, la ordinul lui Rioseanu. Complicitate sau simpla neglijenta, Rioseanu trebuia sanctionat si nu Petrovicescu. Ori, Generalul Antonescu procedase tocmai invers de cum ar fi trebuit sa faca un servitor loial al Statului: îl crutase pe culpabil si lovise în omul nevinovat. Gândurile mi se încrucisau în sinea mea, daca nu era si Generalul Antonescu partas la aceasta conspiratie, urzita cu scopul sa disloce Legiunea de la Putere. Graba cu care l-a înlocuit pe Petrovicescu nu avea alta explicatie. În mod normal, trebuia sa se astepte rezultatul anchetei în curs, sa fie cercetat agentul care trasese în Döring si apoi fusese prins asupra faptului. În al doilea rând, si ca urmare a primei anchete, trebuia sa ordone cercetari în cadrul Ministerului de Interne, pentru a stabili responsabilitatile. Atunci adevarul ar fi iesit la lumina si în nici un caz nu se putea atinge de persoana Generalului Petrovicescu.

În comunicatul dat de Presedintia Consiliului, referitor la înlocuirea lui Petrovicescu, se spuneau urmatoarele:

Presedintia Consiliului de Ministri comunica: „Generalul Antonescu l-a înlocuit pe Generalul Petrovicescu de la Ministerul de Interne pentru urmatoarele motive:

1. Pentru a întări ordinea interna, care, în ultima vreme, reclama noi masuri de liniste si autoritate, spre a curma actele de anarhie, însusirile de avere în scopuri personale si care conduc la dezordine economica.
2. Pentru ca Ministerul de Interne, 9 ore dupa comiterea unui asasinat împotriva unui brav ofiter german, nu luase masurile impuse de împrejurarile crimei.
3. Pentru ca nu ordonase nici o paza la sediul Misiunii Militare Germane”.

Lasam frazeologia antonesciana de la punctul 1, care se refera la generalitati, si ne oprim la punctele 2 si 3, care explica motivele imediate ale îndepartarii lui Petrovicescu din Guvern.

Punctul 2. Ce masuri putea lua Generalul Petrovicescu? Asasinul fusese prins si ancheta era în curs. Fiind un cetatean strain, era de resortul Serviciului Secret al Armatei (Cristescu si Rioseanu) sa descopere dedesubturile crimei, cine l-a trimis, ce serviciu

strain si cu ce scop. La ancheta trebuia sa participe în mod obligatoriu si Misiunea Militara Germana, victima fiind un ofiter german.

Punctul 3. Pretentia lui Antonescu friza ridicolul. Cum era sa apere agentii Ministerului de Interne Misiunea Militara Germana? Aveau nevoie ofiterii germani de paza unor civili români, când puteau chema câte santinele vroiau si alt personal specializat în urmarirea suspectilor? Cel mult puteau fi trimisi jandarmii sa pazeasca resedinta Misiunii Militare Germane. Dar înca din luna Decembrie 1940, Corpul Jandarmeriei fusese scos de sub comanda Ministerului de Inteme si trecut sub autoritatea directa a Sefului Statului. Învinuirea ce i se aducea lui Petrovicescu era nefondata si se întorcea contra Generalului Antonescu, care nu luase masurile cuvenite de a-i apara pe membrii Misiunii Militare Germane.

Sub toate aspectele, reaua credinta a lui Antonescu era clara ca lumina zilei. Detonatorul își produsese efectul. Rioseanu îi procurase motivul de care avea nevoie, pentru a rupe colaborarea cu Miscarea. Prin împuscarea Maiorului Döring de catre un agent strain, Antonescu facuse dovada cercurilor germane ca „valul anarhiei legionare” puna în primejdie însasi securitatea trupelor germane din România. Situatia devenise intolerabila. Prin rapida si energica lui interventie, destituindu-l pe Generalul Petrovicescu, Conducatorul Statului vroia sa arate la Berlin ca e dispus sa ia cele mai energice masuri pentru a restabili linistea si ordinea în România, într-un moment crucial pentru soarta razboiului, când diviziile germane se pregateau sa intervina în Balcani.

8. MANIFESTATIA STUDENTIMII

Cum am scris în capitolul „Asasinarea Maiorului Döring”, Luni dupa masa, am fost la Generalul Hansen, Seful Misiunii Militare Germane, pentru a-i exprima condoleantele noastre pentru pierderea suferita de armata germana. Eram cu sufletul tulburat din cauza nedreptei demiteri a Generalului Petrovicescu. În cursul întrevederii cu Generalul Hansen, nu m-am legat de acest subiect si nici el n-a deschis discutia. Dar din raceala cu care ne-a primit, am tras concluzia ca aproba hotarârea luata de Conducatorul Statului.

Întors acasa, am stat câteva minute pe gânduri. Trebuia sa fac ceva si cât mai repede. Era o chestiune de ore. Gestul brutal al lui Antonescu nu putea ramâne fara replica. Cu certitudine ca dupa destituirea Generalului Petrovicescu, va urma si epurarea aparatului de Stat de toate elementele legionare. Era de neimaginat ca noul Ministru de Interne sa lucreze cu chestori, primari si prefecti legionari. Era un singur plan, dar executat în doi timpi, în doua miscari tactice. Nu poti sa provoci miscarea prin înlaturarea Generalului Petrovicescu, fara sa mergi pâna la ultimele consecinte.

Dar cum sa-i raspund lui Antonescu? Sa-l atac frontal, asa cum a facut Capitanul în 1938, cu Regele Carol, în scrisoarea adresata lui Vaida Voievod, semnând si eu un manifest în care sa-l denunt în fata tarii, ca sperjur, uzurpator al Statului si calcator al ordinii legale, sau sa ma limitez la un avertisment, în care rolul principal sa-l joace studentimea din capitala? Am ales aceasta cale, pentru ca mai pastram o oarecare consideratie pentru Generalul Antonescu, as putea adauga, ma lega de el o anumita afectiune, gândindu-ma la colaborarea noastra anterioara la rolul lui în plecarea din tara a Regelui Carol. În al doilea rând, socoteam ca o iesire a mea directa ar putea avea grave

urmari asupra ordinii interne. Noi dispuneam de forte suficiente ca sa ne înfruntam cu Antonescu, dar, odata focul aprins, s-ar fi extins cu usurinta în toata tara. Ma gândeam si la aliatul german, atât de grijuliu sa nu se provoace tulburari pe teatrul romanesc de operatiuni.

Calauzit de aceste gânduri, am ales cea mai blânda si inofensiva reactie la brutala interventie a Generalului Antonescu, care calcase în picioare Actul Constitutional de la 14 Septembrie 1940. Act care purta si semnatura Regelui. O manifestatie de protest a studentimii contra destituirii Generalului Petrovicescu si de denuntare a adevaratilor vinovati de asasinarea Maiorului Döring. În cursul manifestatiei nu va fi atacat Conducatorul Statului, ci doar i se va cere sa restabileasca echilibrul guvernarii, readucându-l în fruntea Ministerului de Interne pe Generalul Petrovicescu si eliminând din guvern si din anturajul sau elemente dubioase, care sunt în slujba oculta a inamicului.

L-am chemat pe Viorel Trifa, Presedintele Uniunii Nationale a Studentilor Crestini Români, pe la orele 5 dupa amiaza, la mine acasa, si i-am cerut sa organizeze chiar în cursul acelei seri o manifestatie studenteasca de solidaritate cu Generalul Petrovicescu. I-am fixat clar obiectivele:

1. Nu va fi atacat Generalul Antonescu', ci, dimpotriva, numele lui va fi acoperit de urale, ca la toate manifestatiile noastre.
2. Va fi stigmatizat Rioseanu, Subsecretarul de Stat de la Interne, protectorul si complicele asasinului.
3. Când coloanele studentesti vor ajunge în fata Presedintiei Consiliului, se vor împrastia în cea mai perfecta liniste.
4. În cursul noptii, serviciile de ordine ale Miscarii vor veghea sa nu se produca nici cel mai incident în capitala, pentru a nu fi speculate eventualele dezordini contra noastra, falsificând obiectivul primordial al acestei manifestatii.

În graba am redactat un manifest, care trebuia semnat de Trifa si difuzat în cursul manifestatiei, pentru ca publicul Capitalei sa ia act de protestul studentimii contra nedreptatii savârsite Generalului Petrovicescu.

Iata acest manifest:

"Români! Un maior german a fost ucis miseleste din ordinul Angliei printr-un agent al Intelligence Service-ului, pe strazile Capitalei.

Protectorii si aparatorii acestui asasin, un grec de origine, sunt: Eugen Cristescu, seful serviciului secret, fostul om de încredere al lui Armand Calinescu, si Alexandru Rioseanu, omul jidanilor si grecilor.

În loc sa fie îndepartate aceste elemente satanice, a fost silit sa plece din guvern viteazul general si om de caracter, Generalul Petrovicescu, fiindca asa a ordonat Legatia engleza si masoneria.

Îl rugam pe Generalul Antonescu sa faca dreptate pentru români. Cerem înlocuirea tuturor persoanelor masonice iudaizate din guvern.

Cerem guvern legionar.

Vrem pedepsirea vinovatilor asasinarii maiorului german.

Studentimea româna creștina nu poate admite ca soldatii germani sa fie macelariti pe strazile Capitalei de agentii Angliei.

Viorel Trifa Presedintele Uniunii Nationale a Studentilor Crestini Romani

Recitind mai târziu manifestul redactat de mine si predat lui Trifa, pentru a fi difuzat, am descoperit în el doua alterari de text, doua adaosuri care nu-mi apartin.

De Rioseanu se spune ca este „omul jidanilor si al grecilor”. În textul meu era numai „omul jidanilor”. Nu puteam sa-i pun alaturi si pe greci, pentru ca as fi ofensat natiunea helenica si minoritatea de origine greceasca din România, care n-aveau nimic comun cu asasinul de origine greceasca. Acesta a fost o unealta a unor servicii straine si nimic mai mult. Apoi în miscare aveam multi legionari de origine greceasca, între care eroi si martiri ai Legiunii. As fi savârsit un act de impietate fata de acestia.

Apoi în manifest apare si lozinca:

”Cerem guvern legionar”.

Nici aceasta revendicare nu-mi apartine. Scopul urmarit de mine era sa separ cauza Generalului Antonescu de a unor colaboratori dubiosi ai lui. Daca as fi cerut guvern legionar, as fi facut un pas politic gresit, caci as fi anulat limitele moderatoare ale replicii mele. Nu cred ca este Trifa responsabil de aceste schimbari. Probabil ca, în cursul tiparirii manifestului, cine stie ce zelos ce l-a avut în mâna, a adaugat acele completari, pentru a-i da mai mare rezonanta.

De altminteri, în cursul acestui conflict, au aparut în capitala si provincie o multime de apeluri, proclamatii si îndemnuri de la diferiti legionari, cum a fost si manifestul lui Groza, de care eu sunt total strain. Fiecare a reactionat cum a crezut mai bine în fata agresiunii antonesciene.

Demonstratia studentimii a fost maiestuoasa. Apelul lui Trifa catre studentime a fost urmat de celelalte corpuri legionare din capitala, Razleti, Muncitori, Sectia Feminina, organizatia judeteana din Ilfov si alte grupari mai mici. În cele din urma, manifestatia a luat aspectul unui fluviu uman, îngrosat cu zecile de mii de cetateni ai Capitalei. Coloanele studentesti au pornit din fata Universitatii, au strabatut Calea Victoriei si s-au concentrat în fata Presedintiei Consiliului de Ministri, din Piata Victoriei. Piata era o mare de oameni. Palatul Presedintiei era încercuit. Cei dinauntru se uitau speriasi pe ferestre, daca nu se va încerca un asalt contra Presedintiei. Se vedeau soldati cu arma în mâna, pazind intrarile. Dupa discursurile tinute de conducatorii studentimii, dupa cântecele intonate, a aparut Dr. Victor Biris pe treptele Presedintiei, a cerut un moment de liniste, a multumit pentru manifestatie, si a rugat multimea sa se împrastie în liniste. Ca la o comanda, imensa masa de oameni a golit piata, strigând înca odata „Jos

Rioseanu”, „Traiasca Generalul Petrovicescu”, „Traiasca Conducatorul Statului”.

Am fost de fata, la finalul manifestatiei din Piata Victoriei, amestecat în multime. De departe am vazut, în fata Presedintiei, silueta lui Victor Biris, i-am auzit glasul lui puternic si melodios, exhortând multimile sa se împrastie în liniste.

S-a spus de catre „binevoitori”, care vor sa justifice masurile ulterioare luate de Generalul Antonescu, ca demonstratia studenteasca din seara de 20 Ianuarie a fost un act de „rebeliune” contra autoritatii Sefului de Stat.

Dar de când o manifestatie contra abuzurilor guvernamentale intra în categoria crimelor contra Statului? De la 1922, studentimea a facut nenumarate manifestatii pentru a-si sustine revendicarile profesionale sau politice. Unele guverne le-au reprimat, dar nici unui ministru nu i-a trecut prin cap sa le asimileze crimelor de „rebeliune” contra Statului. În acest caz toate libertatile cetatenesti sunt suprimate. În tarile de constitutie democratica, manifestatiile de protest sunt la ordinea zilei. Numai în tarile comuniste ele sunt interzise. De asta data însa, manifestatia studentimii era justificata si prin natura protestului, al carui scop era sa apere ordinea constitutionala existenta contra loviturii de Stat a Generalului Antonescu. Destituindu-l pe Generalul Petrovicescu, Conducatorul ataca însasi structura legala în vigoare, bazata pe colaborarea cu Miscarea Legionara.

În al doilea rând, manifestatia din 20 Ianuarie nu s-a atins de persoana Sefului Statului. El a fost salutat cu urale de studentime, cerându-i-se numai sa repare raul ce l-a savârsit prin îndepartarea Generalului Petrovicescu. În loc sa se ataseze de tineret si sa asculte glasul poporului, Generalul Antonescu a preferat sa ramâna prizonierul elementelor dubioase care-l înconjurau.

Manifestatia s-a desfasurat în perfecta ordine, fara cea mai mica urma de violenta. Ordinea interna n-a suferit nici cea mai mica alterare. Unde este atunci „rebeliunea”?

În sfârșit, cercurile evreiesti s-au pretat la fabuloase interpretari pâna astazi, sustinând ca demonstratia din seara de 20 Ianuarie a fost prilejul „pogromurilor” savârsite mai târziu contra populatiei evreiesti. De unde trag aceasta concluzie? Manifestul semnat de Trifa nu cuprinde nici un rând de atâtare contra evreilor. Când se spune ca Rioseanu este „omul evreilor”, asta e o declaratie banala si este des întâlnita în discursurile oamenilor politici. Despre câte personalitati din România nu s-a spus ca sunt în slujba evreilor si despre câti straini din lumea întreaga nu s-a afirmat acelasi lucru? Atunci orice dezvaluire a unor legaturi nepermise între guvernanti si cercurile evreiesti ar echivala cu o incitare la omor contra evreilor. Teza este absurda. Au fost omorâti evrei în cursul tulburarilor provocate de lovitura de Stat a Generalului Antonescu, dar mult mai târziu si din alte motive.

Dupa sfârșitul manifestatiei studentesti, m-am întors acasa doar pentru a-mi lua ramas bun de la sotie si prietenii care locuiau cu mine, Borobaru, Ponta, Stoicanescu.

Dupa ce am parasit Presedintia, domiciliul meu oficial, am parasit si domiciliul meu particular. Nu ma mai simteam sigur nici acasa. Era suficient ca Antonescu sa trimita o patrula militara si sa ma ridice. Eu am fost pazit tot timpul mandatului meu de doi

legionari din „Garzile Încazarmate”, în timp ce Palatul Presedintiei, unde se afla Antonescu gema de soldati. Am plecat în necunoscut... cum am plecat de atâtea ori, gonit de uzurpatorii puterii. În curând toata tara va cunoaste un nou val de teroare, care nu se va deosebi cu nimic de ispravile sângeroase ale Regelui Carol.

9. A DOUA FAZA A LOVITURII DE STAT. ÎNLOCUIREA PREFECTILOR SI CHESTORILOR LEGIONARI

Dupa destituirea Generalului Petrovicescu, a doua zi, Marti, 21 Ianuarie, a venit rândul Prefectilor si Chestorilor legionari din toata tara sa fie înlocuiti. Era a doua faza a planului de „restaurare a ordinii în Stat”, conceput si executat chiar de Conducatorul Statului, Generalul Antonescu.

În capitala, ordinea publica era asigurata de Prefectura Politiei Capitalei si de Directiunea Generala a Sigurantei si Politilor. Acesteia din urma îi erau subordonate, în afara de comisariatele din capitala, toate chesturile, sub Generalul Petrovicescu, de legionarii Alexandru Ghica, la Siguranta si de Radu Mironovici la Prefectura de Politie.

În dimineata de 21 Ianuarie, Antonescu a dispus înlocuirea tuturor prefectilor si chestorilor legionari si concomitent au fost înlaturati din functiile lor Alexandru Ghica si Radu Mironovici. Operatia întreprinsa de Antonescu era generala, având ca scop final epurarea aparatului de Stat de personalul legionar, aflat pâna atunci în functiune.

Acum, trebuie observat un fapt esential: noile numiri nu s-au facut în conformitate cu dispozitiile legale. Noii sefi ai acestor institutii nu dispuneau, cum s-ar zice, de acte în regula, pentru a-si exercita functiunea lor. Antonescu daduse un ordin general, ca armata sa ocupe toate institutiile publice, punând în fruntea lor ofiteri sa le conduca. Ca urmare, ofiterii se prezentau la institutiile respective pentru a le lua în primire, pe baza unui ordin dat de Comandamentul Militar local. Cu acest procedeu, normativul legal al numirilor în înalte functii ale Statului a fost ignorat. În mod normal, pentru a fi cineva numit Prefect de Judet, trebuia sa se întocmeasca un Decret, semnat de Conducatorul Statului. Acest Decret trebuia publicat în Monitorul Oficial. Abia dupa îndeplinirea acestor formalitati, titularul lui se putea prezenta pentru a-si lua postul în primire. Ori, ofiterii care se prezentau la diferitele organe subalterne ale Ministerului de Interne pentru a le lua în primire, nu dispuneau decât de ordine verbale, emenate de la garnizoanele militare locale. Singura lor justificare era forta de care dispuneau: veneau însoțiti de un pluton, de o companie sau chiar de un regiment, dupa necesitatile locului si momentului. Pretentia lor de a li se ceda locul se baza exclusiv pe amenintarea ca vor trage, în caz de nesupunere.

Caracteristicile loviturii de Stat erau mai evidente acum, când efectele ei s-au generalizat în toata tara. Ofiteri de diferite grade se prezentau în institutiile detinute pâna atunci de legionari si pretindeau cladirile (prefecturi, chesturi etc.), pe baza ordinelor primite de la superiorii lor. Ei ignorau faptul sau refuzau sa recunoasca ca legionarii pâna în acel moment în functiune își exercitau mandatul lor pe baza unui Decret publicat în Monitorul Oficial, fiind investiti cu toate puterile Statului, în vreme ce ei faceau figura de uzurpatori, nedispunând de o acoperire legala, de un act prevazut cu sigiliul Statului, ci doar de un ordin venit de la garnizoana locala. Ei savârseau o flagranta violare a legilor fundamentale ale Statului, în timp ce antecesorii lor, legionarii, erau aparati de

aceste legi.

Pentru a înlesni armata sa ocupe institutiile publice fara rezistenta din partea posesorilor lor legitimi, Generalul Antonescu a recurs la un viclesug. Prin Ministerul Coordonarii, a trimis tuturor Prefectilor de judet ordinul de a se prezenta la Bucuresti, chiar în ziua destinata înlocuirii lor, la 21 Ianuarie, în vederea unor „importante consfatuiri economice”. Un ordin asemanator s-a trimis mai târziu de Rioseanu chestorilor de politie, convocându-i sa se prezinte tot în aceeasi zi la Inspectoratele Regionale de Politie, în vederea unor „consfatuiri informative”.

Ce urmarea Antonescu? Ca în momentul în care armata se va prezenta pentru a ocupa chesturile, prefecturile si alte institutii publice, posesorii lor legitimi si fie absenti din localitate. Când s-ar fi întors, ar fi fost pusi în fata unor fapte împlinite. Au fost înlocuiti cu militari. Cum puteau sa se împotriveasca acestei uzurpari, când ei, posesorii legali, ai acestor institutii, se gaseau la sute de kilometri distanta de sediul puterii lor?

Nici eu si nici vreun ministru legionar n-am fost înstiintati de existenta acestor ordine. Au fost strict confidentiale. Convocarea Prefectilor si a Chestorilor s-a facut înainte de demiterea lui Petrovicescu, pentru a nu trezi banuieli, între 17-19 Ianuarie, încât destinatarilor ordinul li s-a parut o dispozitie normala si i-au dat curs fara nici o rezerva.

Despre siretlicul folosit de Antonescu cu aceste convocari, ne-a ramas marturia scrisa a lui Nicu Iancu, care pe vremea aceea functiona ca chestor al orasului Sibiu. El si-a publicat amintirile în cartea lui *Sub Steagul lui Codreanu*. Iata ce citim la pagina 136-137:

”Cu câteva zile înainte de data la care urma sa se produca lovitura de Stat a Generalului Antonescu, Prefectul Judetului, Dr. Ion Fleseriu, a fost chemat la Bucuresti, pentru a lua parte la o conferinta a prefectilor. Acelasi truc a fost folosit fata de mine, care îndeplineam functia de Chestor al Politiei: am primit ordin telegrafic de a ma prezenta la Inspectoratul Regional din Alba Iulia, la o reuniune informativa si de „consfatuire”. La fel s-a procedat în întreaga tara.

Tinând seama ca toti prefectii si chestorii erau legionari, nu e greu de ghicit rostul acestor provocari, facute din ordinul Conducatorului Statului. În ziua loviturii, toate prefecturile de judet si politile din tara, în lipsa titularilor, urmau sa fie ocupate de armata, iar acestia înlocuiti cu ofiteri.

Exact asa s-au petrecut lucrurile, iar faptele expuse mai sus sunt, la rândul lor, dovada cum nu se poate mai clar ca lovitura de Stat a lui Antonescu – aruncata în cârca legionarilor sub denumirea de „rebeliune” – a fost dinainte planuita si organizata.

Prefectii legionari habar n-aveau ce se pune la cale, ce rosturi ascundea în realitate convocarea lor la Bucuresti. La rândul lor, chestorii si sefi de politie stiau, înca de prin luna Noiembrie, ca Generalul cauta „a scapa” de legionari, pentru a ramâne singur si absolut stapân pe frânele tarii. Totusi nu cred sa fi banuit ca invitatia ce-o primisera în 19 Ianuarie, de a se prezenta la inspectoratele regionale respective, ar sta în legatura directa si imediata cu lovitura ce-o pregatea Generalului Antonescu regimului national-legionar.

(...)

Aceste banuieli si presimtiri mi s-au întarît în momentul în care, în doua zile dupa convocarea prefectilor la Bucuresti, o convocare identica, adresata de asta data sefilor de politie, a venit sa determine absenta acestora pe timp de 48 de ore de la institutiile pe care le conduceau”.

10. PLANUL SI REALITATEA

Generalul Antonescu, ca ofiter de Stat-Major si bun strateg cum se pretindea, luase toate masurile ca lovitura de Stat contra regimului legionar sa se desfasoare în conditii optime si sa se încheie cu o victorie deplina. Îsi faurise un plan amanuntit, care, trebuie sa recunoastem, era excelent întocmit.

I. Nu s-a avântat în aceasta întreprindere antilegionara înainte de a primi consimtamântul lui Hitler, în audienta din 14 Ianuarie, ca sa restabileasca „ordinea interna” din România, neamenintata de nimeni altul decât de el însusi.

II. Dupa întoarcerea de la Obersalzburg, nu si-a trâmbitat îndata succesul obtinut, ci, dimpotriva, a creat impresia ca guvernarea va continua sa se desfasoare în aceleasi conditii. În acest scop a facut un gest care ne-a surprins si ne-a întarît convingerea în buna lui dispozitie fata de Miscare: printr-o decizie, a marit sfera împuternicirilor si atributiilor Dr. Victor Biris, Secretar General al Ministerului de Interne si legionar notoriu. Actul lui de bunavointa servea, în realitate, pentru a-i induce în eroare pe proprii sai colaboratori, adica pe noi, camuflându-si intentiile agresive.

III. A dat dispozitii ca pentru ziua „H”, prefectii de judet si chestorii de politie legionari sa lipseasca din localitatile lor – rostul faimoaselor convocari la Bucuresti si alte centre – pentru ca armata sa se bucure de avantajul surprinderii, în momentul când va executa ordinul de a ocupa prefecturile si chesturile. În absenta titularilor legitimi, va fi mai usor sa puna mâna pe ele.

IV. A evitat calea legala pentru noile numiri de ofiteri în locul legionarilor, care ocupau pâna atunci prefecturile si chesturile. Nu s-au întocmit decrete si decizii de numire si în Monitorul Oficial n-a aparut nimic. Daca s-ar fi îndeplinit aceste formalitati, i-ar fi pus în garda pe legionari, îndemnându-i la rezistenta.

V. A fost complice, prin Rioseanu, la organizarea atentatului contra Mariorului Döring de catre serviciile aliate. Uciderea ofiterului german îi procura motivul major ca sa-l îndeparteze din functie pe Generalul Petrovicescu. A fost facut responsabil de acest asasinat omul cel mai putin vinovat în aceasta afacere tenebroasa.

VI. A oferit nemtilor ca atentatul se datoreaza reorganizarii statului din cauza „anarhiei legionare”, pentru a justifica destituirea lui Petrovicescu. Forurile germane, cu o remarcabila stupiditate, au acceptat teza lui Antonescu si i-au aprobat masura acestuia de a-l demite pe Petrovicescu. Examinând acest plan sub toate aspectele lui, rezulta ca Generalul Antonescu trecuse la actiune sub cele mai favorabile auspicii. Nimic nu parea sa împiedice executarea loviturii de Stat în conditii optime si cu certitudinea unui final victorios.

Nu era la prima încercare de acest gen. Avea experienta loviturii de Stat. Antonescu, în calitate de Ministru al Armatei, a fost principalul executor al loviturii de Stat a Regelui Carol II, din 10/11 Februarie 1938, când a fost suprimata Constitutia în vigoare si s-a instaurat dictatura regala. Masurile luate de el atunci nu dadusera gres. Nimeni n-a îndrăznit sa se ridice contra proclamatiei Regelui, care instaurase propria lui dictatura. Când Corneliu Codreanu si Iuliu Maniu au cazut de acord sa faca o manifestatie de protest contra actului de forta al Regelui, care suprimase Constitutia în vigoare, Generalul Antonescu le-a trimis vorba sa nu încerce sa faca ceva „caci armata va trage”. Si într-adevar nu s-a miscat nici frunza în tara.

Generalul Antonescu având în minte doar modelul acestei lovituri își zicea ca, si de asta data, cu oarecare ajustari, operatia se va desfasura dupa acelasi calapod: armata va intra în institutiile publice, ofiterii își vor lua locul la pupitrul de comanda, devenind prefecti sau chestori si când se vor trezi legionarii va fi prea târziu. Vor ramâne la usa ca niste simpli particulari. Având în buzunar si aprobarea lui Hitler, nimeni au va cuteza sa se împotriveasca „ucazurilor” lui.

Cine a întreprins actiuni militare, politice, revolutionare, stie ca nici cea mai buna pregatire nu poate garanta succesul lor. În desfasurarea unei actiuni colective, intervin necunoscutele, neprevazutele, imponderabile umane, care pot altera mersul evenimentelor, deviindu-le de la cursul dorit de planificatorul lor. Adeseori, rezultatele pot fi diametral opuse. În loc de succes, sa ajungi la o situatie nedecisa sau chiar la o înfrângere.

Asa a platit si Generalul Antonescu cu planul de a disloca din Stat Miscarea Legionara „manu militari”. Impecabil pus la punct, s-a împotmolit de la primul asalt în vârtejul tulburarilor ce le-a provocat în toata tara. Lovitura de Stat n-a reusit si trufasul general a fost azvârlit în defensiva. Fara ajutorul lui Hitler, ar fi trebuit sa capituleze. De la prima ciocnire cu realitatile, planul n-a mai functionat dupa dorinta lui Antonescu, izbindu-se de acele „imprevizibile” si „imponderabile”. Ordinele lui nu se mai executau si evenimentele s-au desfasurat peste capul lui, cu o logica proprie si cu o impetuozitate nebanuita. Atât în capitala cât si în provincie s-au constituit puternice grupuri de rezistenta contra loviturii Generalului si pentru apararea legitimitatii Statului National-Legionar.

Se pune o întrebare fundamentala. Cine a luat comanda fortelor contrare, opunându-se lui Antonescu? Cine a organizat rezistenta? Cine a mobilizat masele populare, blocând cu uriasa lor participare ordinele venite de la Presedintie si transmise unitatilor militare?

Multi autori, si în special cei ce sustin versiunea „rebeliunii legionare”, mereu pomenesc numele meu, ca si cum eu, din „ascunzisurile” mele, dirijam rebeliunea în toata tara. Nimic mai fals si mai îndepartat de realitate. Paradoxul acestor zile memorabile este ca nici eu n-am fost în centrul evenimentelor. Desi mi s-a atribuit de acuzatorii antonescieni si postantonescieni fel de fel de initiative, realitatea este ca n-am dat nici un ordin, n-am organizat centre de rezistenta si n-am ordonat actiunile legionare întreprinse de organizatiile noastre locale. Ultimul meu act, în calitate de Comandant al Miscarii legionare, a fost sa-i cer lui Trifa sa organizeze o manifestatie de protest contra

destituirii Generalului Petrovicescu. Tot ce s-a petrecut de aici înainte a scapat de sub controlul meu; am plecat de acasa, caci nu-i puteam oferi lui Antonescu satisfactia sa ma ia ostatic, si, în zilele acestea, 21-23 Ianuarie, am vagabondat din casa în casa, din familie în familie, în capitala, punându-ma la adăpost. Singurul avantaj ce l-am oferit legionarilor în aceste zile de tensiune a fost ca ma stiau liber, crezând ca ma aflu undeva la vreun post de comanda în transee, alături de alți camarazi. În realitate, n-am exercitat comanda Legiunii, ca la 3 Septembrie 1940 sau în alte împrejurări. Mai mult decât atât. Când mi-au sosit primele vesti, incoerente si fragmentare, nu-mi venea sa cred. De unde au rasarit acesti viteji fara numar care sa se înfrunte cu forta militara a Statului?

Cine este autorul real al acestei rezistente fara precedent în istoria României? Nimeni altul decât poporul. Lupta s-a dat între tara si Uzurpator. Sute de mii de români, milioane de români, s-au ridicat ca sa apere asezământul constitutional al Statului National-Legionar. N-a existat o „rebeliune legionara”. A existat o lovitura de Stat a Generalului Antonescu. Aceasta lovitura s-a împotmolit în masiva împotrivire a unui popor întreg. Adevaratul protagonist a fost poporul.

N-a existat o rezistenta organizata de mine, un ordin un ordin sau chemare la lupta. Nu poate nimeni sa dovedeasca, prin vreun act oarecare, ca am razvratit poporul. Poporul s-a razvratit de la sine, presimțind ca lovitura lui Antonescu va aduce nenorociri mari pentru tara, cum s-a si întâmplat. Caci de aici pleaca tot raul care s-a abatut asupra neamului nostru de atunci si pâna astazi.

Planul lui Antonescu, de a înlantui din nou natiunea, a fost pulverizat de spontaneitatea si amploarea reactiei populare.

11. CINE A OCUPAT INSTITUTIILE PUBLICE? AGRESORUL SI VICTIMELE

O alta afirmatie falsa, pe care o vânturau calomniatorii de profesie ai Miscarii Legionare, este ca interventia militara a Generalului Antonescu era necesara, pentru ca legionarii începusera sa ocupe cladirile publice: prefecturi, chesturi, primarii etc.

Afirmatia nu numai ca era falsa, dar e de-o prostie fenomenala. Nimic mai usor de combatut. Legionarii nu puteau ocupa aceste institutii pentru simplul motiv ca se gaseau în posesia lor legala si legitima. Cum sa iei cu asalt ceea ce îți apartine, nu prin dreptul primului ocupant, ci prin dreptul pe care ti-l confera legea? Prefectii, chestorii, primarii si alti înalti functionari ai Ministerului de Interne se gaseau în fruntea acestor institutii în virtutea decretelor semnate de Conducatorul Statului sau prin decizii ministeriale. E absurd si ridicol sa presupui ca acesti înalti demnitari ai Statului, ca niste perturbati mintal, cuprinsi de un fel de amok, s-ar fi dedat la exercitii de ocupare a propriilor lor institutii, pe care le conduceau de mai bine de patru luni.

Si atunci, excluzând ca imposibila aceasta versiune, probabil ca lucrurile s-au petrecut altfel. Agresorii trebuie cautati în alta parte. „Rebelii” nu sunt altii decât unitatile militare, trimise, din ordinul lui Antonescu, sa ocupe institutiile publice, aflate în stapânirea reprezentantilor legitimi ai Statului. Aceste unitati militare n-aveau ce cauta în aceste institutii publice cerând predarea lor. Nu era de competenta lor sa conduca prefecturile, primariile sau chesturile. Rostul lor era în cazarma, unde sub conducerea ofiterilor lor, sa se pregateasca pentru apararea patriei de dusmanii din afara. Tara nu-i

platea si nu le-a pus armele în mâini ca sa tulbure ordinea interna, depozitându-i pe functionarii Statului, legal instalati, la conducerea acestor institutii. Militarii, care se prezentau cu escorta sa ia în primire chesturile, prefecturile, primăriile etc., erau rebelii, erau uzurpatorii puterii în Stat, erau agresorii, iar victimele interventiei lor neloiale, nedrepte si anticonstitutionale, erau legionarii, care aparau aceste institutii si refuzau sa se supuna somatiei lor. Functionarii legionari se gaseau în stare de legitima aparare ca sa organizeze rezistenta contra acestor intrusi.

Îmi îngadui sa reproduc din nou din cartea de amintiri a lui Nicu Iancu, *Sub Steagul lui Codreanu*, convorbirea avuta de acesta cu un ofiter care se prezentase pentru a lua în primire Chestura de la Sibiu, pe baza unui ordin de la Comandamentul Militar local. Scena ilustreaza cum nu se poate mai bine conflictul dintre legalitatea pozitiei legionare, aparate de Nicu Iancu, si actul de forta pe care-l executau militarii, din ordinul lui Antonescu.

”Scurt dupa ce ajunsesem la Chestura, a aparut în fata portii acesteia un ofiter în grad de maior, acompaniat de o escorta militara, cerând sa fie lasat sa intre în localul politiei. I s-a comunicat ca poate intra, însa fara escorta. De asemenea i s-au dat asigurari ca, dupa ce se va achita de misiunea ce-o avea, va putea parasi chestura în orice clipa va dori, fara nici un fel de împiedicare.

Dupa câteva minute mi s-a comunicat ca maiorul – comandantul unui regiment de artilerie din localitate – s-ar fi hotărât sa intre singur. Semnificativ a fost faptul ca dupa ce i-am garantat cu cuvântul meu de onoare cele ce i-au fost comunicate la poarta chesturii de catre un comisar de politie si de însusi seful garnizoanei legionare, mi-a solicitat „cuvântul de legionar” (!), pe care, bineîntele, i l-am dat.

Cu putin timp în urma a fost condus în cabinetul meu, situat la primul etaj, unde l-am primit cu toata atentia. De la primele cuvinte schimbate cu maiorul Gheorghe Dorin, mi-am dar seama ca am de-a face cu un om cult si de fina educatie. Desi, în situatia data, ne gaseam fata în fata ca adversari, conversatia ce-a urmat, a fost dusa într-un limbaj foarte ponderat si într-un ton aproape curtenitor. Un comisar ce intrase, la un moment dat, pentru a ne prezenta niste hârtii spre semnare, a povestit afara, spre mirarea tuturor, ca „d-l chestor discuta cu d-l maior ca si cum ar fi doi prieteni vechi” (de altfel în cursul acestei întrevederi s-au servit cafelute turcesti).

În executarea misiunii primite de la superiorii sai, ofiterul mi-a înmânat apoi o hârtie ce continea doar câteva rânduri batute la masina, semnata de însusi Generalul Leventi, Comandantul Corpului de Armata din localitate. Textul acestei hârtii era aproximativ urmatorul:

”D-l Maior Gheorghe Dorin este delegat de noi cu conducerea Chesturii Politiei Sibiu... Vetii face imediat predarea...” etc.

Desigur, ca functionar public, numit si întarît în functiune de guvernul prezidat de însusi Generalul Antonescu, am refuzat sa dau urmare acestei invitatii (sau mai exact somatii) redactata si semnata de un comandant militar, lipsit în acest caz de orice calitate legala.

(...)

Iata ce i-am raspuns – cu aproximatie – Maiorului Dorin, în timp ce-i restituïam ordinul scris, prin care mi se cerea predarea chesturii:

„Numirea mea în fruntea institutiei ce o conduc nu mi-a fost retrasa pâna în clipa de fata, sub nici una din formele prevazute. Din partea Ministerului de Interne – va dau cuvântul, domnule maior – n-am primit nici un fel de ordin: nu am nici o cunostinta sa fi fost destituit sau macar suspendat din serviciu. Ma gasesc deci în exercitiul legal al functiei în care ani fost numit, iar datoria mea este de a apara în acest oras ordinea legala împotriva oricaror încercari de tulburare sau rasturnare a ei, din orice parte ar veni... tinând seama ca nu ne aflam nici sub stare asediu, refuz categoric de a lua în considerare un ordin venit de la o persoana sau autoritate lipsita de competenta...”

Maiorul a recunoscut ca situatia ce s-a creat este într-adevar cum nu se poate mai confuza, ca el nu înțelege nimic din ceea ce se petrece; în ce-l priveste, el executa doar un ordin.

Discutia a continuat apoi pe un ton mai familiar, iar la sfârsit am adaugat zâmbind:

Ce-ati zice D-voastra, domnule maior, care sunteti Comandantul regimentului 36 Obuziere, daca într-o buna zi m-as prezenta la D-voastra cu o hârtie semnata de... hai sa zicem, de Înalt Prea Sfintia sa Nicolae Balan, Mitropolitul Ardealului, cerând sa-mi predati comanda regimentului...? Mi-ati preda-o?

Refuzul meu de a ma supune unui ordin emanând de la un comandament militar era perfect legal. Ilegalitatea si abuzul de putere s-a dovedit a fi din partea celor ce pornisera a mâna pe frânele tarii, întrebuintând în acest scop siretlicul si forta bruta” (pp. 140-142).

12. ATITUDINEA ARMATEI

Cea mai mare deceptie a suferit-o Generalul Antonescu din partea armatei. De unde credea el credea ca ’ în doi timpi si trei miscari”, ca pe vremea lui Carol, armata va executa ordinul ce i-a fost transmis, de a ocupa institutiile publice, stirile ce i-au venit în ziua marelui asalt, 21 Ianuarie 1941, nu erau deloc îmbucuratoare.

În unele parti, armata a fost de la început ostila ordinelor Conducatorului si a facut cauza comuna cu legionarii, ca aparatori ai ordinii si legalitatii; în alte puncte ale tarii, dupa primele încercari neizbutite de a ocupa institutiile, s-a retras în cazarmi, adoptând o atitudine de expectativa în fata rezistentei legionare; în sfârsit au fost si locuri unde armata a pus stapânire cu usurinta pe prefecturi si chesturi, fie profitând de elementul-surpriza fie dupa ce soldatii au facut uz de arma, ucigând lume nevinovata. Situatia generala a interventiei militare ordonata de Antonescu era, în seara de 21 Ianuarie, de nesiguranta, confuzie si asteptare.

Ca sa înțelegem comportamentul sovaielnic al Armatei, trebuie sa cunoastem în prealabil curentele de opinie care o strabateau, în ajunul loviturii de Stat a Generalului Antonescu. În linii mari, la nivelul comandamentului superior armata era împartita în trei grupe:

1. O parte din sefii supremi erau neconditionat la dispozitia Generalului Antonescu, ca de pilda Pantazi, Steflea si altii.

2. A doua parte apartinea vechilor cadre carliste, demoralizate si timorate.

3. A treia parte, fatis sau în forul lor interior, manifestau simpatii pentru Miscare.

În relatiile cu Armata, Miscarea dispunea si de alte avantaje, de care era lipsit Antonescu:

A. Trupa, masa soldatilor, era formata din legionari sau simpatizanti ai miscarii, în proportie covârsitoare.

B. Tinerii ofiteri, locotenentii si sublocotenentii, erau în numar impunator afiliati spiritual Miscarii Legionare.

C. Elita liceelor militare si a scolilor militare de toate armele era încadrata în Fratiile de Cruce.

Aceasta întrepatrundere legionaro-militara a paralizat în multe regiuni ale tarii interventia militara ordonata de Antonescu contra Statului National-Legionar.

Atitudinea Armatei în aceste zile tulburi a fost influentata si de necunoscuta regala. Actul Constitutional de la 14 Septembrie 1940, care consacra existenta Statului National-Legionar, purta si semnatura Regelui Mihai. Ce va face Regele când va afla de lovitura de stat a Generalului Antonescu? În favoarea cui va înclina balanta? Se va asocia cu Antonescu în actiunea lui distructiva sau va cauta sa mijloceasca o solutie de aplanare a conflictului? În definitiv Regele era Seful Armatei si un mesaj al lui ar putea avea un larg ecou în Comandamentul Militar si în special între tinerii ofiteri.

Dar mai era si o alta necunoscuta, de importanta si mai mare, care i-a determinat pe multi comandanti la prudenta. Ce va face armata germana din România? Ce atitudine va adopta în conflictul dintre Miscare si militari? Oare nu-i miscarea legionara atasata ideologic national-socialismului si se bucura sefii ei de o larga audienta pe lângă Hitler si guvernul Reichului? E greu de imaginat ca Hitler va abandona Miscarea ca sa fie decimata de Antonescu. Pe atunci nimeni nu stia ca Antonescu obtinuse în prealabil consimtamântul lui Hitler de a „restabili ordinea în România”, înainte de a da lovitura de Stat. Pâna când n-a sosit ultimatumul lui Hitler, nici armata româna si nici armata germana nu banuia ce decizie a luat guvernul german. Dovada, manifestatiile de fraternizare între legionari si armata germana, care se tineau lant pe tot cuprinsul tarii.

În seara de 21 Ianuarie, rezultatele obtinute de General pe planul actiunii militare contra legionarilor nu erau doar nesatisfacatoare, dar de rau augur pentru succesul întreprinderii lui. Trei corpuri de armata n-au raspuns ordinului lui de a deschide focul contra „rebelilor”.

Comandantul Corpului IV din Iasi, Generalul Coroama, nu numai ca n-a trimis armata sa ocupe institutiile publice, ci a fraternizat cu Miscarea. I-a chemat la sine pe sefii legionari si a cazut de acord cu ei ca sa mentina împreuna ordinea în tara, în perfecta armonie. Cum Iasiul era oras de frontiera cu Uniunea Sovietica, era în interesul tarii sa

se evite orice incidente.

Când Generalul Antonescu a telefonat la Iasi, întrebându-l pe Coroama care e situatia locala, sa înnebuneasca si nu altceva. Generalul Coroama i-a raspuns ca grupe de soldati si de legionari patruleaza în comun prin oras si nu s-a semnalat nici cel mai mic incident. Nici populatia evreiasca n-a suferit nimic. Cum autoritatea Generalului Coroama cuprindea întreaga Moldova, în toata regiunea domnea cea mai perfecta liniste.

La Brasov, Generalul Corneliu Dragalina, Comandantul Corpului de Armata VI a urmat o conduita asemanatoare. A refuzat sa execute ordinele lui Antonescu de a trimite armata sa-i scoata pe legionari din institutiile publice, pe care acestia le detineau în mod legal. A luat contact cu sefii legionari si a convenit ca sa se respecte reciproc si sa vegheze în comun la mentinerea ordinii. Alta lovitura de maciuca în capul lui Antonescu. Buna armonie între Armata si Legiune era tot ce ura mai mult Generalul în acele momente.

Doua Corpuri de Armata fusesera scoase din functiune, neîndeplinind sângheroasa misiune ce le-o încredintase Antonescu.

La Sibiu, sediul Corpului VII Armata, s-a petrecut o timida încercare din partea comandantului local de a lua în stapânire Chestura si Prefectura de Politie, conform ordinelor primite. Generalul Leventi, Comandantul Corpului, a trimis ofiteri, cu ordine semnate de el, ca sa ia în primire institutiile publice, aflate în posesia legionarilor. Scena confruntarii dintre ofiterii delegati de General si sefii legionari locali a fost magistral descrisa de Nicu Iancu, în cartea lui de amintiri. Sefii legionari au refuzat sa predea institutiile, motivând, si pe buna dreptate, ca ordinele primite contravin legilor în vigoare.

Generalul Leventi, în fata rezultatului negativ al demersului sau, n-a fortat nota. A luat act de refuzul legionarilor de a preda Prefectura si Chestura si a consemnat trupa în cazarmi. Nici al treilea Corp de Armata, care avea ca raza de actiune Ardealul de Vest si cu Banatul, nu raspundea la ordinele lui Antonescu.

În Dobrogea comanda Generalul Avramescu. La Tulcea, la Constanta, Avramescu a trimis unitati militare ca sa ia în stapânire institutiile publice, cu succes partial. La Tulcea, armata a ocupat prin surprindere Prefectura, profitând de lipsa Prefectului Mitica Predescu, convocat la Bucuresti, dar legionarii, prinzând de veste, s-au baricadat la Chestura, unde au ramas pâna ce a venit ordinul meu de evacuare. La Constanta, institutiile publice au ramas pâna în ultima clipa în mâinile legionarilor.

Generalul Avramescu, un om ales si nobil, nici el n-a vrut sa verse sânge nevinovat, dând curs „ad-litteram” ordinelor sclerote ale lui Antonescu. A luat el anumite masuri militare, dar nu i-a atacat pe legionari, continuând sa pastreze cu ei o linie de dialog si buna întelegere, vrând sa-i convinga sa cedeze de buna voie. O alta înfrângere pentru Antonescu. Situatia a ramas stationara pâna ce a venit ordinul meu de evacuare a institutiilor publice.

În Moldova de Sud, la Tecuci, unde fusese mutat la Comandamentul Corpului III

Armata, care înainte fusese la Chisinau, Generalul Atanasiu, seful acestui Corp, a luat o atitudine identica, binevoitoare fata de Miscare.

Ca urmare, subalternul lui, Generalul Popescu, care comanda Divizia de la Galati, s-a înteles din primul moment cu autoritatile legionare ca sa pastreze în comun ordinea. Iata marturia lui Gheorghe Costea, care a trait aceste zile la Galati.

”Ordinul dat de generalul Antonescu, ca armata sa ocupe cladirile publice, n-a avut nici o urmare la Galati. Ofiteri desemnati sa ia în primire institutiile publice nu s-au prezentat si nici nu s-a recurs la forta. Primaria, Prefectura, Chestura, si-au continuat serviciul normal. Nu a fost nevoie sa ne baricadam în ele, pentru a le apara contra unei actiuni militare, deoarece armata nu a intervenit”.

Autoritatile legionare s-au prezentat Generalului Popescu, pentru a ajunge cu el la o întelegere. Pentru a-si arata buna lui credinta, Generalul Popescu a venit cu urmatoarea propunere pentru mentinerea ordinii:

”Dat fiind ca suntem oras de granita, ca nu cumva sa profite rusii de dezordine si sa ne atace, pâna ce se vor limpezi lucrurile la Bucuresti, sa constituim echipe comune, formate din legionari si soldati, care sa mentina ordinea în oras.

Propunerea era excelenta, caci fiecare ramânea pe pozitia lui. Generalul Popescu nu ne cerea sa parasim institutiile publice în care activam. Am fost de acord cu el si am pus imediat ideea în aplicare. Din acel moment patrule mixte, formate din soldati, condusi de ofiteri si legionari, patrulau prin oras, spre satisfactia generala a întregii populatii”. (*Marturii despre Legiune*, pp. 63-64).

Mai dramatica, am putea zice chiar disperata, se prezenta situatia militara a lui Antonescu în capitala. Provinciile erau departe si nu toate stirile ajungeau la auzul populatiei. Dar în capitala, oricine putea sa constate „de visu” esecul loviturii de Stat a lui Antonescu.

Bucurestiul era sediul Corpului II Armata si dispunea de puternice contingente militare. Nu e nici o îndoiala ca daca regimentele din capitala s-ar fi napustit asupra institutiilor publice ocupate de legionari, le-ar fi ocupat cu usurinta. Disproportia nu era la numar, ci la puterea de foc. De ce n-a facut Antonescu uz de aceasta impunatoare forta militara? Pentru acelasi motiv pe care l-am spus mai înainte. Nu era sigur de reactia unitatilor din capitala, nici la nivelul Comandamentului si nici al trupelor. Îi era teama sa nu se produca acte de fraternizare, ca la Iasi, Timisoara, Brasov si alte localitati. Si atunci a preferat sa consemneze regimentele în cazarmi, ca o rezerva potentiala, pâna când se va limpezi situatia cu ajutorul lui Hitler.

Înfrângerea lui Antonescu pe plan militar la Bucuresti se vedea cu claritate din situatia penibila în care a ajuns. Se refugiase în Palatul Presedintiei, unde se baricadase ca într-o cetate, iar dincolo de Piata Victoriei, capitala era totalmente în mâna legionarilor. Generalul Antonescu era prizonier în Palatul Presedintiei. La o suta de metri de Palat, masele legionare controlau intrarile si iesirile spre oras. În acest perimetru a ramas Antonescu blocat, pâna ce a venit ultimatumul lui Hitler.

Neavând încredere în trupele din capitala, Antonescu a început să-și aducă trupe credincioase din provincie, în special din regiunea Pitești. Mișcarea aceasta de trupe a fost terminată în ziua de 24 Ianuarie 1941, când și așa rezistența legionară luase sfârșit, în urma ultimatumului lui Hitler și ordinului meu.

13. CONTRAATAACUL

Elementul-surpriza, pe care conta Antonescu ca să ocupe în cea mai mare grabă instituțiile publice, pentru a evita o reacție legionară, n-a avut efectul dorit. Doar în anumite județe, unde Mișcarea nu dispunea de organizații puternice, ocuparea instituțiilor „manu militari” s-a realizat fără împotrivire.

Acolo însă unde Legiunea era tare, absentă prefectilor, convocați fraudulos în capitala, în vederea unor consfătuiri „economice”, a fost substituită de alte organe conducătoare sau de șefii de județ. Așa de pildă, la Sibiu, Prefectul Județului, Dr. Ion Fleșeriu, fiind plecat la București, conducerea rezistenței contra loviturii de Stat a preluat-o Chestorul Nicu Iancu, sprijinit de întreaga organizație județeană. Ca urmare a acestor reacții neprevăzute în planul de operații al Generalului Antonescu, chiar dacă anumite pozitii deținute de legionari în Stat s-au pierdut în primul moment de buimăceală, au fost repede recucerite prin energica intervenție a șefilor legionarilor locali.

La Timisoara, Comandamentul Diviziei a trimis o companie de soldați ca să ocupe Prefectura Județului. Compania s-a desfășurat în fața Prefecturii, în așteptarea ordinului să patrundă în clădirea ce se afla în posesia legionarilor. Dar în același timp se adunaseră în fața Prefecturii mase mari de tineret, muncitori și țărani, veniți din satele din împrejur. Comanda lor o avea Ica Tanase. Acesta a îndemnat masele de țărani să se apropie de linia soldaților și să-i încercuiască. Cea mai mare parte a soldaților erau legionari sau simpatizanti ai Mișcării. Între legionari și soldați au început discuții prietenești. Ica Tanase s-a amestecat în vorbă și i-a convins pe soldați și anumite grade să predea armele legionarilor, iar ei să rupă rândurile și să se întoarcă la cazarma. N-a fost nevoie de prea multe discuții. Soldații au lăsat armele legionarilor și s-au întors la cazarma. După această patanie, Comandantul Diviziei n-a mai scos nici o unitate pe stradă de teamă să nu se repete actul de fraternizare. Totul s-a petrecut fără presiuni, fără violențe, printr-un proces de întrepătrundere sufletească între legionari și soldați.

La Arad, un regiment a avut aceeași soartă. Trimis de comandamentul militar local să ocupe instituțiile publice, când a dat de masele legionare, a fraternizat cu „rebelii”, adică cu frații lor de sânge și convingeri. Regimentul a făcut stângă în împrejur și a luat drumul înapoi spre cazarma. Legionarii au rămas stăpâni pe instituțiile publice și pe întreg orașul.

Cazurile acestea au fost extrem de numeroase în toată țara. La prima încercare de a forța nota, armata s-a izbit de ostilitatea soldaților și a tinerilor ofițeri de a se încaiera cu legionarii.

A doua zi după lovitura de Stat, 21 Ianuarie, Marți, spre seară, situația, în ansamblul ei, era cum nu se poate mai critică pentru General. Conform planului, toate obiectivele fixate de General, adică ocuparea instituțiilor publice, trebuia să fie atinse în această zi. Programul maxim nu numai că n-a fost împlinit, dar nici cel puțin n-a putut fi operat pe

o arie întinsă a țării, pentru ca Presedinția să poată comunica că mai există „focare de rezistență în curs de lichidare”. Țara se ridicase ca un singur om să apere Statul National-Legionar, iar Antonescu a fost azvârlit în defensivă.

Trebuie să spulberăm și legenda că Generalul Antonescu, dacă n-a avut succesul așteptat din prima zi a „loviturii”, aceasta se datorează faptului că „nu vroia să verse sânge”. Contrariul e adevărat. El daduse ordin ca acolo unde se întâmpina rezistență la ocuparea clădirilor publice, să se întrebuinteze forța, tragând fără milă. Ordinele erau categorice. La Braila, Prefectura era ocupată de legionari. Armata a tras în ei și 11 tineri legionari au plătit cu viața rezistența lor la uzurparea antonesciană.

La Ploiești s-a produs o altă tragedie. Victor Silaghi, Comandant legionar de pe timpul Capitanului, fusese numit de mine șef al organizației Prahova. Văzând cele ce se întâmplă în capitală, Silaghi a zburat cu mașina la Ploiești, în 21 Ianuarie, pentru a se interesa de situația în județul său. Însotit de încă doi legionari, s-a dus la Prefectura Județului, unde spera să-l găsească pe Prefectul legionar, Mantaluta. Dar aici se afla deja armata. Când a încercat să intre, un sublocotenent zelos a dat ordinul să se traga în pasnicii legionari care vroiau să ceară doar explicații. Își poate imagina oricine că trei oameni, fără arme, nu se puteau încumeta să-și scoată pe soldați din Prefectura pentru a restabili ordinea anterioară. Silaghi a fost lovit mortal. A mai căzut un tânăr legionar, Badea Popescu, Șeful Fraților de Cruce din Prahova.

Au fost și capitale de județ în care ocuparea Prefecturilor de armată s-a realizat fără nici o împotrivire, ca de pildă în Dâmbovița, Muscel sau Oltenia. Dar aceste trofee antonesciene reprezentau o minoritate pe ariea întinsă a țării.

În seara de 21 Ianuarie, situația se stabilizase în favoarea Legiunii. Capitala, Ardealul, Banatul, Moldova și Dobrogea erau controlate de legionari. În Muntenia și Oltenia, multe prefecturi au fost ocupate de armată, dar mai existau altele unde legionarii au ajuns la un compromis cu militarii.

Trebuie precizat că victoria legionară contra uzurpatorului nu se putea realiza fără atitudinea binevoitoare a armatei, la marile ei comandamente așa, cum am scris în capitolul anterior. Dacă în toate părțile armata ar fi procedat ca la Braila, fără îndoială că n-am fi putut rezista. Ar fi curs mult sânge. Mii de oameni ar fi fost uciși spre bucuria lui Antonescu. Trebuie să ne aducem aminte de acești generali de înaltă ținută morală, patrioți și înțelepți, care, văzând situația creată în țară de lovitură de Stat a Generalului Antonescu, au refuzat să-i urmeze ordinele sclerote. Trebuie să ne aducem aminte cu recunoștința și de masele de soldați care au fraternizat cu legionarii și de tinerii ofițeri care au luat aceeași atitudine nobilă. S-a realizat de fapt o coaliție militară-legionară, care a permis mișcării să-și afirme supremația față de încercarea de uzurpare a Statului Legal și Legitim de către Antonescu.

14. ÎNFRÂNGEREA LUI ANTONESCU

Miercuri, 22 Ianuarie, lovitură de Stat a lui Antonescu se împotmolise. Nu mai avea altă perspectivă decât să capituleze. Faptul nou care se întâmplase în această zi era apariția multumilor de la sate, care invadaseră capitalele de județ, zeci de mii, sute de mii de oameni din rezerva națiunii, se concentraseră la orașe, ascultând de comanda sefilor

legionari si marind cu prezenta lor masiva capacitatea de rezistenta a Miscarii. Generalul nu mai era capabil de nici o miscare, de nici o initiativa, din cauza aluviunilor de mase populare. Era mai mult decât înfrânt. Blocat, sufocat, strivit literalmente de acest torent popular.

Trebuie spulberata o alta defaimare pusa în circulatie de propaganda antonesciana: ca legionarii au tras în armata. Nicaieri si niciodata, în nici o parte a tarii, nu s-a tras în ostasi. În schimb, în anumite locuri trupa, la ordinele unor ofiteri inconstienti, a tras în legionari, făcând victime. Si în acest caz, desi în legitima aparare, legionarii n-au ripostat.

N-a cazut nici un soldat ucis de legionari. Au murit doi soldati la Bucuresti, dar accidental. Unul din cauza unei ciocniri de masini, iar altul ars tot printr-un accident. Aceste cazuri accidentale de soldati morti au fost exploatate la maximum de propaganda antonesciana. În special s-a facut mare vâlva ca legionarii ar fi stropit cu benzina un soldat si i-ar fi dat foc, când în realitate acesta a fost victima unei întâmplari nenorocite.

Legionarii nu puteau trage în armata, desi aveau si ei ceva arme, din doua motive:

1. Respectul ce-l purtau institutiei militare.
2. Nu puteau trage în proprii lor frati si camarazi, caci multi soldati concentrati pe vremea aceea proveneau din rândurile miscarii.

Din cauza acestor conflicte sufletesti, legionarii se aflau în stare de inferioritate fata de atacatori. Suportau focul militarilor fara sa raspunda, iar daca ripostau vreodata, nu era spre trupa, ci rafale trase în aer, spre intimidare. Norocul legionarilor în aceste zile a fost ca atâtia generali bravi si înțelepti au refuzat sa asculte de ordinele scelerate ale lui Antonescu.

În dupa amiaza de 22 Ianuarie, ma cauta, la locuinta unde ma ascundeam, Nicolae Petrascu, Secretarul General al Miscarii. Venea de la Legatia Germana, unde avusese, o întâlnire cu Fabricius. Acesta continua sa reprezinte interesele Reichului, în lipsa titularului nou numit Killinger, care nu aparuse înca la Bucuresti. Ce-mi spune Petrascu?

– Am fost chemat la Legatia Germana, unde am avut o întrevedere cu Fabricius. Acesta mi-a comunicat pe un ton grav ca Generalul Antonescu este decis sa se retraga si vrea sa lase puterea unui guvern propus de mine. Sa-i comunic în graba numele viitorilor ministri.

Daca comunicarea ar fi venit direct de la Antonescu, m-as fi îndoit de veracitatea ei. Petrascu vorbise cu Fabricius si comunicarea fusese transmisa prin el. Era angajat în declaratie si Reichul german. Decizia lui Antonescu de a se retrage nu putea reflecta decât o sugestie de la Berlin, având în vedere situatia haotica creata în tara de lovitura de Stat a acestuia. Aceasta a fost interpretarea mea de atunci. Antonescu capituleaza si vrea sa asigure o succesiune normala.

În cursul guvernarii noastre, de cate ori izbucnea vreo neînțelegere între noi, Generalul mi-a spus nu odata, ci de zeci de ori, ca vrea sa se retraga. Dar asta era teatru. Vroia sa

pipaie pulsul interlocutorului sau. Si lui Maniu i-a oferit de nu stiu câte ori, când se agravase situatia de pe front, sa ia conducerea guvernului, stiind prea bine ca va refuza! Când a fost arestat de Rege si depozat de titlul sau, a avut un acces de furie, amenintându-i pe toti ca, „mâine vor fi împuscati”. Antonescu era un patimas al puterii, reprezentând tot sensul vietii lui. Posesia puterii o punea mult deasupra intereselor tarii.

Am crezut ceea ce mi-a comunicat Petrascu, pentru ca era cu garantia lui Fabricius. Am socotit ca este o indicatie de la Berlin, care fusese informat ca noi am fost victimele unei agresiuni neprovocate si n-am facut decât sa aparam fiinta Statului existent. Si atunci m-am apucat sa redactez în graba o lista de guvern, din care nu lipseau vechile nume de legionari, adaugând altele, în special în sectorul militar. În ce priveste pozitia Generalului, am menajat-o pe cât am putut si în aceste împrejurari exceptionale, când varsase sânge de legionar. Aflând ca vroia sa se retraga, i-am trimis vorba sa accepte sa ramâna mai departe în fruntea Statului, iar mie sa-mi transmita numai conducerea guvernului. Era un semn de atentie si recunostinta din partea mea pentru colaborarea noastra. Cu aceasta lista s-a prezentat Petrascu la Legatia Germana si i-a predat-o lui Fabricius.

Decizia lui Antonescu oglindea de fapt situatia reala a tarii. Nu mai putea guverna. Era blocat. Nici marile comandamente militare nu mai raspundeau ordinelor lui! Ce era sa faca? Berlinul nu-i daduse înca avizul în dupa amiaza de 22 Ianuarie.

Mai târziu, Antonescu s-a exprimat ca cu lista de întocmita de mine, am vrut sa-l fac „din cal magar”. Nimic mai fals. Fabricius i-a declarat lui Petrascu ca Generalul vrea sa se retraga din toate functiile, inclusiv cea de Sef al Statului. A fost un gest prevenitor al meu, când l-am rugat sa ramâna în fruntea statului.

S-a mai spus dupa ce conflictul se transase la Berlin în favoarea lui Antonescu, ca eu i-as fi dat Generalului un ultimatum când i-am prezentat lista noului guvern.

A nu se confunda acest episod cu interventiile a diverse personalitati legionare, senatori ai miscarii, pe lângă Antonescu, ca sa se ajunga la o înțelegere. Aceste demersuri s-au realizat independent de mine si n-am stiut nimic de ele. Dupa cum se stie, nu s-a ajuns la nici un rezultat.

15. APELURI DISPERATE LA BERLIN

Strâns în chingi în tara, paralizat în încercarea lui de a rasturna prin forta Statul National-Legionar, Generalul Antonescu si-a pus ultima lui nadejde la Berlin. Mai exista o instanta suprema, Hitler, care putea sa-l salveze.

La ultima lui întrevvedere cu Hitler, în 14 Ianuarie 1941, la Obersalzburg, Antonescu reusise sa-i smulga Führerului consimțământul pentru a lua masuri „de restabilire a ordinii interne”. Obtinuse, cum s-ar zice, mâna libera de la Hitler pentru a stârpi „anarhia legionara”. Dându-i aprobarea, Hitler credea ca Generalul, sprijinit de armata, nu va întâmpina greutati ca sa curete statul de elemente ostile conducerii lui... asa cum a procedat el, în Iunie 1934, contra capetenilor S.A. Antonescu, la rândul lui, era tot atât de încrezator în puterile lui. Avea doar experienta loviturii de stat de pe timpul regelui Carol si credea ca lucrurile se vor desfasura dupa acelasi calapod. Cu ajutorul armatei se

va înfrunta cu legionarii, expulzându-i din funcțiile ce le ocupau în stat. Deci, nici unul și nici altul nu se îndoiau, când s-au despartit la Berchtesgaden, ca problema legionară va fi repede rezolvată.

Dar iată ca socotelile nu au ieșit după dorința lor. În 21 Ianuarie, când Antonescu daduse ordinul ca legionarii să fie scoși din Prefecturile, Primăriile și Chesturile ce le ocupau în mod legal, s-a izbit de o puternică rezistență. În cursul operațiunilor de „curățire a terenului”, o serie de înalți comandanți ai armatei au refuzat să exercite ordinele lui nefaste, adoptând o atitudine de expectativă, ceea ce a înlesnit contraatacul Legiunii și mobilizarea maselor populare. În 22 Ianuarie, „rebelii” erau concentrați cu zecile de mii la porțile consiliului, iar în provincie dominau în cea mai mare parte a țării.

Perspectiva era sumbră pentru Conducător. Cum am scris în capitolul anterior, Antonescu se gândise în amiaza acestei zile, 22 Ianuarie, să lase puterea. În acest scop mi-a trimis vorba prin Fabricius să-i întocmesc o listă a noului guvern. Căci dacă Hitler nu-i sarea în ajutor, cu forțele de care dispunea în România, trebuia să capituleze.

Și acum trebuie să urmărim cu foarte mare atenție ce s-a petrecut după acest esec, pentru a descoperi noua postură a Generalului. Ce cerea de asta dată Antonescu prin mijlocirea lui Fabricius? Nu neutralitatea armatei germane din România până ce el îi va lichida pe „rebeli”, așa cum primise aprobarea în audiența din 14 Ianuarie, ci intervenția directă a armatei germane, alături de el, contra legionarilor. Deosebirea era enormă. În 14 Ianuarie se mulțumise să ceară de la Hitler acordul său, pentru a restabili „ordinea internă”, cu propriile lui forțe, adică întrebuintând exclusiv armata română. Cum operația lui nu daduse rezultatul așteptat, ci dimpotriva, se soldase cu o amenințare iminentă pentru propria lui securitate politică, acum cerea un lucru și mai grav, incalificabil din punctul de vedere al demnității naționale, ca și cum am fi fost o țară ocupată: ca armata germană din România să intre în acțiune alături de armata română pentru a zdrobi rezistența legionară.

De la 14 Ianuarie la 22 Ianuarie, Antonescu făcuse un salt din poziția de aliat al Reichului în aceea de vasal al Reichului. Una e ca să fii de acord cu Antonescu pentru expulzarea legionarilor din stat, pentru motive de dezordine în exercitarea funcțiilor ce le detineau, și cu totul altceva să te amesteci în afacerile interne ale României, cu toată forța militară de care dispui în această țară, pentru a salva poziția politică a Conducătorului, amenințată să se prabusească.

Complicele lui Antonescu, Fabricius, și-a îndeplinit și de data aceasta misiunea lui întunecată, cu zel și ardoare. În aceste momente critice, când se hotăra soarta țării, Fabricius nu s-a mai despartit de Antonescu. Era mai mult la Presedinție, pentru a primi ultimele informații, decât la Legatie. Permanent agatat de telefon, trimitea rapoarte peste rapoarte Ministerului de Externe, Cancelariei Reichului și sefilor militari care îi cerea lamuriri. Fabricius zăgradea situația din România în culorile cele mai negre. Se poate ajunge la război civil. În mișcare s-a infiltrat un mare număr de agenți comunisti care provoacă dezordini și atâta la revolta contra sefului statului. Intervenția armatei germane este neapărat necesară pentru a se pune capăt tulburărilor. Altminteri, este periclitată însăși securitatea Reichului în România, ca baza operativă pentru proxima campanie din Balcani.

Fara îndoiala ca Hitler, în fata acestor cereri repetate ale lui Fabricius de a veni în ajutorul lui Antonescu, a fost pus într-o situație grea. Alte surse informative nu avea, decât ceea ce-i raporta ministrul lui de la București, care, la rândul lui, repeta adesea ce-i spunea Antonescu. Nu era ușor să ia o decizie atât de gravă. Căci una e o rafuială între Antonescu și Horia Sima și cu totul altceva să iei partea lui Antonescu contra legionarilor, care și ei erau prietenii Germaniei. După lungi șovăieli, răspunsul de la Berlin a venit târziu de tot, spre miezul nopții, 22 Ianuarie, și era pe placul lui Antonescu.

16. ULTIMATUMUL LUI HITLER

Unde mă aflam eu în timpul acesta? Nici pe baricade în mijlocul camarazilor și nici în vreun centru legionar de comandă al Capitalei. Pierdusem contactul și cu ministrii și cu capetenile Măscării. Umblam singur din loc în loc, din casa în casa, cautându-mi adăpost pe unde puteam. Ideea mea fixă era să nu cad în mâna zbirilor lui Antonescu, știind că dacă mă prind, mă lichidează în învalmăseala evenimentelor de atunci. Dar mai important decât aceasta era că legionarii să știe că sunt în viață și în libertate. Știam că s-a întâlnit cu Capitanul în 1938, când, din cauza arestării lui, toată mișcarea a fost paralizată.

N-am avut nici un amestec în tulburările din țară. Ultimul meu act politic a fost să-l chem pe Trifa și să-i cer să organizeze o manifestație de protest contra demiterii Generalului Petrovicescu, Ministrul de Interne. De atunci n-am mai dat nici un ordin, nici verbal ci nici în scris. Rezistența legionară ce-a urmat contra loviturii de Stat și apoi ridicarea poporului contra uzurpatorului s-au petrecut spontan și peste capul meu.

Vagabondajul meu pe străzile Capitalei era extrem de periculos acum. În timp ce în prigoana din 1938 mă plimbam în voie, nefiind decât un ilustru necunoscut venit din provincie, în timpul guvernării sute de mii de oameni îmi văzuseră mutra, fie la manifestații fie din zăre. Singura legătură ce-o păstram era cu credinciosul Boian. Dar și legătura cu acesta era un risc, deoarece fiind în timpul regimului nostru Șef al Serviciului de Ordine al Măscării, era el însuși căutat de agenții lui Antonescu.

Pe unde n-am fost în acele trei zile de când am plecat de acasă: 20, 21, 22 Ianuarie 1941? Am avut trei gazde principale: mai întâi am tras la părinții camaradului Nicolau, care fusese inspector de poliție în timpul guvernării noastre, apoi la o familie de unguri pe care o cunosteam încă din prigoana anului 1938, în strada Dumbrava Rosie Nr. 10; în sfârșit, în casa Doamnei Polihroniade, care locuia împreună cu mama sa pe Strada Pallade, lângă Calea Mosilor.

Ultima mea gazdă a fost la Doamna Polihroniade. Aici a venit în după-masa zilei de 22 Ianuarie, Miercuri, Petrascu, cu cererea lui Antonescu, transmisă prin Fabricius, să întocmesc lista noului guvern. În acea după-amiază, nu se mai auzeau focuri de armă. Părea că atmosfera s-a liniștit. Dar iată că în noaptea de 22/23 Ianuarie, Miercuri spre Joi, pe la orele unu sau chiar mai târziu, intra în locuința Doamnei Polihroniade Stoicanescu, însoțit de Gunne, îmbrăcat în uniformă de ofițer german. Gunne era ajutorul imediat al lui Bolschwing, care era șeful lui SD (Sicherheitsdienst) din România. Nu mi-a plăcut că Stoicanescu l-a adus pe Gunne la locuința unde mă ascundeam, dar n-am avut ce face. Gunne era sas din Ardeal și vorbea perfect

românește. Si Stoicanescu si Gunne mi-au spus sa merg la sediul SD, unde ma voi gasi mai în siguranta, deoarece casa lor se bucura de extrateritorialitate si agentii lui Antonescu nu pot sa intre în ea. Am acceptat.

Cu masina lui Gunne am strabatut capitala de la punctul de plecare, aproape de Calea Mosilor, pe unde se afla locuinta Doamnei Polihroniade, pe niste strazi paralele cu Soseaua Stefan cel Mare si apoi Soseaua Bonaparte. Nu se vedeau nicaieri soldati. În schimb puternice grupuri legionare patrulau pe strazile pustii. Când ne-am apropiat de Soseaua Bonaparte, am dat cu ochii de un spectacol neasteptat si neuitat. Nu-mi venea sa cred. Cordoane de legionari si cordoane de soldati stateau fata în fata, la un metru distanta unii de altii. Soldatii pazeau accesul la Presedintie, iar legionarii, strazile care duceau în interiorul orasului. Trupa avea armele pe umar, dar fara de a manifesta o atitudine amenintatoare. Râdeau, glumeau cu legionarii si își ofereau reciproc tigari. Sunt convins ca daca ar fi primit ordin sa traga, ar fi fraternizat cu legionarii, trecând peste ordinul ofiterilor lor. În afara de perimetrul Presedintiei, armata nu avea altceva în posesie decât Palatul Telefoanelor si Directia Generala a Sigurantei si Politiei, pe care o ocupasera din primul moment prin surprindere. Restul Capitalei era abandonat în mâna legionarilor.

Ajungând la sediul SD, aflat în Parcul Jianu, care se bucura de statut diplomatic, ca si Legatia germana, am întâlnit acolo, claie peste gramada, mai multi ministri legionari si capetenii de-ale Miscarii. Erau concentrati acolo Iasinski, Corneliu Georgescu, Papanace, Gârneata, Stoicanescu, Biris si altii, în total 11-12 persoane. Cum serviciul german nu dispunea decât de o singura camera libera, dormeau pe podele, unul lângă altul, înveliti cu paturi, ca si cum ar fi fost puscarie. Dar erau bucurosi ca aveau un refugiu sigur, temându-se ca vor fi arestati de zbirii lui Antonescu. Ceilalti ministri legionari nu erau aici. Nici Protopopescu, nici Sturdza, nici Constant, nici Cosmovici si nici Generalul Petrovicescu.

Am stat si eu în aceeasi camera motaind pe un scaun, când pe la orele 4 dimineata, Joi, 23 Ianuarie, misterul chemarii mele la SD se lamureste. Nu era vorba de siguranta mea, ci de o comunicare importanta de la cele mai înalte foruri germane. Apare Neubacher, condus de Bolschwing si Gunne. Era contractat la fata. Scoate o hârtie si îmi citeste un ordin al Fûhrerului, prin care eram somati sa încetam orice rezistenta. Nu îmi aduc aminte exact textul ultimatumului lui Hitler, dar l-a înregistrat Sturdza, care venise între timp si el la locul unde ma aflam. Îl reproduc dupa cartea lui:

”Fûhrerul face apel la patriotismul legionarilor si insista ca linistea sa se restabileasca cât mai curând. Evenimente importante se pregatesc în aceasta parte a Europei, care necesita ordinea si linistea în România. Generalul Antonescu este de acord sa promita ca daca rezistenta legionara înceteaza imediat, nici un legionar nu va fi urmarit si Miscarea nu va fi trasa la raspundere”.

În fata acestui ultimatum, nu mai am alta alegere decât sa ordon încetarea rezistentei si retragerea legionarilor din institutiile publice, pe care le detineau în mod legal.

Împreuna cu Neubacher, am redactat comunicatul de încetare a rezistentei, cu urmatorul cuprins:

Ordin catre toti legionarii

”Pentru împiedicarea varsarii de sânge, pe care noi nu am vrut-o si care n-a servit decât dusmanilor comuni ai României si ai Axei, cunoscând ca politica Germaniei si a Italiei cere conditii speciale, pe care Miscarea Legionara le recunoaste, si având în vedere ca între Conducerea Statului si Miscarea Legionara au început tratative pentru limpezirea situatiei, ca sa usuram mersul acestor tratative,

Ordon

Ca sa înceteze orice lupta.

Legionarii vor parasi de îndata institutiile publice ocupate si vor reintra în viata normala.

Cer ca acest ordin sa se execute fara sovaire si cu cea mai mare strictete.

Vreau ca în cel mai scurt timp Tara sa-si reia aspectul normal”.

Horia Sima Bucuresti, 23 Ianuarie 1941, ora 5 dim.

În ceea ce priveste paternitatea acestui text, prima parte a comunicatului, care motiveaza de ce trebuie sa înceteze rezistenta, fara sa se pomeneasca ceva de ultimatumul lui Hitler, a fost dictat în întregime de Neubacher, bineînțeles în germana si apoi tradus în românește. Partea a doua a textului, care începe cu cuvântul „Ordon”, îmi apartine mie.

Se observa o anumita coincidenta între partea redactata de Neubacher si ultimatumul lui Hitler. Führerul ne asigura ca daca se executa ordinul de încetare a rezistentei, dupa promisiunea lui Antonescu, legionarii nu vor avea nimic de suferit. Neubacher merge mai departe asigurându-i pe legionari si opinia publica ca Conducatorul este dispus la tratative cu Miscarea pentru limpezirea situatiei. Dupa cum vom vedea mai departe, aceste promisiuni au ramas „tabula rasa” si legionarii au intrat într-o noua prigoana. Antonescu nu si-a tinut cuvântul dat lui Hitler.

Dar ce facem cu acest comunicat? Întâi trebuia adus la cunostinta Conducatorului Statului, pentru a sti ca rezistenta a încetat, sa ia si el masurile corespunzatoare, retragând trupele în cazarma. L-am rugat pe Vasile Iasinschi sa-l însoteasca pe Neubacher la Presedintie si, în prezenta acestuia, sa-i predea ordinul meu lui Antonescu. S-au urcat amândoi în masina, pusa la dispozitie de amfitrioni, si dupa ce au trecut prin mai multe cordoane de soldati, au ajuns la Presedintie. Aici au fost primiti imediat de Antonescu si, în prezenta lui Neubacher, Iasinschi i-a predat ordinul meu catre legionari. Citindu-l, Generalul nu parea sa-i fi placut modul în care a fost redactat. S-a convenit în aceasta audienta si termenul în care ordinul de evacuare va fi executat. În capitala, pâna la 11 dimineata, iar în provincie, pentru a avea suficient timp la dispozitie ca sa fie transmis ordinul pâna la ultimele unitati legionare, întreaga zi de 24 Ianuarie. În seara acestei zile, operatia de evacuare a cladirilor publice trebuia încheiata.

Neubacher a mai ramas cu Generalul, la dorinta acestuia. Iasinschi s-a retras în cabinetul alaturat, Secretariatul. În timpul când se afla în anticamera, așteptând iesirea

lui Neubacher, s-a apropiat un ofiter de el si l-a rugat sa-l urmeze. L-a condus într-o camera, unde l-a dat în paza unor soldati. Era arestat din ordinul lui Antonescu. Faptul era odios, caci toate conventiile internationale sunt unanime pentru a respecta persoana solului. Dar Generalul avea alte conceptii despre onoare si demnitate. Când a iesit Neubacher din cabinetul Generalului si nevazandu-l pe Iasinski, a întrebat de el. I s-a raspuns ca a fost retinut pentru anumite explicatii. Neubacher, pe un ton extrem de violent, a protestat, spunând ca el nu pleaca fara Iasinski. Antonescu n-a avut încotro si a dat ordin ca Iasinski sa fie pus în libertate. Iasinski venise la Presedintie cu garantia lui Neubacher si, în afara de aceasta, Neubacher reprezenta în acel moment guvernul german. Sub ocrotirea lui Neubacher, trecând din nou prin cordoane de soldati, Iasinski a putut reveni în siguranta la sediul SD, unde ne-a povestit indignat ce era sa i se întâmple.

Dupa întoarcerea lui Iasinski, am luat dispozitiile necesare ca ordinul de evacuare al cladirilor publice sa ajunga în cea mai mare graba la cunostinta legionarilor. Sturdza si Biris s-au dus cu ordinul meu la Prefectura de Politie ci la Prefectura Judetului Ilfov, unde erau concentrati sute de legionari. Ordinul a fost transmis si prin posturile de radio si a aparut si într-o editie speciala a ziarului Cuvântul.

Hotarârea mea a fost dictata nu numai pentru a da curs ultimatumului lui Hitler, ci si de teama de a nu se produce ciocniri între soldatii germani si legionari. Situatia se prezenta extrem de grava. Ordinul lui Hitler a fost transmis si Misiunii Militare Germane din România, iar aceasta, la rândul ei, l-a comunicat tuturor unitatilor germane din România, cu indicatia sa-l sprijine pe Generalul Antonescu contra „rebelilor”. Dar nu era vorba numai de un sprijin demonstrativ, ci trupele germane erau autorizate sa faca uz de arme, daca vor întâmpina rezistenta la evacuarea cladirilor. Ne închipuim ce s-ar fi întâmplat daca s-ar fi ajuns la încaierari între soldatii germani si legionari, cazând si ceva morti de-o parte si de alta. Ce imensa satisfactie pentru Antonescu! Era argumentul suprem de care se putea servi pentru a dovedi guvernului german ca Miscarea este subminata de agenti comunisti si ca trebuie luate contra ei cele mai aspre masuri. Ar fi fost finalul glorios al „epopeii” antonesciene contra Miscarii, care a început la 20 Ianuarie, cu destituirea Generalului Petrovicescu.

17. UN ACT DE OCUPATIE

Ultimatumul dat de Hitler Miscarii Legionare si, paralel, ordinul transmis armatei germane din România sa intervina în favoarea lui Antonescu, la nevoie facând uz de arme, echivala cu un act de ocupatie a tarii noastre. În multe orase ale tarii, armata germana a intrat efectiv în actiune, asumându-si rolul sa preia institutiile publice din mâna legionarilor si sa le predea autoritatilor militare românești. La Timisoara, Arad, Deva, Sibiu, Tulcea si alte localitati, ofiteri germani s-au prezentat în ziua de 21 ianuarie în fata legionarilor, detinatori legali ai administratiei, si i-au somat sa paraseasca cladirile. Evident, ca acestia, având cunostinta de ordinul meu de încetare al rezistentei, s-au retras imediat.

Ce facea Hitler cu aceasta decizie? Smulgea puterea din mâna legionarilor, care erau pe punctul sa câstige victoria asupra agresorului, si i-o trecea Generalului Antonescu, unicul responsabil de haosul creat în tara. Pe punctul de a capitula, acesta câstiga

partida, gratie interventiei de ultima ora de la Berlin.

Faptul era deosebit de grav din punctul de vedere al suveranitatii nationale. Avizat în ultima instanta la ajutorul lui Hitler, Antonescu accepta interventia unei puteri straine în afacerile interne ale României, exclusiv în beneficiul sau personal, pentru a-si salva „tronul” care se clatina.

De pe timpul turcilor si al invaziilor rusesti, poporul roman n-a trait un moment de mai mare umilinta nationala ca aceasta. O putere straina este chemata „sa faca ordine” în România, asa cum pe vremuri diferitii pretendenti la domnie se adresau Portii Otomane, cerându-i sa-l alunge pe principele existent si a-i înșcauna pe ei la cârma tarii. La aceasta degradanta postura s-a redus „patriotismul” lui Antonescu. Pretul ce-l platea, pentru a-si asigura exercitiul puterii în România, era urias, caci însemna înstrainarea independentei nationale, chiar pentru acest scurt interval. Generalul însusi recunoaste în cartea *Pe Marginea Prapastiei* ca, în timpul acestor tulburi, s-a simțit ocrotit de „umbra marelui Führer”, umbra ce nu era tocmai umbra, pentru ca în acele momente se aflau pe solul României 20 de divizii germane.

Dupa 24 Ianuarie 1941, Conducatorul a suferit o brusca scadere a prestigiului si personalitatii lui în raport cu Reichul German. De unde în toamna, Antonescu era lider nediscutat al poporului român si partener al lui Mussolini si Hitler, acum a decazut în categoria mizerabila de vasal al Führerului. El nu mai avea vreun cuvânt de spus decât doar sa asculte si sa execute toate masurile ce i se ordonau de la Berlin în domeniile politic, economic si militar, stiind prea bine ca nu se mentine la putere decât exclusiv din gratia lui Hitler.

Pozitia lui Antonescu a devenit si mai precara în raport cu Berlinul, prin azvârlirea în opozitie a Miscarii Legionare. O miscare puternica de o jumatate de milion de suflete nu poate fi tinuta la pamânt decât printr-o permanenta represiune si care nu se putea realiza fara de asistenta permanenta a guvernului german si a reprezentantilor lui din România.

Dincolo, în Germania, se afla grupul legionar de refugiati. P e acesta îl tinea Hitler în rezerva pentru o eventuala necesitate politica ce s-ar ivi în România, dar si ca o permanenta amenintare contra lui Antonescu, daca acesta ar încerca sa iasa de sub tutela Berlinului. Prins ca într-un cleste, libertatea de manevra a Generalului a fost redusa la minimum. Din om liber, stapân pe o tara care-l asculta si-l iubea, Generalul a devenit un prizonier al Reichului, nemaiputând reprezenta cu demnitate interesele neamului nostru.

18. MASACRU PE STRAZILE CAPITALEI

Dupa semnarea ordinului de încetare a rezistentei, în 24 Ianuarie, Joi, la orele 5 dimineata, am ramas mai departe la sediul SD, împreuna cu ceilalti camarazi, ministri si capetenii legionare, care își gasisera refugiul aici.

Eram cu totii în asteptarea evenimentelor. Presupuneam, dupa cum era logic, ca dupa ce Conducatorul Statului luase cunostinta de retragerea noastra din institutiile publice, va recurge la o masura paralela, trimitând armata stationata pe strazi în cazarmi. În câteva

ore, centrele noastre de rezistenta din capitala vor fi evacuate, iar, pâna la sfârșitul zilei, conform conventiei, vor fi parasite si cladirile administrative din orasele de provincie. În consecinta, nimic nu parea sa stea în calea unei normalizari a situatiei si reluarii contactului cu Antonescu.

Dar ce surpriza dureroasa! Abia se crapase de ziua si auzim rapait de mitraliere. Nu salve întrerupte, ci un foc continuu si sustinut. Ce sa fie? În primul moment ne-am gândit ca unii legionari n-au executat ordinul meu si continua sa reziste în anumite puncte. Armata trage pentru a-i scoate din locurile unde s-au baricadat. Dar în aceasta ipoteza trebuia sa se traga ocazional si într-un anumit punct, pâna ce legionarii asediati se predau sau fugeau, si apoi sa se faca tacere. Dar nu era asa. Focul nu înceta o clipa, convergea din mai multe parti si se desfasura cu o intensitate crescândă. În zilele precedente s-au auzit focuri razlete, dar nu mi-a fost dat sa aud aceasta hora lugubra, prevestitoare de sânge si moarte. Erau bubuituri continue. Fierbea capitala de gloante. Mai târziu ne-am dat seama de dispozitivul armatei: posturi de mitraliera maturau crucis si curmezis strazile principale ale Capitalei. Oricine s-ar fi aventurat pe strazi era ciuruit de gloante.

Spre seara focul a încetat si atunci am aflat îngroziti de masacrul de pe strazile Capitalei. Mormane de cadavre zaceau în Piata Teatrului National, la Telefoane, pe Calea Victoriei, la încrucisarea cu Bulevardul Elisabeta, la Palatul Postelor. 800 de vietii omenesti au fost secerate de mitraliere.

În dimineata de 24 Ianuarie, Antonescu nu avea nici un motiv sa-si arate strasnicia, dând ordin sa se traga în multime. La miezul noptii, de 23/24, venise ultimatumul lui Hitler, si, ca urmare a acestui ultimatum, am dat ordinul de încetare al rezistentei, la orele 5 dimineata. Imediat o delegatie compusa din Neubacher, însarcinatul guvernului german, si Iasinski, reprezentantul Miscarii, au plecat la Presedintie si i-au predat lui Antonescu ordinul meu. S-a convenit si timpul necesar pentru evacuarea cladirilor. Operatia era în curs. Atunci de ce aceasta furie sangvinara? De ce a dat ordin armatei sa traga în lumea de pe strada, când nu mai era nevoie de nici un foc de arma?

Crima lui Antonescu este cu atât mai grava cu cât cele 800 de victime nu erau nici macar legionari. Nu participasera la asa zisa „rebeliune”. Erau oameni nevinovati. O multime curioasa sa vada ce se mai întâmpla între legionari si armata. Nu purtau nici arme si nici nu s-au împotrivit armatei. Printre cei morti nu au fost mai mult de 20 de legionari. Armata tragea fara somatie, oriunde observa pe strada un grup civil. Pâna la urma erau vânati si indivizi singuratici, care încercau sa treaca o strada sau sa se ascunda. Marea majoritate a celor ucisi au fost oameni simpli, între care femei si copii.

N-a fost respectat nici termenul pentru evacuarea centrelor noastre de rezistenta din capitala. Când legionarii concentrati la Prefectura de Politie au început sa iasa pâlcuri-pâlcuri, au fost primiti cu focuri de arma. Unii au cazut, iar ceilalti s-au înapoiat grabnic, cautându-si alte locuri pe unde sa se retraga.

O alta încălcare a cuvântului dat de Antonescu a fost ca a atacat si sediile noastre. Ori sediile nu erau institutii publice. Armata apare la sediul din Strada Gutenberg, îl ocupa si îi aresteaza pe legionarii de serviciu care se aflau acolo. O alta trupa începe sa traga asupra complexului din Strada Romei, unde erau adapostite o multime de servicii ale

Miscarii. Personalul de aici nu s-a retras, crezând ca sediile vor fi respectate. Armata trage fara preaviz. Cu mare greutate camarazii nostri se strecoara prin dosul cladirii si dupa ce sar câteva pârléazuri, se risipesc pe strazile învecinate, lasând birourile în mana „cuceritorului”.

Halal de asa vitejie din partea Conducatorului Statului! Dupa ultimatumul lui Hitler si dupa ce acesta îi pusese la dispozitie armata din România, era un „eroism” sinistru sa se razboiasca cu lumea de pe strada.

Care este explicatia acestei iesiri sangvinare, prin nimic justificate în acele împrejurari?

A fost un act de razbunare bestiala al Generalului Antonescu, furios pentru rezistenta ce-a întâmpinat-o. Era catranit pâna în adâncul sufletului ca n-a izbutit sa faca „ordine” în tara, asa cum își imaginase el în prima zi, dupa reteta din timpul dictaturii carliste, al carei artefice a fost. Adica armata sa ocupe institutiile publice fara împotrivire, trecând peste ordinea constitutionala în vigoare. Dupa rezistenta ce-a întâmpinat-o, dupa esecul suferit chiar din partea armatei, care în multe puncte ale tarii refuzase sa-i urmeze ordinele scelerate, își pusese în gând sa-si ia revansa. Finalul „rebeliunii” nu va fi cum cred legionarii, ci se va sfârsi printr-o baie de sânge, pe care o s-o tina minte. Nebunia lui Antonescu au platit-o cu viata 800 de românasi de-ai nostri.

Dar ordinul dat de Antonescu sa curete strada de „rebeli” mai avea si un dedesubt politic. Lui nu-i convenea sa se spuna ca ne-am supus lui în urma ultimatumului lui Hitler. A profitat de acest ultimatum, dar orgoliul lui suferea. Tara trebuia sa stie ca el a zdrobit „rebeliunea”, în timp ce ordinul Führerului era necunoscut marelui public. Si atunci a semanat moarte pe strazile Capitalei, pentru a arata, prin mormanele de cadavre, cine e biruitorul. Ce Hitler, ce armata germana! El si numai el; cu bravii lui ostasi, a culcat la pamânt insurectia legionara si a restabilit linistea în tara. O conceptie de guvernare feroasa, pe care a trebuit sa o suporte poporul român patru ani, sub scutul „umbrei ocrotitoare a marelui Führer”.

Lantul ticalosiilor antonesciene nu se opreste aici. Conform angajamentelor luate de Antonescu fata de guvernul german, confirmate de Neubacher si de toti sefi de unitatii germani care au intervenit contra legionarilor, în caz de încetare imediata a rezistentei, acestia nu vor avea nimic de suferit, iar Miscarea nu va fi trasa la raspundere. Dar abia încetase focul spre seara, si grupe de soldati, conduse de ofiteri, dupa listele primite, au început sa faca descinderi pe la casele legionarilor si sa-i aresteze, conducându-i la Malmaison. Între alti au fost detinuti, Sturdza, Zavoianu, Constant, Protopopescu, Braileanu, Cosmovici, Biris si altii. Fireste ca daca ar fi stiut ce li se întâmpla, s-ar fi ascuns sau s-ar fi refugiat si ei la sediul SD. Dar ei s-au încredintat garantiei date de guvernul german ca nu vor fi urmariti.

Cercurile evreiesti nationale si internationale fac o clamoare pâna la cer pentru cei 124 coreligionari ai lor cazuti în aceste zile, dar nu varsa o lacrima pentru cei 800 de oameni asasinati din ordinul lui Antonescu. Acestia nu erau decât români crestini si nu apartineau poporului ales. Ei nu merita nici o consideratie. Lamentatiile evreiesti n-au încetat nici pâna astazi.

E regretabil ce s-a întâmplat cu acesti bieti evrei anonimi, luati la întâmplare si ucisi, dar

originea acestor crime trebuie fixata în ansamblul situatiei de atunci. Trebuie culese toate informatiile, din toate locurile, si în lumina lor analizate aceste fapte, daca vrem sa ajungem la o judecata obiectiva.

1. Când au fost ucisi acesti evrei? În care timp, în care perioada? Nu în cursul guvernarii legionare, ci dupa dezlantuirea loviturii de Stat a Generalului Antonescu, între 21-23 Ianuarie 1941. Atunci nu pot fi imputate aceste ucideri unei actiuni de guvern sau conducerii legionare. E un lucru foarte important care trebuie retinut de un spirit obiectiv. Acesti evrei au cazut victima, când autoritatile erau baricadate, înfruntându-se, iar capitala fara nici o protectie.

2. Nefiind o autoritate constituita a Statului responsabila de aceste crime, cine le-a savârsit? Elemente iresponsabile de la periferia Capitalei, care apar întotdeauna în situatii revolutionare, spargând casele oamenilor, jefuind si asasinând. Fenomenul nu e nou. Se întâmpla în toate revolutiile din lume. E un fapt consemnat istoriceste. Nici revolutia franceza si nici cea rusa nu s-au distins prin respectul averii si vietii altora.

3. Daca e vorba sa tragem pe cineva la raspundere, apoi acesta nu poate fi decât Generalul Antonescu, creatorul acestei stari de dezordine din tara. El a pregatit lovitura de Stat cu toata minutiozitatea, fara sa-si dea seama probabil de consecinte. Evreii ucisi sunt în primul rând victimele rebeliunii lui Antonescu contra formelor constituite ale Statului.

4. În al doilea rând conducerea evreiasca de pe atunci nu poate fi scutita de raspunderi. Ei au intrigat pe lângă Antonescu, alaturi de alte forte, sa ne loveasca pe la spate. Evreii au fost beligeranti în aceasta ciocnire. Pe Filderman, presedintele evreilor din România, l-am vazut adeseori urcând sau coborând scarile Presedintiei, mergând sau venind de la o consfatuire cu Antonescu. El n-a fost strain de lovitura de Stat a Generalului.

5. Când esti beligerant, trebuie sa te astepti si la pierderi. E în logica faptelor. Matatias Carp, în Cartea Neagra, recunoaste ca conducerea evreiasca n-a fost straina de evenimente si chiar se lauda cu aceasta isprava. Matatias Carp mai spune ca se asteptau si la „convulsiuni”, ca urmare a actiunii temerare a lui Antonescu. „Convulsiunile”, prevazute de Carp au venit si peste evrei, soldându-se cu moartea a 124 dintre ei. Miscarea Legionara a suferit mai multe pierderi.

6. Noi repudiem aceste ucideri de oameni nevinovati. Dar evreii care ne acuza pâna astazi, daca ar fi înzestrati cu un minimum de simt de obiectivitate, ar face distinctia necesara între crime sau pogromuri savârsite în împrejurari revolutionare, de pleava societatii, si crime, masacre, sau pogromuri patronate de Stat, de un guvern, de autoritatile constituite si responsabile, cum au fost masacrele contra legionarilor din timpul lui Carol, sau acelea care s-au savârsit sub regimul comunist, contra întregului popor romanesc. Acestea merita o alta calificare. Aceste fapte abominabile se datoreaza unor conducatori bine cunoscuti si istoria nu-i va ierta niciodata.

19. INTERVENTIA REGELUI

Regele Mihai se afla la Sinaia în momentul loviturii de Stat. Fara îndoiala ca Antonescu stia ca Regele pleaca la Sinaia si a ales tocmai momentul absentei lui din capitala ca sa-l

demita pe Petrovicescu si apoi sa dea ordin armatei sa ocupe institutiile publice.

Nelinistit de întâmplările din Capitala, Regele s-a decis sa revina la Bucuresti pentru a mijloci o aplanare a conflictului între Legiune si General. În definitiv, era datoria lui sa intervina într-un conflict care afecta ordinea constitutională.

Actul constitutional de la 14 Septembrie, purta doua semnături: a Regelui si a Generalului Antonescu. Ceea ce facea Generalul acum, era o flagranta violare a Constitutiei în vigoare. Pe de-o parte, ignora semnătura Regelui de pe documentul care instaura existenta Statului National-Legionar, pe de alta parte urmarea sa elimine Legiunea din guvern si din Stat, întrebuintând forta. Procedul Generalului de a rezolva neînțelegerile cu Miscarea era anticonstitutional si rezistenta miscarii justificata. El trecuse peste, autoritatea Regelui, care-i acordase puteri depline la 6 Septembrie, si i le reînnoise prin Actul Constitutional de la 14 Septembrie.

Generalul nu putea întreprinde o actiune contra Miscarii fara consultarea Suveranului. El savârsise un dublu sperjur, atât contra Suveranului cât si fata de Miscarea Legionara, careia îi datora ascensiunea la conducerea Statului.

Regele Mihai vroia sa ajunga cât mai repede la Bucuresti, pentru a gasi o formula de împacare între General si Miscare. Era datoria si dreptul lui sa intervina, deoarece Antonescu nu respectase semnătura regala de pe Actul de la 14 Septembrie 1940.

Generalul aflate de plecarea Regelui de la Sinaia cu intentia de a reveni la Palatul Regal din Bucuresti. Era adânc îngrijorat. Regele ar fi putut sa-i încurce socotelile. Un contact între Rege si Legionari ar fi avut urmări incalculabile asupra reusitei sângeroasei lui întreprinderi. Dar daca Regele îl va obliga pe Antonescu sa dea înapoi, dupa ce s-a convins ca el este agresorul, sau chiar sa-l destituie, alegând o alta formula de guvernare?

Cu orice pret, Regele trebuia împiedicat sa ajunga la Bucuresti, în acest scop, a trimis pe Valea Prahovei, în întâmpinarea Suveranului, pe Rioseanu, însoțit de o trupa de agenti si jandarmi, cu misiunea sa-l sfatuiasca sa se întoarca la Sinaia. Motivul invocat ar fi fost ca situatia în capitala este tulbure si este riscant pentru Suveran sa se aventureze pâna ce nu va fi restabilita ordinea. Regele nu parea dispus sa renunte la planul sau de a ajunge la Bucuresti. Atunci Rioseanu i-a comunicat ca are ordin de la Antonescu sa-l opreasca chiar cu forta, caci nu poate raspunde pentru viata lui. Regele Mihai si-a dat seama de ticalosia lui Antonescu. Era pur si simplu arestat si obligat sa se întoarca sub paza la Sinaia. Un baraj de jandarmi îi taia calea. I s-a dat voie sa revina în capitala, abia dupa ce Antonescu devenise stapânul tarii, cu ajutorul lui Hitler.

Care era planul Regelui daca ar fi ajuns la Bucuresti? În primul rând sa medieze în conflictul dintre General si Miscare, pe baza lui statu-quo-ante, adica respectul actului de la 14 Septembrie. Dupa informatiile primite de la ofiterii de la Palat, prieteni ai Miscarii, daca bunele oficii ale Suveranului nu ar fi dat rezultat, atunci Regele avea în rezerva un alt plan. Vazând ca formula Statului National-Legionar nu e viabila, ducând la un conflict deschis, era dispus sa anuleze Actul de la 14 Septembrie, dar concomitent sa-i retraga si Generalului Antonescu deplinele puteri si titlul de Conducator al Statului. Regele, profitând de acest conflict, vroia sa-si recupereze în forma plenara prerogativele

regale.

Mai departe ar fi numit imediat un guvern prezidat de Maresalul Prezan, a carui misiune principala ar fi fost sa procedeze la alegeri cu toate partidele, pentru ca pe baza lor sa se formeze guvernul definitiv. Pe noi ne-ar fi aranjat aceasta solutie a crizei. Niciodata nu ne-a fost teama de expresia vointei populare. Pe timpul guvernarii cu Antonescu de trei ori i-am propus sa mergem la alegeri si tot de atâtea ori a refuzat. Am fi obtinut o mare majoritate în Parlament, caci ne bucuram de o imensa popularitate. Numirea Maresalului Prezan ar fi fost oportuna atât pentru a asigura unitatea si coeziunea cât si pentru a potoli aprehensiunile Berlinului. Hitler nu avea ce face în fata prestigioasei figuri a Maresalului Prezan.

Si acum un episod personal. Antonescu stia ca noi nutrim o anumita simpatie pentru tânarul Rege. Profitând de aceste sentimente, vroia sa-mi întinda o cursa. Vineri, 25 Ianuarie, soseste o invitatie de la Palat si, pe nu stiu ce fire, ajunge la grupul legionar care se refugiase la sediul SD. Eu nu mai eram acolo. Parasisem aceasta casa în seara de 24 Ianuarie, dupa ce se potolise focul de pe strada. Invitatie era pentru mine. Horia Sima era invitat la Palat, pentru a trata cu Regele. În locul meu, s-a dus Constantin Stoicanescu la Palat, pentru a se informa asupra invitatiei si asupra modalitatilor de întâlnire cu Suveranul. Invitatie parea suspecta, pentru ca aflase de incidentul Suveranului de pe Valea Prahovei. Stoicanescu s-a dus la Palat, a fost primit la intrare si dupa câteva minute a fost invitat sa plece. Nu a fost arestat, pentru a nu tulbura „vânatul cel mare”, care nu aparuse.

20. O CALAMITATE ISTORICA

Nimeni din rândurile Miscarii nu i-a purtat un gând hain Generalului Antonescu, nu i-a vrut raul si nu i-a contestat pozitia lui în Stat. N-a fost atins nici cu o floare. Legionarii sunt loiali cuvântului dat si recunoscatori binefacatorilor lor. În ceea ce ma priveste, îi purtam o sincera afectiune si nu aveam alta inspiratie mai înalta decât sa-l vad aparând cu demnitate dreptatea neamului romanesc si izbutind în greaua sarcina ce si-a asumat-o, a refacerii teritoriale a tarii.

Cele scrise în cele doua volume din cartea *Pe Marginea Prapastiei*, sunt o colectie de false interpretari, de minciuni si calomnii, care nu-l onoreaza pe autorul sau pe autorii ei. Pâna si memoria Capitanului a fost terfelita. Nu are nici cel putin meritul unei lucrari logice si bine încheiate. Cititorul se pierde în aceasta avalansa de acuzatii, luate cu toptanul de oriunde, fara sa fie triate si ordonate. Când ne vom ocupa de aceasta carte imunda, vom arata subrezenia alcatuirii ei. Acum doar atât vreau sa spun ca daca era vorba sa-l rasturnam pe Antonescu, nu era nevoie sa razvratim toata tara. Exista o metoda mult mai expeditiva si sigura. Era suficient sa-l imobilizam pe Conducator si câteva persoane din jurul lui, pentru a paraliza orice reactie. Dar nici nu puteam macar imagina acest act de felonie, care nu concorda cu etica legionara. Am fi cazut noi însine în pacatul de sperjur, care l-a desfiintat si pe Regele Carol si pe Antonescu.

Din nefericire, Generalul Antonescu nu simtea efluviile de bucurie si de dragoste care veneau din popor, binecuvântându-l. Nu avea antene sufletesti pentru a trai în comuniune spirituala cu neamul, desi cuvintele de patriotism, tara, popor, drepturi nationale, erau nelipsite din proclamatiile lui. Nu se vedea decât pe sine si punea

propria lui persoana deasupra intereselor tarii. Orice actiune politica o judeca dupa beneficiul ce-i putea aduce în ascensiunea lui spre putere. Nae Ionescu spunea de General ca deasupra lui nu admitea decât existenta lui Hristos, apoi venea el si numai dupa aceea Regele; la urma celelalte personalitati ale neamului, de orice valoare, prestigiu si categorie. Iar Corneliu Codreanu, întrebat ce crede despre Generalul Antonescu, i-a spus Profesorului Ionica: „S-ar putea sa fie un bun general, dar fereasca Dumnezeu sa ajunga tara pe mâna lui!”.

Era însetat dupa putere si nimic mai mult. Era capabil de orice compromis si de orice crima, daca aceste instrumente i-ar fi servit înaintarii lui cu o treapta mai sus spre conducerea Statului. Asa se explica colaborarea lui cu Regele Carol la implantarea dictaturii regale. Fiind Ministru al Apararii Nationale, el a fost principalul executor al loviturii de Stat din 10/11 Februarie 1938 si apoi organizatorul faimosului plebiscit, cu votul pe fata, care a aprobat noua Constitutie, cu o majoritate de 99 la suta.

N-a putut coabita cu Regele Carol, pentru ca si unul si altul râvneau la puterea deplina. Generalul credea ca dupa serviciile aduse Suveranului, va fi ales de acesta „omul tare” al regimului. Considerându-l prea primejdios, Regele Carol l-a concediat. Amarât de aceasta desconsiderare, a trecut în opozitie si s-a apropiat de Miscare.

La 4 Septembrie 1940, gratie actiunii revolutionare a Miscarii, a smuls puterile depline de la Regele Carol si, dupa renuntarea acestuia la Tron, a devenit Sef de Stat, profitând de tineretea si lipsa de experienta a Regelui Mihai.

Neavând încotro, pentru ca nu avea nici partid si nici o baza populara Generalul a ajuns la un acord cu Miscarea care s-a concretizat în Statul National-Legionar. Dar de abia începuse noua guvernare si si-a manifestat pretentia sa fie proclamat Sef al Legiunii. Întâmpinând împotrivire în realizarea acestui plan, si-a îndreptat privirile spre Hitler, de unde astepta sa i se recunoasca totalitatea aspiratiilor lui. Asa am cazut victima unei vaste campanii de dezinformare la Berlin, cum s-ar zice în termeni moderni. De la prima lui întâlnire cu Hitler, Antonescu s-a folosit de acest contact ca sa ne ponegreasca. Si atunci, prin fidelul sau companion, Fabricius, curgeau la Ministerul de Externe German rapoartele defavorabile Miscarii.

În schimb, din partea noastra nimic. Nici o stire, nici o informatie, oricât de corecta, care sa contrabalanseze campania de denigrare a Miscarii. Niciodata în timpul guvernarii legionare, în relatiile cu reprezentantii germani, n-am rostit vreun cuvânt de critica la adresa Conducatorului. Era peste putinta mea sa savârsesc un astfel de lucru nedemn. Seful meu, Seful Statului, nu putea fi pârât în fata unei puteri straine, chiar daca simteam cum se abate el de la aceasta norma de corectitudine în colaborarea noastra. În toate documentele germane ale epocii nu se va gasi nici un rând care sa emane de la mine si care sa cuprinda vreo aluzie negativa la adresa Generalului Antonescu. Chiar atunci când aveam motive. Chiar atunci când aveam probe concludente ca suntem sapatii la Berlin.

Intrigile lui Antonescu, ale oamenilor din jurul lui, ale functionarilor de la Legatie care împartaseau parerile lui, s-au acumulat la Berlin, constituind unicul dosar informativ de care dispunea Hitler, pentru a lua fatala decizie din 23 Ianuarie, ultimatumul ce ni l-a dat.

Unii autori au susținut ca eu i-as fi trimis o scrisoare lui Hitler, înainte de ciocnirea din Ianuarie, în care m-as fi plâns de Antonescu. Nu exista aceasta scrisoare. N-am trimis nici o misiva la Berlin și n-am însărcinat pe nimeni să facă vreun demers împotriva Generalului. Deci, de-o parte, o perfectă loialitate din partea Mășării, pe de altă parte, o perfectă ipocrizie din partea lui Antonescu, care se folosea de orice prilej pentru a convinge Berlinul că suntem o Mișcare anarhică și infiltrată de comuniști, cu care nu se poate guverna.

Generalul Antonescu triumfă la 23 Ianuarie, în urma ultimatumului lui Hitler, pe ruinele Statului Național-Legionar. Din punct de vedere personal, fără îndoială că a primit o satisfacție imensă, devenind singurul stăpân al României, dar pentru interesele reale ale neamului, guvernarea lui a fost o calamitate istorică, pe care o suportăm până astăzi.

Ce s-a întâmplat după aceea, ce consecințe grave pentru neamul nostru, îmi permit să le expun pe puncte, pentru o mai ușoară înțelegere.

I. Vasal al Reichului

Ajutorul ce l-a primit de la Hitler, pentru a înfrânge Mișcarea Legionară, Generalul Antonescu l-a plătit scump. Din partener egal în drepturi cu Hitler și Mussolini, a devenit un vasal al Reichului, fiind silit să accepte toate cererile ce i se prezentau de la Berlin. Își pierduse libertatea de mișcare în relațiile cu Puterile Axei, iar România a devenit un fel de feuda a Germaniei. Două ghiulele îl țineau legat de Hitler, împiedicându-l să apere cu demnitate interesele țării:

– îi datora puterea intervenției lui Hitler și știa că fără de permanenta asistență a Mareșalului Reich German s-ar fi prăbușit. Până la 23 Ianuarie 1941, s-a sprijinit pe Mișcare pentru a putea guverna, dar după eliminarea ei din guvern, avea nevoie de o altă forță care să-i ia locul. În golul politic lăsat de Mișcare, a intrat armata germană, care-i garanta continuitatea puterii,

– azvârlind Mișcarea în opoziție, își crease o gravă problemă internă, o amenințare latentă, care, la orice slăbire a presiunii contra Legiunii, se putea actualiza. Pentru a putea face față acestei primejdii, pentru a putea ține în frâu Mișcarea printr-o represiune continuă, era avizat tot la concursul forței germane,

II. Pretul plătit

Ajunghând în dependență totală de Reich, trebuia permanent să dea ceva, să vină cu daruri deosebite la Berlin, pentru a-și menține favoarea lui Hitler. A plătit un pret enorm puternicului sau aliat, nu de la sine, ci secătând substanța națională, pentru a-și asigura „tronul”.

a) Pe plan economic, a înstrăinat un mare număr de întreprinderi naționale; aceleași pe care le-am aparat noi, din ordinul său, de rapacitatea germană.

b) Din punct de vedere politic, a făcut două greseli capitale, în relațiile cu Reichul. A aderat la Pactul Tripartit, fără să țină seama de avertismentul lui Sturdza, care i-a atras atenția că Pactul este rău întocmit și daunător Puterilor Axei. Ca urmare a acestui Pact,

a declarat razboi Angliei si Statelor Unite, când Japonia i-a atacat pe americani la Pearl Harbour. A intrat în razboi contra Rusiei fara sa încheie în prealabil un tratat cu Germania, fie el si secret, în care sa se precizeze interesele României si modul în care ele vor fi delimitate si satisfacute.

c) Din punct de vedere militar, a trimis trupele în Rusia fara sa fi fost instruite si echipate cum trebuie cu armamentul promis de Germania. Armata româna avea un armament vechi, demodat, caci Regele Carol nu s-a îngrijit de înzestrarea ei. Si atunci, ca sa compenseze debilitatea armatei în putere de foc, a înmultit numarul diviziilor destinate sa atace Rusia, cum recunoaste Generalul Chirnoaga în lucrarea lui. Cu alte cuvinte, substituia tunurile, tancurile, mitralierele, cu carne de tun. Asa se explica înfioratoarele pierderi ale armatei române. Aproape o jumătate de milion de oameni si-au lasat oasele în stepele Rusiei. Numai la Odesa am pierdut 70.000 de oameni, când totalitatea pierderilor germane în Campania din Rusia, pâna la acea epoca, era de 135.000 de morti.

III. Lipsa de simt politic

Antonescu nu era un om politic. Una e sa conduci o armata si cu totul altceva este sa conduci o tara. Omul politic posedă o perspectiva în adâncime a intereselor nationale. El nu vede numai ceea ce se întâmplă în fata ochilor lui, dar trage si concluziile necesare pentru a prevedea evenimentul, pentru a prefigura viitorul. Antonescu nu era capabil sa prevada consecintele unei actiuni, pentru ca era prea ancorat în propria lui persoana. Se precipita într-o parte sau alta, dupa cum îi dicta interesul sau personal. Era bun tot ce-i putea întari dominatia lui asupra tarii si era rau tot ce i-ar putea slabi frânele guvernarii lui.

Ca sa facem o comparatie – ce deosebire de Ionel Bratianu, în pregatirea intrarii în razboi a României, alaturi de Antanta, în 1916. Cu câtă arta si rabdare a smuls de la Aliati Tratatul prin care i se asigura României alipirea Transilvaniei, Banatului si Bucovinei. Cum a stiut Bratianu sa se dea la o parte, facându-i loc lui Marghiloman, când România, tradata de rusi si izolata, nu mai avea alta iesire decât sa încheie pacea cu Puterile Centrale.

IV. Conflictul cu Miscarea

Un om politic si-ar fi dat seama de valoarea Miscarii Legionare într-un razboi de natura ideologica, ce batea la usa.

Hitler a facut aceeasi greseala din aceleasi motive. Nici el nu era un om politic. Avea alte calitati, dar nu se putea compara cu Bismarck, la care se referea adesea, si nici n-a urmat învatatura lui Clausewitz.

Miscarea Legionara a cazut victima conjugarii eforturilor a doi oameni nepolitici, care credeau numai în forta militara si ignorau marele aport ce-l putea aduce Puterilor Axei nationalismul european.

V. Antonescu si Regele

Aceeasi lipsa de simt politic l-a determinat pe Antonescu sa-l trateze pe tânarul monarh

ca o cantitate neglijabila. În loc de a-l lua sub ocrotire, de a-l asocia la afacerile Statului, pentru a-l pregăti pentru ziua de mâine, l-a ținut la distanță de sfera lui de putere, socotindu-l un copil slab la minte. În afara de aceasta se purta cu familia regală cu o lipsă de considerație care mergea până la moșie. Aceasta continua bruscarea a Regelui și a Reginei-Mama Elena, l-a împins pe tânărul monarh să-și caute refugiu la acele forte și la acei indivizi care îi ofereau perspectiva unei schimbări de front și trecerea în tabără aliată.

Dacă 23 August s-a realizat în condițiile dezastruoase ale unei capitulări, faptul se datorează și tensiunii crescândă între megalomania Generalului și amaraciunea unui Suveran, care se vedea tratat fără nici un respect pentru rangul său în Stat.

VI. Exterminarea Miscării Legionare

Obsedat de pericolul Miscării Legionare, Generalul Antonescu a imaginat un sistem comod ca să scape de cât mai mulți dintre membrii ei: însuși războiul ce izbucnise.

Nu erau legionarii anticomuniști, nu fuseseră crescuți de Corneliu Codreanu în cultul patriotismului? Nu se ivise războiul pe care-l doreau ei? Perfect, atunci cei vinovați de „rebeliune” sau cei ce erau prinși în activități „subversive”, vor fi trimiși pe front, dar formând din ei o categorie aparte. La Sarat, alături de hoți și dezertori, ca să simtă povara crimei lor de răzvrătire contra Statului! Odată ajunși pe front, vor fi întrebuințați în locurile cele mai expuse pentru a dispărea, dar a câștiga în schimb „reabilitarea după moarte”. Dar nu numai cei trimiși la Sarat, ci toți legionarii, cu oricât de ușoară culpa, sau toți cei cunoscuți ca atare, asadar mii și mii dintre ei, chiar dacă nu puteau fi îndepărtați din regimentele obișnuite, de la Statul Major erau încondeiați ca periculoși ordinii de Stat și expuși să fie lichidați, fie prin metode directe fie prin folosirea lor în misiuni speciale, de unde nu se mai întorceau. Familiile lor, odată cu anunțul că a căzut fiul lor pe front, primeau „mângâietoarea veste” că „s-a reabilitat după moarte”.

Legionarii din această categorie erau degradați la rangul de soldat, orice grad ar fi avut, nu puteau primi decorații, nu puteau fi înaintați, nu aveau dreptul la concedii etc. Singura lor ieșire din această situație infamantă era „reabilitarea după moarte”. Dacă mai ajungea câte unul în țară, grație unor ofițeri mai puțin zelosi, și era descoperit, era înapoiat pe front, pentru îndeplinirea ordinului de „reabilitare după moarte”. Vitejia lor în tranșee nu servea la nimic. Pentru Antonescu, nu existau nici merite și nici iertare, dacă soldatul era legionar.

VII. Antonescu și 23 August

Normal ar fi fost ca după Stalingrad și după evoluția generală a războiului, care nu mai putea fi câștigat de Germania, Maresalul Antonescu trebuia să se gândească la un succesor, care să conducă destinele României în noua fază. Dar, obsedat de putere, vroia ca tot el să rămână „eroul” desprinderii de Axa. Tot el vroia să realizeze și schimbarea de front, trecând în tabără aliaților, trădând „umbra” marelui Fűhrer, de a cărui favoare neîntreruptă s-a bucurat până atunci.

Prefacându-se că rămâne loial Axei, cu știința lui s-a urzit întreaga conspirație care pregătea saltul în tabără victorioasă. Cu aprobarea Maresalului, au plecat la Cairo

Visoianu si Stirbei pentru a trata cu aliatii. În alte puncte ale Europei, alti emisari cautau puncte de contact cu puterile anglo-saxone la Madrid, la Berna, la Lisabona, la Ankara. La Stockholm, legatura se facea direct cu Moscova, prin intermediul ambasadoarei sovietice, Doamna Kolontay. Tot cu toleranta Maresalului se constituise la Bucuresti blocul partidelor democratice, în care au intrat si comunistii. Agenti straini parasutati în România erau acoperiti si ascunsi de Siguranta, pentru a nu cadea în mana serviciilor germane. La Ministerul de Externe, omul de încredere al lui Mihai Antonescu, Niculescu-Buzesti, supraveghea toate comunicatiile cu strainatatea. Într-o Presedintie exista de multa vreme un cuib de spioni, sub conducerea Doamnei Goga, care transmitea Londrei cele mai înalte secrete de Stat. Antonescu își pregatise toate piesele pentru a cadea din nou în picioare în momentul când el însusi va trimite un ultimatum trupelor germane sa se retraga din România. În caz de refuz, avea o armata de rezerva anume pregatita sa-i atace si sa-i dezarmeze pe aliatii de pâna atunci. Asa cum trasese în legionari la 21 Ianuarie, ala cum era acum dispus sa traga în soldatii germani, daca nu s-ar fi ascultat ordinul sau de evacuare. Daca lucrurile s-au întâmplat altfel, se datoreaza faptului ca paralel cu conspiratia lui contra Germaniei, se formase o alta conspiratie, în jurul Regelui, al carei obiectiv era ca la schimbarea de front sa fie eliminat si Maresalul. Capetenile acestei conspiratii, care mai mult sau ai putin coincideau cu oamenii de „încredere” ai lui Antonescu, socoteau ca Antonescu era un leș care trebuia azvârlit peste bord, pentru a fi salvati ceilalti. Antonescu se compromisese prea mult cu germanii pentru a mai fi valabil în noua conjunctura. 23 August este finalul dezastruos al guvernarii antonesciene. Nu poate fi socotit o ruptura si nu poate fi separat de Conducator. 23 August este opera Maresalului de la alfa la omega si singurul lucru ce nu l-a calculat a fost ca ar putea fi tradat de proprii lui oameni de încredere. Un bun cunoscator al împrejurarilor de atunci, Wilhelm Hagen, spune ca „victoria lui Antonescu, cu ajutorul german, pe lunga durata, s-a dovedit a fi o victorie a la Pyrrhus; a fost egala cu o sinucidere politica. Distrugerea Miscarii Legionare însemna ca regimul si-a pierdut orice sprijin în popor. A devenit un „sistem mort”, asa cum fusese si guvernul autoritar al Regelui Carol II. În ceasul primejdiei, nu s-a ridicat nici o mâna sa-l apere. O mica revolutie de Palat a fost suficienta pentru a-l doborî” (*Die Geheime Front*, p. 289).